

นาฏกรรมร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทฆามนตราศรีพทุทเศศวร จัังหวัดศรีสะเกษ

วิทยานิพนธ์

ของ

จักรพงค์ เจริญกิจพานิช

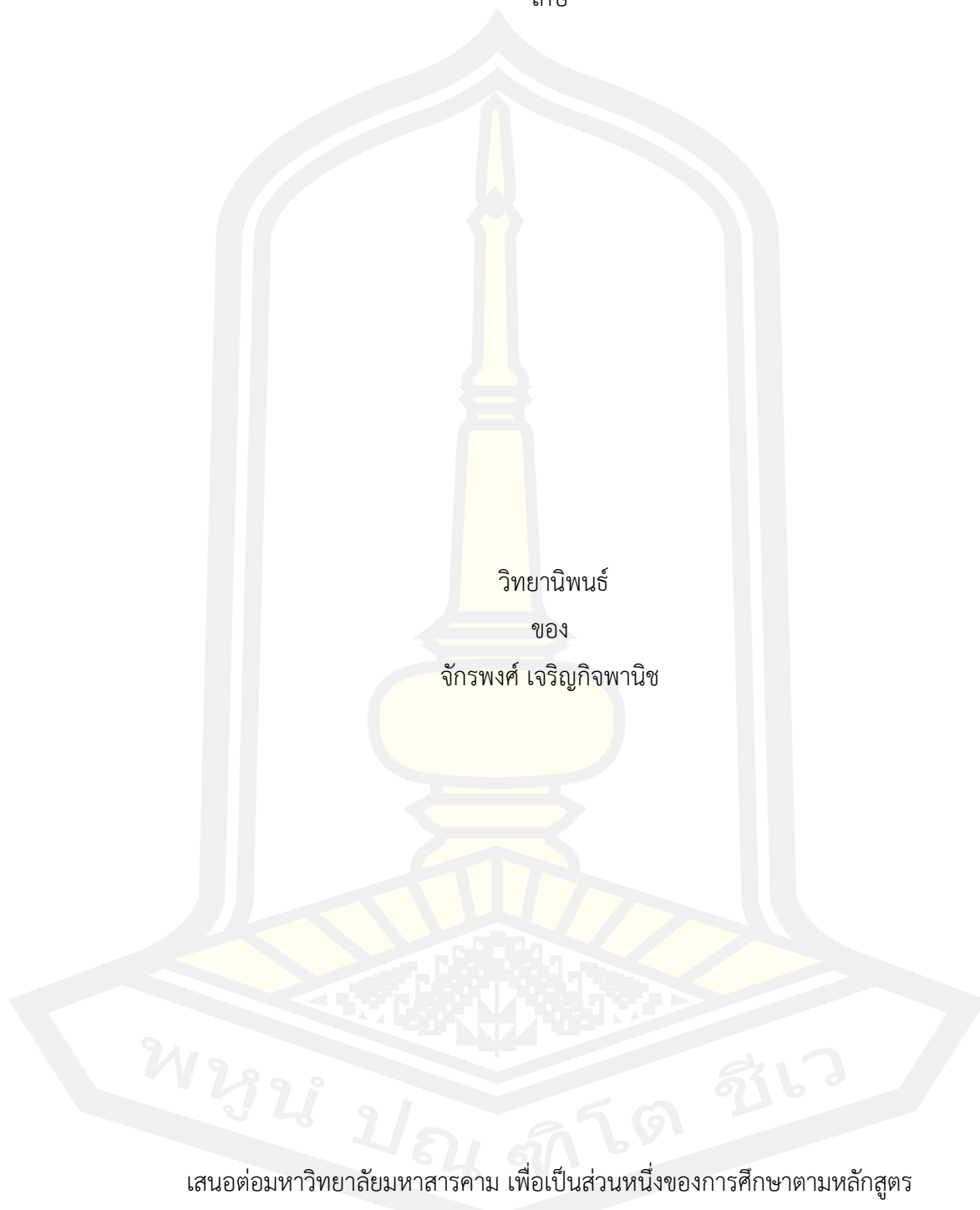
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปปะการแสดง

พฤษภาคม 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นาฏกรรมร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทฆามนตราศรีพททเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ

เกษ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

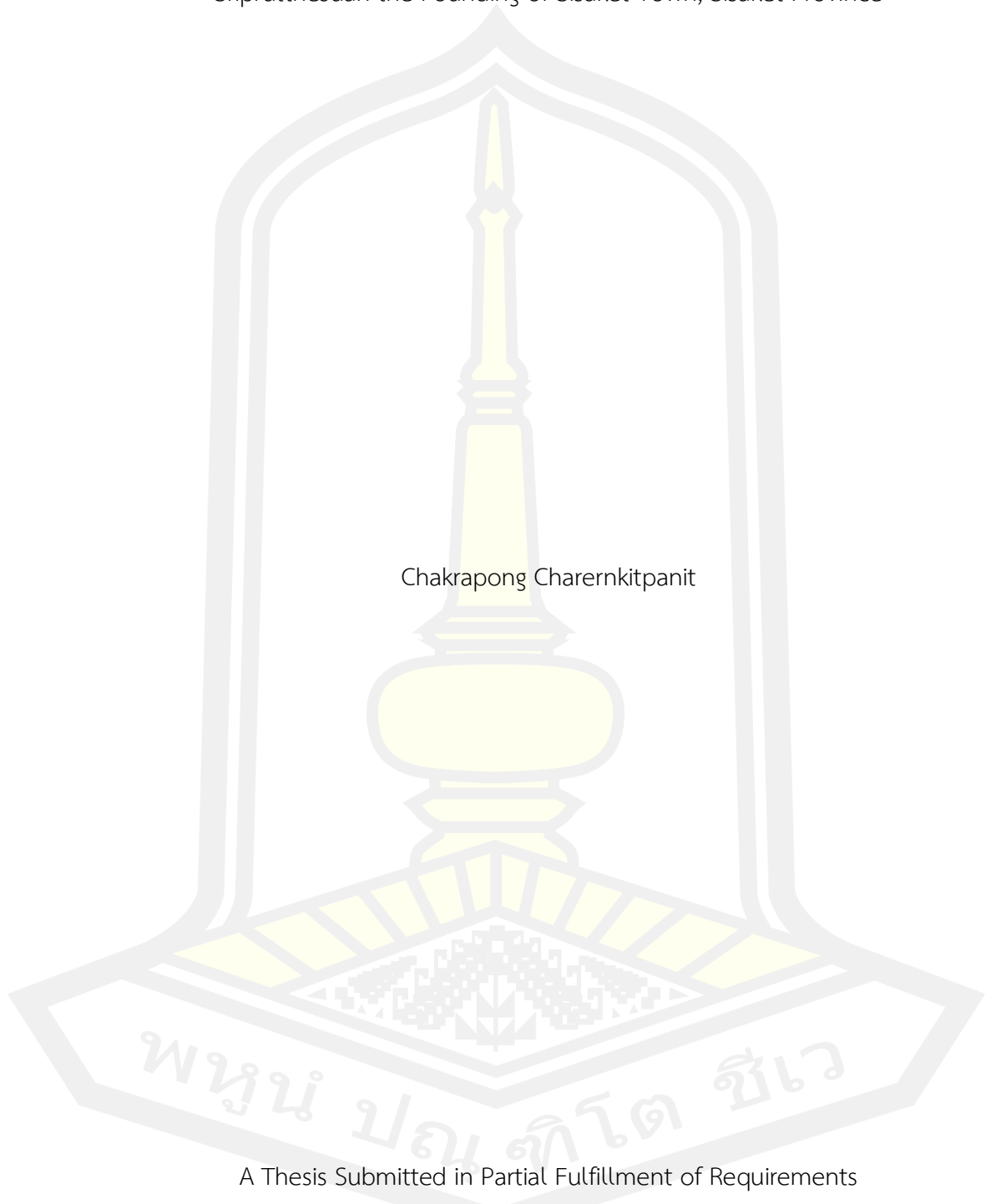
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง

พฤษภาคม 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Contemporary Dance in Live Drama – Light and Sound Performance of
Sriprutthesuan the Founding of Sisaket Town, Sisaket Province

Chakrapong Chareangkitpanit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Fine Arts (Performing Arts)

May 2022

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายจักรพงษ์ เจริญกิจพานิช แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. ทินกร อัดไพบูลย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. พีระ พันธุ์ท้าว)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. สุชาติ สุขนา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ศ. ดร. ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรม

ศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	นาฏกรรมร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทษามนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ		
ผู้วิจัย	จักรพงศ์ เจริญกิจพานิช		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ		
ปริญญา	ศิลปกรรมศาสตรมหา	สาขาวิชา	ศิลปะการแสดง
	บัณฑิต		
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาพัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดง แสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดีย อารยธรรมแห่งศรีทษามนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ 2.ศึกษารูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทษามนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการศึกษาจากเอกสารและภาคสนาม โดยใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ ผู้รู้จำนวน 6 คน ผู้ปฏิบัติจำนวน 5 คน ผู้ให้ข้อมูลทั่วไปจำนวน 30 คน แล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทษามนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ เป็นศิลปะการแสดงรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น โดยการผสมผสานศาสตร์และศิลป์หลากหลายสาขา ทั้งนาฏกรรม การละคร เทคนิคระบบแสง สี เสียง เป็นการแสดงที่เน้นความตระการตาของระบบแสง สี ดนตรี และเสียงที่ใช้เทคนิคพิเศษ ประกอบเพื่อบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ณ บริเวณสถานที่จริง ทั้งนี้ต้องอาศัยความเข้าใจถึง เหตุการณ์และพื้นฐานในความเป็นมาของเรื่องราวที่นำเสนอ โดยการใช้เสียงบรรยายเสียงดนตรี และ ศิลปะในการใช้เสียงพิเศษประกอบเพื่อสร้างอารมณ์ร่วม ที่ทำให้การถ่ายทอดดังกล่าวมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย ในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทษามนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีรูปแบบการแสดง ที่เป็นเรื่องราวผสมระบำ โดยนำลีลาท่าทาง นาฏศิลป์สมัยใหม่ ผสมกับลีลานาฏศิลป์ไทยที่เน้นความสวยงาม การเคลื่อนไหวที่พร้อมเพรียงกัน มีรูปแบบการแปรแถวที่หลากหลาย ถือเป็นศิลปะการแสดง รูปแบบใหม่ ที่เกิดขึ้นโดยการผสมผสาน ศาสตร์และศิลป์หลากหลายสาขา ทั้งนาฏกรรม และการละคร

สรุปนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทษามนตรา

ศรียุทธศาสตร์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นศิลปะการแสดง ที่เน้นความตระการตาของระบบแสง สี เสียง ดนตรี และเทคนิคพิเศษ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ได้อย่างงดงามและมีพัฒนาการมา โดยตลอด เป็นนาฏกรรมที่สร้างจากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ที่นอกจากผู้ชมจะได้รับสุนทรียรสในการชมแล้ว ยังสร้างความรู้สึกร่วมใจในท้องถิ่นของตน และยังเป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอด และสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีกทางหนึ่งด้วย

คำสำคัญ : นาฏศิลป์ร่วมสมัย, การแสดง แสง สี เสียง

TITLE	The Contemporary Dance in Live Drama – Light and Sound Performance of Sriprutthesuan the Founding of Sisaket Town, Sisaket Province		
AUTHOR	Chakrapong Charernkitpanit		
ADVISORS	Associate Professor Pattamawadee Chansuwan , Ph.D.		
DEGREE	Master of Fine Arts	MAJOR	Performing Arts
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2022

ABSTRACT

The purpose of this research was to study 1. To study development and elements of light, color, sound and mixed media in multimedia systems. Civilization of Faith, Mantra, Sri Pruitthesuan, Sisaket Province 2.To study the forms of contemporary dance in light and sound performances, the civilization of faith, Mantra Sriprutthesuan, Sisaket Province. It is a study of documents and field. Using an observation form, an interview form, 6 experts, 5 practitioners, 30 general informants, and present the research results by descriptive and analytical methods.

The results showed that The development of contemporary dance in light and sound performances, a civilization of faith, Mantra Sripruitthesuan, Sisaket Province. It is a new form of performing arts created by combining various fields of science and art, including dramatic, theatre, techniques of light, color, and sound systems. Assembled to tell historical stories at the real place This requires an understanding of the events and the basis of the story being presented. using audio narration use music and sound effects to create a collective mood that makes such broadcasting more enjoyable Creation of contemporary dance in light and sound performances, Civilization of Faith, Mantra Sripruitthesuan, Sisaket Province There is a show format that is a mixed story by bringing modern dance style Mixed with kip Leela Thai dance that emphasizes beauty movement at the same time There are

various row variable formats. It is a new form of performing arts that is formed by combining Various arts and sciences, including drama and drama

Summary of contemporary dance in light and sound performances, civilization of faith, mantra, Sri Pruitthesuan, Sisaket Province. is a performing arts emphasizing the majesty of light, color, sound, music and special effects to tell a historical story beautifully and has always been developed It is a tragedy based on a historical story. In addition to the audience will receive the aesthetics of watching. also create a sense of pride in their locality and also bringing cultural capital to build on and create added value in another way as well

Keyword : Contemporary Dance, Live Drama-Light and Sound

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทินกร อัดไพบูลย์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์ท้าว และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ สุขนา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำที่ดีต่องานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วย ความรัก ความเมตตาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดีชาญสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ครูผู้จุดประกายความคิดพุ่มพู่และเอาใจใส่ตรวจแก้ข้อบกพร่องให้กำลังใจตลอดการทำวิทยานิพนธ์ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาสาขาศิลปการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทสาขาศิลปการแสดง รุ่นที่ 2 ทุกท่านที่ให้กำลังใจและมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอบคุณนายแพทย์จิรวัดน์ พลภักดี ที่คอยเป็นแรงผลักดันช่วยเหลือ ในทุก ๆ เรื่อง ตลอดการศึกษา

ขอบคุณพี่ ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาศิลปการแสดงรุ่น1 ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือดูแลจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

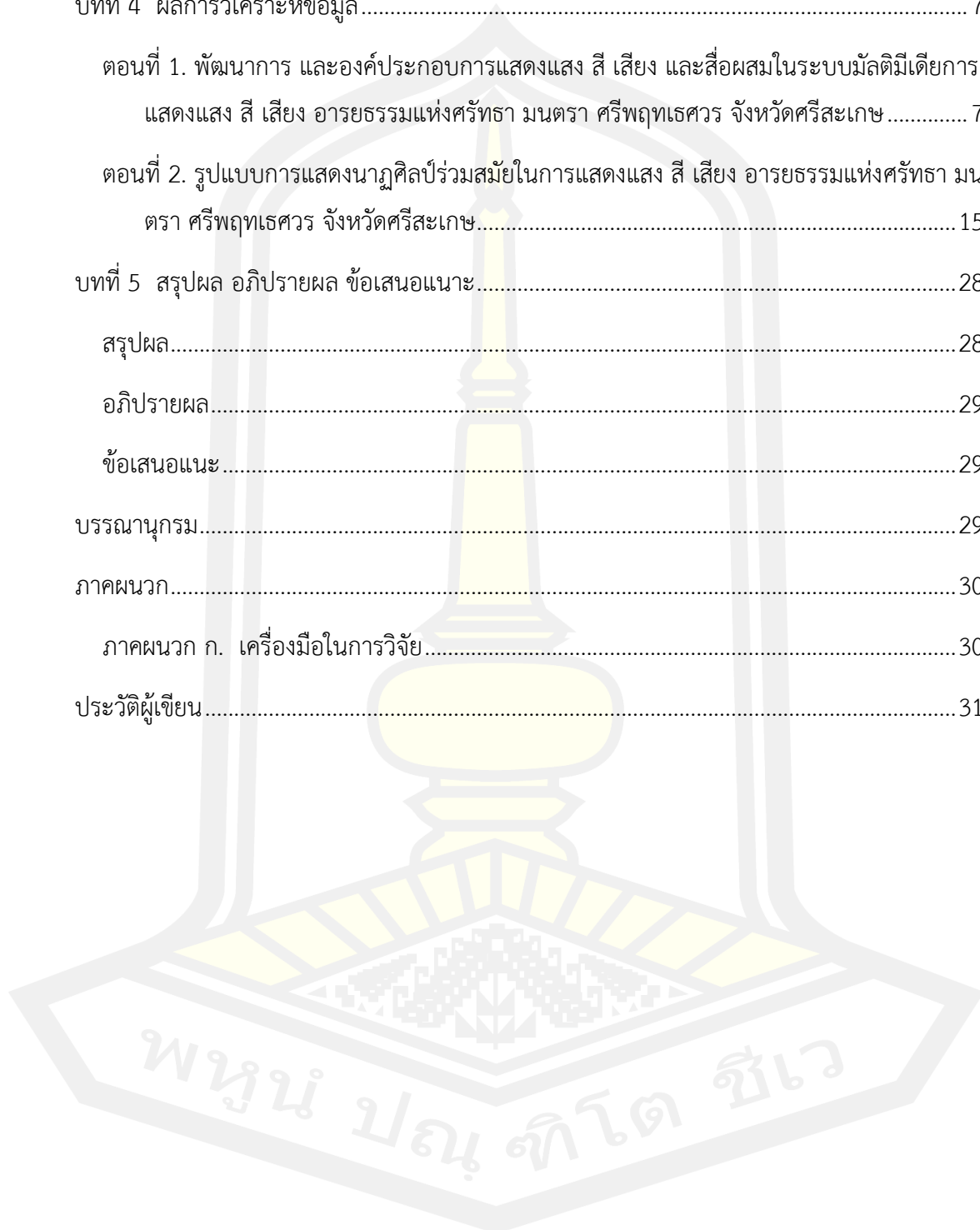
สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบบูชาพระคุณ บุคคลที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ อันได้แก่ คุณแม่ ที่เลี้ยงดูเป็นอย่างดีคอยสนับสนุนทุกอย่างแก่ผู้วิจัย รวมถึงญาติพี่น้องที่ได้ให้ความรัก ความเมตตา จนประสบความสำเร็จ

ประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบบูชาคุณบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่สนับสนุนเป็นกำลังใจสำคัญ ให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย	6
คำถามในการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1.องค์ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ร่วมสมัย	9
3. องค์ความรู้เกี่ยวกับการแสดงแสง สี เสียง สื่อผสมระบบมัลติมีเดีย.....	20
4. บริบทพื้นที่วิจัย	27
5. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย	41
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	65
1. ขอบเขตการวิจัย	65

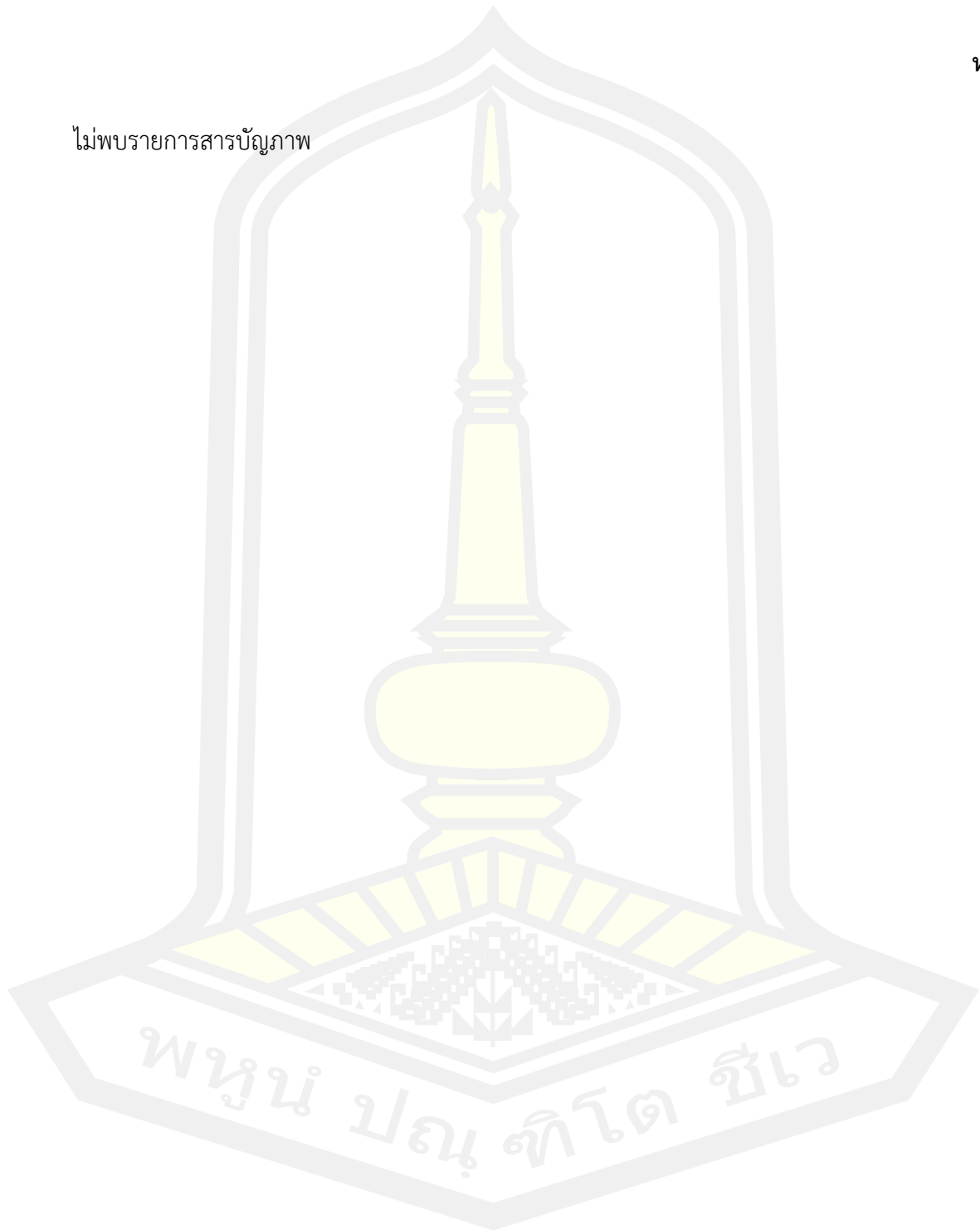
2. วิธีการดำเนินงาน	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ตอนที่ 1. พัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียการ แสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤตเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ	70
ตอนที่ 2. รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มน ตรา ศรีพฤตเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ.....	157
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	282
สรุปผล.....	282
อภิปรายผล.....	294
ข้อเสนอแนะ	297
บรรณานุกรม.....	299
ภาคผนวก.....	305
ภาคผนวก ก. เครื่องมือในการวิจัย.....	306
ประวัติผู้เขียน.....	314

สารบัญตาราง

หน้า

ไม่พบรายการสารบัญภาพ

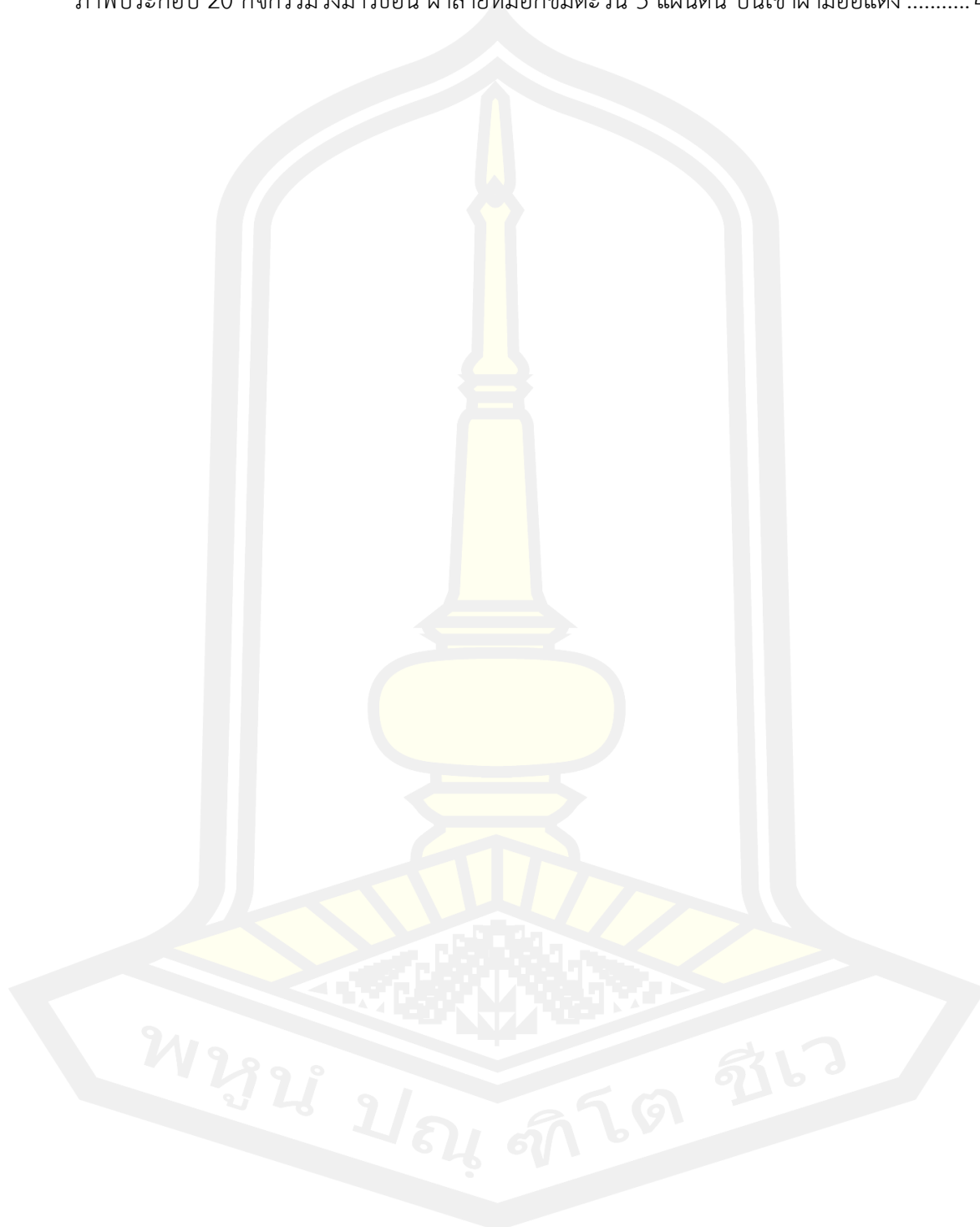
สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ภาพประกอบ 2 อนุสาวรีย์ พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (หลวงแก้วสุวรรณ หรือตากะจะ) เจ้าเมืองคนแรกผู้ก่อตั้งเมืองอุซันต์ ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นจังหวัดอุซันต์และจังหวัดศรีสะเกษ	28
ภาพประกอบ 3 อนุสาวรีย์ พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ) เจ้าเมืองคนแรกเมืองอุซันต์(ศรีสะเกษ) บ้านดวน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ.....	29
ภาพประกอบ 4 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว บ้านยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ....	30
ภาพประกอบ 5 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว บ้านยางชุมใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ...	31
ภาพประกอบ 6 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว บ้านโนนสัง ตำบลโนนสัง อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ.....	31
ภาพประกอบ 7 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ.....	32
ภาพประกอบ 8 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว บ้านหนองถ่ม ตำบลตุ อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ.....	32
ภาพประกอบ 9 การแต่งกายชาติพันธุ์กูย บ้านผือ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ	33
ภาพประกอบ 10 การแต่งกายชาติพันธุ์กูย บ้านละเอาะ อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ	34
ภาพประกอบ 11 การแต่งกายชาติพันธุ์กูย อำเภอลำดวน จังหวัดศรีสะเกษ	34
ภาพประกอบ 12 การแต่งกายชาติพันธุ์เยอ บ้านปราสาท อำเภอบึง จังหวัดศรีสะเกษ.....	35
ภาพประกอบ 13 การแต่งกายชาติพันธุ์เยอ บ้านสำโรงเต่า อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ	36
ภาพประกอบ 14 การแต่งกายชาติพันธุ์เยอ อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ	36
ภาพประกอบ 15 การแต่งกายชาติพันธุ์เขมร อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ	37
ภาพประกอบ 16 การแต่งกายชาติพันธุ์เขมร บ้านสำโรงปล้น อำเภอบึง จังหวัดศรีสะเกษ....	38
ภาพประกอบ 17 การแต่งกายชาติพันธุ์เขมร อำเภอบึง จังหวัดศรีสะเกษ.....	38
ภาพประกอบ 18 การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพุทธศวร	39

ภาพประกอบ 19 กิจกรรมเวทีกลางเทศกาลงานเงาะ ทูเรียน และของดีศรีสะเกษ 40

ภาพประกอบ 20 กิจกรรมวิ่งมารathon ฝ่าสายหมอกชมตะวัน 3 แผ่นดิน บนเขาพามออีแดง 41

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยได้ขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นเอกราชมาช้านาน มีศิลปวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ จนเป็นที่ชื่นชอบของนานาประเทศได้พบเห็นความงดงามในศิลปวัฒนธรรมไทย แม้ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมจากต่างชาติอันหลากหลายที่กำลังหลั่งไหลเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย แต่สิ่งหนึ่งที่คนไทยยังสามารถอนุรักษ์และสืบทอดได้จนถึงทุกวันนี้คือ นาฏศิลป์ อันเป็นศิลปะประจำชาติที่คนไทยทุกคนควรอนุรักษ์และให้การสนับสนุน เพื่อให้ศิลปะแขนงนี้ดำรงอยู่สืบไปในอนาคต

นาฏศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ และยังเป็นสิ่งที่สำคัญมากในชีวิตประจำวัน และวิถีชีวิตของชาวไทยไม่ใช่เป็นความบันเทิงอย่างเดียว ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับศาสนาและกลุ่มสังคมหลายกลุ่ม โดยแท้จริงแล้วนาฏศิลป์นั้นสามารถที่จะบรรยายลักษณะเฉพาะตัว และยังสามารถที่จะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่แตกต่างกันจากที่อื่นๆ โดยเฉพาะ ดังนั้นเราสามารถสังเกตได้ว่านาฏศิลป์ของไทยจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะที่บ่งบอกให้เห็นถึงความเป็นไทย นาฏศิลป์นั้นสามารถจะสืบค้นหาถึงความเป็นมาได้ว่ามีตั้งแต่เริ่มต้นประวัติศาสตร์ชาติไทย สิ่งที่น่าเสนาออกมาถ่ายทอดผ่านการแสดงนาฏศิลป์นั้นทำให้เราเห็นวัตถุในทางศิลปะที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นทั้งวรรณคดี ประติมากรรม จิตรกรรม ในแต่ละยุคของประวัติศาสตร์ไทยได้เผยให้เห็นถึงความเจริญของมรดกทางวัฒนธรรม

เมื่อนาฏศิลป์เป็นศาสตร์ที่สร้างเพื่อตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของมนุษย์ ดังนั้นคุณค่าขั้นพื้นฐานของนาฏศิลป์ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ได้ปลดปล่อยอารมณ์ความรู้สึกสะท้อนใจออกมาทั้งนี้เมื่อนาฏศิลป์และนาฏศิลป์มาเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่อันถือว่ามีประโยชน์ เช่น ระบาย รำ นาฏการต่างๆ แล้วยังสามารถพัฒนาไปสู่การแสดงเพื่อความบันเทิงสามารถจัดเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติได้ด้วย ดังนั้นคุณค่าของนาฏศิลป์จึงมิได้กำหนดที่การตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีนัยแอบแฝงอยู่มากมาย อาทิ เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีภายในกลุ่มชน ตลอดจนเป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาในฐานะที่เป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ อันแสดงถึงภูมิปัญญาของมนุษย์ที่สั่งสมมานาน(สุดใจ ทศพร. 2544: 9)

นาฏศิลป์ไทยมีพัฒนาการมาตามยุคสมัย นับตั้งแต่ นาฏศิลป์ในราชสำนักออกมาสู่ประชาชน จากความเป็นจารีตแบบแผนมีการปรับปรุงตามความนิยมของผู้ชมละครรำ ละครพูด สุระบำน รำฟ้อน มีการสร้างสรรค์ให้เกิดระบำใหม่ๆ โดยการผสมผสาน อัตลักษณ์ของชุมชนเชื้อชาติ หรือท้องถิ่น หรือแม้แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาต่างๆ ของการสร้างผลงานนาฏกรรมที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันมี

ความหลากหลายมากมายไม่ว่าจะเป็นการผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทย กับการเต้นแบบสากล เข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืนและลงตัว รูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏกรรมใหม่ซึ่งมีคุณค่าทั้งทางด้านสังคมความเป็นชาติไทยคือ นำเอกลักษณ์อัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งหรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งเข้ากับงานของตนก็ตามผู้สร้างสรรค์ผลงานจึงต้องอาศัยความสามารถเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ มักจะได้รับความนิยมนิยมยอมรับจากผู้ชม(ศิริมงคล นาฏยกุล. 2559)

นาฏศิลป์ร่วมสมัย เป็นนาฏศิลป์ที่ถูกพัฒนามาจากแนวคิดของนาฏศิลป์สมัยใหม่ ปรากฏจากลำดับขั้นตอนของนักเต้น สามารถแสดงได้ทุกที่ และควรเกิดจากการทดลองเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ที่สร้างสรรค์ทั้งในรูปแบบของการเคลื่อนไหว แนวความคิด หรือองค์ประกอบการสร้างสรรค์ มีอิสระในการตีบทความทั้งต่อตัวผู้สร้างสรรค์ผลงาน และผู้ชม ถึงแม้ว่าแนวคิดในนาฏศิลป์ร่วมสมัย จะมีความอิสระมากเพียงใดแต่ในแง่ของกระบวนการสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีแบบแผน ทั้งในด้านการค้นหาวัตถุดิบในการเคลื่อนไหวที่ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เข้ามากระตุ้นกระบวนการสร้างสรรค์ในนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีหลากหลายวิธี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความถนัด และความรู้ความสามารถของนักสร้างสรรค์ (ธนกร สรรยัวรวิภู. 2558)

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเป็นการสร้างสรรค์บนพื้นฐานนาฏศิลป์ตามแบบแผน โดยมีพื้นฐานมาจากท่ารำของนาฏศิลป์ไทย และยังมี การสร้างสรรค์จากนาฏศิลป์สากล ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์แบบดั้งเดิมมีความสวยงามในตัวเอง แต่อาจไม่สามารถสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจถึงการแสดงนั้นได้จึงทำให้การแสดงนาฏศิลป์ไทยยังไม่เป็นที่ยอมรับ กับคนรุ่นใหม่ และนอกจากนี้การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยโดยการปรับเปลี่ยน ออกแบบ ลีลาการแสดงให้นักแสดงมีความสัมพันธ์ทำให้เกิดรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยใช้การสื่อความหมายและการแสดง ทำให้การแสดงไม่ซับซ้อน ทำให้ผู้ชมเข้าใจในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่ต่างไปจากเดิม

รูปแบบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างสรรค์ การผสมผสาน หรือการตีความ เป็นการออกแบบลีลาท่าทาง มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย โดยมีการจัดกระบวนการร่างกาย กำหนดจุดของผู้แสดง หรือการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายตามรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัยมีการพัฒนาตามช่วงเวลา โดยมีการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ โดยรูปแบบสร้างสรรค์ ทดลอง และนำมาผสมผสานกับองค์ประกอบต่างๆ

นาฏศิลป์ร่วมสมัย เป็นศิลปะการแสดงที่พบเห็นทุกยุคทุกสมัย เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดวิธีคิด การออกแบบการแสดง การออกแบบการสร้างสรรค์ การเลียนแบบ ตามรูปแบบสังคม นาฏศิลป์ร่วมสมัยสามารถดำรงอยู่ได้ขึ้นอยู่กับความชอบ และเติบโตขึ้นได้จากกระบวนการค้นคว้า กระบวนการสร้างสรรค์ การทดลอง การตีความ หรือการผสมผสาน เฉพาะตัวของศิลปินคนนั้น ในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์สู่รูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่มีการพัฒนาตามช่วงเวลา การนำเสนอเรื่องราว หรือ

รูปแบบการสร้างสรรค์ที่แตกต่างไปจากเดิมในรูปแบบของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ(วนศักร์ ผดุง เศรษฐกิจ 2563 : สัมภาษณ์)

การแสดงประกอบแสง สี เสียง เป็นการนำเอาเทคโนโลยีด้านแสง สี เสียง มาใช้ในการแสดง ประกอบการเล่าเรื่องผ่านการแสดงบทบาทสมมุติของตัวละคร โดยมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ต่างๆ เป็นองค์ประกอบของฉากหลัง อาทิ โบราณสถาน อนุสาวรีย์ ตลอดจนซากปรักหักพังของก้อนอิฐ และศิลาแลง การใช้แสง สี และเสียง จะช่วยให้เกิดความยิ่งใหญ่ ตระการตา รวมทั้งคำบรรยายต่างๆ สามารถสื่อให้ผู้ชมเกิดความคิด จินตนาการไปถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาจากตำนาน พงศาวดาร เรื่องราวจากนวนิยาย หรือวรรณคดีที่อิงประวัติศาสตร์บางส่วน วัตถุประสงค์ในการจัดการแสดงแสง สี เสียง จึงไม่ใช่เพียงเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงเท่านั้น หากแต่เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจพัฒนาการของสังคมในอดีตโดยได้นำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคล สถานที่ หรือชุมชน จากความเชื่อ ความศรัทธาของคนในชุมชนนำมาถ่ายทอดเรื่องราวผ่านรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง ทำให้ได้รับความนิยมน้อย แพร่หลาย เกิดเป็นประเพณีที่ยึดถือ และก่อเกิดเป็นงานประจำปี (วิลาสินี น้อยครบุรี, 2560, 1)

การแสดงแสง สี เสียง เป็นศิลปะการแสดงรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นโดยการผสมผสานศาสตร์ หลากหลายสาขาทั้งนาฏศิลป์ นาฏศิลป์ร่วมสมัย การละคร เทคนิคระบบแสง สี เสียง เป็นการแสดง ที่เน้นความตระการตาของระบบแสง สี เสียง ดนตรี และเสียงที่ใช้เทคนิคพิเศษ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ต้องอาศัยความเข้าใจถึงเหตุการณ์ และพื้นฐานในความเป็นมาของเรื่องราวที่จะนำมาเสนอ โดยใช้เสียงบรรยายเพื่อบอกเล่าเรื่องราว ใช้เสียงเพลง และเสียงประกอบเพื่อสร้างอารมณ์ ทำให้การแสดงแสง สี เสียง เป็นการแสดงที่มีความตื่นตาตื่นใจมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการใช้แสง สี ต่างๆตามบรรยากาศเพื่อให้ผู้รับชมการแสดงร่วมสร้างจินตนาการ และทำให้เกิดความนึกคิด ความรู้สึก เสมือนอยู่ในเหตุการณ์นั้น เป็นการผสมผสานเรื่องราวจากความเป็นจริง สู่จินตนาการในเรื่องราวแห่งอดีต แหล่งโบราณสถาน หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยกลายเป็นพื้นที่สำหรับจัดการแสดงแสง สี เสียง เพื่อนำเสนอ บอกเรื่องราว หรือเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ผสมผสานกับเทคนิคด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย การละคร และเทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ๆ จึงทำให้ผู้รับชมการแสดงได้เข้าใจเรื่องราวประวัติศาสตร์ที่สะท้อนวิถีชีวิต ศิลปชีพ วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ผ่านการแสดงในลักษณะร่วมสมัย

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นหนึ่งในเมืองรองสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างหรืออีสานใต้ เต็มไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์จากกลิ่นอายอารยธรรมขอมผ่านโบราณสถาน โบราณวัตถุ และวัฒนธรรมต่างๆ รวมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัดวาอาราม และประเพณีที่ควรค่าแก่การสืบสานอย่างเช่น “เทศกาลดอกคำวนวนาน สืบสานประเพณีสื้เผ่าไทยศรีสะเกษ” ที่

เปิดโอกาสให้คนทั่วไปเข้าไปท่องเที่ยวแบบนอกรอบ พร้อมสัมผัสวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชนสี่เผ่าไทยได้อย่างใกล้ชิดสอดคล้องกับแนวคิด อะเมซิ่ง (amazimg) ไทยเท่ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เทศกาลดอกกล้าดวนบาน เป็นประเพณีของชนสี่เผ่าไทยศรีสะเกษ อันได้แก่ ชาติพันธ์เขมร ชาติพันธ์ลาว ชาติพันธ์ส่วยและชาติพันธ์เยอ หรือชนเผ่าพื้นเมืองเขมร-ปาดงซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านการจำลองหมู่บ้านและวิถีชีวิตชนสี่เผ่าโบราณอย่างใกล้ชิด รวมถึงกิจกรรมภายในงาน ได้แก่ การแสดงประเพณีศิลปวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชนเผ่า 4 เผ่า ลาว เขมร ส่วย เยอ การแสดงนิทรรศการภาพเขียน งานศิลปะของศิลปินท้องถิ่น การแสดงภาพวาดและสาธิตการวาดภาพของศิลปินท้องถิ่น, การแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ของอำเภอต่างๆ บริเวณลานทางเข้าสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ศรีสะเกษ ในบรรยากาศของการจัดงาน ยังมีความรื่นรมย์จากความหอมเย็นละมุนของดอกกล้าดวน ที่เบ่งบานผลิดอกจากต้นกล้าดวนกว่า 5 หมื่นต้น ส่งกลิ่นหอมอบอวลไปทั่วบริเวณพร้อมเลือกลิ้มชิมรสอาหารพื้นเมืองศรีสะเกษของชนเผ่า ลาว เขมร ส่วย เยอ และชมการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธามนตรา ศรีพฤตเศรษฐ์ อันเป็นตำนานการสร้างเมืองศรีสะเกษที่ยิ่งใหญ่ตระการตาด้วยการแสดงของนักแสดงกิตติมศักดิ์จากภาคราชการและภาคเอกชนที่มาร่วมถ่ายทอดวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของชนสี่เผ่ากับตำนานการสร้างบ้านแปงเมืองศรีสะเกษดินแดนแห่งดอกกล้าดวน(ศิริเกษ หมายสุข 2562:20)

การแสดง แสง สี เสียง ศรีพฤตเศรษฐ์ แสดงครั้งแรกในปี พ.ศ. 2530 โดยนักแสดงกิตติมศักดิ์ จากภาคราชการและภาคเอกชนได้รับนโยบายจากทางจังหวัด ให้จัดการแสดงในรูปแบบแสง สี เสียง ที่เกี่ยวกับตำนาน การสร้างบ้านแปงเมืองศรีสะเกษ ซึ่งรูปแบบการแสดงจะมีตัวละครเล่นเป็นภาพนิ่ง เพื่อสื่อให้เห็นถึงเรื่องราวของตำนานการสร้างบ้านแปงเมือง และจะมีชนเผ่าพื้นเมืองในจังหวัดศรีสะเกษ ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงให้ตัวละครมีบทบาทมากขึ้น มีการฟ้อน รำ สอดแทรกในขั้นตอนแต่ละการแสดง และมีเทคนิคการใช้แสง สี เสียง เข้ามาประกอบในการแสดง ปัจจุบันการจัดการแสดง แสง สี เสียง สื่อผสม โดยใช้ ระบบมัลติมีเดียมาประกอบการแสดง แสง สี เสียง

ต่อมาองค์การปกครองจังหวัดศรีสะเกษ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ ได้ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดูแลให้จัดงานประเพณีเทศกาลดอกกล้าดวนบาน สี่เผ่าไทยศรีสะเกษเป็นงานประจำปี และจัดให้มีการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งวัตถุประสงค์ในการจัดงานเทศกาลดอกกล้าดวนบาน สืบสานประเพณีสี่เผ่าไทยศรีสะเกษ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชม การแสดงประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชน 4 เผ่าไทยศรีสะเกษ และได้กำหนดวันจัดงานเป็นเวลา 5 วัน ในช่วงเดือนมีนาคม ของทุกปี โดยองค์ประกอบหลักในการจัดงานมีทั้งหมด 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ในช่วงเช้าจะเป็นการแสดงวัฒนธรรมประเพณีของชนสี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ได้แก่ ชาวเขมร ชาวลาว ชาวส่วย และชาวเยอ มีกิจกรรมที่น่าสนใจคือ การจำลองหมู่บ้านวิถีชีวิตชนสี่เผ่า การแสดงศิลปวัฒนธรรมสี่เผ่าไทศรีสะเกษ การแสดงนิทรรศการงานศิลปะ

ส่วนที่ 2 ในช่วงภาคกลางคืนจะเป็นการแสดง จินตนาการ ประกอบการแสดงแสง สี เสียง เรื่อง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร ที่ยิ่งใหญ่อยู่ลึกลงไปในระบบ 3 มิติ จัดแสดงบริเวณสนามหญ้าที่รายล้อมด้วยกลิ่นหอมของดอกกล้วยไม้ เป็นการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์การสร้างเมืองศรีสะเกษ ผ่านรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง

การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร ในงานเทศกาลดอกกล้วยไม้บาน สืบสานประเพณีสี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ได้รับการดำเนินงานจากองค์การปกครองจังหวัดศรีสะเกษ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดให้มีการแสดงแสง สี เสียง ขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเมืองรองช่วงนั้น ต่อมาได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษจัดการแสดง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีการบริหารจัดการแสดง ผู้เกี่ยวข้อง และนักแสดง จำนวน 1,000 คน มีระยะเวลาการจัดเตรียมการแสดงทั้งสิ้น 1 เดือน และเนื้อเรื่องที่น่าสนใจมาจัดการแสดงนั้นได้นำข้อมูลมาจากการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ศิลปจารึก วิถีชีวิต วัฒนธรรมพื้นบ้าน และการสัมภาษณ์นักวิชาการ และบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความเป็นมาที่มีศิลปวัฒนธรรม และการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ คณะผู้จัดการแสดงแสง สี เสียง ได้นำความรู้มาปรับในการแสดงแสง สี เสียง ให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร มีความแปลกใหม่ และได้นำเสนอสาระความรู้ ในบทละครที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเนื้อเรื่องที่กล่าวถึงการสร้างปราสาทสระกำแพงน้อย ปราสาทสระกำแพงใหญ่ และปราสาทเขาพระวิหาร ซึ่งมีการสอดแทรกการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ตลอดจนวิถีชีวิต และประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ เข้ามาประกอบการแสดงด้วย ทำการแสดง 3 รอบ ใช้ระยะเวลาในการทำการแสดง 1 ชั่วโมง 30 นาที

กล่าวได้ว่า การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธามนตรา ศรีพทุทเศศวร ในเทศกาลประเพณีดอกกล้วยไม้บาน สืบสานไทย ศรีสะเกษ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก และทราบถึงการสร้างบ้านเมืองศรีสะเกษ เพื่อให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจ และเห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรม วิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ของจังหวัดศรีสะเกษ ส่งผลให้ประชาชนจังหวัดศรีสะเกษเกิดความรัก และหวงแหนศิลปวัฒนธรรม ประเพณีในจังหวัด ตลอดจนสร้างความสามัคคี ความภาคภูมิใจในความเป็นจังหวัดศรีสะเกษ

จากความเชื่อความศรัทธา และความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการจัดงานเทศกาลดอกกล้วยไม้บาน สืบสานสี่เผ่าไทย ศรีสะเกษ กิจกรรมการแสดงแสง สี เสียง ที่ยิ่งใหญ่ที่แสดงถึงความรัก

ความสามัคคี และจิตสำนึกรักท้องถิ่น ผู้วิจัยตระหนักถึงคุณค่า และเล็งเห็นประโยชน์ในด้านการสืบทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของชนเผ่าเขมร ชนเผ่าลาว ชนเผ่าส่วย ชนเผ่าเยอ รวมถึงวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ ผ่านกระบวนการเล่าเรื่องประกอบการแสดงแสง สี เสียง เป็นระยะเวลาถึง 37 ปี เพื่อให้อนุชนคนรุ่นหลัง และนักท่องเที่ยว ได้สัมผัสอารยธรรมเก่าแก่ของขอมโบราณ และเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก และทราบถึงประวัติศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อจูงใจให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจและเห็นถึงคุณค่า ส่งผลให้เกิดความรักความหวงแหนศิลปวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนสร้าง ความสามัคคี สร้างความภูมิใจในความเป็นคนจังหวัดศรีสะเกษ และเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่นอีกด้วย

จากปรากฏการณ์ การแสดง แสง สี เสียง อารยธรรมมนตราแห่งศรีรัตนมณฑล ศรีพุทธเศรษฐ์ ของจังหวัดศรีสะเกษ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจ อย่างยิ่งใหญ ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมถึงการสร้างจิตสำนึกรักวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่สามารถเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดศรีสะเกษ ในฐานะที่เป็นเมืองท่องเที่ยวเมืองรอง ทำให้การแสดง แสง สี เสียง จึงมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาด้านรูปแบบการแสดงและองค์ประกอบต่างๆ ตลอดจนโดยเฉพาะการสร้างสรรคนาฏศิลป์ร่วมสมัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดง แสง สี เสียง และรูปแบบการแสดงในระบบมัลติมีเดีย และสื่อผสมที่ปรากฏในการแสดง แสง สี เสียง ผลการศึกษาจะทำให้เกิดองค์ความรู้ทางด้านการแสดงและเทคโนโลยีแบบผสม ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปประกอบศิลปะการแสดงอย่างมีระบบ และทันสมัย มีมาตรฐานในระดับสากลต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดง แสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียการแสดง แสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีรัตนมณฑล ศรีพุทธเศรษฐ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษารูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดง แสง สี เสียง อารยธรรมมนตราแห่งศรีรัตนมณฑลศรีพุทธเศรษฐ์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เป็นแลนด์มาร์ค (LandMark) เพิ่มศักยภาพและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษมากยิ่งขึ้น

คำถามในการวิจัย

1. พัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดง แสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียอารยธรรมแห่งศรีรัตนมณฑล ศรีพุทธเศรษฐ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร
2. รูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดง แสง สี เสียง อารยธรรมมนตราแห่งศรีรัตนมณฑลศรีพุทธเศรษฐ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความรู้ รูปแบบ แนวความคิด พัฒนาการ รูปแบบการแสดงผลแสงสีเสียง อารยธรรมแห่งศรีธรรมนครา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ และเพิ่มศักยภาพด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษมากยิ่งขึ้น
2. ทำให้ทราบถึงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ในการแสดงผล สีส เสียง อารยธรรมแห่งศรีธรรมนครา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

นาฏศิลป์ หมายถึง การแสดงที่ประกอบกันเป็นเรื่องราว ที่เกี่ยวข้องกับการรำ การละคร หรือการฟ้อนรำ

นาฏศิลป์ร่วมสมัย หมายถึง การสร้างสรรค์ศิลปะด้านใดด้านหนึ่งของการแสดงความรู้สึกรัก คิด จินตนาการ และประสบการณ์ ที่ต่างยุคต่างสมัยมารวมกัน

การแสดงผลแสงสีเสียง หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ปราสาทหินศิลาแลง สถานที่สำคัญต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีแสงสีเสียงมาใช้ในการประกอบการแสดง เพื่อเล่าเรื่องราว โดยมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบฉาก

การแสดงผล สีส เสียง อารยแห่งศรีธรรมนครา ศรีพุทธเศรษฐ หมายถึง การแสดง นาฏกรรมเรื่องราวการสร้างบ้านแปงเมืองศรีสะเกษ ประกอบเทคนิคระบบแสงสีเสียง

พหุ อนุ ทั โตะ ชีเว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการการแสดง แสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธรรมนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษารูปแบบการแสดง แสง สี เสียง และแนวคิดในด้านองค์ประกอบ แสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธรรมนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีภาพประกอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย,2564

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในวิจัยเรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีพหุวัฒนธรรม
ศรีพหุเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยและเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้
สอดคล้องตามความมุ่งหมายของงานวิจัยดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ร่วมสมัย
2. องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง
3. องค์ความรู้เกี่ยวกับการแสดงแสง สี เสียง สื่อผสมระบบมัลติมีเดีย
4. บริบทพื้นที่วิจัย
5. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
  - 5.1 แนวคิดสื่อสารความหมายและการแสดง
  - 5.2 แนวคิดเกี่ยวกับนาฏยประดิษฐ์
  - 5.3 ทฤษฎีการสร้างสรรค์
  - 5.4 ทฤษฎีการเคลื่อนไหวร่างกาย
  - 5.5 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1.องค์ความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ร่วมสมัย

อารี สุทธิพันธ์ (2532 : 178) ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างสรรค์งานได้ไว้ว่าการสร้างให้เกิด
เป็นสิ่งใหม่หรือของใหม่นั้นมีหลักในการสร้างที่สำคัญสามประการหรือจะเรียกว่ากระบวนการ
สร้างสรรค์ก็ได้คือการสลับให้ต่างไปจากที่เคยเห็นการสร้างความคิดให้สับสนการปรุงแต่งตัดแปลง

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2543 : 225) ได้กล่าวเกี่ยวกับนาฏยประดิษฐ์ไว้ว่านาฏยประดิษฐ์
หมายถึงการคิดการออกแบบการสร้างสรรค์แนวคิดรูปแบบกลวิธีทางนาฏศิลป์ชุดหนึ่งที่แสดงโดย
ผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคนทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีตนาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงาน
ที่ครอบคลุมปรัชญาเนื้อหาความหมายท่ารำท่าเต้นการแปลแถวการตั้งซุ้ม การแสดงเดี่ยว การแสดง
หมู่การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย ฉากและส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญในการทำให้นาฏศิลป์
ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้และได้กล่าวถึงแนวทางหลักหลักในการกำหนดรูปแบบของนาฏศิลป์ชุด

ใหม่สามารถแบ่งออกได้ เป็น 4 แนว ได้แก่ 1.กำหนดให้อยู่ในหนึ่งนาฏยจาริต 2. กำหนดให้เป็นการผสมผสานนาฏยจาริต 3. กำหนดให้ประยุกต์จากนาฏยจาริตเดิม 4. กำหนดให้อยู่นอกนาฏยจาริต

สิริธร ศรีชลาคม. (2543 : 1) ได้กล่าวว่าพัฒนาการรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยสามารถแบ่งได้หลายประเภทได้แก่การประยุกต์รูปแบบนาฏศิลป์ไทยตามอิทธิพลของการแสดงบัลเล่ต์การผสมผสานถ้านาฏยะสินไทยในการแสดงบัลเล่ต์ระบำเรื่องนาฏยะสินไทยแนวประยุกต์การผสมผสานทานาฏยะสินไทยในการแสดงแจ๊สสาเหตุในการแสดงสร้างสรรค์ท่าการเคลื่อนไหวในนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย

สวภา เวชสุรักษ์. (2547 : 14) ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์รูปแบบนาฏศิลป์แล้วพบว่านาฏศิลป์ประดิษฐ์ทั่วไปนิยมสร้างสรรค์ผลงานด้วยการกำหนดให้อยู่ในหนึ่งนาฏยจาริตเพราะมีกฎเกณฑ์เน้นการนำถำรำฉบับหลวงมาใช้เช่นการรำอวยพรเป็นต้นข้อกำหนดที่สองเป็นการผสมผสานหลายนาฏยจาริตคือการนำจาริตตั้งแต่สองชนิดมารวมกันเช่นการรำไทยผสมบัลเล่ต์การฟ้อนอีสานกลับคอนเทมโพรารีด้านข้อกำหนดที่สามเป็นการประยุกต์จากนาฏยจาริตเดิมซึ่งมักอาศัยเพียงเอกลักษณ์หรือลักษณะเด่นเป็นหลักนอกนั้นก็บุกเบิกแสวงหาท่าทางใหม่ใหม่มาใช้ในการออกแบบเพื่อให้ผลงานดูแปลกใหม่ทันสมัยและมีความต่อเนื่องกับอดีตและข้อกำหนดสุดท้ายคือการทำให้อยู่นอกจาริตเดิมนั้นคือการค้นคว้านาฏยะสินใหม่โดยไม่นำเอาอดีตมาปะปน

นราพงษ์ จรัสศรี. (2553: 113) ให้ความหมาย นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) หมายถึง การเต้นรำหรือการฟ้อนรำสมัยปัจจุบัน คือ นำการแสดง การเต้นรำหรือฟ้อนรำมาแสดงในคราวเดียวกันสมัยเดียวกัน ซึ่งอาจรวมถึงการนำเอาการเต้นรำจากหลายวัฒนธรรม ตะวันตก ตะวันออก หรือฟ้อนรำแบบวัฒนธรรมไทยมารวมแสดงในคราวเดียวกัน

พิรพงศ์ เสนไสย. (2553 : 36) กล่าวว่านาฏยกรวิคือผู้มีพลังในการบวนการคิดและกระบวนการกระทำอีกทั้งเป็นผู้มีบทบาทสูงต่อการกำหนดขั้นตอนการประดิษฐ์สร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์นาฏยะสินให้เป็นไปตามความต้องการของตนเองสิ่งแรกที่นาฏยกรวิควรตระหนักคือเรียนรู้กระบวนการเคลื่อนไหวของของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นนั่งนอนเดินวิ่งล้มลุกคุกคานรวมถึงศึกษาอารมณ์ความรู้สึกภายในของคนที่พร้อมทั้งจับบันทึกสิ่งที่ตนได้เห็นได้สัมผัสโดยอาศัยจินตนาการและแรงบันดาลใจ

พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์. (2553 : 64-65) นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance)นาฏศิลป์ร่วมสมัยหรือที่ชาวอเมริกันเรียกว่า นาฏศิลป์สมัยใหม่ (Modern Dance)นั้น คงเนื่องจากว่าในช่วงศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงเวลาที่ศิลปะสมัยใหม่ (Modernism) ได้เข้ามามีบทบาทเพื่อตอบสนองความต้องการจำเพาะของคนในยุคนั้น โดยเริ่มที่ฝรั่งเศสแล้วกระจายไปทั่วยุโรปและอเมริกา ลักษณะของโมเดิร์นจะต้องเป็นสิ่งที่มีความพิเศษ มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองโดยไม่ยึดติด อยู่กับรูปแบบงานแบบแผนเดิม ๆ เพราะการออกแบบจะคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก ที่มีคุณลักษณะเฉพาะตรงกับ

รูปแบบการเต้นรำที่ถือกำเนิดขึ้นใหม่ในเวลานั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นต้นกำเนิดของการเต้นในรูปแบบนาฏศิลป์สมัยใหม่ เนื่องจากกลุ่มคนที่อยู่ในแวดวงการเต้นรำ ในช่วงเวลานั้นประสบกับปัญหาในการสร้างสรรค์งาน ที่ต้องการให้ผลงานที่ปรากฏ สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกภายในมากกว่า เรื่องของเทคนิคการเต้นอย่างมีแบบแผนของบัลเล่ต์ (Classical Ballet) ซึ่งถือกำเนิดในประเทศฝรั่งเศสและกลุ่มประเทศทางยุโรป ในช่วงเวลานั้นสังคมของคนอเมริกันมีความตื่นตัวในเรื่องของกระแสความรักชาติ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเมืองในขณะนั้นจึงทำให้ไม่ยอมรับวัฒนธรรมหรือสิ่งต่าง ๆ ที่หลั่งไหลมาจากยุโรปโดยสิ้นเชิงแต่ในบางกระแสก็กล่าวหาว่าอาจเป็นเพราะกลุ่ม ผู้ฝึกสอนบัลเล่ต์ (Ballet Master) ต่าง ๆ ในกลุ่ม ประเทศยุโรปไม่เคยยอมรับนักแสดงหรือคณะแสดง การแสดงบัลเล่ต์ที่จัดสร้างขึ้นโดยคนอเมริกันจึงทำให้สังคมของการเต้นในอเมริกันเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่และได้เริ่มมีการเปิดภาควิชานาฏศิลป์ (Department of Dance) เป็นครั้งแรกในสถาบันการศึกษาของสหรัฐอเมริกา จึงเป็นจุดรวมของวิทยาการทางด้าน Dance ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาผู้บุกเบิกที่สำคัญในการเต้นแบบโมเดิร์นในยุคแรกเริ่ม คือ อีซาดอรา ดันแคน (Isadora Duncan) เจ้าของทัศนคติ “Free Spirit” ที่ทุกคนยอมรับ เธอเกิดในซานฟรานซิสโกไม่ปรากฏหลักฐานว่าเคยเข้าเรียนในโรงเรียนเต้นรำใดมาบ้าง แต่เธอได้เคยกล่าวไว้ว่า “เธอเริ่มเต้นรำตั้งแต่อายุในครรภ์มารดา” เธอเริ่มชีวิตการเป็นนักเต้นโชว์ในเมืองชิคาโก ในปี ค.ศ.1900 ภายใต้อุปถัมภ์ของผู้จัดการโรงละครชื่อ ออกุสตินดาลีและเมื่อเธอได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานจากการไปเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์แห่งกรุงลอนดอน จึงเกิดความประทับใจและซึมซับเอาศิลปะวัฒนธรรมของกรีกโบราณมาเป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างผลงานของเธอหลายต่อหลายครั้ง รูปแบบการเต้นของเธอค่อนข้างจะเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวและมีความเป็นส่วนตัวมาก จนไม่มีใครสามารถสืบทอดศิลปะของเธอได้ ซึ่งมีลักษณะการเต้นที่ดูเหมือนจะไม่เป็นระบบและมีท่าที่ซ้ำไปซ้ำมาบ่อยครั้ง งานของเธอจะมีลักษณะ ท่าเต้นที่ดูเรียบง่าย แสดงกับเวทีที่ว่างเปล่ามักจะมีฉากสีน้ำเงินปิดหลัง ออกแบบเครื่องแต่งกายการแสดงอย่างง่าย ๆ คล้ายชุดกรีกโบราณเต้นด้วยเท้าเปล่า ทำให้ผู้ชมในสมัยนั้นส่วนใหญ่ยังรับไม่ได้ เพราะต่างก็ไม่เคยเห็นมาก่อน งานของเธอมีลักษณะที่เป็นลีลาการแสดงออกของอารมณ์ ประกอบผลงานเพลงของคีตกวี มีความเป็นศิลปะบริสุทธิ์สูงและมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ในช่วงสุดท้ายของชีวิตเธอได้กลับมาเปิดการแสดงที่อเมริกา ซึ่งเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของเธอเองแต่ก็ไม่ค่อยได้รับความนิยมนัก

ในยุคสมัยต่อมาได้เกิดแบบแผนของการเต้นแบบโมเดิร์นแดนซ์ ที่กลายเป็นแบบฝึกหัดทางกายภาพ เพื่อให้ให้นักเต้นมีเทคนิคพิเศษในการเต้นรำและได้รับความนิยมน้อยอย่างแพร่หลาย ใช้เป็นแบบอย่างในการเรียนการสอนมาจนถึงปัจจุบันนี้ โดยมีนักเต้นและผู้ออกแบบท่าเต้น คือ มาร์ธา เกรแฮม (Martha Graham) เกิดในมลรัฐเพนซิลวาเนีย จบการศึกษาจากโรงเรียนสอนเต้นรำที่ชื่อว่า เดนิสฮอว์ (Denishaw) จัดตั้งโดย รูธ เซนต์ เดนิส (Ruth St. Denis) และสามีนักเต้นรำของ เท็ด ฮอว์

(Ted Shawn) ซึ่งเป็นชาวอเมริกัน สมัยพระนางเจ้าอลิซาเบธที่หนึ่ง ครอบครัวของเธอจึงได้ย้ายมาที่อเมริกา สาเหตุนี้เป็นผลสะท้อนเอาความเข้มงวดความเคร่งขรึมที่แสดงออกมาในงานของเธอ ความขัดแย้งระหว่างการรับผิดชอบชีวิตกับความปรารถนาในอารมณ์แฝงอยู่ในงานหลายชิ้นของเธอและได้สอดแทรกเอาอารมณ์ของความร้ายกาจอย่างขมขื่นกับการสะกดกลั่นความรู้สึก อันเกี่ยวข้องกับลัทธิความเชื่อส่วนตัวของเธอไว้ในงานของเธออย่างแยบยลที่สำคัญเธอยังได้พยายามแสดงให้เห็นหรือบอกความในใจถึงเรื่องจริงในชีวิตของเธอให้ปรากฏออกมาในงาน ซึ่งพ่อของเธอได้ให้คำยืนยันว่าเธอได้กระทำเช่นนี้ต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็กแล้ว มาร์ธา มีความสนใจในการเต้นรำมาโดยตลอดและมีความตั้งใจว่าจะยึดการเต้นรำเป็นอาชีพ เมื่อเธอได้เห็นการแสดงของ รุ๊ท เธอจึงสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนสอนเต้นรำของรัฐที่ทันที ในปี ค.ศ. 1916 โรงเรียนสอนเต้นรำของรัฐแห่งนี้ มีความพิเศษนอกเหนือจากโรงเรียนเต้นรำอื่น ๆ ในเวลานั้น คือการนำเอาวัฒนธรรมจากประเทศอื่น ๆ มาผสมผสานให้ออกมามีลักษณะร่วมสมัย เช่น นำสไตล์การเคลื่อนไหวของอียิปต์และอินเดียมาประยุกต์ให้เป็นท่าทางที่ร่วมสมัยและยังสอนรูปแบบการเต้นทั้งแบบเก่าและใหม่ผสมผสานกัน

มาร์ธาใช้เวลาศึกษาการเต้นรำในโรงเรียนเดนิสซอร์เป็นเวลา 5 ปี จากนั้นเธอจึงหารูปแบบใหม่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการเรียนสร้างสรรค์ให้เป็นรูปแบบการเต้นของเธอเองได้พัฒนาสไตล์ของตนเองมาจนถึงจุดหนึ่ง ที่เธอได้ค้นพบเทคนิค “การยึด” และ “การหด” กล้ามเนื้อ (Contraction and Release) ในปี ค.ศ. 1927 ได้เปิดโรงเรียนสอนเต้นรำร่วมสมัยไปพร้อม ๆ กับคณะการแสดงของเธอซึ่งมีผลงานการแสดงออกมาอย่างต่อเนื่อง มาร์ธา เกรแฮม เป็นผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อประวัติศาสตร์โมเดิร์นแดนซ์แม้มาร์ธาจะเสียชีวิตไปแล้วแต่คณะการแสดงของเธอก็ยังเปิดการแสดงต่อมา ก่อนที่จะปิดตัวลงไปและกลายเป็นประวัติศาสตร์ท่ามกลางความเสียดายของคนทั่วโลก แต่ผลงานของเธอได้ถูกนำไปเผยแพร่อย่างต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้ โดยเหล่าลูกศิษย์ของเธอและศิลปินเหล่านั้นก็ยังคงใช้วิธีการสอนที่ได้รำเรียนมาจากเธอ ต่อมาอีกด้วย เช่น เมิร์ส คันนิงแฮม, อีริค ฮอคกินส์, แอนนา ซากาโลว์, พอล เทลเลอร์หรือแม้แต่ันกร็องเพลงป็องปอดนิมของสหรัฐอเมริกา อย่างมาดอนนาก็ยังคงเคยเป็นลูกศิษย์ของมาร์ธาเกรแฮมอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่จะเปลี่ยนมาเป็นนักกร็องเพลงนิมในภายหลัง มาดอนนาค่อยกล่าวว่าช่วงเวลาที่ได้อยู่ในคณะเต้นรำของมาร์ธา เกรแฮมเป็นช่วงเวลาที่ได้เรียนรู้ถึงระเบียบวินัยและสมาธิในการเคลื่อนไหว ซึ่งเธอได้นำสิ่งที่เธอดูแลศึกษาการแสดงออกถึงปรัชญาแห่งการเคลื่อนไหวในการแสดงคอนเสิร์ตของเธอได้เป็นอย่างดี

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการสร้างรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในลักษณะของการทดลองการนำเสนอแนวคิดใหม่ เทคนิคใหม่ เพื่อให้มีรูปแบบการแสดงที่แปลกใหม่อยู่เสมอยังมีนักออกแบบท่าเต้นและนักเต้นที่มีชื่อเสียงอีกมากมาย สืบทอดพัฒนาและคลี่คลายรูปแบบการเต้นนาฏศิลป์ร่วมสมัยไปในทิศทางที่ต่าง ๆ กันในประเทศแถบเอเชีย เช่น ญี่ปุ่นก็มีรูปแบบการเต้นรำ การเคลื่อนไหว ที่พัฒนามาจากนาฏศิลป์ร่วมสมัยในยุคแรก แต่พัฒนารูปแบบเป็นการเคลื่อนไหวที่สัมผัสกันด้วย

พลังงานที่อยู่รอบ ๆ ร่างกายและเทคนิคการเต้นที่เรียก บุตโต (Bud-Toh) โดยประเทศอินโดนีเซียได้นำเทคนิคศิลปะการต่อสู้ชั้นสูงมาผสมผสาน จนเกิดเป็นท่าเต้นในรูปแบบของนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่มีชื่อท่าและเทคนิคเป็นท่าเตรียมพร้อมในการต่อสู้ เช่น รำกริช ที่ในปัจจุบันเราจะเห็นท่าทางเหล่านี้ปรากฏอยู่ในกีฬาชนิดหนึ่งที่เรียกว่า “ปัญจะลีต” ที่มีสุนทรียภาพแห่งปรัชญาและสาร (Message) คือสิ่งที่ผู้ชมจะได้รับในการชมนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่สอดแทรกอยู่ในลีลาแห่งการเคลื่อนไหวนั้นและนอกจากนี้ ผู้ชมจะได้รับความตื่นตา ตื่นใจจากเทคนิคและการเคลื่อนไหวของนักเต้นที่สื่อสารท่าทางและเรื่องราวผ่านการเคลื่อนไหวอย่างมีรูปแบบเดียวกัน บอกเล่าความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้ชมเกิดกระบวนการ ทางความคิดและตีความหมายของท่าทางนั้น ๆ ให้ออกมาเป็นเรื่องราวตามประสบการณ์การดำเนินชีวิตและภูมิหลังของผู้ชมบางครั้งการที่นักแสดงและผู้สร้างงานต้องการจะสื่อสารให้ผู้ชมได้รับทราบ จากการแสดงอาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในบทสรุปเดียวกัน เพราะในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยครั้งหนึ่งอาจถูกตีความหมายไปได้หลายรูปแบบ แต่การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ดีส่วนมากจะมีเนื้อหาและรูปแบบของการแสดงที่มีลักษณะแห่งความเป็นสากล อาจมีการหยิบยกเรื่องราวที่สามารถพบเห็นได้รอบ ๆ ตัวเรานำมาเสนอให้เกิดมุมมองและทัศนคติใหม่ๆ ต่อสังคมเพื่อตีแผ่หรือสะท้อนแง่คิด แห่งเรื่องราวนั้น ๆ ให้ปรากฏต่อสังคมในช่วงเวลาหนึ่ง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยถือเป็นการแสดงที่ต้องประสานสัมพันธ์กับสื่อต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า ฉาก เทคนิค แสง เสียง วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการแสดง เวลาบรรยากาศ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นภาษาแห่งการบอกเล่าเรื่องราวที่สามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการสื่อ นอกจากผู้ชมจะชมเพื่อความสนุกสนานแล้ว ยังจะได้รับสุนทรียภาพในการเลือกชมการแสดงที่หลากหลายมากขึ้นกว่าข้อจำกัดเดิม ๆ โดยมีนาฏศิลป์ร่วมสมัยเป็นทางเลือกที่จะสร้างประโยชน์ให้กับสังคมได้อีกทางหนึ่ง

รศ.ดร. อติศัยการดี. (2557 : 3) ได้กล่าวว่า “การสร้างงานสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” สามารถตอบสนองมูติฐานได้ เรื่องแนวความคิดการสร้างงานผ่านงานสร้างสรรค์ละครนาฏศิลป์ที่เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน ต้องมาจากบริบทของสังคมในยุคนี้ เนื่องจากเวลาที่เปลี่ยนค่านิยมและทัศนคติของคนย่อมเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา นาฏศิลป์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสร้างสุนทรียะให้แก่คนในสังคมนั้น ๆ การสร้างสรรค์งานศิลปะจึงต้องมีความสมดุลและมีความกลมกลืนจึงจะเกิดสุนทรียะขึ้น จากการแสดงผลงานการสร้างสรรคในละครนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2557 : 1-5) ได้กล่าวถึงการแสดงสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในหลักสูตรศิลปบัณฑิตสาขานาฏศิลป์ไทยคณะศิลปะหน้าตาดุริยางค์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ระหว่างปี พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งประเภทการแสดงได้เป็นสามประเภทคือ 1.ประเภทเป็นเรื่องราว 2.ประเภทเรื่องราวผสมระบำ 3.ประเภทระบำ

ธนกร สรรยวราภิภู. (2558 : 27) ได้กล่าวว่า นาฏศิลป์ร่วมสมัยจะมีรูปแบบที่มีความอิสระมากขึ้นสามารถนำศาสตร์ประเภทอื่นเข้ามาผสมผสานได้โดยปราศจากลำดับขั้นของนักเต้น เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่

ที่สร้างสรรค์ ทั้งในรูปแบบของการเคลื่อนไหว แนวความคิดหรือองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ ให้มีอิสระในการตีความต่อตัวผู้สร้างสรรค์ผลงานและผู้ชม แต่ความอิสระเหล่านี้ควรตั้งอยู่บนลำดับขั้นตอนที่มีระบบระเบียบ จากประสบการณ์ ดนตรี รูปภาพ หนังสือ หรือคำถาม ประกอบกับเครื่องมือที่เข้ามาส่งเสริม องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงาน นาฏศิลป์ร่วมสมัย เหล่านี้คือ สิ่งที่มีประโยชน์ต่อนักสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ร่วมสมัยในประเทศไทย

ปีนเกศ วัชรปาน (2559 : 219) ได้กล่าวไว้ว่ารูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ประยุกต์หรือนาฏศิลป์ร่วมสมัยเกิดจากกระแสวัฒนธรรมต่างชาติและการไหลล้นทางวัฒนธรรมที่ไม่มีขีดจำกัด ประกอบกับ การติดต่อสื่อสารเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เข้ามาในประเทศไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัยเป็นการใช้ศิลปะการเคลื่อนไหวที่ไม่มีขีดจำกัด มีอิสระ แต่มีความหมายในตัวเอง ปัจจุบันจึงเกิดการนำเอานาฏศิลป์ที่มีอยู่ นำมาประยุกต์ผสมผสานรวมกัน จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่านาฏศิลป์ประยุกต์ เป็นการนำเอานาฏศิลป์บางประเภท มาปรับปรุงแต่งดัดแปลง เพิ่มเติมให้เกิดสีสัน ความแปลกใหม่ เช่นผู้แสดงมีการเปล่งเสียงบางช่วง มีการนำเทคโนโลยีมาผสม มีการสร้างทำให้ปะหลาดผิดรูปทรง อย่างชัดเจนมีลักษณะการสร้างสรรค์รูปแบบหนึ่งที่พบ และเรียกว่าไม่ซ้ำแบบเดิม เช่นนาฏศิลป์ไทยผสมผสานกับนาฏศิลป์ตะวันตก ทั้งนี้ใช้องค์ประกอบของการแสดงเรื่อง ท่าทาง เพลง ดนตรี ที่มีลักษณะผสมผสานกันรวมอยู่ด้วย

นวลรวี กระต่ายทอง. (2562: 12) ได้กล่าวว่า “นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยคือ ศิลปะการฟ้อนรำที่ปรากฏในสมัยปัจจุบัน ที่นำเอาเอกลักษณ์ความเป็นไทย โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นแบบราชสำนักหรือแบบพื้นเมือง มาผสมผสานกับการใช้เทคนิคหรือแนวคิด ในการนำเสนอแบบนาฏศิลป์อื่นอาจจะเป็นศิลปะต่างยุค ต่างสมัยกันแต่นำมาร่วมแสดงในคราวเดียวกัน โดยปรับประยุกต์ให้เข้ากับสภาวะปัจจุบัน เพื่อรับใช้สังคมในสมัยนี้ โดยมีหัวใจสำคัญของการแสดงคือ แนวคิด ที่ต้องการสื่อไปถึงผู้ชม”

ข้อมูลที่พบจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่าการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย เป็นการได้รับความนิยมในรูปแบบการสร้างสรรค์ผสมผสานนาฏศิลป์ การเต้น การเคลื่อนไหวที่ผ่านกระบวนการความคิด ผ่านจินตนาการ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความงามทางสังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป และมีวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามา และมีการนำการแสดงบัลเลต์เข้ามาผสมผสานให้การแสดงมีความน่าสนใจและแปลกใหม่ และทำให้การแสดงมีความน่าสนใจ รวมถึงบทเพลง การออกแบบเครื่องแต่งกาย ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่งผลให้การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีการเปลี่ยนแปลงตามยุค ตามสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น

2. องค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤเททศวรร จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีหลักทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ถึงการประกอบสร้างงานนาฏศิลป์ ตลอดจนสุนทรียภาพโดยมีนักวิชาการ และนักการศึกษาที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างงานนาฏศิลป์ ดังนี้

สุมิตร เทพวงษ์, (2548 : 2-3) ถึงแก่นนาฏศิลป์ จะเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะประเภทวิจิตรศิลป์ อันเป็นศิลปะที่ สร้างสรรค์งดงามยึดถือเอาความงามเป็น จุดหมายสำคัญสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของอารมณ์และจิตใจเพื่อให้เกิดพุทธิปัญญาเป็นสำคัญ โดยวิจิตรศิลป์จำแนกออกเป็น 5 งาน ได้แก่

1. จิตรกรรมได้แก่ศิลปะในการเขียนภาพหรือระบายสี
2. ประติมากรรมได้แก่ศิลปะในการสลักรูปการปั้นหล่อให้เกิดรูปคนหรือสัตว์
3. สถาปัตยกรรมได้แก่ศิลปะในการออกแบบก่อสร้างอาคารประเภทโบสถ์วิหาร
4. วรรณคดีหรือวรรณศิลป์ได้แก่ศิลปะในการประพันธ์
5. ดุริยางคศิลป์ได้แก่ศิลปะการดนตรี

สิริธร ศรีชลาคม, (2543 : 1) พัฒนาการรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย ร่วมสมัยสามารถแบ่งได้หลายประเภทได้แก่การประยุกต์รูปแบบนาฏศิลป์ไทยตามอิทธิพลของ การแสดงบัลเลต์การผสมผสานทำนาฏศิลป์ไทยในการแสดงบัลเลต์ระบำเรื่องนาฏศิลป์ไทยแนว ประยุกต์การผสมผสานทำนาฏศิลป์ไทย ในการแสดงแจ๊สสาเหตุในการสร้างสรรค์ทำการเคลื่อนไหว ในนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยได้แก่ แรงบันดาลใจที่เป็นศิลปะที่ต้องการสร้างสรรค์งานใหม่ขึ้นมาด้วยตนเอง สร้างสรรค์ขึ้นตามนโยบายขององค์กรวัฒนธรรมระดับประเทศจากระบบหลักสูตรด้านนาฏศิลป์ใน สถาบันอุดมศึกษา ความต้องการทางธุรกิจทั้งหมดเป็นแรงผลักดันจากสังคมที่ทำให้เกิดงานนาฏศิลป์ ไทยร่วมสมัย

สุรพล วิรุฬห์รักษ์, (2543 : 225, 216-218) นาฏยประดิษฐ์ หมายถึงการคิด การออกแบบ การสร้างสรรค์แนวคิดรูปแบบกลวิธีทางนาฏศิลป์ ชุดหนึ่งที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีตนาฏยประดิษฐ์ จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุมเนื้อหา ความหมายท่ารำท่าเต้นการแปรแถวการตั้งขั้มการแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่ การกำหนด ดนตรีเพลง เครื่องแต่งกาย ฉากและส่วนประกอบอื่นๆที่สำคัญในการทำให้ นาฏยศิลป์ชุดหนึ่งๆ สมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้ และยังได้กล่าวถึงแนวทางหลัก ในการกำหนดรูปแบบ ของนาฏยศิลป์ชุดใหม่ได้ 4 แนว คือ

1. การกำหนดให้อยู่ในหนึ่งนาฏยจาริต นักนาฏยประดิษฐ์ทั่วไปนิยมสร้างสรรค์ผลงาน ในแนวนี้ เพราะมีกฎเกณฑ์เน้นการนำท่ารำฉบับหลวงมาใช้ประดิษฐ์นาฏยศิลป์เช่นนี้มิให้เห็นทั่วไป ใน งานมงคลต่างๆ เช่น การร่ายวยพร เป็นต้น

2. กำหนดให้เป็นการผสมหลายนาฏยจารีต นาฏยประดิษฐ์ที่มุ่งแหวกแนวออกไปจากจารีตเดิมโดยการนำเอาจารีตตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมาผสมกันเช่น การผสมรำไทยกับบัลเลต์การผสม รำไทยกับคอนเทมโพรารีด้านซঁการฟ้อนอีสานกับรำของญี่ปุ่น เป็นต้น

3. กำหนดให้ประยุกต์จากนาฏยจารีตเดิมการคิดสร้างสรรค์ในลักษณะนี้มักอาศัยเพียงเอกลักษณ์หรือลักษณะเด่นเป็นหลักก่อนนั้นก็บุกเบิกแสวงหาทำทางใหม่ๆ มาใช้ในการออกแบบเพื่อให้ผลงานดูแปลกใหม่ทันสมัยเช่นการที่นักนาฏยประดิษฐ์ชาวเอเชีย นำเอาท่ามวยพื้นเมืองที่เรียกว่า ซิลัต มาแปลงเป็นระบำสมัยใหม่ โดยการนำเอาทำยีนเปิดเหลี่ยม ท่าชก ทำปิดป้องมาเป็นหลักแล้วเสริม ท่าต่างๆ เข้าไปให้ได้ความหมายใหม่ตามที่ต้องการ แต่ก็จะปรับให้ดูกลมกลืนกับนาฏยจารีตเดิม เพื่อความมีเอกภาพโดยที่ผลงานใหม่มีความต่อเนื่องกับอดีต

4. กำหนดให้อยู่บนานาฏยจารีตเดิมนักนาฏยประดิษฐ์ในปัจจุบัน ได้พยายามค้นคว้าหารูปแบบนาฏยศิลป์ใหม่ๆ โดยไม่นำเอาอดีตมาปะปนเพราะการนำสมบัติทางวัฒนธรรมของอดีตมาใช้ในผลงานก็อาจไม่สะท้อนความเป็นศิลปะปัจจุบันได้ดีพอตัวอย่างเช่น บูโต ซึ่งเป็นนาฏยศิลป์ สมัยใหม่ของญี่ปุ่น เป็นต้น

นาฏยศิลป์เป็นศิลปะแขนงหนึ่งสุนทรียภาพ จึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สุนทรียภาพทางนาฏยศิลป์ เกิดจากการประดิษฐ์ท่ารำให้วิจิตรบรรจงสอดคล้อง สัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น อาทิ ดนตรี เครื่องแต่งกาย ได้อย่างกลมกลืน เกิดเป็นการแสดงที่งดงามและสืบทอดเป็นวัฒนธรรมบันเทิงมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ดังนั้นคุณค่าของนาฏยศิลป์จึงมิได้ กำหนดที่การตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีนัยแอบแฝงอยู่มากมายอาทิ เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีภายในกลุ่มชนตลอดจนเป็นสิ่งเชิดหน้าชูตา ในฐานะที่เป็น ศิลปะวัฒนธรรมประจำชาติอันแสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สั่งสมมายาวนาน (สุดใจ ทศพร (2544 : 9)

กรมวิชาการ คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการ, (2546 : 52) อธิบายว่าการจัดการศึกษาโดยมุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนนั้น นับว่ามีความสำคัญมากควรจะมีอยู่ทุกระดับชั้นและจัดอย่างต่อเนื่องเพราะจะเห็นได้ว่าเยาวชนหรือบัณฑิตในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะ เป็นผู้รับผู้ตามผู้บริโภคมูลและวัตถุนิยมจากต่างประเทศมากกว่าที่จะเป็นผู้ให้ผู้นำและผู้ผลิตด้วย ตนเองบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาไทยสาเหตุหนึ่งเป็นผลมาจากการเรียนการสอน ที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้และรับรู้ตามที่ครูสอนบอก หรือปฏิบัติตามครูจึงเคยชินที่จะเป็นผู้รับมากกว่าการคิด สร้างสรรค์และพัฒนาความรู้ด้วยตนเองความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละบุคคลมีความหลากหลายแตกต่างกันขึ้นนอยู่กับโอกาสของแต่ละคนที่ได้รับการฝึกฝนพัฒนามามากน้อยเพียงใดซึ่งในการพัฒนาความคิด สร้างสรรค์นั้นมีปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นส่วนของความสามารถ (Abilities) ทักษะการคิด (Skill) ซึ่งเป็นศักยภาพภายในตัวบุคคลและปัจจัยทางแรงจูงใจ (Motivation) ที่อาจเกิดจากแรงกระตุ้นภายนอกอีกส่วนหนึ่ง

สวภา เวชสุรกี, (2547 : 2) กล่าวถึงงานนาฏยประดิษฐ์ในสังคมไทยก็มีแตกต่างจาก งานแขนงอื่นๆ กล่าวคือรูปแบบกระบวนการคิดงานเกิดขึ้น และพัฒนาควบคู่กับสังคมไทยตั้งแต่ก่อน สมัยรัตนโกสินทร์ หากแต่ขาดการศึกษาในรูปแบบเอกสารอย่างจริงจัง ให้ข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ตรงส่วนนี้ขาดหายไปดังจะเห็นได้ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์และทฤษฎีนาฏยศิลป์จะพบว่างานนาฏยประดิษฐ์เป็นองค์ประกอบสำคัญมากส่วนหนึ่งในบรรดาองค์ความรู้ด้านนาฏยศิลป์แต่เดิมนาฏยประดิษฐ์มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในงานพิธีหลวงและพิธีราชกรูรต่อมาเห็นได้ชัดเจนในช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 งานนาฏยประดิษฐ์ลดบทบาทและหน้าที่ด้านพิธีกรรมลงบ้างตามความจำเป็นแต่กลับเพิ่ม บทบาทและหน้าที่กระจายสู่มวลชนมากขึ้นกว่าเดิมในรูปแบบการจัดเป็นระบบการศึกษาทำให้องค์ ความรู้ด้านนี้กระจายสู่มวลชนโดยมิได้จำกัดเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (2546 : 170-172) ได้อธิบายความหมายของความคิด สร้างสรรค์ เป็นความก้าวหน้าที่ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับวิวัฒนาการใหม่ๆ และการออกแบบ สิ่งใหม่นั้นเป็นเรื่องที่นำศึกษาถึงวิธีการแก้ปัญหาและได้ความรู้ขึ้นมาอย่างไรสิ่งที่น่าสนใจในการปัญหา เพื่อจะได้สิ่งประดิษฐ์การค้นพบกฎเกณฑ์และการแก้ปัญหาแนวใหม่การออกแบบทางศิลปะและ การดนตรี เหล่านี้ต้องอาศัยกระบวนการคิดที่เป็นความคิดสร้างสรรค์

ธรรมจักร พรหมพ่าย, (2553 : 1) อธิบายถึงพลวัตทางวัฒนธรรมลักษณะทางวัฒนธรรมข้อหนึ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เลยในปัจจุบันคือวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นพลวัตย่อมมีการเปลี่ยนแปลงสภาพตามบริบทของสิ่งแวดล้อมความนิยมตามยุคสมัยอิทธิพลจากต่างวัฒนธรรมสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่องานศิลปะทุกแขนงทั้งที่เราเรารู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัวเช่นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดง ละครในอดีตซึ่งเดิมเรามีเพียงโขน ละคร (ในอดีตยังมีได้แบ่งเป็นละครชาตรีละครนอกละครใน) เมื่อเรายินดีรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา ก็เกิดการผสมผสานกับวัฒนธรรมเก่าโดยที่ เรารู้จักปรับปรุง ด้วยภูมิปัญญาให้เป็นศิลปะแบบของเราเองอีกที่ ยังได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงเช่นการเกิดขึ้นของ ละครพันทางละครตีกดาบรรพ์ละครพูดและละครร้องไม่ต่างกับรูปแบบและกระบวนการคิดสร้างสรรค์ “ระบำ” ซึ่งเป็นทางออกหนึ่งที่นาฏยศิลป์ไทยปัจจุบันที่มีความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ ได้ใช้เป็นเวที แสดงออกทางความคิดดังจะเห็นการเกิดขึ้นของระบำจำนวนมากมายภายในตลอดช่วงเวลาแห่งรัชกาล ปัจจุบันนี้

เพียงเพ็ญ ทองกล้า, (2553 : 65) ได้อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์คือ กระบวนการ อันหนึ่งซึ่งเราใช้เมื่อเรามีความคิดใหม่ๆ มันเป็นการผสมผสานของความคิดหรือความคิดต่างๆ ซึ่งไม่เคย ผสมรวมตัวกันมาก่อนการระดมสมอง (Brainstorming) เป็นรูปแบบหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ ในการทำงานโดยรวบรวมความคิดต่างๆ ที่ก่อกองดังออกมาโดยใครบางคนผสมรวมกันกับของเรา เพื่อสร้างสรรค์ความคิดใหม่อันหนึ่งคุณได้ใช้ประโยชน์ความคิดนั้นของคนอื่นในฐานะแรงกระตุ้น ความคิดใหม่ต่างๆ ได้รับการก่อตัวขึ้นมาโดยการผสมผสานรวมตัวของความคิดที่มีอยู่ในใจเรากับ ความคิดที่ตั้ง

ประการนี้ เป็นกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ที่มักจะทำให้ผู้ชมรูปเขียนหรือภาพปั้นมักฉงนอยู่เสมอ เนื่องจาก ไม่คุ้นหรือไม่เคยคาดคิดมาก่อน

2. การสร้างความคิดให้สับสน กระบวนการสร้างสรรค์ประการที่ สองก็คือพยายามให้ผู้ชมได้ใช้ความคิดและ การสังเกตต่อเรื่องราวที่ตนเห็นซึ่งอาจจะดำเนินได้ดังนี้

2.1 การดำเนินเรื่องแล้วขมวดปมให้คิดว่าควรจะเป็นอย่างนั้นหรืออย่างนี้อาจสอดแทรกความตลกขบขันปนเป็นตอนๆกลับเนื้อเรื่องใหม่จากที่เคยเห็นมาหรือเคยแสดงมาก่อนๆ ตัวอย่างเช่นเรื่องที่เคยทราบว่าเป็นเรื่องเศร้าและผู้แสดงทำให้กลายเป็นเรื่องตลกขบขันเป็นต้น

2.2 การเน้นส่วนที่เห็นว่าไม่สำคัญให้เด่นขึ้น

2.3 การผูกเรื่องใหม่ให้เห็นว่ามันอาจจะเป็นไปได้หรือมันน่าจะเป็นไปได้ การสร้างความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินและผู้สร้างสรรคงานศิลปะเป็นอย่างยิ่ง

3. การปรับปรุงแต่งตัดแปลงใหม่

3.1 การทำใหม่โดยปรับปรุงของเดิมจากความคิดเดิมการเปลี่ยนแปลงฐานะเดิม ให้ดีขึ้นก็ถือว่าเป็นกระบวนการความคิดสร้างสรรค์เหมือนกัน

3.2 การปรับใหม่ให้เหมาะสมกับเวลาและบริเวณว่าง (Time & Space) ตัวอย่างเช่น ในการแสดงละครการที่ย่นเวลาให้เร็วขึ้นในการจัดฉากและให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจ ฯลฯ เหล่านี้ถือเป็น กระบวนการความคิดสร้างสรรค์ทั้งสิ้นกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ประการดังกล่าว คือการสลับที่การสร้างความคิดสับสนและการปรับแต่งเป็นเหตุที่สำคัญในวิธีการสร้างศิลปกรรมทุกชนิดทุกแขนง ศิลปกรรมถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงและไม่มีคนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยจะเรียกว่าจะเป็นศิลปกรรมที่สมบูรณ์ ไม่ได้ดั่งนั้นการเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมทุกอย่างทุกระดับจำต้องยึดถือลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

1. ความกว้างขวางในรูปทรงและเรื่องราวหรือความหลากหลาย

2. ความคิดแรกเริ่มเป็นของตนเองหรือความเป็นต้นแบบ

3. ความเหมาะสมสามารถดัดแปลงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ ความคิด

สร้างสรรค์ดังได้กล่าวมานี้เกิดจากเหตุที่ผู้ชมศิลปกรรมไม่สามารถเข้าใจ ร่วมชื่นชมด้วยได้และก็เป็นที่น่าหวังว่าถ้าท่านผู้ชมพยายามทำความเข้าใจและขยายความเข้าใจให้กว้าง ขจัดความหลงต่างๆ พิจารณากระบวนการสร้างสรรค์และพยายามคิดทำความเข้าใจให้ดีแล้วการแสดง ศิลปกรรมแต่ละแห่ง แต่ละครั้งก็จะช่วยประเทืองปัญญาเสริมสร้างความเข้าใจเพิ่มความสังเกตและ เสริมสร้างสุนทรียภาพ ให้เกิดแก่ตนเองได้อย่างไม่คิดที่จะประเมินค่าของความรู้สึกต่อสังคมแต่อย่างใด

ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงอันละเอียดอ่อนประณีตสามารถถูกนำมาใช้ได้เพื่อพัฒนาความคิดใหม่ๆ เทคนิคดังกล่าวจะช่วยทำให้หรือไปบังคับให้เกิดลำดับการณ์อันกว้างขวางของการผสมผสานความคิดเพื่อจุดประกายความคิดใหม่ๆ และกระบวนการใหม่ๆ การ

ระดม สมองเป็นหนึ่งในเทคนิคพิเศษเหล่านี้แต่ตามขอบประเพณีแล้วมันจะเริ่มต้นด้วยความคิดที่ไม่ธรรมดาด้วยปฏิบัติการความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ได้เกิดขึ้นมาอยู่ตลอดเวลาความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องทำให้ ทั้งความบังเอิญและความคดสร้างสรรค์ที่ตั้งอกตั้งใจเกิดขึ้นมาได้มากที่สุดความคิดสร้างสรรค์ อย่างต่อเนื่องต้องใช้เวลาและปฏิบัติการอย่างใจจดใจจ่อเพื่อกลายมาเป็นทักษะที่สมบูรณ์และ ในไม่ช้าความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องก็จะกลายมาเป็นท่าที่ไม่ใช่เรื่องของเทคนิคอีกต่อไป

3. องค์ความรู้เกี่ยวกับการแสดงแสง สี เสียง สื่อผสมระบบมัลติมีเดีย

การแสดงแสง สีเสียง

ความหมายของการแสดงแสงเสียง

การแสดงแสง สีเสียง ถือกำเนิดขึ้นครั้งแรกในประเทศฝรั่งเศส เรียกว่า “son et lumiere” หมายถึง การแสดงแสงและเสียง (light & sound Show) เป็นรูปแบบของความบันเทิงยามค่ำคืน นิยมเสนอในสถานที่กลางแจ้งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ผ่านระบบเทคนิคแสง สี เสียง พลุ และเทคนิคฉายภาพให้เกิดมิติ โดยจะฉายลงบนหน้าอาคารหรือสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบคำบรรยาย และการบรรเลงดนตรีสดหรือเทปเสียงที่บันทึกไว้ ถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่นั้นๆ โดยการแสดงแสง สีเสียง ในรูปแบบนี้จะไม่มีการแสดงเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเพียงแต่การเล่าเรื่องราวที่บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ของอาคารผ่านรูปแบบการแสดงแสง สีเสียง เท่านั้น

การแสดงประกอบแสงและเสียง มาประยุกต์เพื่อใช้ในการแสดง ประกอบ ณ สถานที่สำคัญต่างๆ กลางแจ้ง เช่น โบราณสถาน อนุสาวรีย์ หรือลานกิจกรรมกลางแจ้งโดยเฉพาะในเวลากลางคืน การใช้แสงสีต่างๆ และเสียงรวมทั้งคำบรรยายร่วม และเป็นสื่อช่วยให้ผู้ชมเกิดความคิดจินตนาการไปได้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตำนาน พงศาวดาร หรือเรื่องราวจากวรรณคดี นวนิยายที่อิงประวัติศาสตร์บางส่วน การแสดงลักษณะนี้มีพัฒนาการต่อเนื่องมาจากการแสดงแสงและเสียงแบบมาตรฐานในโบราณสถาน (standard light & sound show) ที่มีมาแล้วในหลายประเทศ เช่น อียิปต์ กรีซ ฝรั่งเศส จากเดิมที่ใช้เพียงแสงสีสอดส่องไปยังโบราณสถานกับเสียงบรรยายและเสียงประกอบ (sound effect) เพื่อให้เกิดจินตภาพแก่ผู้รับชมมาเป็นการแสดงนาฏกรรมเชิงละครร่วมสมัย

การแสดงแสงและเสียง เป็นศิลปะการแสดงรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นโดยการผสมผสานศาสตร์และศิลป์หลากหลายสาขาทั้งนาฏกรรม การละคร เทคนิคระบบแสง สี เสียง เป็นการแสดงที่เน้นความตระการตาของระบบแสง สี ดนตรี และเสียงที่ใช้เทคนิคพิเศษ ประกอบเพื่อบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ณ บริเวณสถานที่จริง ทั้งนี้ต้องอาศัยความเข้าใจถึงเหตุการณ์และพื้นฐานในความ

เป็นมาของเรื่องราวที่น่าเสนอ โดยใช้เสียงบรรยายเพื่อบอกเล่าเรื่องราว ใช้เสียงเพลง และเสียงประกอบเพื่อสร้างอารมณ์ร่วม หรือทำให้การถ่ายทอดดังกล่าวมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการใช้แสงสีต่างๆ ตามบรรยากาศเพื่อให้ผู้ชมสร้างจินตภาพ ทำให้เกิดความคิด ความรู้สึก เสมือนอยู่ในเหตุการณ์นั้น เป็นการผสมผสานเรื่องราวจากความเป็นจริงสู่จินตนาการในเรื่องราวแห่งอดีตกาล แหล่งโบราณสถาน หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย กลายเป็นพื้นที่สำหรับการจัดแสดง เสียง ในวาระและโอกาสต่างๆ เพื่อนำเสนอบอกเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ผสมผสานกับเทคนิคด้านการแสดงและการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้รับชมการแสดงได้เรียนรู้ถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์แล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ถ่ายทอดผ่านการแสดง

พีรพงศ์ เสนโสภา, (2539 : 22) กล่าวถึง ความหมายของการแสดงแสง สี เสียง ในบทความวิจัย เรื่อง การแสดง สี เสียง : การสร้างวัฒนธรรมบันเทิง การบริการวิชาการ การบริการศิลปวัฒนธรรมเพื่อสังคม ดังนี้

การแสดง แสง สี เสียง เป็นการแสดงซึ่งเน้นความตระการตาในระบบแสง สี และดนตรี เสียงประกอบให้สอดคล้องกับสถานที่สำคัญ ๆ ต่างๆ ในประเทศ โดยอาศัยบทประพันธ์และมีผู้บรรยาย ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงความจริงผสมผสานกับความฝันและจินตนาการจากอดีตกาลได้อย่างมีอรรถรส ต่อมาการแสดงแสง สี เสียง ได้เกิดเป็นวัฒนธรรมบันเทิงอย่างหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งส่วนมากมุ่งเน้นการนำเสนอประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ วัฒนธรรมวิถีความเป็นอยู่ และประเพณีของชุมชนนั้นๆ เป็นหลัก และมีพัฒนาการรูปแบบการแสดงอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการแสดงแสง สี เสียง สื่อผสมระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี และเสียง หรือการแสดงประกอบแสง สี และเสียง เป็นศิลปะการแสดงที่ผสมผสานศาสตร์และศิลป์และศิลป์ทางด้านศิลปกรรมเข้าไว้ด้วยกัน ประกอบกับการผสมผสานเทคนิคและเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านแสง สี และเสียง ซึ่งเกิดขึ้นในรูปแบบของการจัดการแสดงแสง สี และเสียง ณ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตลอดจนสะท้อนภาพวิถีชีวิตของคนและชุมชนในอดีต เพื่อให้ผู้ชมเกิดจินตภาพ มีความคิด ความรู้สึก เสมือนอยู่ในเหตุการณ์นั้น โดยวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจะขอใช้คำว่า การแสดง สี แสง เสียง ซึ่งมีความหมายรวมถึงการแสดงประกอบแสง สี และเสียง หรือการแสดงละครประกอบแสงและเสียง (Dramatic light & sound show)

ลักษณะสำคัญของการแสดงแสง สี เสียง

วิศปต์ย์ ชัยช่วย, (2560 : 15) กล่าวในวารสารเรื่อง ความสำคัญของการแสดงประกอบแสง และเสียง ถึงการแสดงประกอบเสียง เป็นการแสดงที่ผสมผสานหลายศาสตร์เข้า

ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ วรรณศิลป์ ทัศนศิลป์ ประกอบกับการนำเทคนิคแสง สี เสียง มาใช้ในการแสดง โดยมีลักษณะสำคัญของการแสดง แสง เสียง ดังนี้

1. เป็นการแสดงกลางแจ้ง
2. เป็นการแสดงผล
3. เป็นการแสดงนาฏกรรม ที่ต้องผสมกับวิทยาการด้านการให้แสง และการออกแบบเสียงให้สื่อความหมายสัมพันธ์กับการแสดง
4. เป็นการผสมศิลปะการแสดงหลายๆ ด้าน เช่น ดุริยางค์ไทย ดุริยางค์สากล นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล การละคร ฯลฯ เข้าไว้ด้วยกัน
5. เป็นการแสดงที่โดยมากจะอิงประวัติศาสตร์ ดำเนิน หรือเป็นการแสดงที่ให้เห็นถึงประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ

6. เป็นการแสดงที่มีความยาวประมาณ 45 นาที – 1 ชั่วโมง

จากบทความข้างต้นสรุปได้ว่าลักษณะสำคัญของการแสดงแสง สี เสียง ประกอบด้วย การแสดงแสง สี เสียง นั้นต้องจัดแสดงกลางแจ้ง เป็นการแสดงสดและเป็นการแสดงนาฏกรรมที่นำการใช้แสงและเสียงสื่อความหมายร่วมกับการแสดง ตลอดจนผสมผสานกับศิลปะแขนงต่างๆ โดยมีกจะอิงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์หรือแสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นใช้เวลาในการแสดงทั้งสิ้น 45 นาที – 1 ชั่วโมง

สื่อผสมระบบมัลติมีเดียในรูปแบบการแสดง

สื่อผสม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, (2537 : 111)สื่อประสม หมายถึง การนำเอาสื่อหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กันและมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันสื่ออย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และอีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและป้องกันการเข้าใจความหมายผิด การใช้สื่อประสมจะช่วยให้ผู้รับมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

รูปแบบของสื่อประสม

1. สื่อประสมที่ไม่สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้ได้ (Multimedia) การนำสื่อหลายชนิดมาผสมผสานเข้าด้วยกัน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นตัวจัดการ และควบคุมให้สื่อต่างๆ แสดงผลออกมาทางหน้าจอและลำโพงของคอมพิวเตอร์

สื่อประสม (Multimedia I) เป็นสื่อประสมที่ใช้โดยการนำสื่อหลายประเภท มาใช้ร่วมกันในการเรียนการสอน เช่น นำวีดิทัศน์ มาสอนประกอบการบรรยายของผู้สอน

โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย หรือสื่อประสมในชุดการเรียน หรือชุดการสอน การใช้สื่อประสม นี้ ผู้เรียนและสื่อจะไม่มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกัน และจะมีลักษณะเป็น “สื่อหลายแบบ” ตามศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

2. สื่อประสมที่สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้ได้ (Interactivity Multimedia) กล่าวคือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สามารถจัดการกับข้อมูลภาพและเสียง ให้แสดงผลบนจอในลักษณะที่โต้ตอบกับผู้ใช้ได้ ไม่ใช่การแสดงผลรวดเดียวจบ (run through) แบบวีดิทัศน์ หรือภาพยนตร์และไม่ใช่การสื่อสารทางเดียว (one-way communication) คือ ผู้ชมเป็นผู้ดูฝ่ายเดียวอีกต่อไป

สื่อประสม (Multimedia II) เป็นสื่อประสมที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเสนอสารสนเทศ หรือการผลิตเพื่อเสนอข้อมูลประเภทต่างๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตัวอักษร และเสียง ในลักษณะสื่อหลายมิติ โดยที่ผู้ใช้มีการโต้ตอบกับสื่อโดยตรง โดยการใช้คอมพิวเตอร์ในสื่อประสม ใช้ได้ในสองลักษณะ คือ

2.1 การใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเสนอสารสนเทศ โดยการควบคุมอุปกรณ์ร่วมต่างๆ ในการทำงาน เช่น ควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ในสถานีงานสื่อประสม ควบคุมการเสนอภาพสไลด์มัลติวิชั่น และการเสนอในรูปแบบของแผ่นวีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) การใช้ลักษณะนี้คอมพิวเตอร์จะเป็นตัวกลางในการควบคุมการทำงานของเครื่องเล่นแผ่นวีดิทัศน์ และเครื่องเล่นซีดีรอม ให้เสนอภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวตามเนื้อหาบทเรียนที่เป็นตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนจอภาพคอมพิวเตอร์ รวมถึงควบคุมเครื่องพิมพ์ในการพิมพ์ในการพิมพ์ข้อมูลต่างๆ ของบทเรียน และผลการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนด้วย

2.2 การใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการผลิตแฟ้มสื่อประสมโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ เช่น Tool Book และ Author ware และนำเสนอแฟ้มบทเรียนที่ผลิตแล้วแก่ผู้เรียนโปรแกรมสำเร็จรูปเหล่านี้จะช่วยในการผลิตแฟ้มบทเรียน ฝึกอบรม หรือการเสนองานในลักษณะของสื่อหลายมิติ โดยในแต่ละบทเรียนจะมีเนื้อหาในลักษณะของตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพกราฟิกเคลื่อนไหว ภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์และเสียงรวมอยู่ในแฟ้มเดียวกัน บทเรียนที่ผลิตเหล่านี้เรียกว่า “บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน” หรือ “CAI” นั่นเอง

การนำเสนอข้อมูลของสื่อประสมนี้ จะเป็นไปในลักษณะสื่อหลายมิติที่เน้นเชิงโต้ตอบ ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้สามารถดูข้อมูลบนจอภาพได้หลายลักษณะ คือทั้งตัวอักษร ภาพ และเสียง และถ้าต้องการจะทราบข้อมูลมากกว่านี้ ผู้ใช้ก็เพียงแต่คลิกที่คำหรือสัญลักษณ์รูปที่ทำเป็นปุ่มในการเชื่อมโยงก็จะมีภาพ เสียง หรือข้อความอธิบายปรากฏขึ้นมา

3. ประสมสื่อเป็นวัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการเข้าร่วมกัน นำมาใช้สำหรับการเรียนการสอนปกติทุกๆ ไป เช่น ชุดอุปกรณ์ ชุดการเรียนการสอน บทเรียนแบบโปรแกรม

โปรแกรมสไลด์ ศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น สื่อประสมแต่ละชนิดที่จัดอยู่ในประเภทนี้มีหลักการและลักษณะเด่นแตกต่างกันออกไป คือ

3.1 สามารถให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ด้วยตนเอง คือ มีส่วนร่วมในการกระทำหรือปฏิบัติกิจกรรมเป็นการเข้าใจแก่ผู้เรียน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ บทเรียนโปรแกรม ชุดอุปกรณ์ เป็นต้น

3.2 สามารถให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความรู้ความสามารถ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล เช่น บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอน เป็นต้น

3.3 สามารถให้ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเองหรือใช้เมื่อขาดครูได้ เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม ชุดการสอนรายบุคคล เป็นต้น

3.4 สามารถให้ผู้เรียนได้รับผลตอบกลับทันที และได้รับความรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบจุลภาค เป็นต้น

3.5 สามารถใช้ประกอบการศึกษาทางไกลให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ชุดการสอนทางไกลสำหรับการศึกษาเพื่อมวลชน เป็นต้น

3.6 สามารถใช้ส่งเสริมสมรรถภาพของครู เช่น ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย เป็นต้น

3.7 สามารถให้ผู้เรียนได้ฝึกความรับผิดชอบและการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

4. ประสมสื่อประเภทฉาย เป็นการประสมโดยมีข้อจำกัดที่สามารถและคุณสมบัติเฉพาะตัวของอุปกรณ์เครื่องฉายเป็นสำคัญ เช่น สไลด์ประกอบเสียงและวิดีโอทัศน์ประกอบเสียง สไลด์และแผ่นโปร่งใส วิดีโออิมเมจ เป็นต้น และฉายบนจอตั้งแต่ 2 จอขึ้นไป เป็นการใช้อย่างกับผู้ชมเป็นกลุ่มสื่อประสมประเภทฉายนี้ สามารถใช้ประกอบการศึกษาและการเรียนการสอน โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนที่ชอบการเรียนรู้จากการอ่านภาพ การเสนอด้วยสื่อประเภทฉายนี้แม้ว่าในบางครั้งราคาการผลิตอาจจะสูงและการผลิตซับซ้อนกว่าการผลิตสื่อประสมบางชนิดในประเภทแรก แต่ผลที่ได้คือผลในความรู้สึกอารมณ์และสุนทรียภาพแก่ผู้ชม ทั้งยังช่วยดึงดูดความสนใจให้ผู้ชมได้ติดตามอย่างตื่นตาตื่นใจและมีประสิทธิภาพเป็นการช่วยในการเรียนการสอน สื่อประสมประเภทนี้มีคุณสมบัติเหมาะแก่การนำมาใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่

4.1 ใช้เมื่อสื่อมีการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกัน เป็นการง่ายสำหรับผู้เรียนในการสังเกตและเรียนรู้สิ่งที่คล้ายคลึงกันจากสื่อต่างๆ เมื่อภาพของสิ่งนั้นๆ ปรากฏบนจอพร้อมกัน

4.2 ใช้สอนให้เห็นความแตกต่าง และการตัดกันเมื่อภาพหลายๆ ภาพ ปรากฏ พร้อมๆ กัน

4.3 ใช้มองสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากมุมที่ต่างกัน เช่น ภาพสถานที่หรืออาคาร สถานที่โดยภาพปรากฏพร้อมกันจากการมองในแง่มุมที่ต่างกัน

4.4 ใช้แสดงภาพซึ่งดำเนินการเป็นขั้นตอน และสามารถเขียนแบบการเคลื่อนไหวได้

4.5 ใช้แสดงสิ่งที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลัง เกิดความต่อเนื่องที่ดีมีความสัมพันธ์กันระหว่างภาพและเวลา ประกอบการการจัดภาพและจอให้มีขนาดต่างกันเป็นการง่ายต่อการจดจำ

4.6 ใช้เน้นจุดใดจุดหนึ่งโดยตรงได้ โดยการกำหนดจุดสนใจที่ต้องการให้อยู่ในตำแหน่งและรูปแบบที่ต่างกันหรืออาจทำโดยการใช้ภาพที่ซ้ำๆ กันปรากฏบนจอพร้อมๆ กัน

4.7 ใช้ยืดเวลาการเสนอจุดหรือส่วนที่สำคัญของเนื้อหา เช่น บางครั้งภาพที่สำคัญสามารถปรากฏอยู่บนจอต่อไปขณะที่รายละเอียดหรือส่วนที่เกี่ยวข้องได้เปลี่ยนไปในจอถัดไป

4.8 ใช้แสดงการเคลื่อนไหว โดยใช้หลักการแยกภาพนิ่งหลายๆ ภาพต่อเนื่องกันอย่างรวดเร็วหรือใช้ความสามารถของวีดิทัศน์

4.9 ใช้รวมสื่อภาพนิ่ง สไลด์ และวีดิทัศน์ ในขณะที่แสดงภาพนิ่งอาจจะมีการฉายวีดิทัศน์ประกอบบนจอถัดไป

4.10 ใช้แสดงภาพที่เห็นได้กว้าง (Panorama) บนจอที่ติดกัน

4.11 ลักษณะพิเศษประการสุดท้ายที่เด่นของสื่อประสมประเภทนี้ คือ สามารถแสดงเนื้อหาได้มากในระยะเวลาที่จำกัด ลักษณะพิเศษนี้ผู้สอนอาจใช้สื่อประสมนี้ในการทำเป็นบทนำหรือบทสรุปได้

สื่อประสมระบบการสื่อสารกับเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการใช้คอมพิวเตอร์ร่วมกับอุปกรณ์อื่น เช่น เครื่องเล่นซีดี – รมม เครื่องเสียงระบบดิจิทัล เครื่องเล่นแผ่นวีดิทัศน์ เป็นต้น เพื่อให้คอมพิวเตอร์สามารถทำงานคำนวณค้นหาข้อมูล แสดงภาพวีดิทัศน์และมีเสียงต่างๆ การทำงานของสื่อหลายๆ อย่างในสื่อประสมประกอบด้วยการทำงานของระบบเสียง (Sound) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) ภาพนิ่ง (Still Images) วีดิทัศน์ (Video) และไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) ซึ่งข้อมูลที่ชี้ในไฮเปอร์เท็กซ์จะแสดงเนื้อหาหลักของเรื่องราวที่กำลังอ่านขณะนั้นโดยเน้นเนื้อหา ถ้าคำใดสามารถเชื่อมจากจุดหนึ่งในเนื้อหาไปยังเนื้อหาอื่นได้ก็จะทำเป็นตัวหนาหรือขีดเส้นใต้ไว้ เมื่อผู้ใช้หรือผู้อ่านต้องการจะดูเนื้อหาที่ก็สามารถใช้เมาส์คลิกไปยังข้อมูลหรือคำเหล่านั้นเพื่อเรียกมาดูรายละเอียดของเนื้อหาได้

สื่อประสมในลักษณะนี้นับว่าเป็นเทคโนโลยีใหม่ กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางเพราะเป็นเทคโนโลยีที่ทำให้เราสามารถใช้อุปกรณ์ในการแสดงข้อมูลได้

หลากหลายรูปแบบ ดังนั้น สื่อประสมจะต้องมีคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการโต้ตอบ (Interactivity) อุปกรณ์ที่ตอบสนองความสามารถนี้ได้คือคอมพิวเตอร์

ระบบมัลติมีเดีย

ระบบมัลติมีเดียเป็นเทคโนโลยีด้านมัลติมีเดียได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการชมภาพยนตร์ ฟังเพลง เล่นเกมส์ การศึกษา การท่องเที่ยว หรือแม้แต่สื่อโทรทัศน์ ต่างก็นำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการนำเสนอ เพื่อให้เนื้อหามีความน่าสนใจกว่าการใช้เพียงตัวอักษร (Text) หรือภาพนิ่ง (Image) ซึ่งบางครั้งไม่สามารถนำเสนอหรืออธิบายข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพในบทที่จะอธิบายให้ทราบและเข้าใจพื้นฐาน คุณสมบัติประโยชน์ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้งานมัลติมีเดีย

องค์ประกอบของมัลติมีเดีย

ตัวอักษร (Text) เช่น ตัวอักษรที่อยู่ในหนังสือ จดหมาย และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของมัลติมีเดียระบบมัลติมีเดียที่นำเสนอผ่านจอของเครื่องคอมพิวเตอร์ นอกจากจะมีรูปแบบและสีของตัวอักษรให้เลือกมากมายตามความต้องการแล้ว ยังสามารถกำหนดคุณลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ (โต้ตอบ) ในระหว่างการนำเสนอ รูปภาพ (Images) และ กราฟฟิก (Graphic) เช่น ภาพถ่าย (Photograph) แผนภูมิ (Chart) แผนที่ (Map) โลโก้ (Logo) และภาพร่าง (Sketch) เป็นต้น ถือว่าเป็นส่วนประกอบที่มีบทบาทต่อระบบงานมัลติมีเดียมากกว่าข้อความหรือตัวอักษรทั้งนี้เนื่องจากภาพจะให้ผลในเชิงการเรียนรู้หรือรับรู้ด้วยการมองเห็นได้ดีกว่า นอกจากนี้ยังสามารถถ่ายทอดความหมายได้ลึกซึ้งมากกว่าข้อความหรือตัวอักษร ซึ่งข้อความหรือตัวอักษรจะมีข้อจำกัดทางด้านความแตกต่างของแต่ละภาษา แต่ภาพนั้นสามารถสื่อความหมายได้กับทุกชนชาติ รูปภาพจะแสดงอยู่บนสื่อชนิดต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวารสารวิชาการ ภาพนิ่งมีบทบาทสำคัญต่อมัลติมีเดียมาก เนื่องจากจะให้ผลในเชิงของการเรียนรู้ด้วยการมองเห็น “ภาพหนึ่งภาพมีคุณค่าเท่ากับคำถึงพันคำ” ภาพนิ่งมีบทบาทมากในการออกแบบมัลติมีเดียที่มีตัวอักษร และภาพนิ่งเป็น GUI (Graphical User Interface) ภาพนิ่งสามารถผลิตได้หลายวิธี อย่างเช่น การวาด (Drawing) การสแกนภาพ (Scanning)

มัลติมีเดียสามารถนำมาประยุกต์ใช้งานในด้านต่างๆ ได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้งาน เช่น การนำมัลติมีเดียมาใช้สื่อการเรียนการสอน หรือสื่อโฆษณา เป็นต้น โดยมัลติมีเดียจะช่วยให้งานมีความหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น สามารถอธิบายประโยชน์ต่างๆ ของมัลติมีเดีย ได้ดังนี้ง่ายต่อการใช้งาน องค์ประกอบของมัลติมีเดียส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจาก ตัวอักษร รูปภาพ เสียง และสื่อชนิดอื่นๆ ซึ่งเป็นสื่อที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ทำให้สามารถนำ

มัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้กับสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และระบบคอมพิวเตอร์ได้ง่าย สร้างความรู้สึก สื่อมัลติมีเดียสามารถสร้างความรู้สึกกับผู้ชมได้ เช่น การใช้เสียงเพลงเพื่อสร้างความรู้สึก สร้างเสริมประสบการณ์การออกแบบและพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้านมัลติมีเดีย แม้จะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันตามแต่ละวิธีการ แต่งสิ่งหนึ่งที่ใช้จะได้รับคือ การสั่งสมประสบการณ์จากการใช้สื่อเหล่านี้ในแง่มุมที่แตกต่างกัน ทำให้ทราบหรือคาดเดาถึงการใช้งานโปรแกรมมัลติมีเดียอื่นๆ ได้เพื่อความสามารถในการเรียนรู้ ผู้ใช้แต่ละคนอาจมีความสามารถในการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน การนำสื่อมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้เพื่อนำเสนอเนื้อหาต่างๆ จะช่วยเพิ่มทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดีขึ้น คุ่มค่าต่อการลงทุนการใช้โปรแกรมด้านมัลติมีเดียจะช่วยลดระยะเวลาและประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการจ้างผู้เชี่ยวชาญมาเผยแพร่ความรู้ เช่น การจัดการวิทยากร การเดินทาง การจัดหาสถานที่ และการจัดหาช่องทางนำเสนอผ่านสื่อ

4. บริบทพื้นที่วิจัย

จังหวัดศรีสะเกษนั้น ตอนใต้มีทิวเขาพนมดงรักซึ่งทอดตัวในแนวตะวันออก-ตะวันตกเป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ยาว 127 กิโลเมตร ยอดเขาสูงสุดในจังหวัดชื่อ พนมตาเมื่อน สูง 673 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยตั้งอยู่ในเขตอำเภอกันทรลักษณ์ จากเขาพนมตาเมื่อนนี้พื้นที่ค่อย ๆ ลาดต่ำลงไปทางเหนือเข้าสู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ทางตอนกลางและตอนเหนือของจังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มลอนลาด มีระดับความสูงระหว่าง 150-200 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีลำน้ำหลายสายไหลผ่านพื้นที่ราบนี้ลงไปยังแม่น้ำมูล ลำน้ำสายสำคัญได้แก่ ห้วยทับทัน ห้วยสำราญ และห้วยขะยุง เทศบาลเมืองศรีสะเกษในปัจจุบันตั้งอยู่ริมฝั่งห้วยสำราญ ห้วยน้ำคำ และห้วยขะยุง ห่างจากแม่น้ำมูลไปทางทิศใต้ประมาณ 10 กิโลเมตร และอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 126 เมตร

ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ มีอากาศร้อนจัดในฤดูร้อนและค่อนข้างหนาวจัดในฤดูหนาว ส่วนฤดูฝนจะมีฝนตกหนักในเดือนกันยายน โดยมักจะตกหนักในพื้นที่ตอนกลางและตอนใต้ของจังหวัด ส่วนพื้นที่ทางตอนเหนือของจังหวัดจะมีปริมาณฝนตกน้อย และไม่ค่อยสม่ำเสมอ โดยเฉลี่ยแล้วในปีหนึ่ง ๆ จะมีฝนตก 100 วัน ปริมาณฝนเฉลี่ย 1,200-1,400 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 10 องศาเซลเซียส สูงสุดประมาณ 40 องศาเซลเซียส เฉลี่ยประมาณ 26-28 องศาเซลเซียส

ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยร้อยละ 66-73 ในเดือนกุมภาพันธ์มีปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ 62.24 และปริมาณความชื้นสัมพัทธ์จะเพิ่มขึ้นในเดือนพฤษภาคมเป็นร้อยละ 71.95 ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงเดือนสิงหาคม ซึ่งปริมาณความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดวัดได้ในเดือนสิงหาคมที่ร้อยละ 78.16 เนื่องจากเข้าสู่ฤดูฝน หลังจากนั้นปริมาณความชื้นสัมพัทธ์จะลดลงช่วงสิ้นสุดฤดูฝนในเดือนตุลาคมถึงธันวาคม โดยมีปริมาณความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ 73.80, 68.67 และ 66.45 ตามลำดับ เนื่องจากเป็นช่วงเข้าสู่ฤดูหนาว

ความหลากหลายทางชีวภาพ

พื้นที่ตอนใต้ของจังหวัดในเขต อำเภอกุสิงห์ อำเภอนครหลวง และ อำเภอกันทรลักษ์ อันเป็นแนวเทือกเขาพนมดงรัก ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นอาณาบริเวณที่มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์และมีธรรมชาติอันเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลายชนิด สัตว์ป่าจำนวนมากในพื้นที่นี้จัดเป็นสัตว์ป่าหายากที่ใกล้สูญพันธุ์ เช่น กูปรี หรือโคไพร หรือวัวป่า ซึ่งมีรายงานว่าปริมาณหลงเหลืออยู่น้อยมาก ด้วยเหตุนี้ ทางราชการจึงได้ประกาศจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและพื้นที่รอยต่อกับจังหวัดใกล้เคียง (สุรินทร์-อุบลราชธานี) ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยศาลา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพนมดงรัก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ายอดโดม

ภาพประกอบ 2 อนุสาวรีย์ พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (หลวงแก้วสุวรรณ หรือตากะจะ) เจ้าเมืองคนแรกผู้ก่อตั้งเมืองขุขันธ์ ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นจังหวัดขุขันธ์และจังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 3 อนุสาวรีย์ พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (ตากะจะ) เจ้าเมืองคนแรกเมืองขุขันธ์(ศรีสะเกษ) บ้านดวน อำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : ผู้วิจัย

แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในจังหวัดศรีสะเกษ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ผามออีแดง สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ศรีสะเกษ ปรากฏ์กู๋ ปราสาทสระกำแพงน้อย ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ปราสาทเขยอ ปราสาทบ้านปราสาท ปราสาทโดนตวล บึงนกเป็ดน้ำไพรบึง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพนมดงรัก และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยศาลา ส่วนด้านเศรษฐกิจนั้นพึ่งพาเกษตรกรรมเป็นหลัก พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าวหอมมะลิ ผลไม้ เช่น ทุเรียน และเงาะ พืชสวน เช่น หอมแดง กระเทียม และยางพารา ตลอดจนพืชไร่ เป็นต้นว่า มันสำปะหลัง และถั่วลิสง

ชาติพันธุ์ต่างๆในจังหวัดศรีสะเกษ

ในจังหวัดศรีสะเกษ มีชุมชนหลายกลุ่มตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้เป็นผลมาจากการอพยพย้ายครัวเข้ามาของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ตั้งแต่ในอดีต ปัจจุบันยังคงปรากฏลักษณะเฉพาะทางกายภาพและวัฒนธรรมของกลุ่มคนเหล่านั้นอยู่ กลุ่มคนดังกล่าวได้แก่ ชาวลาว ชาวเขมร ชาวกูย (หรือกวย) และเยอ

กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ

1. ชาวไทอีสานดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานมานานแล้วไม่ต่ำกว่า 300 ปี มีสำเนียงพูดเป็นภาษาถิ่นอีสานถิ่นใต้สำเนียงเดียวกับจังหวัดอุบลราชธานี, อำนาจเจริญ และยโสธร

2. ชาวลาวที่โยกย้ายถิ่นมาจากประเทศลาวหรือฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 มี 2 กลุ่มคือ ชาวลาวเวียงจันทน์ และชาวลาวจำปาศักดิ์ พูดสำเนียงลาวเวียงซึ่งพบได้มากในตัว อำเภอเมืองศรีสะเกษ, อำเภอขุนหาญ และอำเภอขุขันธ์ ซึ่งเป็นสำเนียงเดียวกับนครหลวงเวียงจันทน์ ในประเทศลาว มีลักษณะการพูดเนิบช้าและเหน่อ และภาษาลาวใต้ในแขวงจำปาศักดิ์, ประเทศลาว มีสำเนียงการพูดที่ห้วนสั้น การเข้ามาของชาวลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงไม่ทราบปีที่แน่ชัด แต่พบการเคลื่อนย้ายครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 3 และรัชกาลที่ 5 และยุคสงครามกลางเมืองลาวคอมมิวนิสต์

ทั้ง 2 กลุ่มมีภาษาในการสื่อสารเป็นของตนเองทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ได้แก่ อักษรไทยน้อย โดยพัฒนาตัวอักษรมาจากตัวฝักขามสมัยสุโขทัย พร้อมกับการเข้ามาของศาสนาพุทธในดินแดนอีสาน และยังใช้อักษรที่เรียกว่า ตัวธรรมลาว และตัวธรรมอีสาน โดยพัฒนามาจากอักษรขอม สำหรับตัวธรรมลาวยังมีเสียงไม่ครบ จึงนำตัวอักษรขอมเพิ่มเข้าไป รวมเป็นพยัญชนะ 33 ตัว สระ 8 ตัว (สวิงบุญเจิม. 2555: 5-19) สำเนียงภาษาพูดของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทย ลาว จัดอยู่อยู่ในตระกูลภาษาขร้า-ไท ในจังหวัดศรีสะเกษมีความแตกต่างจากสำเนียงของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในจังหวัดทางตอนบนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากพื้นฐานการพัฒนาและถิ่นฐานเดิมที่แตกต่างกันไป โดยรวมแล้วกลุ่มภาษาไทในจังหวัดศรีสะเกษถูกแบ่งออกเป็น 3 สำเนียงคือ ไทอีสาน, ลาวเวียง และลาวใต้ โดยหลอมรวมเป็นวัฒนธรรมไท-ลาวของชาวศรีสะเกษ อย่างไรก็ตามก็มักเรียกรวมกลุ่มวัฒนธรรมกลุ่มนี้ว่า ชาวลาว

ภาพประกอบ 4 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว บ้านยางชุมน้อย อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 5 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว บ้านยางชุมใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 6 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว บ้านโนนสัง ตำบลโนนสัง อำเภอกันทรามย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 7 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 8 การแต่งกายชาติพันธุ์ลาว บ้านหนองถ่ม ตำบลคู อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

กลุ่มชาติพันธุ์กวย (กวย) ในเอกสารสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์เรียกกลุ่มเขมรป่าดง มีเพียงภาษาพูดเท่านั้น สำเนียงและคำศัพท์ร่วมหลายคำคล้ายภาษาข่า ภาษาแสก ภาษาโล้ จัดล้นจัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (มอญ-เขมร) ช่วยให้สามารถสื่อสารกันได้ ภาษากวยยังเป็นภาษาพิเศษที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมของหมอควาญช้าง สำหรับการบวงสรวงผีก่อนการออกจับช้างป่า มีกลุ่มชาติพันธุ์กวยตั้งถิ่นฐานอยู่ในบางส่วนของอำเภอราษีไศล อำเภอเมืองจันทร์ อำเภอห้วยทับทัน อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอปรารังค์กู อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอน้ำเกลี้ยง อำเภอศรีรัตนะ อำเภอไพรบึง อำเภอขุนหาญ และอำเภอกันทรลักษ์

ภาพประกอบ 9 การแต่งกายชาติพันธุ์กวย บ้านฝื่อ อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 10 การแต่งกายชาติพันธุ์กวย บ้านละเอาะ อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 11 การแต่งกายชาติพันธุ์กวย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

กลุ่มชาติพันธุ์เยอ มีเพียงภาษาพูด ซึ่งมีคำศัพท์ส่วนใหญ่คล้ายกับภาษากวยแต่มีสำเนียงที่แตกต่างและเพี้ยนไปจากภาษากวยตามสภาพแวดล้อม นักภาษาศาสตร์ให้ความเห็นว่าภาษาเยอคือภาษากวยที่มีความใกล้ชิดกับภาษาลาว ส่วนภาษากวยคือภาษาเยอที่ใกล้ชิดกับภาษาเขมร อย่างไรก็ตาม ภาษาเยอจัดเป็นภาษาในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (มอญ-เขมร) เช่นกัน โดยพบว่ามีกรพูดภาษาดังกล่าวนี้นในบางพื้นที่ของอำเภอไพรบึง อำเภอพยุห์ อำเภอศรีรัตน และอำเภอน้ำแกลี้ยง

ภาพประกอบ 12 การแต่งกายชาติพันธุ์เยอ บ้านปราสาท อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 13 การแต่งกายชาติพันธุ์เยอ บ้านสำโรงโคเฒ่า อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 14 การแต่งกายชาติพันธุ์เยอ อำเภอราชีไศล จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

กลุ่มชาติพันธุ์เขมร มีภาษาพูดที่จัดเป็นภาษาเขมรถิ่นไทย หรือเขมรสูง (ขแมร์เลอ) เนื่องจากมีสำเนียงและคำศัพท์หลายคำแตกต่างไปจากภาษาพูดของชาวเขมรในประเทศกัมพูชาซึ่งจัดเป็นชาวเขมรลุ่มหรือเขมรด่า(ขแมร์กรอม) อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยของทั้ง 2 สำเนียงคือภาษาเขมรถิ่นไทย และภาษาเขมรถิ่นกัมพูชา ภาษาเขมรถิ่นไทยหรือเขมรสูงสามารถใช้พูดสื่อสารกับชาวเขมรในประเทศกัมพูชาได้ แต่ภาษาเขมรลุ่มในประเทศกัมพูชามักไม่ค่อยเข้าใจภาษาเขมรสูง โดยในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมีกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขมรสูงอาศัยอยู่หนาแน่นในอำเภอภูสิงห์ อำเภอขุขันธ์ อำเภอขุนหาญ อำเภอกันทรลักษ์ รวมทั้งบางส่วนของอำเภอศรีรัตนะ อำเภอไพรบึง อำเภอปรางค์กู่ อำเภออุทุมพรพิสัยและอำเภอห้วยทับทัน

ภาพประกอบ 15 การแต่งกายชาติพันธุ์เขมร อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : กชกร เวียงคำ

พหุ อนุ ชาติ โด ชีเว

ภาพประกอบ 16 การแต่งกายชาติพันธุ์เขมร บ้านสำโรงพลัน อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

ภาพประกอบ 17 การแต่งกายชาติพันธุ์เขมร อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ
ที่มา : กชกร เวียงคำ

เทศกาลและงานประเพณี

เทศกาลดอกล่ำดวนบาน และประเพณีสี่เผ่าไทศรีสะเกษ

ในช่วงเดือนมีนาคมของแต่ละปี ดอกล่ำดวนซึ่งเป็นพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานและเป็นต้นไม้/ดอกไม้ประจำจังหวัดศรีสะเกษ มีขึ้นอยู่ตามธรรมชาติโดยทั่วไปโดยเฉพาะในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ศรีสะเกษ อันเป็นสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์แห่งแรกของประเทศไทย ที่มีต้นล่ำดวนมากกว่า 50,000 ต้น ได้ออกดอกบานสะพรั่ง สีสกลิ่นหอมอบอวลไปทั่วทั้งเมือง เปรียบเสมือนเมืองในเทพนิยาย

จังหวัดศรีสะเกษได้ร่วมกับมูลนิธิสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และส่วนราชการทุกหน่วยงานภายในจังหวัดศรีสะเกษ กำหนดจัดงาน เทศกาลดอกล่ำดวนบาน สืบสานประเพณีสี่เผ่าไทศรีสะเกษ ขึ้น ณ บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ศรีสะเกษ ในช่วงเดือนมีนาคม ของทุกปี

ภาพประกอบ 18 การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ความโดดเด่นของเทศกาลคือการแสดงประกอบแสง สี เสียง ชุด ศรีพทุทเศศวร ซึ่งเป็นการแสดงที่ย้อนยุคบอกเล่าตำนานของการสร้างเมืองศรีสะเกษ หรือ เมืองศรีนครล่ำดวน ในอดีต นับเป็นการแสดงละครกลางแจ้งที่สมบูรณ์แบบที่สุทรายการหนึ่งของประเทศไทย ประกอบด้วยนักแสดงจำนวนกว่า 1,000 คน และชุดการแสดงหลายรายการ โดยเฉพาะ ระเบียบศรีพทุทเศศวร ซึ่งเป็นการแสดงนาฏศิลป์ที่ได้รับการออกแบบโดยกรมศิลปากร นอกจากนั้น ยังมีการแสดงดนตรี การฟ้อนรำ และศิลปะพื้นบ้านของชน 4 เผ่าไทยศรีสะเกษ ได้แก่ ลาว กูย เยอ และ เขมร ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ และระหว่างชมการแสดงนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับ

รสชาติอาหารพื้นเมืองในบรรยากาศการรับประทานอาหารแบบ พาข้าวแลง หรือการรับประทานอาหารมือค้ำ ท่ามกลางกลิ่นหอมของดอกลำดวน

เทศกาลเงาะ ทุเรียน และของดีศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษ ถือเป็นแผ่นดินทองแห่งอีสานใต้ เนื่องจากมีสภาพดินที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะเขตที่ราบลุ่มน้ำมูลและเขตที่ราบลุ่มตอนกลางของจังหวัดในบริเวณที่เรียกว่า ดงภูดินแดง ที่มีลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย สีแดง(จึงเรียกว่า ดงดินแดง หรือ ภูดินแดง)มีความอุดมสมบูรณ์สูง สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญได้ ภูดินแดงเป็นภูเขาไฟเก่าที่มีพื้นที่กว้างขวาง อยู่ลึกเข้ามาจากแนวเทือกเขาพนมดงรัก ชายเขตแดนไทยกับกัมพูชา เป็นรอยต่อของอำเภอบางแก้วลักษณะอำเภอน้ำเกลี้ยง อำเภอสรีรัตนะ อำเภอบุณฑลและอำเภอกันทรลักษณ์ เขตนี้จึงเป็นย่านที่ปลูกพืชสวนสำคัญๆ ได้ผลดี เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง มะยงชิด สะตอ ยางพารา ลำไย ลิ้นจี่ มะพร้าว หวาน กระท้อน ส้มโอ มะม่วง โดยเฉพาะ การผลิตเงาะและทุเรียน จังหวัดศรีสะเกษถือเป็นแห่งผลิตแห่งแรก และเป็นแหล่งใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีพื้นที่ปลูกกว่า 7,000 ไร่ เงาะที่ผลิตเป็นพันธุ์เงาะโรงเรียน ส่วนทุเรียนเป็นพันธุ์หมอนทอง พันธุ์ชะนี จึงเป็นแหล่งพืชสวนและผลไม้ อันเป็นผลิตผลทางการเกษตรเพื่อการส่งออกแหล่งใหญ่ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย นอกจากนั้น ยังมีพืชผลอื่นๆ ที่ออกผลตลอดทั้งปี

ภาพประกอบ 19 กิจกรรมเวทีกลางเทศกาลงานเงาะ ทุเรียน และของดีศรีสะเกษ

ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

ดังนั้น ในเดือนมิถุนายนของทุกปี จังหวัดศรีสะเกษจึงกำหนดเป็นช่วงเทศกาล เงาะ ทุเรียน และของดีศรีสะเกษ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัด รวมทั้งการเผยแพร่ชื่อเสียงของผลไม้และพืชผลทางการเกษตรจากศรีสะเกษ มีขบวนรถบุปผาชาติ

ประดับด้วยผลไม้ กิจกรรมคาราวานการท่องเที่ยวชมสวนและชิมผลไม้ไปตามสวนในพื้นที่เพาะปลูกสำคัญ เช่น ในเขตอำเภอกันทรลักษ์และอำเภอขุนหาญ รวมทั้งการจำหน่ายผลไม้และพืชผลทางการเกษตรคุณภาพดี ราคาเย่อมเยาว์

การแข่งขันวิ่งฮาล์ฟมาราธอนและมินิควอเตอร์สู่มามออีแดง

จัดขึ้นในวันอาทิตย์ สัปดาห์ที่ 3 ของเดือนสิงหาคมทุกปี บนเส้นทางขึ้นสู่มามออีแดง เขตอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ระหว่างหมู่บ้านภูมิซรอล-มามออีแดง เนื่องจากเป็นเส้นทางขึ้นเขาสู่ชายแดนที่ต้องวิ่งฝ่าสายหมอกในช่วงปลายฤดูฝน จึงนับเป็นเส้นทางและรายการที่ท้าทาย เป็นสนามประลองกำลังที่นักกีฬาวิ่งมาราธอนจากทั่วประเทศให้ความสนใจมากที่สุดอีกรายการหนึ่ง

ภาพประกอบ 20 กิจกรรมวิ่งมาราธอน ฝ่าสายหมอกชมตะวัน 3 แผ่นดิน บนเขามามออีแดง
ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

5. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

5.1 แนวคิดการสื่อความหมายและการแสดง

วีระศิลป์ ช่างขนุน (2556 : 12) กล่าวถึงการสื่อสารผ่านศาสตร์นาฏศิลป์ ได้ว่านาฏศิลป์จักเป็นกระบวนการหนึ่งของการสื่อสารโดยอาศัยกิริยาท่าทางร้ายรำ ที่เรียกว่าภาษานาฏศิลป์ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างผู้แสดงกับผู้แสดง หรือผู้ชมกับผู้แสดง ได้มีปฏิสัมพันธ์สื่อสารถ่ายทอดเรื่องราว รับทราบข้อมูล รับรู้เข้าใจบทบาทจากการชมการแสดง นอกจากนี้ในปัจจุบันยังได้นิยมนำเอานาฏศิลป์มาเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสาร เพื่อเป็นการส่งเสริมเฉพาะกิจในด้านต่างๆ เช่นนาฏศิลป์ไทยด้านภยยาเสพติด เป็นต้น

Kenneth laws with Arleen Sugano, (2008 : 4-19) ได้กล่าวว่า การสื่อสาร คำพูด ภาพ การถ่ายภาพหนึ่งในการท้าทายของการเต้น ก็คือการเลือกใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับการเต้น การสื่อสารขั้นพื้นฐานระหว่างทางฟิสิกส์ และทางการเต้นนั้น ลักษณะสำคัญทางวิทยาศาสตร์ก็คือมีการกำหนดคำจำกัดความขึ้นมาอย่างชัดเจนเพื่ออธิบายคำนั้นๆ คำจำกัดความเหล่านี้ใช้ชี้เฉพาะให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ความเป็นไปได้ที่ใช้ได้ทั้งจักรวาล มีความเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใคร นักฟิสิกส์อาจไม่เห็นด้วยกับการตีความผลการสำรวจแต่อย่างไรก็ตามมันขึ้นอยู่กับว่ากำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับคำจำกัดความนั้นไว้อย่างไร อีกหนึ่งความเห็นเกี่ยวกับการสอนท่า pirouette ก็คือ เรื่องของการยึดตัวในแนวตั้ง ยึดขาให้อยู่บนพื้นให้ได้นานที่สุด และศรีสะเกษยึดเข้าหาเพดาน ถ้าจุดศูนย์กลางของแรงโน้มถ่วงคงที่ แรงที่เกิดขึ้นในแนวตั้งจะไม่มาก หรือน้อยกว่าน้ำหนักตัวของนักเต้น

ไพฑูรย์ เข้มแข็ง (2537 : 251-260) กล่าวว่า การตีบท เป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการแสดงละคร เพราะการตีบทเป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้แสดง และผู้ชม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่แสดง การตีบท เป็นการแปลความหมาย และถือเป็นการใช้ภาษาอย่างหนึ่ง เพราะในการแสดงความรู้สึกนึกคิดให้บุคคลอื่นเข้าใจนั้น มิใช่อาศัยเพียงคำพูดอย่างเดียว ย่อมใช้ท่าตลอดจนสีประกอบด้วย การตีบทประเภทแสดงอารมณ์ภายใน จะเน้นที่ลักษณะถึงการแสดงอารมณ์ภายในตัวละครที่จะสื่อให้ผู้ชมเข้าใจว่า ตัวละครอยู่ในอารมณ์เช่นไร และการที่จะทำให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจถึงอารมณ์ของตัวละคร ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้แสดงที่จะถ่ายทอดอารมณ์ของตนเอง

มาลินี ดิลกวนิช (2543 : 14) กล่าวถึงภาษาของการฟ้อนรำ ในนาฏยศาสตร์ไว้ว่า ภาษาของการฟ้อนรำแสดงออกโดยใช้มือและนิ้วแสดงท่าทางอาการต่างๆ เรียกว่า มุทรา (Mudra) และท่าที่แสดงสองมือเรียกว่า สัมยุตีมุทรา (Samyuta Mudra) ท่วงท่าต่างๆเหล่านี้ใช้สื่อความหมายเกี่ยวกับการพูด การสื่อความหมายด้วยมุทรา ผู้แสดงต้องอาศัยการแสดงออกทางใบหน้า และอวัยวะส่วนอื่นๆ ของร่างกายประกอบกัน และรวมทั้งอาศัยองค์ซึ่งทั้งหมดนี้เรียกว่า อภินัย (Abhinaya) ตามทฤษฎี 4 ลักษณะคือ

1. การแสดงอารมณ์และภาวะด้วยเพลง คำพูด บทร้อง และดนตรี
2. การแต่งหน้า การแต่งกาย บ่งบอกความแตกต่างของตัวละคร
3. การแสดงออกซึ่งอารมณ์ภายใน เช่น ความโศกเศร้า ความสุข ความดีใจ ความเสียใจ
4. การแสดงการเคลื่อนไหวด้วยท่าทางต่างๆ

สรุปได้ว่า การสื่อสารความและการแสดงนาฏศิลป์จักเป็นกระบวนการหนึ่งของการสื่อสาร เรียกว่าภาษาท่านาฏศิลป์ซึ่งจะทำให้ผู้รับชมการแสดงเข้าใจในการแสดงนาฏศิลป์แต่ละชุดการแสดง รวมถึงการสื่อสารผ่านคำพูด การถ่ายภาพ และประสบการณ์

5.2 แนวคิดนาฏยประดิษฐ์

นาฏยประดิษฐ์เป็นกระบวนการทางความคิดอย่างหนึ่งที่นาฏยศิลปิน หรือนักนาฏยประดิษฐ์ใช้ในการกาหนดหรือสร้างสรรค์การแสดงขึ้นใหม่ มีขั้นตอนตอน การวางแผน การฝึกซ้อม การขั้เวลา เป็นต้น เป็น องค์ประกอบสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด “ความคิดที่สร้างสรรค์” ถือเป็นสิ่งจำเป็นต่องานนาฏยศิลป์ในโลกยุค ปัจจุบัน และผู้ชมบางกลุ่มยังโยยหานาฏยศิลป์ตามจารีตดั้งเดิมเดิม และบางกลุ่มก็โยยหาความแปลกใหม่ที่ยังไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม “ประสบการณ์” ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ความสมบูรณ์ของนาฏยประดิษฐ์ชุดนั้นเกิดผลสมั ฤทธิ์ ฤทธิ์เพียงใด เพราะประสบการณ์ในที่นี้จะต้องมาจากนักนาฏยประดิษฐ์และผู้ชมรวมกันนี้จึงอาจเป็นที่มา ให้ศิลปินบางกลุ่มในยุคปัจจุบันหันมาสร้างงานนาฏยศิลป์ตามกระแสสังคม เช่น การเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ การค้า การแพทย์การติดต่อสื่อสาร ฯลฯ อย่างไรก็ตามการคิดและประดิษฐ์ลีลาลาท่าหรืท่าเต้น สามารถนำสิ่งที่ได้จากการพบเห็นมาปรับใช้ในผลงานของตนเองได้ ซึ่งจะทำให้หลีกเลี่ยงในประเด็นของการออกแบบที่ซ้ำๆกันของงานที่มีอยู่เดิม ซึ่งหากนักนาฏยประดิษฐ์รุ่นใหม่จะ พิจารณากันได้อย่างถี่ถ้วนและรอบคอบ ก็จะส่งผลให้เกิดความแปลกใหม่และเกิดความโดดเด่นในผลงาน นาฏยศิลป์อย่างแท้จริง

นาฏยประดิษฐ์ คือ การคิด การออกแบบ และการสร้างสรรค์แนวความคิด รูปแบบ กลวิธีของ นาฏยศิลป์ชุดหนึ่ง ที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีตการ สร้างสรรค์ออกแบบท่วงท่าการเคลื่อนไหว ซึ่งการสร้างสรรค์ท่าทางต่างๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของงานนั้น ขึ้นอยู่กับกาลเทศะ ระยะเวลา หรือแม้แต่นำถึงตัวของนักแสดงแสดงเอง ด้วยการสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์ จึงเป็นสิ่งที่ ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องใช้ความรู้ความเข้าใจในหลายด้านเพื่อ สามารถนา มาประยุกต์ใช้ในการ สร้างสรรค์ผลงานอันทรงคุณค่า ให้เกิดทำ นาฏยประดิษฐ์อันเป็นเอกลักษณ์ของตัวตนผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการสร้างสรรคงานทางด้านนาฏยศิลป์ดังนี้

การคิดให้มีนาฏยศิลป์คือการคิดที่นา นาฏยศิลป์เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรม หรือการนำนาฏยศิลป์ชุด เดิมที่เคยแสดง มาปรับปรุงใหม่ ซึ่งคำนึงถึงจารีตประเพณีของวัฒนธรรมของถิ่นนั้นๆ การคิดสร้างสรรค์ งานทางด้านนาฏยศิลป์มักจะเกิดขึ้นตามโอกาสต่างๆของผู้สร้างสรรค์แล้วแต่วัตถุประสงค์ของ ชิ้นงานนั้น ไม่ว่าจะเป็งานที่ต้องคิดใหม่ทำใหม่ เพื่อโอกาสพิเศษเฉพาะเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยหรือทันเหตุการณ์บ้างก็ มีการนำศิลปะแขนงอื่นๆ เช่น ศิลปะการวาดรูป ศิลปะการต่อสู้เข้ามาประยุกต์ผสมผสานสร้างสรรค์ผลงาน ทางด้านนาฏยศิลป์ขึ้น เพื่อสนองวัตถุประสงค์ของเหตุการณ์นั้นๆ

การกำหนดความคิดหลักคือ การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของงานนาฏศิลป์ ขึ้นนั้นๆ ว่าทำเพื่ออะไร หรือเพื่อใครซึ่งจะทำให้ทิศทางของงานสร้างสรรค์ชัดเจนมากขึ้น

การประมวลข้อมูลคือ การรวบรวมข้อมูล สืบค้นข้อมูลในสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์งาน ต้องการจะนำมาใช้ประกอบความคิดให้เป็นรูปร่าง โดยอาจจะเกิดจากข้อมูลกระตุ้น ที่เป็นแรงบันดาลใจในการ ทำงานสร้างสรรค์นั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นการศึกษาจากผลงานศาสตร์แขนงต่างๆ เป็นตัวกระตุ้น ให้รู้สึกดีมีค่ากับการเสพงาน และผลักดันให้เกิดงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์

สุรพล วิรุฬห์รักษ์, (2543. 216) ได้กล่าวรายละเอียดทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์ในการ กำหนดรูปแบบของนาฏยประดิษฐ์ชุดใหม่ได้ 4 แนวดังนี้ คือ

1. ให้อยู่ในหนึ่งนาฏยจาริต นักนาฏยประประดิษฐ์ทั่วไปนิยมสร้างสรรค์ผลงาน แนวนี้ เพราะ มีกฎเกณฑ์เน้นการนำท่ารำฉบับทดลองมาใช้ประดิษฐ์นาฏยศิลป์ซึ่งมีให้เห็นทั่วไปในงานต่าง ๆ เช่น การร่ายรำ เป็นต้น

2. กำหนดให้เป็นการผสมหลายนาฏยจาริต นักนาฏยประประดิษฐ์ที่มุ่งแหวกแนว ออกไปจากจาริตเดิมโดยนำเอานาฏยจาริตตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมาผสมกันให้เกิดเป็นพันธุ์ผสม คล้ายการผสมพันธุ์กล้วยไม้ ตัวอย่าง เช่น การผสมการรำไทยกับบัลเลต์ การรำไทยกับ คอนเทมปอรา รีด้านซ์ การฟ้อนอีสานกับการรำของญี่ปุ่น เป็นต้น การผสมการรำไทยกับบัลเลต์ มีเป็นตัวอย่างเด่นชัด คือ บัลเลต์ เรื่อง มโนราห์ เป็นนักนาฏยประประดิษฐ์บัลเลต์ เป็นนาฏยจาริตหลัก แล้วสอดแทรก การรำไทยลงไปในที่ ๆ เหมาะสม เช่น การตั้งวง การจับ การกระดกหลัง ผลก็คือ ประเทศไทยมี บัลเลต์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวเกิดขึ้น

3. กำหนดให้ประยุกต์จากนาฏยจาริตเดิม การคิดสร้างสรรค์ในลักษณะนี้ มักอาศัย เพียงเอกลักษณ์ หรือลักษณะเด่นเช่น โครงสร้าง หรือท่าทาง หรือเทคนิคบางอย่างมาเป็นหลัก นอกนั้น นักนาฏยประประดิษฐ์ก็พยายาม บุกเบิกแสวงหาท่าทางใหม่ๆ มาใช้ในการออกแบบ ตัวอย่างเช่น โมเดิร์นบัลเลต์ ซึ่งนักนาฏยประประดิษฐ์จะใช้หลักของบัลเลต์ อาทิ การขึ้นปลายเท้า การเตะสูง การเต้น คู่ชายหญิงที่เกาะเกี่ยวกัน และการยกลอย การคิดสร้างสรรค์ในลักษณะนี้แม้จะมีนาทำใหม่ๆ เข้ามาใช้ แต่นักนาฏยประประดิษฐ์ก็จะปรับให้ดูกลมกลืนกับนาฏยจาริตเดิมเพื่อความมีเอกภาพ โดยที่ผลงานใหม่มีความต่อเนื่องกับอดีต

4. กำหนดให้อยู่นอกนาฏยจาริตเดิม นักนาฏยประประดิษฐ์ในปัจจุบันได้พยายามค้นคว้าหารูปแบบนาฏยศิลป์ใหม่ๆ ที่จะสะท้อน วิถีชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน โดยไม่นำเอาอดีตมาปะปน เพราะเห็นว่าการนำปัจจัยต่าง ๆ เช่น ดนตรีท่าร่ายของนาฏยจาริตใดก็ตาม ซึ่งเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของอดีตมาใช้ ผลงานอาจไม่สะท้อนความเป็นศิลปะปัจจุบันได้ดีพอตัวอย่างเช่น บูโต ซึ่งเป็นนาฏยศิลป์สมัยใหม่ของ ญี่ปุ่นที่แพร่หลายไปในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ก็เป็นมิติใหม่ทาง

นาฏยศิลป์ ที่นักนาฏยประดิษฐ์และ นาฏยศิลปินของญี่ปุ่นพยายามคิดค้นขึ้นใหม่ โดยไม่อาศัยรูปแบบนาฏยศิลป์ทั้งหลายที่มีอยู่ก่อนนี้ แต่อย่างไร

โดยสรุปได้ว่าทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์ ในการกำหนดรูปแบบนาฏยประดิษฐ์สามารถกำหนดให้อยู่นอกนาฏยจาริตเดิมได้ แต่อาศัยเพียงเอกลักษณ์ หรือลักษณะ ท่าทาง หรือเทคนิคบางอย่างมาเป็นหลักมาใช้ในการออกแบบให้ดูกลมกลืนกับนาฏยจาริตเดิมเพื่อควมมีเอกภาพให้เกิดผลงานในการสร้างสรรค์ที่ใหม่และมีความต่อเนื่องกับอดีต

5.3 ทฤษฎีการสร้างสรรค

การสร้างสรรค คือ การทำให้เกิดบางสิ่งบางอย่างขึ้นมา ซึ่งบางสิ่งบางอย่างไม่เคยมี อยู่มาก่อน ทั้งผลผลิตอันหนึ่ง หรือกระบวนการอันหนึ่งหรือความคิด-ไอเดียอันหนึ่ง อะไรบ้างที่จัด อยู่ในข่ายของการสร้างสรรค ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งที่ไม่เคยมีอยู่มาก่อนให้มีขึ้นมาการประดิษฐ์สิ่งซึ่งมี อยู่ใน ณ ที่ไหน ที่ใดสักแห่งหนึ่งแต่เราไม่รู้ว่ามีมันอยู่แล้ว การคิดค้นกระบวนการใหม่อันหนึ่ง ขึ้นมาเพื่อกระทำบางสิ่งบางอย่าง การประยุกต์กระบวนการที่มีอยู่ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วเข้าสู่ ความต้องการอีกครั้ง การพัฒนาวิธีการใหม่อันหนึ่งเกี่ยวกับการมองไปยังบางสิ่งบางอย่าง การนำมาซึ่งไอเดียหรือความคิดใหม่ทำให้มันดำรงอยู่ หรือมีอยู่ขึ้นมาเปลี่ยนแปลงวิธีการมองของใครคนใดคนหนึ่งที่มีมองบางสิ่งบางอย่างไป พวกเราทั้งหลายต่างก็สร้างสรรคกันทุกวัน เพราะเรา เปลี่ยนแปลงไอเดียหรือความคิดซึ่งเรายึดถือเกี่ยวกับโลกรอบตัวเราต่าง ๆ อยู่เสมอ การสร้างสรรค ไม่จำเป็นต้องยิ่งใหญ่ถึงขนาดการพัฒนาบางสิ่งบางอย่างขึ้นมาให้กับโลก แต่มันอาจจะเกี่ยวข้อง กับการพัฒนาบางสิ่งบางอย่างให้ใหม่ขึ้นมาเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อตัวเราเอง เมื่อเราเปลี่ยนแปลง ตัวของเราเองโลกก็จะเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกันกับเรา ทั้งการที่โลกได้รับผลกระทบโดยการกระทำ ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงของเรา และในวิถีแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เราได้มีประสบการณ์กับโลก ความคิดสร้างสรรคจึงมีความหมายที่ค่อนข้างกว้าง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับการผลิต สินค้า การสร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ กระบวนการที่คิดขึ้นมา

อารี สุทธิพันธุ์, (2532 : 108-109) อธิบายของความคิดสร้างสรรคไว้ดังนี้ ประเภทของความความคิดสร้างสรรค แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ

1. ความความคิดสร้างสรรคทางความคิด (Creative in Thinking)
2. ความความคิดสร้างสรรคทางความงาม (Creative in Beauty)
3. ความความคิดสร้างสรรคทางประโยชน์ใช้สอย (Creative in Function)

ความความคิดสร้างสรรคทางความคิด หมายถึง การที่บุคคลพยายามคิดหาแนวทางต่าง ๆ ซึ่งเรื่องของความคิดที่บางท่านเสนอแนะว่า ความคิดมีลักษณะต่าง ๆ กัน 3 ประเภท คือ

1. ความคิดภายใน (Insight Thinking)

2. ความคิดตามลำดับ (Sequential Thinking)

3. ความคิดพลิกแพลง (Strategic Thinking)

ความคิดทั้ง 3 ประเภทนี้ เป็นส่วนหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์นั่นเองความคิดสร้างสรรค์ทางความงาม หมายถึง การสร้างความงามใหม่ แปรไปจากเดิม เช่น การสลัปลีเสื้อผ้า การออกแบบลวดลายเสื้อผ้า หรือออกแบบตกแต่งเพื่อความงามอื่น ๆ รวมถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ด้วยความคิดสร้างสรรค์ทางประโยชน์ ได้แก่ ความพยายามที่จะใช้สิ่งของที่มีประโยชน์อยู่แล้ว ทำประโยชน์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่รู้จักกัน เช่น การนำเอาเครื่องเรือหางยาวมาทำเป็นเครื่องสูบน้ำ หรือนำเอาผ้าขาวม้าไปใช้แทนยางในรถจักรยานหรือยางในลูกบอลเล่นแก๊ซัด เป็นต้น

นิวเวลล์ ซอร์ และซิมป์สัน (Newell, Show and Simson. 1963) ได้อธิบาย ถึงผลผลิตสร้างสรรค์ (Creative Product) ว่าลักษณะของผลผลิตนั้น โดยเนื้อแท้เป็นโครงสร้าง หรือรูปแบบของความคิดที่ได้แสดงกลุ่มความหมายใหม่ออกมาเป็นอิสระต่อความคิดหรือสิ่งของที่ ผลิตขึ้น ซึ่งเป็นไปได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม นิวเวลล์ ซอร์ และซิมป์สัน ได้พิจารณาผลผลิตอันใด อันหนึ่งที่ตั้งจัดเป็นผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1. เป็นผลผลิตที่แปลงใหม่และมีค่าต่อผู้คิด สังคม และวัฒนธรรม
  2. เป็นผลผลิตที่ไม่เป็นไปตามปรากฏการณ์นิยมในเชิงที่ว่ามีการคิดดัดแปลงหรือยกเลิกผลผลิตหรือความคิดที่เคยยอมรับกันมาก่อน
  3. เป็นผลผลิตซึ่งได้รับการกระตุ้นอย่างสูงและมั่นคง ด้วยระยะยาวหรือ ความพยายามอย่างสูง
  4. เป็นผลผลิตที่ได้จากการประมวลปัญหา ซึ่งค่อนข้างจะคลุมเครือและไม่แจ่มชัดสำหรับเรื่องคุณภาพของผลผลิตสร้างสรรค์นั้น เทเลอร์ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของ คนว่าไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงสุดยอดหรือการค้นคว้าประดิษฐ์ของใหม่ขึ้นมาเสมอไป แต่ผลของ ความคิดสร้างสรรค์อาจจะอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งต่อไปนี้ โดยแบ่งผลผลิตสร้างสรรค์ไว้เป็นขั้น ๆ ดังนี้
    - 4.1 การแสดงออกอย่างอิสระ ในขั้นนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยความคิดริเริ่มและขั้นสูงแต่อย่างไรเป็นเพียงแต่กล้าแสดงออกอย่างอิสระ
    - 4.2 ผลิตงานออกมาโดยที่งานนั้นอาศัยบางประการ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่
    - 4.3 ขั้นสร้างสรรค์เป็นขั้นที่แสดงถึงความคิดใหม่ของบุคคลไม่ได้ลอกเลียน
- ใครแม้ว่างานนั้นอาจจะมีคนอื่นคิดเอาไว้อย่างก็ตาม

4.4 ชั้นคิดประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ เป็นที่สามารถคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้น โดยไม่ซ้ำแบบใคร

4.5 เป็นขั้นการพัฒนาผลงานในขั้นที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.6 เป็นขั้นความคิดสร้างสรรค์สูงสุด สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุดได้ เช่น ชาร์ลส์ ดาร์วิน คิดค้นทฤษฎีวิวัฒนาการ ไอสไตน์ คิดทฤษฎีสัมพัทธภาพขึ้น เป็นต้น ซึ่งนักศึกษา และนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

กิลฟอร์ด กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพทางสมองที่คิดได้หลายทาง (Divergent Thinking) เป็นความคิดที่หลั่งไหลออกไปหลายทิศทางไม่ซ้ำกัน ซึ่งประกอบด้วย ความคล่องในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และความเป็นตัวของตัวเอง

เวสกอตและสมิท อธิบาย ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมอง ที่รวม การดึงประสบการณ์เดิมของแต่ละคนออกมา แล้วนำมาจัดให้อยู่ในรูปแบบใหม่ การจัดรูปใหม่ของ ความคิดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ระดับโลกก็ได้

ทอราซ ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะเป็นผลงาน ดังนี้

1. ผลงานที่ริเริ่มโดยไม่มีตัวแบบหรือหุ่นให้ เช่น การวาดภาพของจิตรกร หรือ การแต่งเพลงหรือคำประพันธ์
2. งานที่แสดงออกอย่างมีกฎเกณฑ์ทั้งทางวิทยาศาสตร์และศิลปะ
3. งานที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่โดยอาศัยสิ่งประกอบพื้นฐานที่มีอยู่
4. งานที่นำเอาความคิดของผู้อื่นมาดัดแปลง หรือปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยชี้ให้เห็น ความแตกต่างอย่างชัดเจน
5. งานใหม่ที่ยังไม่มีใครคิดถึงหรือค้นพบมาก่อนเลย เช่น การส่งยานอวกาศ

โดยสรุปได้ว่าการสร้างสรรค์น่าอยู่ประดิษฐ์จัดว่าผู้เป็นบุคคลที่ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ คิดจากความคิดภายใน ด้วยความคิดตามลำดับ เหมือนกับนักประดิษฐ์แขนงอื่น ๆ โดยมี ความคิดอย่างเป็นระบบ ความคิดประยุกต์จากงานเดิมได้หลากหลายทางและ มีความคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ ๆ ให้แปลกไปจากเดิม

5.4 ทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหว

การที่มนุษย์ใช้ร่างกายเคลื่อนไหวให้เกิดอิริยาบถต่าง ๆ และขณะที่เกิด การเคลื่อนไหวนั้นมียอดประกอบสำคัญอะไรบ้าง และการเคลื่อนไหวเหล่านั้น สื่อความหมายในเชิงความรู้สึก หรืออารมณ์อย่างไรบ้าง หัวข้อสำคัญของทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหวที่ใช้เป็นพื้นฐาน ในนาฏศิลป์ประดิษฐ์ คือ

1. การใช้พลัง (Energy)

2. การใช้ที่ว่าง (Space)

การใช้พลัง มนุษย์ต้องใช้พลังในการเคลื่อนไหวร่างกายด้านการโน้มถ่วงของโลก การใช้พลังเพื่อการแสดงนาฏศิลป์ มี 3 ประเภท คือ 1.ความแรงของพลัง 2.การเน้นพลัง 3.ลักษณะของการใช้พลัง

1. ความแรงของพลัง ในขณะที่แสดงเคลื่อนไหว มีการใช้พลังเกิดขึ้น ปริมาณของพลังงานที่ใช้มีตั้งแต่น้อยจนแทบสัมผัสไม่ได้ จนถึงรุนแรงประหนึ่งร่างกายจะระเบิด การฟ้อนรำด้วยพลังแรงมาก ๆ ย่อมทำให้เป็นอาการที่กระปี้กระเป่า แข็งแรง รุกข์ ในทางตรงกันข้าม การเคลื่อนไหวที่พลังน้อยย่อมเป็นตัวเปรียบเทียบให้การเคลื่อนไหวที่พลังมากมีความหมาย มากขึ้น ชัดเจนขึ้น และการเคลื่อนไหวที่พลังน้อยให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล อ่อนโยน เชื่องช้า หนักแน่น เป็นความรู้สึกเล็ก ๆ ที่แผ่เร้นอยู่ภายใน อย่างไรก็ตามมีข้อเตือนใจว่า การเคลื่อนไหวที่ใช้พลังมาก ไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มากกว่าการเคลื่อนไหวที่ใช้พลังน้อยแต่อย่างใด

2. การเน้นพลัง หมายถึง การเร่งหรือลดความแรงของการใช้พลัง เพื่อการเคลื่อนไหว ในขณะใดขณะหนึ่งอย่างกะทันหัน ซึ่งเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่างไปจากสิ่งที่กระทำใน ขณะนั้น การเน้นพลังเป็นศิลปะในการเรียกร้องความสนใจจากคนดู การเน้นพลังเป็นวิธีจำแนกให้ เห็นรูปลักษณะการฟ้อนรำอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องของจังหวะ การที่ผู้แสดงเน้นด้วยจังหวะ สม่่าเสมอ ทำให้เกิดความสมดุล คงที่ หนักแน่น การเน้นที่ไม่สม่่าเสมอด้วยพลังที่ความแรงต่างกัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่มั่นคงที่ ตื่นเต้น สับสน การเน้นพลังของนาฏศิลป์ไทย อาจหมายถึง การกระทบจังหวะ การเดาะแขน การข่มเข่า การย่ำเท้า

3. ลักษณะการใช้พลัง หมายถึง ลักษณะของการใช้พลังในการเคลื่อนไหว ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

1. การแกว่งไกว คือ การที่ผู้แสดงใช้พลังแกว่งลำตัว แขนขาไปมา คล้ายการแกว่งชิงช้า

2. การระเบิด คือ การที่ผู้แสดงระเบิดพลังออกมาอย่างกะทันหัน เห็นจุดเริ่มต้น และจุดจบชัดเจนคล้ายการตีกลอง

3. การสืบเนื่อง คือ การที่ผู้แสดงเคลื่อนไหวต่อเนื่อง โดยไม่ปรากฏจุดเริ่มและจุดจบ ที่ชัดเจน โดยไม่มีการเน้นพลังเป็นการเคลื่อนไหวที่ราบเรียบ

4. การสั้นพลิว คือ การเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่องของการระเบิด เมื่อการเคลื่อนไหวแบบระเบิดเกิดขึ้น อย่างรวดเร็ว เกิดการสั้นพลิวเหมือนกันราวกลองนั่นเอง

5. การลอยตัว เกิดขึ้นเมื่อผู้แสดงเกิดการกระโดดลอยตัวขึ้นไปในอากาศ โดยอาศัยพลังส่งตัวลอยขึ้นไปในอากาศ และแรงโน้มถ่วงดึงดูดผู้แสดงให้ตกลงมายังพื้น

การใช้พลังทั้ง 5 ประเภทนี้ ไม่ได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด เพียงแต่ผู้แสดง และ นักนาฏยประดิษฐ์ ประสงค์จะใช้พลังแบบใด เมื่อใด หรือผสมผสานกันต่อเนื่องเป็นรูปแบบของ นาฏศิลป์ขึ้นมาได้

การใช้ที่ว่าง การเคลื่อนไหวใด ๆ ต้องอาศัยที่ว่างเป็นปริมาตร คือ มีทั้งความกว้าง ความยาว และความสูง ที่ว่างมีความสำคัญในการกำหนด 1. ตำแหน่ง 2. ขนาด 3. ทิศทาง

1. ตำแหน่ง คือ การจัดที่ผู้แสดงหยุดอยู่บนเวที ในขณะที่ขณะหนึ่ง ก่อนที่จะ เคลื่อนไหวไป ณ จุดนั้น ผู้แสดงอาจทำท่าหนึ่ง หรือเคลื่อนไหวเป็นท่าทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องก็ได้ แต่ ไม่เคลื่อนเข้าไปจากจุดยืนของตน นักนาฏยประดิษฐ์มักออกแบบให้หยุดแสดงหยุด ณ ที่ใดที่หนึ่งเป็น ระยะ เพื่อเป็นจุดเปลี่ยนกระบวนท่า หรือแสดงการจบท่อนหนึ่งของกระบวนพ็อนรำ ผู้แสดงหยุดอยู่ ณ จุดนั้น ๆ นานเพียงใดขึ้นอยู่กับกาออกแบบนาฏยประดิษฐ์

2. ขนาด หมายถึง การที่ผู้แสดงสามารถเคลื่อนไหวร่างกาย โดยการออกท่าทางให้ กว้างหรือแคบ และการเคลื่อนไหวที่ไปยังจุดอื่น ๆ บนเวที ที่กว้างและไกลเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับที่ว่าง ที่ อำนวยให้ หากมีที่ว่างมากพอที่จะแสดงออกท่าทาง และเคลื่อนที่ไปมาได้มาก แต่เมื่อเพิ่ม จำนวนผู้ แสดงขึ้นไปมาก ที่ว่างต่อผู้แสดงคนหนึ่งก็ย่อมลดลง เพราะคนอื่นแบ่งไป และหากผู้แสดง คนอื่นหยุด อยู่กับที่ ก็จะทำให้ผู้แสดงเคลื่อนไหวไปมาอยู่คนเดียวมีที่ว่างมากขึ้น

3. ทิศทาง หมายถึง แนวที่ผู้แสดงเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เช่น การแปร แถว ผู้แสดงสามารถเคลื่อนที่ไปบนเวทีได้ใน 8 ทิศ ซึ่งสัมพันธ์กับตำแหน่งของคนดู คือ

1. การเข้าหาคนดู
2. การถอยออกจากคนดู
3. การขนานกับคนดู
4. การทแยงมุมกับคนดู
5. การวนเป็นวงกลมหน้าคนดู
6. การฉวัดเฉวียนไปมาแบบฟันปลา
7. การยกสูง
8. การกดต่ำ

การเคลื่อนไหวไปในทิศทางดังกล่าว อาจเป็นการผสมผสานการให้ดูซับซ้อนมากขึ้นก็ได้ เช่น การถอยหลังแบบทแยงมุม หรือการวนเป็นวงกลมสลับฟันปลา การเคลื่อนไหวไปในทิศทาง ต่าง ๆ กัน ย่อมให้ความรู้สึกแตกต่างกันด้วย โดยอาศัยมุมมองคนดูเป็นเกณฑ์

ทิศทางที่แตกต่างกันของผู้แสดง ย่อมให้ความรู้สึกคนดูแตกต่างกัน ดังนี้

1. การเดินเข้าหาคนดูเป็นการเรียกร้องความสนใจ การสร้างความน่าเกรงขาม การแสดงความยิ่งใหญ่
  2. การถอยหนีคนเป็นการแสดงความอ้ำว้าง สูญเสีย หวาดกลัว ลังเล
  3. การเคลื่อนที่ขนานคนดู เป็นการเน้นให้คนดูในจุดต่าง ๆ ได้มีโอกาสได้เห็นผู้แสดง
ไ ด้
- ในระยะเท่าๆ กัน และเป็นการนำสายตาไปติดอยู่ยังจุด ๆ หนึ่ง
4. การเคลื่อนที่ทแยงมุม เป็นการแสดงให้เป็นความลึกของการเรียงแถวได้ดีกว่า การซ้อนกันเป็นแถวตอน และทำให้เห็นผู้แสดงเป็นสามมิติมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ไม่ให้ความรู้สึก แรงเท่าการเดินเข้าหาตรง ๆ แบบตั้งฉาก
  5. การรวบเป็นวงกลมเป็นการแสดงความผูกพัน ความอ่อนโยน ความสามัคคี
  6. การฉวัดเฉวียน แสดงถึงความปราดเปรียว การเคลื่อนไหวเร็วมากเกินไปในทิศทางเดียวกัน จะแสดงความสับสนวุ่นวาย
  7. การยกสูง แสดงความเบา ความสง่างาม ความยิ่งใหญ่
  8. การกอดต่ำ แสดงความหวาดกลัว ความอ่อนน้อม ความด้อยค่า

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543 : 229-230) กล่าวว่าทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหว (Kenetology) คือหลักการที่มนุษย์ใช้ร่างกายเคลื่อนไหวให้เกิดอิริยาบถต่าง ๆ การเคลื่อนไหวนั้นมิ่งองค์ประกอบสำคัญที่สื่อความหมายในเชิงความรู้สึก อารมณ์อย่างไรบ้าง ซึ่งมีหลักทฤษฎีแห่งการเคลื่อนไหวที่ใช้เป็นพื้นฐานในนาฏยประดิษฐ์ 2 ประเภท คือ การใช้พลัง (Energy) และการใช้ที่ว่าง (Space)

1. การใช้พลัง การใช้พลังในนาฏศิลป์มี 3 ประเภทคือ ความแรงของพลัง การเน้นพลัง และลักษณะของการใช้พลัง

ความแรงของพลัง เป็นการที่ใช้ปริมาณการเคลื่อนไหวในด้านพลังมาก-น้อยแตกต่างกัน และให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันด้วย เช่น การเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว และรุนแรง จะให้ความรู้สึกรีบเร่ง ทรงพลัง ดุดัน ในขณะที่ปริมาณของพลังน้อย ให้ความรู้สึกแตกต่างกัน คืออ่อนโยน ละเมียด ละไม เป็นมิตร

การเน้นพลัง การเร่งหรือการลดความแรงของการใช้พลังเพื่อการเคลื่อนไหวในขณะใดขณะหนึ่งอย่างกระทันหัน เป็นศิลปะในการเรียกร้องความสนใจจากคนดู เป็นวิธีจำแนกให้เห็นรูปลักษณะของการฟ้อนรำอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องของการใช้จังหวะ ที่ผู้แสดงเน้นจังหวะที่สม่ำเสมอ ทำให้เกิดความสมดุล ความคงที่ และหนักแน่น เช่น การกระทบจังหวะ การเคาะแขน การขมเข้า ทำให้ผู้ชมหันมามอง

ลักษณะการใช้พลัง เป็นการใช้พลังในการเคลื่อนไหว แบ่งได้เป็น 5 ประเภท อันได้แก่ การแกว่งไกว การระเบิด การสืบเนื่อง การสั้นพลิว และการลอยตัว เป็นการใช้พลังที่ให้อารมณ์และความรู้สึกต่างกันขณะเคลื่อนที่

2. การใช้ที่ว่าง เป็นการเคลื่อนไหวในลักษณะ ความกว้าง ความยาว และความสูง โดยมีการกำหนดได้ 3 ลักษณะคือ ตำแหน่ง ขนาด และทิศทาง

ตำแหน่ง มีลักษณะการจัดให้ผู้แสดงหยุดอยู่บนเวที ในขณะที่ขณะใดขณะหนึ่ง ก่อนที่จะเคลื่อนที่ไป ณ จุดนั้นผู้แสดงอาจทำท่าหนึ่ง หรือเคลื่อนไหวเป็นท่าทางต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องหรือ การแสดงจบท่าหนึ่งของกระบวนท่าฟ้อนรำผู้แสดงหยุดอยู่ ณ จุดนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับการออกแบบ

ขนาด มีลักษณะการที่ผู้แสดงสามารถเคลื่อนไหวร่างกายโดยการออกแบบท่าทางให้กว้างหรือแคบ หรือการเคลื่อนที่ไปยังจุดอื่น ๆ บนเวทีได้กว้างและไกล หากมีที่มากผู้แสดงก็สามารถแสดงออกท่าทางเคลื่อนที่ไปมาได้มาก

ทิศทาง มีลักษณะการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ในการแปรแถว ผู้แสดงสามารถเคลื่อนที่ไปบนเวทีได้ใน 8 ทิศ ซึ่งสัมพันธ์กับตำแหน่งของคนดูคือ การเข้าหาคนดู การถอยออกจากคนดู การขนานกับคนดู การทะแยงมุมกับคนดู การวนเป็นวงหน้าคนดู การฉวัดเฉวียนหรือเลี้ยวไปมาแบบฟันปลา การยกสูง และการกดต่ำ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของคนดูเป็นสำคัญ ไอแซก นิวตัน (Isaac Newton) กล่าวว่าใช้ชีวิตประจำวันของคนเรานั้นต้องมีกิจกรรมต้องเคลื่อนไหวตลอดเวลา สรีระทุกส่วนต้องทำงานอย่างสัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวร่างกายต้องอาศัยอารมณ์ความรู้สึกโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนไหวของนาฏศิลป์ Motionไม่ว่าจะเป็นการแสดงท่าทางที่เปิดกว้างแคบ หรือแสดงท่าทางเพียงเล็กน้อย การบิดลำตัวการหมุน เดิน กระโดด วิ่ง การหมอบคลาน การพุ่งลำตัว และอีกหลายกิริยาล้วนแต่เป็นศาสตร์เบื้องต้นของ การเคลื่อนไหวร่างกาย ในขณะเดียวกันขณะเคลื่อนไหวเกิดเป็นท่าทางอย่างต่อเนื่อง ก็จะมีการพักท่า หรือทำท่าหนึ่ง Stillness บางครั้งการกระทำท่าทางที่เคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องไม่อาจสื่อความหมายที่ชัดเจนได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการแสดงสื่อความหมายด้วยต้องมีการหยุดนิ่งหรือพักท่า การหยุดท่า (Stillness) เปรียบเสมือนการที่เราเขียนตัวอักษรในลักษณะตัวเขียนโดยเริ่มจรดปากกาเขียนอักษร ภาษาอังกฤษไปเรื่อย ๆ เมื่อจบประโยคก็ต้องมีจุด Full Stop เป็นต้น สิ้นสุดประโยคแล้วจบการเขียนด้วยจุดนั่นเอง ดังนั้น Stillness จึงหมายรวมถึง การพักท่าของนักเต้นเพื่อบอกรวมความสมบูรณ์ของท่าทางนั้น ๆ หรือแสดงความหมายพิเศษของท่าทาง

โดยสรุปได้ว่าทฤษฎีเคลื่อนไหว เป็นการเคลื่อนที่หรือเคลื่อนไหวร่างกายและต้องอาศัยอารมณ์ความรู้สึกโดยเฉพาะในการเคลื่อนที่ของนาฏศิลป์ที่ประกอบด้วยแล้ว ซึ่งการเคลื่อนที่ที่มีการสื่อความหมายแต่การเคลื่อนที่ถ้าเคลื่อนที่โดยไม่มีท่าหยุดนิ่งเลยก็ไม่อาจสื่อความหมายได้

เพราะฉะนั้นจะต้องมีการหยุดนิ่ง หรือพักทำเพื่อสื่อความหมาย ดังนั้นเพื่อเป็นการแสดงสื่อความหมายด้วยต้องมีการพักทำ หยุดทำ เพื่อสื่อความหมายของการแสดง

5.5 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

ความเป็นมาและความหมายของสุนทรียศาสตร์ นิยามแห่งความงามนั้นได้ถูกตั้งเป็น ประเด็นทางการศึกษามายาวนานนับศตวรรษ จนในที่สุดได้ถูกจัดให้เป็นการศึกษาในรูปแบบของ ทฤษฎีแห่งคุณค่าหรือคุณวิทยา (Axiology) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของศักยภาพแห่งความเป็น มนุษย์อันประกอบด้วย ความจริง (จริยศาสตร์) และความงาม (สุนทรียศาสตร์) ในทำนองเดียวกัน การทำความเข้าใจถึงความหมายของความงามนั้น จำเป็นต้องเข้าใจถึงหลักปรัชญาของ สุนทรียศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดของ นักปรัชญาสองกลุ่ม โดยกลุ่มแรกเชื่อว่าความงามนั้น เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับผู้รับรู้ (Subjective) และอีกกลุ่มเชื่อว่าความงามนั้นมีค่าที่เที่ยงแท้ (Absolute, objective) มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายคำว่าสุนทรียศาสตร์ไว้มากมาย จนในที่สุด อเล็กซานเดอร์ กอททริบ โบรมการ์เดิน นักปรัชญาชาวเยอรมันได้ประดิษฐ์คำว่า “Aesthetics” หรือสุนทรียศาสตร์ ขึ้นมา และเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นบิดาแห่งสุนทรียศาสตร์ ได้ตีพิมพ์ผลงานเรื่องผลสะท้อน ของกวีนิพนธ์ (The Aesthetica) โดยอธิบายถึงการรับรู้ความรู้สึกด้านประสาทสัมผัส ซึ่งเป็นสิ่งที่ เขาค้นพบในบทกวีและความรู้สึกเช่นนี้สามารถขยายไปสู่การรับรู้เรื่องราวในศิลปะสาขาอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้เขายังพิจารณาคำว่า Aesthesis ในภาษากรีกซึ่ง หมายถึง การกำเนิดรู้ เพื่อประกอบ เป็นฐานความคิดนำไปสู่ที่มาของคำว่า สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) โดยนำมาใช้เป็นครั้งแรกใน หนังสือดังกล่าว จากนั้นจึงเริ่มใช้คำว่า Aesthetic เพื่ออธิบายเรื่องราวของการรับรู้ทางประสาท สัมผัส จนได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งสุนทรียศาสตร์โดยกำหนดประเด็นในการอธิบาย ความหมายของคำว่า สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) ดังนี้

1. สุนทรียศาสตร์เป็นความรู้จากประสบการณ์ (Conceptual Knowledge) ซึ่งเป็นการนำเอาเหตุผลมาตัดสินความงาม
2. สุนทรียศาสตร์เป็นความรู้โดยตรง (Intuitive knowledge) ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน หรือเรียกว่าการหยั่งรู้ ซึ่งเป็นความรู้สึกที่สูงกว่าปกติและเป็นการนำความรู้ที่มาใช้ตัดสิน ความงาม โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยเหตุผลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง

ผลจากการศึกษาของโบมการ์เดินที่กล่าวมานี้ ทำให้สุนทรียศาสตร์กลายเป็นวิชาที่มี เนื้อหาเกี่ยวกับความงามและความไพเราะ โดยสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส ทำให้เกิด ความรู้สึก ปิติยินดี อิ่มเอมใจ พอใจ และชื่นชมในสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาปะทะ ซึ่งอาจจะอยู่ใน ธรรมชาติ หรืออาจจะมาจากที่มนุษย์ผลิต คิดค้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความงาม

จาคูรงค์ มนตรีศาสตร์. (2529 : 34) ได้ให้ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ว่า เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา ว่าด้วยเรื่องของความงามทางศิลปะ นับเป็นแนวคิดที่ดำเนินสืบเนื่องมาช้านานสุนทรียภาพของชีวิต เป็นความซาบซึ้งที่มีคุณค่าในจิตใจของมนุษย์ เพราะทุกคนปรารถนาสิ่งที่ทำให้เจริญหู เจริญตา ซึ่งถือเป็นอาหารใจที่ได้รับจากทางหูและตา ความรู้สึกสุนทรียศาสตร์ความสวยงาม ความไพเราะ สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส เกิดความรู้สึกปิติยินดี อิ่มเอมใจพอใจ และชื่นชมในสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาปะทะ

บุญยงค์ เกศเทศ, (2536, : 57) อารมณ์หรือความรู้สึกดังกล่าวนี้จะทำให้เกิดอารมณ์ลิมิตัว (Attention Span) และเพลอใจ (Psychical Distance) ลักษณะทั้งหมดนี้เรียกว่า สุนทรีย หรือสุนทรียภาพที่ว่า สุนทรียภาพเป็น ความรู้สึกจากการรับรู้ที่บริสุทธิ์ในห้วงเวลาหนึ่งนั้น นักปรัชญาชื่อ เอ็ม มานูเอลคานท์ กล่าวว่า “สุนทรียภาพ” หมายถึง ความงามในด้านภาษาอันเกิดจากลีลาในการใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหาร ทำให้เกิดความหมายและเสียงที่เหมาะสมไพเราะ

สุชาติ สุทธิ. (2541 : 10) ให้นิยามไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ของความรู้สึก อันเกิดจากความงามจากธรรมชาติและ งานศิลปะ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าประโยชน์ของสุนทรียศาสตร์มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม 3 ด้าน คือ สุนทรียภาพก่อให้เกิดความสุขส่วนตัว สุนทรียภาพก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม และก่อให้เกิดการ สร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2548 : 50-51) ความงามในศิลปะ เป็นผลงานทางทักษะที่ผ่านกระบวนการทางปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์แต่ละยุคสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจเป็นพื้นฐาน หรือกล่าวได้ว่าศิลปะไม่ใช่ธรรมชาติ แต่ศิลปะได้อาศัยธรรมชาติเป็นปัจจัยหนึ่งในแง่เป็นแหล่งดลใจทางการสร้างงานศิลปะนั้นเอง

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2552 : 28) สุนทรียศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเรื่องมาตรฐานของความงาม ตลอดจน การเห็นคุณค่าในความงาม ซึ่งเป็นยากต่อมิตินิยมมอง จึงขึ้นอยู่กับบริบทของปรัชญา ความเชื่อ แนวคิดและศาสนา ดังนั้นการที่จะทำความเข้าใจในเรื่องของความงามจนเกิดความซาบซึ้ง หรือเกิด สุนทรียภาพนั้น สุนทรียศาสตร์และการรับรู้สุนทรียภาพซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจหรือการมีมุมมองในเรื่อง ความงาม ตามแนวคิดของชาวตะวันตกแล้ว สุนทรียศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาเป็น การแสวงหาหรือความรักในภูมิปัญญา (Love of Wisdom) ปรัชญากรีกที่มุ่งแสวงหาความจริง ความดี และความงาม การแสวง หาความจริงที่มีวิวัฒนาการมาสู่วิทยาศาสตร์ ความดีที่เกี่ยวข้องกับจริยศาสตร์ (Ethic) และความงามที่ เกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) ปรัชญาหรือสุนทรียศาสตร์อาจเป็นเรื่องของความเชื่อ ทรรศนะ เหตุผล ในบริบทความคิดใดความคิดหนึ่งในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

วิรุณ ตั้งเจริญ. (2546 : 48) ให้นิยามไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ประสบการณ์ของความรู้สึก อันเกิดจากความงามจากธรรมชาติและงานศิลปะ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าประโยชน์ของสุนทรียศาสตร์มีคุณค่าต่อ

ตนเองและสังคม 3 ด้านคือ สุนทรียภาพก่อให้เกิดความสุขส่วนตน สุนทรียภาพก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม และก่อให้เกิดการสร้างสรรคทางด้านศิลปกรรม

วิภาพร ฝ่ายเพ็ญ, (2556, : 19) สุนทรียภาพความปรากฏออกมาในทางที่ดึงดูดงาม บรรเจิดบรรจง ไพเราะ เพราะพริ่ง อย่างสง่าผ่าเผย ประณีตเรียบร้อย คุณค่าทางด้านความงามของวรรณคดี ได้แก่ ความงาม ความไพเราะของคำ สำนวนโวหาร ความงามในด้านภาษาหรือความงามในเนื้อหา เรื่องราว สนุกสนานชวนติดตามและความงามด้วยจินตนาการ

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัย สรุปได้ว่า สุนทรียศาสตร์ หมายถึง คุณค่าด้านความงาม ทั้งในทางวรรณกรรม ศิลปกรรม ที่ปรากฏออกมาแล้วทำให้ผู้ที่พบเห็นนั้นเกิดความรู้สึกชื่นชอบ ชื่นชม ในความงามนั้น ๆ โดยอาศัยความประณีตของกวี หรือผู้สร้างสรรค์งานที่สั่งสมมาตลอด ชีวิตออกมาเป็นผลงานชิ้นนั้น ๆ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์เป็นทฤษฎีเพื่อใช้วิเคราะห์ การสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วย ความจริง ความงามและความดี ตามหลักของทฤษฎีนี้ ผู้แสดง จะต้องแสดงอารมณ์และท่าทางให้เกิดความงดงาม จึงทำให้เกิดอรรถรสในการรับชมจากทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ชมนาด โสภณ, (2531 : 45-49) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพัฒนาการของการศึกษาวิชาชีพ นาฏศิลป์ไทยในประเทศไทย โดยศึกษารูปแบบของการจัดการศึกษาวิชาชีพนาฏศิลป์ไทยในประเทศไทยในประเทศไทยพัฒนาการของการจัดการศึกษาและอิทธิพล ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาวิชาชีพนาฏศิลป์ไทยผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของการจัดการศึกษาวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นการจัดการศึกษาโดยอิสระหรืออย่างไม่เป็นทางการ ได้แก่ การจัดการศึกษาในราชสำนัก สำนักของเจ้านายและขุนนางและสำนักของสามัญชนเป็นการ จัดการศึกษาอย่างอิสระโดยยึดถือการศึกษาในราชสำนักเป็นแบบอย่าง ประเภทที่ 2 เป็นการ จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแบบสากลหรืออย่างเป็นทางการ มีการกำหนดจุดหมายของการจัดการศึกษา วิธีเข้าศึกษาและคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา หลักสูตรและการสอน ปริมาณเวลาและ คุณวุฒิทางการศึกษาตลอดจนเงินเดือนที่จะได้รับเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว พัฒนาการของการศึกษา วิชาชีพนาฏศิลป์ไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ยุคได้แก่ ยุคที่ 1 การศึกษาวิชาชีพนาฏศิลป์ไทยแบบแผนเดิม (ประมาณ พ.ศ. 1800-2452) มีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อความบันเทิงและประดับบารมีแล้ว พัฒนาขึ้นเป็นอาชีพ โดยรับผู้เข้าศึกษาทั้งชายและหญิงตั้งแต่วัยเยาว์ แต่สตรี

จะสงวนไว้เฉพาะในราชสำนักสำหรับพระมหากษัตริย์เท่านั้น การถ่ายทอดความรู้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของครูเป็นหลัก ด้วยวิธีการให้ปฏิบัติเลียนแบบอย่างครูและจดจำแบบมุขปาฐะสืบทอดกันมา ยุคที่ 2 ยุคฟื้นฟูการศึกษา วิชาชีพนานาชาติศิลป์ไทย (พ.ศ. 2453-2478) มีการฟื้นฟูการศึกษาขึ้นใหม่ในราชสำนักเจ้านาย ด้วยการ จัดการศึกษาแบบระบบโรงเรียนแต่ยังคงใช้วิชาการศึกษาแบบเก่า ในขณะเดียวกันพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้นำรูปแบบของการละครตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ ทำให้ความสนใจในการศึกษาวิชาชีพนานาชาติศิลป์ไทยลดความสำคัญลงไปโดยหันไปนิยมตามแบบอย่างตะวันตกสืบเนื่อง มาถึงปัจจุบัน ยุคที่ 3 ยุคการศึกษาวิชาชีพนานาชาติศิลป์ไทยในสถาบันการศึกษา (พ.ศ.2478-2529) การ จัดการศึกษาได้พัฒนามาสู่ระบบสากลอย่างสมบูรณ์อยู่ในความควบคุมของรัฐบาล โดยรับบุคคลทั่วไป เข้าศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน ได้รู้ กว้างหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ผลิตนานาชาติศิลป์ และผลิตครูนานาชาติศิลป์ ผู้สำเร็จการศึกษาจะ เข้ารับราชการมากกว่าประกอบอาชีพอิสระ อิทธิพลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาวิชาชีพนานาชาติศิลป์ไทย

ธรรมรัตน์ โถวสกุล, (2534 : 70) ได้ศึกษานานาญประติษฐานในงานโครงการนาฏศิลป์ของภาควิชานาฏศิลป์คณะศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2541 มุ่งศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ไทยประยุกต์จากการศึกษาพบว่า นาฏยประติษฐานในงานโครงการปริญญาโทนิพนธ์มีรูปแบบเป็นงานนาฏศิลป์ไทยประยุกต์เป็นส่วนมาก โดยการนำถำรำจากนาฏศิลป์ไทยมาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงานยังมีการนำเอาท่าเต้นเลียนนาฏศิลป์ตะวันตกท่าทางธรรมชาติคุณที่เลียนแบบพฤติกรรมของสัตว์มาผสมผสานกับนาฏศิลป์ไทยในการสร้างสรรค์ผลงานเริ่มจากการกำหนดหัวข้อจากนั้นจึงดำเนินการหาข้อมูลหาเพลงคัดเลือกนักแสดงและนำประติษฐานถำรำออกแบบเครื่องแต่งกายจนถึงขั้นตอนฝึกซ้อมพร้อมนำเสนอผลงานสู่สาธารณชน

สมรัตน์ทองแท้, (2538 : 333) ได้ศึกษาระบบในการแสดงโขนของกรมศิลปากรพบว่า ระบบในการแสดงโขนของสัตว์มีลักษณะของส่วนใหญ่ที่มีท่ารำเลียนแบบมาจากธรรมชาติของสัตว์ที่มีอยู่จริง และจากจินตนาการของผู้ประติษฐานทำเอง ซึ่งก็สามารถให้ความรู้ลึกซึ้งสมจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะของเครื่องแต่งกายจะบ่งบอกอย่างชัดเจนในลักษณะของสัตว์นั้นๆ ที่สำคัญความสามารถในเชิง สามารถ ในเชิงนาฏศิลป์ที่เป็นประติษฐานทำรำสามารถปรับปรุงท่าทางธรรมชาติของสัตว์มาผสมผสานกับ ท่าทางนาฏศิลป์จนทำให้เป็นระบำชุดพิเศษขึ้นมา

วรพรรณ กิรานนท์, (2540 : 45) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรนาฏศิลป์ระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและ คุณลักษณะด้านมีความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ความสนใจ ใฝ่หาความรู้และความก้าวหน้าในวิชาชีพอยู่เสมอส่วนการพัฒนาหลักสูตรนาฏศิลป์ระดับ

ปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต แต่ละสถาบันควรมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลิตผลงานทางด้านนาฏศิลป์สนองความต้องการของสังคมจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ต้องการของตลาดแรงงาน การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนนาฏศิลป์เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุษา สบฤกษ์ที่ศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในด้านการประเมินผล พบว่าการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยที่สุดคือ การให้นักศึกษาประดิษฐ์ท่ารำ จึงกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะอีกประการหนึ่งที่ผู้เรียนวิชานาฏศิลป์จะต้องได้รับการ พัฒนารวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและผลงานด้านนาฏศิลป์

ผกา เบญจกาญจน์, (2540 : 105) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบ และคติความเชื่อ ประติมากรรมเทพารักษ์ ที่ปราสาทหินพิมาย มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษารูปแบบทางศิลปกรรมของ ภาพเทพารักษ์ รวมทั้งความเชื่อที่ปรากฏอยู่บนภาพเทพารักษ์ และเพื่อศึกษารูปแบบท่าทางการรำรำของ ภาพเทพารักษ์ที่มีส่วนสัมพันธ์กับท่ารำในแม่ท่าของนาฏศิลป์ไทย โดยใช้วิธีการศึกษาจากข้อมูลประเภท ศิลปะโบราณวัตถุรูป เทพารักษ์ที่ปรากฏอยู่บนบ้าน ทับหลัง เสาติดผนัง และเสาประดับกราบประตูและ ข้อมูลจากท่ารำ รำรำจากนาฏศิลป์ไทย ประกอบเข้ากับข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวกับ คติ ความเชื่อผลการศึกษาพบว่าภาพประติมากรรมที่ สลักเป็นเทพารักษ์ที่ปรากฏในปราสาทหินพิมาย แสดงให้เห็นนาฏยลีลาสองชนิด คือ การพ้อนรำ และการแสดงอิริยาบถต่างๆ ของบุคคลชั้นสูง ได้แก่ เทพใน ศาสนาพราหมณ์ศาสนาพุทธ และตัวเอกในวรรณกรรม ในส่วนบนของปราสาทที่เป็นหน้าบัน และ ทับหลังนั้นจะมีภาพการพ้อนรำของเทพในศาสนาพราหมณ์ซึ่งเป็นผลต่อความเป็นอยู่ของมวล มนุษย์ และการพ้อนรำในศาสนาพุทธซึ่งจะปรากฏอยู่เป็นองค์ประกอบการจัดภาพพระพุทธรูปองค์ ต่างๆ เช่น เป็นภาพธิดาพญามารรำรำประกอบการจัดภาพพระพุทธรูปปางมารวิชัย

วิชชุดา ธูวาทิตย์, (2542 : 169) ได้ศึกษาเรื่องนาฏยศิลป์ในงานสมโภชพระราชพิธีที่ ปรากฏ บนภาพจิตรกรรมฝาผนัง สมัยรัตนโกสินทร์พบว่า ละครที่ปรากฏบนภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็น การแสดงละครหลายเรื่องบทบาทสามารถระบุเรื่องได้โดยดูจากตัวละคร ผู้แสดงที่ปรากฏ เช่น ละคร นอกเข้าใจว่าเป็นการแสดงเรื่องลักษณวงศ์สังข์ทอง ไกรทอง นอกจากนั้นยังมีหนังใหญ่เรื่อง รามเกียรติ์เชิดหนังภาพรามสูรและภาพเมขลา และมีการละเล่นของหลวง หุ่น การละเล่นพื้นเมือง รวมไปถึงจี่ว โดยมืองค์ประกอบในเรื่องของนาฏยศิลป์ในเรื่องของเครื่องแต่งกายเรื่องที่แสดง เครื่องดนตรีโอกาส แสดง โดยมีเหตุผลในการจัดอยู่ 2 ประการ ประการแรกเพื่อเป็นการแสดงความยินดี เถลิงฉลองเรื่อง บูชา ประการที่สองคือเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีทูลและพระราชพิธีกราบพระเมรุมาศ

วัชนี เมษะมาน, (2542 : 49) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประวัติผลงาน แนวคิด และวิธีการ สร้างสรรค์ผลงานนาฏยประดิษฐ์ของครูลมูล ยมะคุปต์กรณีศึกษา คือระบำพม่า-มอญ ครูลมูล ยมะ คุปต์สมรสกับครูสังัด ยมะคุปต์และได้ขึ้นไปเป็นครูสอนละครที่เชียงใหม่ในคัมภีร์พระราชชายาเจ้าดารารัศมีเข้ารับราชการเป็นครูแผนกนาฏยศิลป์กรมศิลปากร มีผลงานระหว่างปีพ.ศ. 2477-2525 มากกว่า

50 ชุด แบ่งได้เป็น 6 ประเภท ระบายพม่า - มอญ เป็นระบายประเภทผสมผสานลักษณะท่ารำ ของพม่า และท่ารำของมอญ นำมาประดิษฐ์ขึ้นใหม่ได้อย่างแนบเนียนและกลมกลืน ระหว่างนาฏศิลป์ 2 รูปแบบ ที่แตกต่างกันอย่างมาก

สิริธร ศรีชลาคม, (2543 : 10) ได้ศึกษาเรื่องนาฏศิลป์ร่วมสมัย การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทย กับนาฏศิลป์สกุลอื่นๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2542 พบว่าพัฒนาการรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภทได้แก่ การประยุกต์รูปแบบนาฏศิลป์ไทยแนวประยุกต์ การผสมผสานทำนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยได้แก่ แรงแบบดลใจที่ศิลปินต้องการสร้างสรรค์งานใหม่ขึ้นมาด้วยตัวเอง สร้างสรรค์ขึ้นตามนโยบายขององค์กร วัฒนธรรมระดับประเทศจากระบบหลักสูตรทางด้านนาฏศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษาความต้องการที่จะทำให้คนรุ่นใหม่สนใจศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม และต้องการทางธุรกิจทั้งหมดเป็นแรงผลักดันจากสังคมที่ทำให้เกิดงานนาฏศิลป์ร่วมสมัย

อุษา สบฤกษ์, (2545 : 13) ได้ศึกษาการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวิธีการสอนนาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ทั้งในประเทศ และต่างประเทศพัฒนา รูปแบบ การเรียนการสอนนาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชา นาฏ ศิล ป ใ ท ย ใน สถาบันอุดมศึกษาและแบบวัดทางนาฏศิลป์เปรียบเทียบพัฒนาการของนักศึกษาในด้านความคิด สร้างสรรค์ทางศิลป์และทักษะในการปฏิบัติผลงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ไทยระหว่างนักศึกษากลุ่ม ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนปกติผลวิจัย พบว่า วิธีการสอนนาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ได้แก่การสอนท่ารำต้นแบบ การคิดสร้างสรรค์ท่ารำอย่างอิสระ การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และ การประเมินผลย้อนกลับ ประกอบด้วยขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน การนำเข้าสู่เนื้อหา การฝึกปฏิบัติ ฝึกการสังเกตและการวิเคราะห์การฝึกคิดประดิษฐ์ท่ารำอย่างอิสระ การนำเสนอผลงานเชิงสร้างสรรค์ การสรุปและประเมินผลแบบวัดนาฏศิลป์ที่พัฒนาขึ้น เป็นแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ในการ ประดิษฐ์ท่ารำจากกระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์ลีลาท่ารำ การปรับปรุงท่ารำเดิม และจินตนาการ ด้านการบันทึกท่ารำที่ ประดิษฐ์ขึ้นในแบบทดสอบตามเวลาที่กำหนด ลักษณะเด่นของแบบวัดนาฏย สรรค์คือ วัดระดับความสามารถของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในการสร้างสรรค์ท่ารำ หากค่าบรรทัดฐาน จากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาสาขานาฏย สรรค์เป็นวิธีการสอนที่เน้นการบูรณาการ กระบวนการ เรียนรู้ภาคทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติจริงเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดง ความคิดเห็น วิเคราะห์สังเกต และฝึกการคิดสร้างสรรค์ท่ารำ สร้างความเชื่อมั่นในตนเองด้วยการให้ นักศึกษาคิด สร้างสรรค์ท่ารำและแสดงออกอย่างอิสระ

พีระ พันธุ์ท้าว, (2547 : 77) ได้กล่าวถึง Modern Dance. ว่าเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งที่ ผู้ชมได้เลือกเสนอความงามในการเคลื่อนไหวมนุษย์โดยมีเรื่องราวในการนำเสนอของ Modern

Dance. อยู่ในแนว Abstract (นามธรรม) นำเสนอภาพฝันหรือความเลวร้ายของชีวิตอาจนำเสนอในเชิงการเมือง ล้อเลียนหรือแม้แต่การนำเสนอความงามในทางคณิตศาสตร์ เช่นความงามแห่งรูปทรงซึ่งอยู่ในลักษณะเหลี่ยมมุมและลายเส้นที่นำมาประกอบจัดสรรขึ้นใหม่ โดยอาศัยร่างกายเป็นปัจจัยในการนำเสนอ เรียกตามศัพท์ทางนาฏศิลป์ว่า การจัด Composition.

ศุภชัย จันทรสุวรรณ, (2547 : 58) ได้ศึกษาการศึกษาวิเคราะห์วิธีการร่ายรำและลีลา ท่ารำของโจนตัวพระ : กรณีศึกษาตัวพระราม พบว่าในเชิงนาฏยประดิษฐ์ความสมดุล คือ “การส่งความหนัก” ออกไป ตามส่วนต่างๆ ของร่างกายในอวัยวะทั้งด้านขวรับกันได้พอดีเห็นได้จากท่ารำที่กางแขน และทำให้สอดคล้องสัมพันธ์กันเพื่อมิให้ล้มหรือเสียการทรงตัวส่วนในเชิงของนาฏศิลป์ไทยมีท่าที่ส่ง ความหนักเสมอกันทั้งสองข้าง เช่น ท่าขัดจางนาง ส่วนท่ารำบางท่าไม่จำเป็นต้องให้มือและเท้าเสมอกัน เช่น ท่ากระหวัดเหล่า ท่าโจงกระเบนตีเหล็ก เมื่อมองโดยภาพรวมแล้วเป็นรูปทรงที่มีความพอดีลงตัวก็คือว่าเป็นท่าที่สมดุลกันได้ดังนั้น ท่ารำของโจนตัวพระจึงตรงกับกฎของความมั่นคงคือ ท่าสมดุลจะใช้ วิธีก้าวเท้าย่อเข่า เพื่อมิให้ร่างกายเสียการทรงตัว

สวภา เวชสุรกี, (2547 : 5) ได้ศึกษาหลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์ เสนีพบว่า นาฏยประดิษฐ์ที่หมายถึง การคิด การออกแบบและการสร้างสรรค์แนวคิด รูปแบบกลวิธีของนาฏศิลป์ชุดหนึ่งโดยผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคนที่ครอบคลุม ปรัชญา เนื้อหาความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถวการตั้งซุ่ม การแสดงเดี่ยว การแสดงหมู่การกำหนดดนตรีเพลงเครื่องแต่งกาย ฉากและส่วนประกอบอื่นๆ ที่สำคัญในการทำในการทำให้นาฏศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้

สิริชัยชาญ พักจำรูญ, (2549.249-286) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการและการศึกษาอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาด้านวัฒนธรรมเป็นกระบวนการถ่ายทอดที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติ ในขณะเดียวกันก็ได้ซึมซับความซาบซึ้งดีงาม และรื่นรมย์ การศึกษาด้านวัฒนธรรมจึงมีลักษณะบูรณาการผสมผสานทั้งด้านปรัชญาความคิด ความเชื่อ ศิลธรรมสุนทรียภาพศิลปะ พฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์การศึกษาด้านวัฒนธรรมมีลักษณะที่ยืดหยุ่นหลากหลายมากกว่าที่จะศึกษาพิธีกรรมการแสดงที่ผิวเผินเท่านั้น ทางเลือกในอนาคตมี 3 ทาง ทางเลือกที่ 1 คือ ขยายหลักสูตรเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพในตลาดงาน ทางเลือกที่ 2 คือพัฒนาวิชาการ และวิชาชีพด้วยกระบวนการวิจัยทางเลือกที่ 3 คือ การปฏิรูปทั้งระบบสู่ความเป็นเลิศทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ อนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรเป็นสถาบันศิลปวัฒนธรรมเพื่อความยั่งยืน

ธราดล ชัยเดชโกสิน, (2550) ได้ศึกษาเรื่องหลักในการคิดประดิษฐ์ชุดการแสดงพื้นบ้านอีสานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พบว่า การประดิษฐ์ท่ารำพื้นบ้านต้องศึกษาจากแม่ท่าหลักของ ท้องถิ่นแล้วนำมาเชื่อมท่ารำให้มีความสอดคล้องครอบคลุมของเนื้อหาและความหมาย

พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์, (2553 :385) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในภาคกลางสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นหน่วยงานหลักของชาติในการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบทอดยาวนานเป็นรากฐานความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทย มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เป็นแบบแผนดั้งเดิมและที่ปรับปรุงพัฒนานับตั้งแต่การแสวงหา การค้นพบการประดิษฐ์ การสะสม พัฒนา สืบสาน ถ่ายทอดสร้างสรรค์พัฒนาองค์ความรู้นาฏศิลป์บนรากฐานความเป็นไทย ตลอดจนฟื้นฟูส่งเสริมการแสดงของภูมิภาคท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิตของชาวไทยอย่างหลากหลายเหมาะสมกับวิถีชีวิตความสนใจของผู้ชมยุคสมัยปัจจุบันมีคุณภาพตามมาตรฐานและนำเสนอขยายสื่อจากการแสดงบนเวทีไปสู่การบริหารจัดการ ในรูปแบบการนาฏศิลป์ร่วมสมัยในภาคกลาง เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ2 รูปแบบ คือ 1.รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยเชิงอนุรักษ์ 2.รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยเชิงการประยุกต์สร้างสรรค์

ธรรมจักร พรหมพวย, (2553 : 32) ได้อธิบายถึงนักสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Dhoreographer) มักเป็นนักออกแบบที่มีทักษะและความสามารถทางนาฏศิลป์ตะวันตก เช่น บัลเลต์ แจ๊ส หรือแม้กระทั่งนักการละครเวที ซึ่งมีความเป็นต่อในความรู้เรื่องการใช้พื้นที่ พลัง ทิศทาง จังหวะ การเคลื่อนไหว แสง เงา สี การวาง องค์ประกอบศิลป์และที่สำคัญคือ “การตีความ” แนวคิด หรือเรื่องราวที่ต้องนำเสนอ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐาน ในการออกแบบงานนาฏศิลป์นอกจากนั้นยังต้องรู้จักเทคนิคของการเต้นหรือรำที่จะนำไปผสมผสานหรือผลิตใหม่ (Reproduce) ซึ่งไม่เป็นการง่ายที่นักสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในองค์ประกอบต่าง ๆ เป็นอย่างดีซึ่งขัดกับรูปแบบอันแท้จริงของนาฏศิลป์ไทย ที่นิยมรูปแบบของความซ้ำ การใช้พลังจากภายใน (Inner Power) การบอกอารมณ์ ซึ่งล้วนแต่มีพื้นฐานมาจากอุปนิสัยรักสงบ ไม่นิยมความผาดโผนดังนั้น เมื่อนำเทคนิควิธีการทางนาฏศิลป์ไทยไปสร้างใหม่ จึงเกิดสภาพขัดกัน (Paradox)

สุขสันติ แวงวรรณ, (2554 : 30) นาฏศิลป์สร้างสรรค์ คือ การแสดงที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อการสื่อความจากผู้สร้างงานผ่านนักแสดงไปยังผู้ชม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ชมตระหนักถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในบริบททางสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ ซึ่งอาจมีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในด้านอื่น ๆ ด้วย

วิภาพร ฝ่ายเพ็ญ, (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างสรรค์ฟอนพื้นบ้านอีสาน : กรณีศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จากการศึกษาพบว่าการแสดงฟอนพื้นบ้านอีสานของวิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ จัดแบ่งตามลักษณะของเนื้อหาออกได้เป็น 8 หมวด ดังนี้

1. การฟอนที่สืบเนื่องจากประเพณีพิธีกรรมและการละเล่น หมายถึง การนำเอาประเพณีพิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น และการละเล่นต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เป็นท่ารำ โดยการเลียนแบบพฤติกรรมขั้นตอนของการประกอบมีการละเล่น

2. การฟ้อนประกอบทำนองลำ หมายถึง การถ่ายทอดบทร้องได้สอดแทรก ความสนุกสนานบันเทิงในเนื้อหาของแต่ละตอนด้วยการร่ายรำตามรูปแบบต่าง ๆ ตามบทร้อง ได้นำมาสร้างสรรค์ทำรำตามบทร้อง

3. การฟ้อนที่สืบเนื่องจากศิลปะอาชีพและวิถีชีวิต หมายถึง การนำเอาวิถีชีวิตการทำ ม หากินของผู้คนในท้องถิ่น โดยนำขั้นตอนกรรมวิธีในการประกอบอาชีพนั้น ๆ มาสร้างสรรค์ทำรำ ที่สวยงาม

4. การฟ้อนเลียนแบบท่าทางของสัตว์ หมายถึง การนำเอาอากัปภิกิริยาท่าทางของ สัตว์ มาสร้างสรรค์ทำรำ

5. การฟ้อนสืบเนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง การนำเอาลักษณะเฉพาะ หรือ ลักษณะที่เด่นของแต่ละท้องถิ่นนำมาสร้างสรรค์ทำรำที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์อย่างแท้จริง

6. การฟ้อนชุดโบราณคดี หมายถึง การนำเอาภาพจำหลักหรือข้อมูลทาง ประวัติศาสตร์มาประกอบการสร้างสรรค์ทำรำที่เป็นลักษณะเฉพาะ

7. การฟ้อนเพื่อเฉลิมฉลองให้เป็นสิริมงคลตามวโรกาส หมายถึง การสร้างสรรค์ทำ รำ เพื่อความสวยงามของทำรำ เพื่อเป็นสิริมงคลในโอกาสสำคัญต่าง ๆ

8. การฟ้อนประกอบทำนอง หมายถึง การแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่สามารถจัดอยู่ ใน หมวดที่กำหนดได้ เป็นชุดการแสดงที่คำนึงถึงความสวยงามของทำรำ เนื้อหา และการแสดงเป็น สำคัญ ได้แก่ ฟ้อนแอ็ดดอกคูน ฟ้อนนารีศรีศรีอีสาน ฟ้อนโปงลาง

สุพรรณิ บุญเฟิง, (2556 : 1) ได้ศึกษาเรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยแล้วพบว่า การสร้างสรรค์งาน ที่นำเอา เอกลักษณ์ สัญลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการ แสดง ไม่ว่าจะใช้เทคนิคหรือกลวิธีใด ในการผสมผสานกันของศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบใดรูปแบบ หนึ่ง หรือเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งเข้ากับงานของตนตามที่สร้างสรรค์งาน ก็เป็นการแสดงออกและ สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติตน

ฉันทนา เอี่ยมสกุล, (2556) ได้ศึกษาเรื่องนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ จากการศึกษาพบว่ การสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะอนุรักษ์ศิลปะทำรำไทยที่สวยงาม และ นำความรู้จากนาฏศิลป์ไทยมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เห็นความงามของนาฏศิลป์ไทยในรูปแบบ สร้างสรรค์ ขึ้นมาใหม่ แต่ยังคงโครงสร้างเอกลักษณ์ของความเป็นนาฏศิลป์ไทยไว้ นาฏศิลป์ไทยนั้น เป็นงาน ศิลปะที่มีเนื้อหาทางด้านอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียะ โดยผู้วิจัยหรือศิลปิน ต้องพยายาม อธิบายหรือพรรณนาเพื่อให้ผู้อื่นคล้อยตามผลงานจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ความสามารถของ

ผู้วิจัยหรือศิลปิน ในการใช้เหตุผลในการอธิบายกระบวนการวิจัยเนื่องจากจะต้องถ่ายทอด ประสบการณ์ไปยังผู้อื่นให้สามารถรับรู้และเข้าใจได้ ผลงานที่เกิดขึ้น ผลงาน สร้างสรรค์จะส่งผ่านการ ประพันธ์บทเพลงการประดิษฐ์ทำรำ และการสร้างสรรค์เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ขึ้นใหม่

สุชาติ จรประดิษฐ์, (2557 : 173) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการใช้แนวคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์และคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จทาง การตลาดของสินค้า หนึ่งในตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว ในประเทศไทยแล้วพบว่า แนวคิดใหม่ เกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เป็นแนวคิดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งต่อ ภาคการผลิต การบริการ ภาคการขายหรือแม้แต่อุตสาหกรรมบันเทิงและเป็นแนวคิดที่อยู่บนการ ทำงานแบบใหม่ ที่มีปัจจัยหลักมาจากความสามารถและทักษะพิเศษของบุคคล ซึ่งถือว่าเศรษฐกิจ สร้างสรรค์เป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ที่มีกระบวนการนำวัฒนธรรมเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมาวมกัน โดยสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์เหล่านี้มีองค์ประกอบที่มีลักษณะเด่นรวมกันคือ ความเป็น เอกลักษณะยากต่อการเลียนแบบและมักขายได้ราคา การที่จะทำให้นักคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ในการขับเคลื่อนซึ่งประกอบไปด้วยเทคโนโลยี ความ ต้องการสินค้าและการท่องเที่ยว

ศิริมงคล นาฎยกุล, (2558 : 177) ได้ศึกษาเรื่องพลวัตบัลเลต์อีสานแล้ว พบว่า รูปแบบการแสดงบัลเลต์ที่มีการผสมผสานแนวคิด นาฏลักษณ์ รูปแบบการแสดงเชิงวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมถิ่นอีสานหรือแนวจินตนาการสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบที่เชื่อมการรับชมของผู้ชมในสังคมของ อีสานได้ง่ายกว่าการรับชมการแสดงแบบคอนเวชั่นแนลบัลเลต์ เนื่องจากผู้ชมมีประสบการณ์เชิง วัฒนธรรมเป็นทุนเดิมในการรับชมการแสดงบัลเลต์ประเภทนี้ประกอบกับความแปลกใหม่ในการ นำเสนอของผู้ชม ยังสร้างความน่าสนใจและให้การยอมรับมากยิ่งขึ้น

พัฒนารณณ์ เจริญรัตน์, (2559 : 257) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ สะท้อนด้านมิติจากดอกกุหลาบ พบว่า การสร้างงานศิลป์ในทุกแขนงยอมให้ความรู้ทางด้านศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ผลงานการสร้างสรรคงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่สะท้อนด้านมิติ จากดอกกุหลาบได้คำนึงถึงแนวทฤษฎีศิลปะสมัยใหม่มาประกอบการสร้างสรรค์ผลงานทั้งในเรื่องของ การออกแบบลีลาและการเคลื่อนไหวตลอดจนองค์ประกอบศิลป์ต่าง ๆ ในการแสดง

วราพร แก้วใส, (2559 : 70) อธิบายว่า การสร้างสรรค์ คือ การทำให้เกิดบางสิ่ง บางอย่างขึ้นมา ซึ่งบางสิ่งบางอย่างไม่เคยมีอยู่มาก่อน ทั้งผลผลิตอันหนึ่ง หรือกระบวนการอันหนึ่ง หรือความคิด ไอเดียอันหนึ่ง อะไรบ้างที่จัดอยู่ในข่ายของการสร้างสรรค์ ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งที่ไม่เคยมี อยู่มาก่อนให้มีขึ้นมา การประดิษฐ์สิ่งซึ่งมีอยู่ใน ณ ที่ไหน ที่ใดสักแห่งหนึ่งแต่เราไม่รู้ว่ามีมันอยู่แล้ว การคิดค้นกระบวนการใหม่อันหนึ่งขึ้นมาเพื่อกระทำบางสิ่งบางอย่าง การประยุกต์กระบวนการที่มีอยู่ การนำมาซึ่งไอเดียหรือความคิดใหม่ทำให้มันดำรงอยู่ หรือมีอยู่ขึ้นมาเปลี่ยนแปลงวิธีการมองของใคร

คนใดคนหนึ่งที่มีมองบางสิ่งบางอย่างไปพวกเราทั้งหลายต่างก็สร้างสรรค์กันทุกวัน โลกก็จะเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกันกับเรา ทั้งการที่โลกได้รับผลกระทบโดยการกระทำที่เป็นการเปลี่ยนแปลงของเรา และในวิถีแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เราได้มีประสบการณ์กับโลก ความคิดสร้างสรรค์จึงมีความหมายที่ค่อนข้างกว้าง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับการผลิตสินค้า การสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ กระบวนการที่คิดขึ้นมา และการบริการที่ดีขึ้น

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Clark and Clement, (1997 : unpagged) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการรำวรรณคดีอินเดียทางทิศเหนือ ในลักษณะการรำที่เรียกว่า Hindi และการวิเคราะห์การรำใน Hindi ตามประวัติศาสตร์หรืออิทธิพลของการรำบนบทบาทของผู้หญิง ซึ่งมีการรำไปตามเพลง และคำพรรณนาโดยการวิจัยเจาะลึกไปยังข้อมูลปฐมภูมิ และการสัมภาษณ์ถึงลักษณะบุคลิกผู้รำ

Casillan, (1997 : unpagged) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสไตล์การทำศิลปะในการเต้นข้อกำหนดในการศึกษาการเต้น โดยทำในลักษณะการออกแบบการเต้นรำไปสอนเมื่อทำการสอนนักเรียนด้วยเพลงแจ๊สที่ได้ประดิษฐ์ขึ้นด้วยสไตล์การเต้นท่าต่าง ๆ นานาที่รวมกันคุณภาพเข้าถึงอารมณ์ที่แตกต่าง ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทราบถึง ความคิด การสื่ออารมณ์ของท่าเต้น ซึ่งเป็นที่น่าสนใจ Chan, (1999 : 60-114) ได้ศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนเต้นรำ การเต้นพื้นเมือง

ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะลักษณะเด่นของผู้เต้น เกิดจากบุคลิกภาพของผู้เต้น ผู้ศึกษาต้องการรักษารูปแบบการเต้นพื้นเมือง และพัฒนายุทธศาสตร์การเต้นรำพื้นเมือง จึงศึกษาการเคลื่อนไหวของมนุษย์การการเต้นในมหาวิทยาลัยเขียงอง การศึกษาปรากฏว่าการพัฒนาร่างกายมีส่วนต่อการเต้นรำ

Hyman, (2000 : 1492-A) ได้ศึกษาผลงานของมาร์ธา เกรแฮม ผู้บุกเบิกการเต้นรำร่วมสมัยใหม่ และผลงานของแซม ผู้บุกเบิกการเต้นรำร่วมสมัย ในประเทศแคนาดา มีจุดประสงค์เพื่อระบุงการเต้นรำระดับโลก ว่ามีลักษณะประสมประสานกัน เพื่อเสนอแนะความสัมพันธ์ต่อกันความสัมพันธ์ทางรูปแบบตะวันตกเข้าด้วยกัน เพื่อศึกษารวมสมัย การละครยุคก่อนศิลปะความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมซึ่งเปรียบเสมือนวัตถุกับสัญลักษณ์ในการศึกษาวัฒนธรรมของโลกมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับพิธีกรรมทางศิลปะ สถานศึกษาและสื่อโดยเฉพาะ

Bannister, (2000 : 952) ได้ศึกษาการเต้นรำกับศาสนามีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาองค์ประกอบของการเต้นรำ การละคร และศาสนา มีความสัมพันธ์กันอย่างไร การเต้นรำแบบอเมริกาตั้งเดิมมีการรวบรวมท่าทางต่าง ๆ ใช้ส่วนประกอบในการเคลื่อนไหวและการไม่เคลื่อนไหวส่วนการละครใช้ลักษณะการดำเนินเรื่องและขั้นตอนและความตื่นเต้นเร้าใจศาสนา ในที่นี้ หมายถึงความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าและจิตวิญญาณ ไม่มีการกำหนดว่าลัทธิใด เช่นการเต้นรำของเผ่าพื้นเมือง จะใช้เสียงขณะเต้นเพื่อเพิ่มพูนความสำคัญของการเต้น

Szubertoeska, (2004 : 317-330) ได้วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมดนตรีของเด็กวัยรุ่นชาวโปแลนด์ ซึ่งเรียนดนตรีในมัธยมศึกษา การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพื้นฐานวัฒนธรรมดนตรีได้แก่ แรงจูงใจในเชิงบวก ความสนใจ ความเข้าใจทางดนตรี และประสบการณ์ด้านค่านิยมซึ่งเกี่ยวกับดนตรีได้ง่ายขึ้น และระดับของกิจกรรมจะส่งผลต่อระดับความสนใจของวัยรุ่นปัญหาที่ศึกษาพบ 3 ประการ ได้แก่ แหล่งที่มาของวัฒนธรรมของเด็กวัยรุ่น บทบาทของดนตรีเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและระดับทางการศึกษาของวัยรุ่น

Leung, (2004 : 59-75) ได้ทำการวิจัยพบว่า งานวิจัยในปัจจุบันสนับสนุนการใช้กิจกรรมอย่างสร้างสรรค์เป็นอย่างมากซึ่งเป็นองค์ประกอบของโครงการดนตรีในโรงเรียนโดยพื้นฐานจากข้อพิสูจน์ที่ว่า การเรียนรู้ดนตรีจะมีประสิทธิภาพอย่างมากเมื่อนักเรียนได้รับการเปิดรับสู่กิจกรรมการเรียนรู้อย่างแท้จริงและเก็บประสบการณ์ จุดมุ่งหมายในการศึกษาเพื่อกำหนดความต้องการวิธีการสำรวจและทักษะที่จำเป็นสำหรับการสร้างความร่วมมือในการแต่งเพลงในโรงเรียนฮอังกซึ่งจะถูกกำหนดว่ามิติของการสอนดนตรีโดยทั่วไปได้รับความสนใจน้อย กลุ่มของดนตรีจำนวน 8 คน จะถูกตั้งคำถามเพื่อออกแบบโครงสร้างการเชิงสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ซึ่งจะถูกสอนในช่วงเปิดประชุมการสอน 10 กลยุทธ์ได้ถูกนำมาพิสูจน์ตามองค์ประกอบเชิงสร้างสรรค์ 4 ประการ กล่าวคือแรงจูงใจในงาน ทักษะความไว้วางใจต่อขอบเขตความรู้ กระบวนการสร้างความเชื่อถือและความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการเรียนรู้และควบคุมกระบวนการคิดของตนมีข้อเสนอแนะในการวิจัยว่าองค์ประกอบดังกล่าวจะเป็นการสร้างกรอบการทำงานซึ่งครูดนตรีฮอังกสามารถนำไปใช้เมื่อต้องการส่งเสริมกิจกรรมดนตรีเชิงสร้างสรรค์ในห้องเรียน

Beston, (2004 : 28-41) ได้วิจัยเกี่ยวกับการเรียนวิชาแต่งและสร้างสรรค์เพลงใหม่ๆซึ่งได้มีความสำคัญมากขึ้นในหลักสูตรดนตรีของโรงเรียนมัธยมศึกษาในนิวเซาท์เวล และรัฐอื่นๆ ของออสเตรเลีย การวิจัยในการประเมินผลการแต่งเพลง ผู้เข้าร่วมที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะได้้นำผลที่ได้การส่งเสริมการศึกษาการแต่งเพลง ผู้เข้าร่วมที่ใช้ในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งจะได้้นำผลที่ได้ในการส่งเสริมการศึกษาการแต่งเพลงและประเมินผลในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

Takahiro, (2012 : 47-50) ได้ศึกษา กลุ่มเยาวชนกัมพูชาผู้สร้างสรรค์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ศิลปะเขมรแบบดั้งเดิม จากการศึกษากรณีสถาบันการศึกษาและ องค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ในราชอาณาจักรกัมพูชา การวิจัยมีจุดมุ่งหมายในการทำความเข้าใจ วิธีการทำงานของกลุ่มเยาวชนในกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนของการฟื้นฟู ทางวัฒนธรรมในศิลปะเขมรแบบดั้งเดิม เนื่องจากวัฒนธรรมถูกทำลาย และบอบช้ำ กระแสโลกาวิวัฒน์ ในช่วงผ่านมาวัฒนธรรมดั้งเดิมของเขมรได้สูญหายหายไปอยู่ในสภาพวิกฤติสำหรับรัฐบาลกัมพูชา ในแง่มุมของการสร้างเอกลักษณ์ของชาติด้านศิลปวัฒนธรรม ในด้านเหล่านี้ได้สนับสนุนและมอบให้กลุ่มเยาวชนกัมพูชา

ดำเนินกิจกรรมที่อนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมโดยมุ่งเน้นไปที่เยาวชน อายุ 16-31 ปี โดยศึกษาสถานการณ์ปัญหาในการที่เยาวชนกัมพูชามีส่วนร่วมและดำเนินการ การรับรู้และสัมผัส การมีส่วนร่วมของกลุ่มเยาวชน ในขั้นตอนของการฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมเขมรแบบดั้งเดิม สิ่งที่พบคือ กลุ่มเยาวชนกัมพูชา แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของพวกเขา การดำเนินการภายใต้เงื่อนไข การศึกษา ศิลปวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม การศึกษาศิลปะภายใน และภายนอก มีการดำเนินการตามกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และกลุ่มเยาวชนของกัมพูชามีการมีส่วนร่วมอย่างมากในการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง วัฒนธรรมของเขมรเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาวิเคราะห์ถึงการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ ถึงความเป็นมาและพัฒนาการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย และนาฏศิลป์ร่วมสมัย ถึงองค์ประกอบการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง แนวทางการประยุกต์ การออกแบบการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดง และระบบมัลติมีเดีย องค์ความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ที่ทำการศึกษา พร้อมทั้งแนวคิดทฤษฎี อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศ มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของงานวิจัย และข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างแนวคิดเพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนา และเป็นปัจจัยสำคัญในการวิเคราะห์ปัญหาจนได้กระบวนการความคิดที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จในการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัย ให้มีคุณภาพ และมีศักยภาพ รวมถึงได้แนวทางในการสร้างสรรค์งานร่วมสมัยเพื่อรับใช้สังคมต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสงสีเสียง อารยธรรมแห่งมนตรา ศรีพทุทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาพัฒนาการการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดีย อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพทุทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ 2. เพื่อศึกษารูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพทุทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitive Research) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรการสำรวจ (Survey) การสัมภาษณ์ (Interview) สังเกต (Observation) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการนำข้อมูลมาทำวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตการวิจัย
  - 1.1 เนื้อหาการวิจัย
  - 1.2 ระเบียบวิธีการวิจัย
  - 1.3 ระยะเวลาในการวิจัย
  - 1.4 พื้นที่ทำการวิจัย
  - 1.5 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีการดำเนินงานวิจัย
  - 2.1 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 2.3 การจัดการข้อมูล
  - 2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
  - 2.5 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษางานครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตดังนี้

1. เนื้อหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพทุทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีความมุ่งหมายวิจัยดังนี้

- 1.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียอารยแห่งศรัทธา มนตราศรีพทุทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ

1.2 เพื่อศึกษารูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทรา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ

2. วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นาฏกรรมร่วมสมัยในการแสดงแสงสีเสียง อารยแห่งศัทธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การศึกษาข้อมูลเอกสาร ซึ่งเป็นองค์ความรู้พื้นฐานทั่วไปโดยจำแนกออกเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. องค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัย
2. องค์ความรู้ด้านการแสดงแสงสีเสียง สื่อผสมระบบมัลติมีเดีย
3. รูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย
3. แนวคิดและทฤษฎี

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยในประเทศ การศึกษาข้อมูลภาคสนามเป็นการลงพื้นที่เพื่อ เก็บข้อมูล ตามความมุ่งหมายของการวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนา นำข้อ มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการตอบปัญหาตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ในการวิจัยศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาศึกษาตั้งแต่ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป

4. พื้นที่ทำการวิจัย

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยเรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศัทธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยได้เจาะเลือกหน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ และกลุ่มอนุรักษ์งานศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เนื่องจากหน่วยงานเหล่านี้ได้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานประเพณีเทศกาลดอกคำดวนบาน สีเผ่าไทย ศรีสะเกษและการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมศัทธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเอา การแสดงแสง สี เสียง ที่เป็นมรดกสพส่วนหนึ่ง ในงานประเพณีเทศกาลดอกคำดวนบาน สีเผ่าไทย ศรีสะเกษ ที่จัดขึ้นทุก ๆ ปีมาเป็นพื้นที่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้

5. ด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มประชากรตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งได้จำแนกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาออกเป็นกลุ่มดังนี้ 5.1 ประชากร ได้แก่ ผู้จัดงานและนักแสดงแสงสีเสียง ในงานประเพณีเทศกาลดอกคำดวนบาน สีเผ่าไทย ศรีสะเกษ และกลุ่มอนุรักษ์งานศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษกลุ่มผู้รู้ด้านการจัดงานประเพณีเทศกาลดอกคำดวนบาน สีเผ่าไทย ศรีสะเกษ ได้แก่

- 5.1 กลุ่มผู้รู้ ได้แก่
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิรพงศ์ เสนไสย อาจารย์สาขาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
  - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรงค์ดี ผดุงเศรษฐกิจ อาจารย์สาขาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
  - นางสาวศิริประภา ชรจันทร์ศรี ศึกษาานิเทศก์เชี่ยวชาญองค์การบริหารส่วนจังหวัด
  - นายวิเชตศักดิ์ ชัยสุนทร อีเวนท์ ออแกไนเซอร์ อีสาน บริษัท เอเจ เวิร์คแอนด์
- ศรีสะเกษ
- จำกัด

- 5.1 กลุ่มผู้ปฏิบัติ ได้แก่
- ผู้ควบคุมดูแลการแสดงแสงสีเสียง ได้แก่
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชิดศักดิ์ ฉายถวิล อาจารย์สาขาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
  - นายวิเชตศักดิ์ ชัยสุนทร อีเวนท์ ออแกไนเซอร์ อีสาน บริษัท เอเจ เวิร์คแอนด์ จำกัด
  - นักแสดงการแสดงแสงสีเสียง นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
- แอนด์ จำกัด
- กลุ่มผู้สนับสนุน
- ประชาชนทุกภาคส่วนของจังหวัดศรีสะเกษ

5.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป

- ประชาชน จำนวน 20 คน
- นักเรียนนักศึกษา จำนวน 10 คน

2. วิธีการดำเนินงานวิจัย

2.1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1.1 แบบสำรวจ (Basic Survey) เป็นการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นของพื้นที่ที่ทำการวิจัย
- 1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interviews) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured Interviews) และ แบบสอบถามสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured Interviews) ใช้สัมภาษณ์ตามความมุ่งหมายของงานวิจัย รายละเอียดดังนี้

1.) แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ ประกอบด้วย 3 ชุด แต่ละชุดมี 2 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางภูมิธรรมร่วมสมัยในการแสดง แสง สี เสียง และรูปแบบการแสดง แสง สี เสียง อารยแห่งศักรา มนตรา ศรีพทุทธศวร

2.) แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์แบบปลายเปิด ไม่จำกัดคำตอบของคำตอบเพื่อจับประเด็นตีความหมายโดยใช้ทฤษฎีและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3.) แบบสังเกต ใช้สำหรับสังเกตทั่วไป การดำเนินและเหตุการณ์ทั่วไป การสนทนากลุ่มใช้กับกลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ คณะครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษและเพื่อศึกษาการพัฒนาและรูปแบบการแสดง แสง สี เสียง อารยแห่งศักรา มนตรา ศรีพทุทธศวร

4.) วัตถุประสงค์ที่ใช้ประกอบเครื่องมือในการวิจัยคือ

- กล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกภาพประกอบในงานวิจัย - สมุดบันทึกเหตุการณ์ประกอบข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้หลักการเก็บข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับการมุ่งหมาย ของการวิจัย และสามารถตอบคำถามของการวิจัยได้ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูลดังกล่าว

1. เก็บข้อมูลรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับประเพณีเทศกาลดอกคำดวน บาน สีเผ่าไทยศรีสะเกษ ในด้านต่างๆ และพัฒนาการการแสดงแสง สี เสียง ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพื้นที่ในการทำงานวิจัย ตลอดจนศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ และสนทนาอย่าง ใกล้เคียงเพื่อที่จะได้ตรวจสอบข้อมูลที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากขึ้น

3. การสำรวจผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากบุคคลทั่วไปทั้งภายในพื้นที่และนอก พื้นที่วิจัย

4. การสังเกต แบ่งเป็น

- สังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมฝึกซ้อมการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศักรา มนตรา ศรีพทุทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ ทำให้ทราบถึงรูปแบบการแสดง และองค์ประกอบของการแสดงแสง สี เสียง

- สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้สังเกตจากวิดีโอของการแสดงแสง สี เสียง ทำให้ทราบถึงรูปแบบการแสดงและองค์ประกอบของการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศักรา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ

5. สัมภาษณ์ แบ่งออกได้ดังนี้

- การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์โดย สัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดง แสง สี เสียง ตามพื้นที่ที่กำหนด

- สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดขอบเขตเพื่อจับ ประเด็นแล้วตีความ หาความรู้ในเรื่องการแสดงแสง สี เสียง

6. การสนทนา ผู้วิจัยเข้าร่วมสนทนากับผู้แสดงและผู้ที่มีส่วนร่วมในการแสดงจากอดีตจนถึง ปัจจุบันเพื่อหาคำตอบในเรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง

2.3 การจัดการข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารและข้อมูลจากภาคสนามโดยแยกตามความมุ่งหมายของ การวิจัยมาจัดทำข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่างๆมาศึกษาอย่างละเอียดพร้อมจัดทำหมวดหมู่
2. นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็น
3. นำข้อมูลทั้งจากเอกสารและจากภาคสนามที่ได้จัดทำหมวดหมู่ไว้แล้วนั้นมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของงานวิจัย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การสนทนา มาทำการวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบข้อมูลที่สัมภาษณ์จากกลุ่มประชากร
2. นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำหมวดหมู่
3. สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากเครื่องมือ
4. นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงตามความมุ่งหมาย

2.5 การนำเสนอผลงานวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายที่กำหนดโดยใช้นำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้นำเสนอผล การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จาก การสัมภาษณ์ และการสังเกต สามารถจำแนกหัวข้อในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เป็นตามความมุ่ง หมายของการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1. พัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดีย การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 2. รูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 1. พัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดีย การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ

การแสดงประกอบแสง สี เสียง เป็นการนำเทคโนโลยีด้านแสง สี เสียง มา ประยุกต์ใช้ในการแสดงเพื่อประกอบการเล่าเรื่องผ่านการแสดงบทบาทสมมติของตัวละคร โดยมี สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นองค์ประกอบ เช่น โบราณสถาน ปราสาท หรือสถานที่สำคัญ ต่างๆ การใช้แสง สี เสียง จะช่วยให้การแสดงมีความยิ่งใหญ่ ตระการตา รวมทั้งบทต่างๆ ที่สื่อให้ผู้ชม เกิดจินตนาการหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต ตำนาน พงศาวดาร เรื่องราววรรณคดีที่อิงประวัติศาสตร์ วัตถุประสงค์ในการจัดการแสดงแสง สี เสียง จึงไม่ใช่แค่การแสดงเพื่อความบันเทิง แต่เป็นการให้ ความรู้ การส่งเสริมและพัฒนาสังคมโดยนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวที่อิง ประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นชุมชน สถานที่ บุคคล จากความเชื่อความศรัทธานำมาถ่ายทอดเรื่องราว เป็นการแสดงแสง สี เสียง ทำให้ได้รับความนิยม เกิดเป็นงานประจำปีของจังหวัดศรีสะเกษ

การแสดงแสง สี เสียง เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศ พ.ศ. 2519 ที่วัดอรุณราชวรารามราช วรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร โดยสมัยนั้นเรียกว่าการแสดงแสงและเสียง จัดโดยกรมศิลปากร ร่วมกับกองทัพเรือ สมัยนั้นเป็นการแสดงรูปแบบการฉายภาพนิ่ง และการเล่าเรื่องราวความสำคัญ

ของสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ต่อมากระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้เข้ามาส่งเสริมมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจึงเกิดการแสดงประกอบแสง สี เสียง ซึ่งเป็นการแสดงแสง สี เสียง เชิงละครอิงประวัติศาสตร์อย่างเต็มรูปแบบ การแสดงแสง สี เสียง จึงได้รับความนิยมและแพร่หลายในเวลาต่อมา

การแสดงแสง สี เสียง คือการแสดงที่อยู่ในรูปแบบการเล่าเรื่องประกอบการแสดงนาฏศิลป์ ได้รับความนิยมของผู้ที่เข้าชมการแสดงแสง สี เสียง ซึ่งรูปแบบการแสดงจะเป็นการเล่าเรื่อง บรรยาย ประกอบดนตรีพื้นบ้านอีสาน และมีการแสดงนาฏศิลป์ประกอบการสลับการดำเนินเรื่อง ปัจจุบันการจัดการแสดงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการจัดการแสดงแสง สี เสียงเป็นประจำทุกปี เพื่อให้เข้ากันโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีการจัดการแสดงแสง สี เสียงเป็นงานประจำปีดังนี้

1. การแสดงแสง สี เสียง เล่าขานตำนานเมืองฟ้าแดดสงยาง ในงานเล่าขานตำนานเมืองฟ้าแดดสงยาง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเรื่องราวที่น่าเสนอนั้นจะเป็นการถ่ายทอดตำนานรักของ อาณาเขตเมืองฟ้าแดดสงยางระหว่างพระนางฟ้าหยาด กับพญาจันทราษ แต่ไม่ได้สมหวังในรัก

ภาพประกอบ 20 การแสดงแสง สี เสียง เล่าขานตำนานเมือง

ฟ้าแดดสงยาง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่มา : นายวิเชษศักดิ์ ไชยสุนทร

และเป็นที่มาของการสร้างพระธาตุยาकु พระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองของชาวภาพลันธุ์ ปัจจุบันพระธาตุยาकुตั้งอยู่พื้นที่ตำบลหนองแปน อ.กมลาไสยนอกจากนี้ ยังจะมีการแสดงที่ถือเป็นไฮไลท์ของงาน เป็นการแสดงที่สวยงาม ยิ่งใหญ่ อลังการจากวิทยาลัยนาฏศิลปภาพลันธุ์ โดยเฉพาะการถ่ายทอดทำรำชุด

นาฏลีลาฟ้าหยาด ที่เป็นอีกหนึ่งชุดการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลปภาพลันธุ์ เป็นการประยุกต์ทำฟ้อนรำบรรเลงด้วยดนตรีพื้นบ้านอีสานอย่างวงโปงลาง ด้วยเสียงเพลงที่ไพเราะน่าฟัง

ภาพประกอบ 21 การแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลปภาพลันธุ์

ในงานเล่าขานตำนานเมืองฟ้าแดดสงยาง

ที่มา : นายวิเชษฐ์ศักดิ์ ไชยสุนทร

2. การแสดงแสง สี เสียง ชุดวิมาเยนาฏการ ในงานเทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัด นครราชสีมา จัดขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 โดยการจัดงานเทศกาลเที่ยวพิมายประจำปีนี้ มี กิจกรรมหลักประกอบด้วย การแสดง แสง สี เสียง และสื่อผสม พิมายปุระ The Musical วิมาเยนาฏ การ“ยอยศชัยวรมัน น้อมอภิวันท์สุดดี ศรีวิเรนทราศรม”ณ บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิ มาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และนอกจากนี้ยังมีกิจกรรมแสดงศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น อาทิ ตลาดย้อนยุค แสดงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น จำหน่ายอาหารพื้นบ้าน ผัดหมี่โคราช ส้มตำ ขนมไทย การแสดงและจำหน่ายสินค้า OTOP และการออกร้านต่างๆ จึงขอเชิญชวน นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวชม งานเทศกาลเที่ยวพิมาย ชมโบราณสถาน มรดกอันล้ำค่าของ โลก และศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เราได้ร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 21 การแสดงชุดวิมาเยนาฏการในงานเทศกาลเที่ยวพิมาย

ที่มา : เพจ เทศกาลเที่ยวพิมาย 2564

พหุ ม ประ โท ชีวะ

3. การแสดงแสง สี เสียง ชุดมหาศิวนาฏราช ตีศาตร์เทวา ศรีศิรินทราลัย ในงาน สืบสานตำนานพันปีปราสาทศิขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ภายในงาน มีขบวนแห่ศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง จำลองวิถีชีวิตกลุ่มชุมชนชาวเขมร ลาว กูย และ จีน มีพิธี บวงสรวงองค์ปราสาทศิขรภูมิ จัดนิทรรศการแสดงวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนชาวพื้นเมืองดั้งเดิม มีการแสดงจากสถานศึกษาต่างๆ ในเขตเทศบาล การแสดงดนตรีไทย ส่วนไฮไลท์ของงานคือ การแสดง ประกอบ แสง สี เสียง ที่ยิ่งใหญ่อลังการ ในปีนี้มีชื่อว่า ชุด "ศรีสินทราเทวาลัย มนต์ไพฑูริยาภาพ" ใช้นักแสดงกว่า 100 คนสำหรับปราสาทศิขรภูมิ หรือปราสาทบ้านระแงง ตั้งอยู่ที่บ้านปราสาท ตำบล ระแงง อำเภอศีขรภูมิ ห่างจากตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ประมาณ 34 กิโลเมตร มีลักษณะเป็นปราสาทหมู่ 5 องค์ เป็นปราสาทก่ออิฐ ตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงเดียวกัน โดยตัวฐานก่อด้วยศิลาแลง กว้าง 25 เมตร ยาว 26 เมตร สูง 1.5 เมตร มีคูน้ำกว้าง 125 เมตร ล้อมรอบสามด้าน โดยเว้นด้านตะวันออกอันเป็น ทางเข้าไว้ ปราสาทประธานสูงประมาณ 32 เมตร ทับหลังเป็นภาพพระศิวนาฏราชสิบกกร ทรงพ็อนรำ อยู่เหนือเกียรติมุข ภายใต้วงโค้งลายท่อนมาลัย ซึ่งสลักเป็นภาพพระคเณศ พระพรหม พระวิษณุ และ พระอุมา

ภาพประกอบ 21 การแสดงแสง สี เสียง ปราสาทศิขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

ที่มา : ผู้วิจัย

4. การแสดงแสง สี เสียง ชุดพนมรุ้งเทวาลัย ในประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ จัดขึ้นในต้นเดือนเมษายนของทุกปี ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๑ โดยความคิดริเริ่มของท่านเจ้าคุณโอภาสธรรมญาณ จากวัดท่าประสิทธิ์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเดินทางมาเพื่อปฏิบัติธรรมวิปัสสนากรรมฐานที่เขพนมรุ้ง ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีทางขึ้นสู่ตัวปราสาท ผู้ที่สนใจอยากขึ้นชมปราสาทต่างคนต่างขึ้นมาเองโดยไม่กำหนดเวลาประกอบกับจังหวัดสุรินทร์มีประเพณีขึ้นเขาสวยในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๕ ของทุกๆ ปี ท่านเจ้าคุณโอภาสธรรมญาณเห็นว่าประเพณีขึ้นเขาเป็นสิ่งดี เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมกันทำบุญบวงสรวง สร้างความสามัคคีและมีโอกาสได้พักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย จึงริเริ่มให้จัดงานประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้งเป็นครั้งแรกในวันเพ็ญเดือน ๕ ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ และประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้งก็ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกระทั่ง ปัจจุบันเป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงงานประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง ทุกปีจะมีปรากฏการณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี คือในช่วงเวลานั้นเราจะมองเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นตรงตามความยาวของปราสาทเราสามารถมองลอดประตูทางด้านทิศตะวันตกผ่ากรอบประตูต่างๆ กว่า ๑๐ กรอบ ทะลุผ่านประตูปราสาทประธาน และทะลุออกซุ้มประตูหน้า ความยาว ๘๘ เมตร มองเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นตรงกรอบประตูพอดี

ภาพประกอบ 21 การแสดงแสง สี เสียง ปราสาทพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา : ผู้วิจัย

5. การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ จัดขึ้นในช่วงต้นเดือนมีนาคมของทุกปี การแสดง แสง สี เสียง อารยธรรมมนตราแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทธศวร ของจังหวัดศรีสะเกษ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจ อย่างยิ่งใหญ่ ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมถึงการสร้างจิตสำนึกรักภวฒนธรรมท้องถิ่น ที่สามารถเพิ่มศักยภาพ การท่องเที่ยวให้กับจังหวัดศรีสะเกษ ในฐานะที่เป็นเมืองท่องเที่ยวเมืองรอง ทำให้การแสดงแสง สี เสียง จึงมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาด้านรูปแบบการแสดงและองค์ประกอบต่างๆ ตลอดมาโดยเฉพาะการสร้างสรรคานาฏศิลป์ร่วมสมัย

ภาพประกอบ 21 การแสดงแสงสีเสียงอารยธรรมแห่งศรีททามนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : ผู้วิจัย

1.1 พัฒนาการการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษ มีประวัติศาสตร์ขอมโบราณ ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากกว่า 1,000 ปี และมีร่องรอยทางวัฒนธรรมแห่งความศรัทธา จะเห็นว่าเรื่องราวและบทบาทการแสดงแสง สี เสียง จะบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เมืองศรีสะเกษ การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพฤทธศวร ถูกจัดขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากกรมศิลปากร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในสมัยนั้น และการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤทธศวร มีความงดงามทางสุนทรีย์ยะ รูปแบบการแสดงที่ตระการตา สร้างความประทับใจ และความตื่นตาให้แก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่ได้รับชม

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงพัฒนาการของการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ และองค์ประกอบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2564 ออกเป็น 5 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเริ่มต้น (พ.ศ.2530 - พ.ศ. 2535)

ช่วงที่ 2 การแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤทธศวร ได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2536 - พ.ศ.2539)

ช่วงที่ 3 เริ่มมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดง และนักแสดง (พ.ศ. 2540 - พ.ศ.2550)

ช่วงที่ 4 จัดการแสดงโดยการว่าจ้างบริษัทออแกนซ์ (พ.ศ.2551 - พ.ศ. 2558)

ช่วงที่ 5 บริหารจัดการโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ

1. ช่วงที่ 1 ช่วงเริ่มต้น (พ.ศ. 2530 – 2535)

เมื่อปี พ.ศ. 2530 – 2535 นายจำลอง ราชฐประเสริฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ มอบหมายให้นายปราชญ์ ชาวสวน ครูโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย และเป็นเลขานุการศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ เขียนโครงการจัดงานเทศกาลดอกคำดวนบาน เพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์จังหวัดศรีสะเกษ จึงได้มีการจัดงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี สืบผ้าไหมศรีสะเกษครั้งแรก และได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเอกชน และส่วนราชการทุกหน่วยงานภายในจังหวัดศรีสะเกษ โดยได้กำหนดจัดงานขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม ซึ่งจะเป็นการแสดงวิถีชีวิต วัฒนธรรม การแสดงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์ของจังหวัดศรีสะเกษ ปราชญ์ ชาวสวน, (2564 : สัมภาษณ์)

การแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ ชาติพันธุ์กูย(ส่วย) กลุ่มชาติพันธุ์เขมร กลุ่มชาติพันธุ์ลาว กลุ่มชาติพันธุ์เยอ แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษต่างมี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ ของตน มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือเสน่ห์ความงดงามของ วิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี การแต่งกาย ล้วนแล้วเป็นวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ที่โดดเด่น ของกลุ่มชาติพันธุ์เกิดความหลากหลายที่สะท้อนออกมาผ่านศิลปะวัฒนธรรมตามบริบทของพื้นที่และชุมชน

1. การแสดงวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์กูย(ส่วย)

รำตำตะ หรือ รำตาด๊ะ เป็นการแสดงรำตีมีด เป็นการนำวิถีชีวิตการดำรงชีวิตของชนเผ่ากูย เป็นการตีมีด และนำท่าทางการตีมีดมาประดิษฐ์เป็นท่ารำ กลุ่มชาติพันธุ์เผ่ากูยบ้านตะดอบ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ มีชื่อเสียงในเรื่องการตีมีดที่มีคุณภาพ จนเป็นที่กล่าวขานว่า บ้านตะดอบขายจอบขายเสียม นอกจากการตีมีดแล้วยังมีการตีเหล็กเป็นเครื่องและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเกษตรต่างๆ เช่น จอบ เสียม เคียว คาด เป็นต้น คณะครูและบุคลากรทางการศึกษานักเรียนโรงเรียนบ้านตะดอบ ร่วมกันประดิษฐ์ท่ารำ และดนตรี โดยนำเอาท่าทางการตีมีดมาจัดเป็นท่าทางที่งดงาม เป็นเอกลักษณ์ของชาวกูย เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดง ผู้แสดงประกอบด้วย สวมเสื้อแขนกุด ผ้าถุงไหมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวกูย ผ้าสไบสีแดง ใช้ผ้าโพกหัวไหมสีดำลาย

ลูกแก้ว สวมเครื่องประดับที่ทำด้วยเครื่องเงิน ผู้แสดงประกอบชายนุ่งผ้าโสร่งไหม ผ้าขาวม้าไหมมีแดง
มัดเอว ผ้าโพกหัวไหมลายลูกแก้วสีดำ ไม่สวมเครื่องประดับ

ภาพประกอบ 20 การแสดงรำตำตะ ชาวภูย(ส่วย) บ้านตะดอบ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : นายทองจันทร์ ศรีสุธรรม

2. การแสดงวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมร

การแสดงเรียมอันเรในอำเภอขุขันธ์ เป็นการแสดงที่มีการจับกลุ่ม เพื่อความ
สนุกสนาน ผู้แสดงไม่จำกัดจำนวน การพ้อนรำแต่เดิมฝ่ายหญิงจะรำรอบไม้ไผ่ที่มีขนาดความยาวที่
กระทบกัน ส่วนฝ่ายชายที่ยืนอยู่รอบๆ ก็จะรำคู่กับฝ่ายหญิงคนไหนก็จะเข้าไปโค้ง และขอรำคู่ด้วย
การแสดงเรียมอันเรต้องมีความแม่นยำในจังหวะของการกระทบไม้ ก็จะพากันรำเข้าไม้ในช่วงที่ไม่
แยกออกจากกัน และรีบชักเท้า หรือยกเท้าออก เมื่อไม้กระทบกันตามจังหวะ และท่วงทำนองในการ
แสดง อาจใช้ผู้แสดงเป็นจำนวนมากก็ได้ แต่ถ้าเป็นการแสดงในพื้นที่แคบก็จะใช้ผู้แสดงน้อยลง ขึ้นอยู่
กับสถานที่และโอกาสในการแสดง การแต่งกายการแสดงเรียมอันเร แต่เดิมไม่มีกฎเกณฑ์อะไรมาก
นักแสดงผู้หญิงนุ่งผ้าไหม เช่นผ้าโฮล ผ้าซิ่นบัวตอโฮลต่อประโบล ส่วนนักแสดงผู้ชายนุ่งโสร่ง สวมเสื้อ

คอกกลม และมีผ้าสไบพาดที่บ่าสองข้าง ต่อมามีการพัฒนาเป็นแบบเดียวกันคือ นักแสดงผู้หญิงสวมเสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าถุงไหม พาดด้วยสไบเฉียงพาดไหล่และรวบชายสไบด้านซ้ายของลำตัวเกล้าผมมวยติดดอกไม้ สวมเครื่องประเงิน ส่วนนักแสดงชายจะสวมเสื้อคอกกลมแขนสั้น นุ่งผ้ากะเนียวเป็นโจงกระเบน ใช้ผ้าขาวม้าไหมคาดเอว และพาดบ่า และทิ้งชายผ้าไปข้างหลังทั้งสองชายผ้า

ภาพประกอบ 21 การแสดงรำเรือมอันเร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : นายทองจันทร์ ศรีสุวรรณ

3. การแสดงวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

การแสดงฟ้อนกลองตุ้มในอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ มีในหลายหมู่บ้าน มักสืบทอดในกลุ่มผู้ใหญ่ สืบทอดโดยสถาบันการศึกษาในกลุ่มนักเรียน ในเขตอำเภอกันทรารมย์ มีการฟ้อนกลองตุ้ม หรือการลำเจียกกลองตุ้ม ที่มีลักษณะแบบการฟ้อนกลองตุ้มที่มีการขับเซิ้งไปด้วย มีเทคนิคและลักษณะการฟ้อนแบบลอยหลัง มีกระจกกงาบานเล็กห้อยคอระดับหน้าอก เมื่อต้องแสดงแดดจะสะท้อนแสงวูบวาบ สวมเครื่องประดับที่ทำเงิน เรียกว่าเงินฮาง ปัจจุบันเป็นเครื่องประดับที่หาได้ยาก คาดเอวด้วยกระพรุนทองเหลือง ข้อเท้าสวมกระพรุนทองเหลือง เวลาขยับตัวหรือ

เคลื่อนไหวร่างกายจะเกิดเสียง และองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือ ขวามือที่เป็นโครงสร้างไม้ไผ่สาน ใช้สวมนิ้วมือทุกนิ้วเพื่อต่อนิ้วให้ยาว ลักษณะท่าทางการฟ้อนที่เน้นลีลาการวาดแขนให้ดูสวยงาม การฟ้อนกลองตุ้มมีท่าทางการฟ้อนที่มีลีลาการวาดแขนใหญ่โดดเด่นสวยงาม จึงทำให้เกิดการเคลื่อนไหว ที่อ่อนโค้งสวยงามดูแปลกตาจากการฟ้อนเชิงทั่วไป ทำให้เห็นถึงความสามัคคีและความพร้อมเพียงกันของนักแสดงที่มาฟ้อนกลองตุ้มประกอบประเพณี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม สืบทอดกันมาการที่เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านได้แสดงออกด้วยความสนุกสนาน การแต่งกายนักแสดง ฟ้อนกลองตุ้ม สวมเสื้อยืดสีขาว นุ่งโสร่งไหม มีผ้าสไบขิดพาดเฉียงทั้งด้านซ้ายและขวา และผ้าโพกหัวลายขิด ใส่ตุ้มหู กระจงอนหู คล้องคอด้วยตุ้มเป ตุ้มแขน สวมกำไลข้อมือ และข้อเท้า อุปกรณ์การฟ้อนกลองตุ้มจะเป็นร่ม เป็นอุปกรณ์การฟ้อนกลองตุ้มแบบดั้งเดิม สมัยก่อนใช้ร่มผ้าสีดำ ใช้กางตลอดเวลาในการฟ้อนกลองตุ้ม เพื่อกันแดดมีการตกแต่งร่มด้วยแพรปลาไหล ในจังหวัดแรกเมื่อกลองตุ้มส่งสัญญาณ ผู้ฟ้อนจะยกร่มขึ้นเหนือศรีษะ ตามจังหวัดกลองสามครั้ง เป็นการเตรียม หรือบอกกล่าวพญาแถน

ภาพประกอบ 22 การแสดงฟ้อนกลองตุ้ม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : นายทองจันทร์ ศรีสุวรรณ

4. การแสดงวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเยอ

การแสดงเซ็งสะไน เป็นการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเยอ อำเภอราศีไศล เซ็งสะไน เป็นการรำเซ็งประกอบเครื่องดนตรี "สะไน" และเครื่องดนตรีพื้นบ้านอื่นๆ ประกอบเป็นจังหวะเซ็งเพื่อบวงสรวงดวงวิญญาณพระยาทศศิลาและบรรพชนชาวเผ่าเยอ จัดเป็นงานประจำทุกปีในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 และเซ็งอีกครั้งในช่วงเดือนกันยายนของทุกปีในงานประเพณีแข่งเรือยาวประจำปีของชาว อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ชาวเยอเป็น 1 ใน 4 กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ และในอำเภอราศีไศลมีชนเผ่าเยออาศัยอยู่มากในเขตตำบลเมืองคง บ้านใหญ่ บ้านโนน บ้านกลาง บ้านหลุมหมอก บ้านหนองหว่า บ้านหนองบาก บ้านบากเรือ บ้านร่องโศก และบางส่วนได้กระจายตั้งถิ่นฐานอยู่ในตำบลกุง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดศรีสะเกษ การแต่งกายนักแสดงหญิง สวมเสื้อแขนกระบอกผ้าลายลูกแก้วสีดำย้อมมะเกลือ ผ้าสไบชนิดไหมคล้องคอ และนุ่งผ้าซิ่นไหมเข็นสีเขียว เป็นผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเยอ สวมเครื่องประดับเงิน

ภาพประกอบ 23 การแสดงเซ็งสะไน อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : นายทองจันทร์ ศรีสุวรรณ

ในช่วงภาคกลางคืน จะเป็นการแสดง ชุดสำคัญของงานคือ การแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ซึ่งเป็นการแสดงละครอิงประวัติศาสตร์ เล่าขานการสร้างบ้านแปงเมืองศรีสะเกษ จัดว่าเป็นการแสดงที่สำคัญของการแสดงแสง สี เสียง ในงานเทศกาลดอกคำءวนบาน สืบสานประเพณี สีเผ่าไทยศรีสะเกษ ใช้นักแสดงเป็นจำนวนมากกว่า 1,000 คน เป็นการแสดงที่เน้นความยิ่งใหญ่ ตระการตา มีการนำสัตว์หลายชนิดเข้าร่วมแต่ละฉากการแสดง ซึ่งก่อนเริ่มการแสดงแสง สี เสียง ชุดศรีพทุทเศศวร จะมีการแสดงหน้าม่าน ที่เป็นวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ และการแสดงวงโปงลาง การแสดงหน้าม่าน เช่น รำตรื๊ด เรือมอันเร รำดำต๊ะ เซ็งสไน ฟ้อนกลองต๋ม บางครั้งอาจเป็นการแสดงในรูปแบบการละเล่นพื้นบ้าน การแสดงหน้าม่านเป็นการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์จากอำเภอต่างๆในจังหวัดศรีสะเกษ และกลุ่มนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาภายในจังหวัดศรีสะเกษ ตามองค์ประกอบของการแสดง แสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวรดังต่อไปนี้

1.2 องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร

องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ได้แบ่งองค์ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง เป็น 5 องค์ประกอบคือ 1) บทการแสดง 2) ตัวละครประกอบการแสดงแสง สี เสียง 3) เครื่องแต่งกาย 4) ดนตรีประกอบการแสดง 5) ระบบแสง สี เสียง โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. บทการแสดง

การแสดงแสง สี เสียง ชุดศรีพทุทเศศวร พ.ศ.2531 – 2535 ได้รับการเรียบเรียงเขียนบทจาก นายปราชัญ ชาวสวน คุณครูกลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย และยังได้ผู้พากย์เสียงบรรยาย และเสียงนักแสดง ซึ่งการแสดงแสง สี เสียง ชุดศรีพทุทเศศวร ในช่วงเริ่มต้นจะเป็นการพากย์เสียงบรรยาย และให้นักแสดงยืนเป็นลักษณะภาพนิ่ง บางทีก็มีการออกท่าทางคล้ายกับการแสดงละครใบ้ ก่อนชุดการแสดง ปราชัญ ชาวสวน, (2564 : สัมภาษณ์)

ฉากที่ 1 การแสดงแสง สี เสียง ชุดศรีพทุทเศศวร ในการแสดงส่วนแรกจะกล่าวถึงตำนานของ ตากะจะ ซึ่งเรื่องราวของตากะจะ หรือพระยาไกรพักดีศรีนครลำดวน เป็นหัวหน้าเขมร ส่วยป่าดง บ้านโคกลำดวน หรือบ้านดวนใหญ่ในปัจจุบันในการแสดงช่วงแรกจะเป็นการคล้องช้างของ ตากะจะกับเหล่าชาวหนุ่มลูกบ้านในหมู่บ้าน แล้วมีช้างวิ่งหนีเข้าไปในที่ก่อตั้งเทวาลัย ซึ่งลูกบ้านของ ตากะจะได้บอกว่าไม่สามารถตามช้างที่หนีเข้าไปในบริเวณเทวาลัยได้ เนื่องจากสถานที่แห่งนั้นได้มีเทวระองค์การจากพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1 โปรดให้มีการก่อสร้างเทวาลัย อันเป็นที่มาของตำนานศรีพทุทเศศวร

ฉากที่ 2 ศรีสุภรรยา กัมสเตงใจ ได้รับความดีความชอบ และได้รับพระราชทานเมืองวิภะจากพระเจ้าชัยสุริยวงษ์ที่ 1 คือเมืองที่สันนิฐานว่าเป็นเมืองที่มีหน้าทีดูแลปราสาทเขาพระวิหาร อันเป็นเทวาลัยที่สำคัญของอาณาจักร และทรงพระราชทานเปลี่ยนชื่อเมืองวิภะ เป็นชื่อเมืองใหม่ ว่า กุรุเกษตร สันนิฐานว่าเมืองกุรุเกษตรก็คือเมืองในชุมชนแถวนี้ หรือจังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบัน ซึ่งมีการนำเสนอว่าดินแดนแห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่ทำมาหากินของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขมร ชาวกูย ชาวลาว ชาวเยอ อาศัยในบริเวณดินแดนแห่งนี้มานานนับพันปี และกล่าวถึงปราสาทเขาพระวิหารที่เป็นที่ตั้งของ กมรเตงคชตศรีศิขริศวร เทวาลัยที่เป็นที่ประดิษฐานของเทวรูปอันเป็นรูปแทนองค์พระอิศวร ครั้งเมื่อศรีสุภรรยาได้รับได้รับพระราชทานเมืองวิภะ และเปลี่ยนมาเป็นชื่อเมืองกุรุเกษตรก็ได้มีการสั่งให้สร้างเทวาลัย เพื่อใช้เป็นมหาเทวาลัยบวงสรวงองค์พระศิวะมหาเทพ

ฉากที่ 3 เป็นการออกเยี่ยมบ้านของศรีสุภรรยา กัมสเตงใจ พร้อมพระนางศรีเทวี และบุตรีไตรภทระ ซึ่งเดินทางออกมาถึงเมืองสดุกอำพิล และพักผ่อนที่นี้เพราะมีอากาศเย็นร่มรื่น ซึ่งสถานที่แห่งนี้มีการกล่าวถึงต้นลำดวนที่มีการเกิดของต้นลำดวนที่เยอะจนเรียกว่าดงลำดวน ส่งกลิ่นหอม ซึ่งต่อมาได้มีชาวบ้านแถบนั้นนำลูกชายเข้ามาพบกับศรีสุภรรยา กัมสเตงใจ ชื่อว่าสิบงคม ซึ่งในเนื้อเรื่องสิบงคมหลงรักไตรภทระ และหลังจากนั้นชาวบ้านก็มีเรื่องเดือดร้อนมากราบทุลได้นำสัตว์ที่เสียชีวิตแล้วไปล้างในบ่อน้ำเมื่อโดนน้ำสัตว์ที่เสียชีวิตไปแล้วก็กลับฟื้นคืนชีวิตและหนีหายไปหมด และต่อมาไตรภทระได้ลงไปอาบน้ำในบ่อแห่งนี้ และได้เติบโตเป็นสาวเต็มตัวและมีความงดงาม ทำให้เชื่อว่าน้ำในบ่อเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ หลังจากนั้นก็ได้มีการทำพิธีผูกข้อมือแก่ไตรภทระ ซึ่งเป็นพิธีกรรมความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ที่สอดแทรกเข้ามาในการแสดงแสง สี เสียง ชุดศรีพทุทเศศวร ด้วย

ฉากที่ 4 ศรีสุภรรยา กัมสะเตงจิ พระนางศรีเทวี ไตรภัทธ เดินทางเข้าเมืองก็มีการแสดงขบวนแห่จากหัวเมืองต่างๆ หรือขบวนแห่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเขมร ชาวญวณ ชาวลาว ชาวเยอ จะมีการแสดงเซิ้งโนของกลุ่มชาติพันธุ์เยอ และต่อมาคือการทำพิธีบวงสรวงองค์ศรีพฤทเธศวร ซึ่งก็คือองค์เทพเจ้าที่เป็นตัวแทนพระศิวะ เช่นเดียวกับองค์ศรีศิขริศวรที่ปราสาทเขาพระวิหาร และเป็น การเปิดตัวพระเจ้าสุริยวงษ์วรมันที่ 1 เสด็จมาทำพิธีบวงสรวงเทวาลัยแห่งนี้ ซึ่งในการทำพิธีบวงสรวงก็มีการแสดงรำบวงสรวง หรือระบำศรีพฤทเธศวร ซึ่งใเสตำนานศรีสุภรรยา กัมสะเตงจิ ยกไตรภัทธระบุดริ ให้เป็นบาทบริจาริกการแก่พระเจ้าสุริยวงษ์วรมันที่ 1 เสียงบรรยายจากตำนานนี้จึงเป็นที่มาของ เทวีศรีภุรุ เกษตร หรือมีชื่อเมืองศรีสะเกษก็เป็นได้

2. ตัวละคร ประกอบการแสดงแสง สี เสียง

ตัวละครหลักที่มีบทบาทในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤทเธศวร ได้รับแรงบันดาลใจมาจากข้อความจารึกหลักที่ k 380 จารึกปราสาทพระวิหาร 4 (ศก 6) และจารึกที่ปราสาทสระ กำแพงใหญ่ ซึ่งปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับพระนามหรือชื่อต่างๆ อันได้แก่ พระเจ้าสุริยวงษ์วรมันที่ 1 ศรีสุภรรยา กัมสะเตงจิ พระนางศรีเทวี พระนางไตรภัทธระ ผู้วิจัยจะขอกกล่าวถึงตัวละครหลักที่มี บทบาทในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤทเธศวร ในงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี สี เผ่าไทยศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2530 – 2535 ดังต่อไปนี้

1.2. ตัวละครตัวเอก

1. พระเจ้าสุริยวงษ์วรมันที่ 1 หรือพระบาทกมรเตงกันตวนอัญศรีสุริยวงษ์วรมันทเวะองค์ กษัตริย์ผู้สร้าง เทวรูปศรีพฤทเธศวร
2. ศรีสุภรรยา กัมสะเตงจิ คือผู้ปกครองเมืองวิภาทะ หรือเมืองภุรุเกษตร
3. พระนางศรีเทวี คือมเหสีของศรีสุภรรยา กัมสะเตงจิ

4. ไตรภักเษ คือบุตรตรี หรือบุตรสาวของศรีสุกรรมมา กำสแดงจิง และพระนางศรีเทวี

5. สิบังคม คือทหารเอกที่มีหน้าที่คอยดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนางไตรภักเษ

2.2. ตัวละครประกอบ

1. ชาวบ้านชาย

2. ชาวบ้านหญิง

2.3. ตัวละครที่เป็นนางรำ นางระบำ

1. นักแสดงนางรำ นางระบำ

3. เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุษเศศวร สามารถแบ่งรูปแบบของเครื่องแต่งกายออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 เครื่องแต่งกายที่สอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ได้เลียนแบบมาจากภาพจำหลัก หรือทับหลังปราสาทหินเขาพระวิหาร ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ และภาพแกะสลักหินบนหน้าผามออีแดง จึงมีการจัดสร้างเครื่องประดับ และเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ได้แก่ พระมหาเทวีเจ้า พระนางศรีเทวี นางไตรภักเษ และนางรำ นางระบำ ซึ่งช่วงบนจะนิยมสวมเกาะอก หรือเสื้อสีเนื้อรัดรูป ส่วนช่วงล่างจะนิยมยุงผ้าไหมของชาติพันธ์ในจังหวัดศรีสะเกษ เครื่องแต่งกายของนักแสดงผู้หญิงที่เป็นตัวเอก นางรำ และนางระบำ จะมีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งตัวเอกนางระบำบวงสรวง จะแต่งกายที่คล้ายกับศิลปะขอม ซึ่งศรีษะที่นางระบำบวงสรวงสวมใส่นั้นเป็นชฎาอัปสรามีกระบังหน้า ยอดชฎา จอนหู ใส่ต่างหุระย้าทอง ส่วนทรงผมนิยมทำเป็นผมแสกกลาง ด้านหลังปล่อยผมยาว และนำดอกไม้สดมาประดับผม

ภาพประกอบ 24 การแต่งกายของตัวเอกรักษา ไตรภักระ หรือพระศรีเทวีภุคฤเกษตร

ออกมารำบวงสรวง เพื่อบูชาเทวาลัยศรีพทุทเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

นักแสดงหญิง นางรำ นิยมสวมใส่เสื้อ ตามแบบกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดศรีสะเกษ กูย
เขมร ลาว เยอ ผ้าถุง นักแสดงนิยมสวมใส่ผ้าไหมหมี่คั่นเป็นแนวทางดั้ง ยืนพื้นสีน้ำตาลอมดำ มีหัวซิ่น
ที่ยืนพื้นสีแดงลายขีด และสวมใส่ผ้าสไบจะนิยมทอด้วยฝ้ายยกดอก เรียกว่าผ้าแก็บ นอกจากนี้ยังมีสไบ
ที่ใช้โพกหัวเรียกว่า สไบเจียดตลุย เป็นการทอสไบแก็บลายขีดมีชายครุยทั้งสองข้าง ห้อยลูกปัดเล็กๆ
เครื่องประดับสวมสร้อยลูกปัดโบราณ หรือเครื่องประดับเงินโบราณ ทรงผมนิยมทำผมตามกลุ่มชาติ
พันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ และนำเครื่องประดับเงินหรือดอกไม้สดมาประดับผม

พหุ อนุ ชาติ โด ชีเว

ภาพประกอบ 25 การแต่งกายนักแสดงนางรำหญิง

แต่งกายตามแบบกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ

ที่มา : ผู้วิจัย

นักแสดงหญิง นางระบำ เสื้อนางระบำ นิยมใส่เสื้อเกาะอก หรือเสื้อรัดรูปช่วงตัวสี่
เนื้อ นุ่งผ้าไหมที่มีลวดลายงดงาม ทอขึ้นโดยเฉพาะ การนุ่งเหมือนเป็นการจับผ้าหน้านางทั้ง 2 ด้าน
แล้วนำผ้าไขว้กัน มีชายพก 2 ผืน แล้วคล้องอกคล้ายพัด และให้ระดับความยาวผ้าอยู่ที่ระดับตาตุ่มเท้า
ของผู้สวมใส่ เรียกว่าการประยุกต์วิธีนุ่งผ้าสวมเครื่องประดับทอง เช่น กรองคอ จี๋นาง รัตตันแขน
กำไรข้อมือ สิ้งวาล รัตสะเอว

ในลักษณะการแต่งกายของนักแสดงผู้หญิงตัวเอก นักแสดงนางรำ นักแสดงนาง
ระบำ จะมีความแตกต่างกันไปด้วยสีของผ้าไหมที่นำมาใช้นุ่ง หรือนำมาใช้รัดอก วิธีและลักษณะการ
นุ่งผ้า รวมทั้งเครื่องประดับที่มีความแตกต่างกัน ที่บ่งบอกถึงสถานะภาพของแต่ละบุคคลที่ขึ้นอยู่กับ
บทบาทของผู้แสดงแต่ละคน

ภาพประกอบ 26 การแต่งกายของนักแสดงประกอบ

ที่มา : ผู้วิจัย

ในลักษณะการแต่งกายของนักแสดงผู้ชายที่รับบทเป็นกษัตริย์ เจ้าเมือง หรือนักแสดงประกอบ ช่วงบนนิยมเปลือยอก ช่วงล่างนิยมประยุกต์การนุ่งผ้า หรือการนุ่งผ้าแบบโจงกระเบน และสวมเครื่องประดับที่บ่งบอกสถานะภาพของตัวละครแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงแต่ละคน

รูปแบบที่ 2 เครื่องแต่งกายที่คิดและประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ที่เน้นความสมัยใหม่ โดยการประดิษฐ์เครื่องประดับแต่ละชิ้นก็จะนำภาพจำหลักมาเป็นต้นแบบ และจินตนาการ เพื่อให้เครื่องประดับ และชุดที่สวมใส่มีความระยิบระยับ จากผ้าเลื่อม ดิ้นเงิน ดิ้นทอง เพชร พลอย เพื่อเป็นการดึงดูดสายตาจากผู้ที่ได้รับชมการแสดง เครื่องประดับ และเครื่องแต่งกายสมัยใหม่จะมีความประณีตสวยงาม เป็นการใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่ และมีความทันสมัย เพื่อให้ผู้แสดงที่สวมใส่มีบุคลิกที่สง่างาม ส่วนเครื่องแต่งกายทหารก็เปลือยท่อนบนลำตัว จะนุ่งด้วยโจงกระเบนโดยใช้ผ้าสีพื้น มีผ้าขาวม้ามัดเอวหรือพาดบ่า และไม่สวมเครื่องประดับ

ภาพประกอบ 27 การแต่งกายของพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1 ,พระมหาเทวี ,
ศรีสุกรรมมา กำสะเตงจิง , พระนางศรีเทวี , นางไทรภักทระ1

ที่มา : ผู้วิจัย

4. ดนตรีประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร จะเป็นดนตรีสำหรับการเล่าเรื่องราว เป็นเสียงการบรรยายที่เล่าถึงความเป็นมา การสร้างบ้านแปลงเมืองศรีสะเกษ ประกอบกับการใช้เสียงดนตรีสมัยใหม่ และมีการสอดแทรกเสียงพิเศษ เข้ามาในการแสดง เช่น เสียงสัตว์ เสียงฟ้าร้อง เสียงลม เสียงเดินของสัตว์ เพื่อให้เกิดบรรยากาศและความสมจริง ส่วนดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นดนตรีของวงมโหรีอีสานใต้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงร่องรอยทางวัฒนธรรมของภูมิภาคอีสานใต้ของประเทศไทย เพื่อให้การแสดงมีความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมอีสานใต้ มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ จึงได้นำดนตรี หรือการบรรเลงเพลงประกอบการแสดง และการแสดงแสง

สี เสียง ศรีพฤษเศศวร ทั้งนี้การใช้ดนตรีวงมโหรีอีสานใต้ใช้ดนตรีหรือการบรรเลงแตกต่างกันออกไปแล้วแต่โอกาสของการแสดง

5. ระบบแสง สี เสียง

ในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2535 จังหวัดศรีสะเกษได้มอบหมายให้วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ รับผิดชอบจัดการดูแลระบบไฟในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร องค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยในการจัดการแสดง คือ เทคนิคการใช้แสง สี เสียง และเทคนิคในการแสดงแสง สี เสียง มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ที่เข้ารับชมการแสดง เช่น การนำเสนอวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ มีการใช้ไฟ moving head สีขาวสว่างพร้อมกับไฟ par led สีน้ำเงิน เมื่อผู้ที่รับชมการแสดงแสง สี เสียง เห็นแสงสีน้ำเงินก็จะเกิดความรู้สึกสงบสุข เยือกเย็น มั่นคง แสง สี เสียงเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีความรู้ทางด้านเทคนิค เพื่อมาช่วยสร้างบรรยากาศในการแสดงแสง สี เสียง ให้สมจริง และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ช่วงที่ 2 การแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร ได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2536 – 2539)

ปี พ.ศ.2536 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ จึงได้ให้นายศุภวัฒน์ จงศิริ หรือนามปากกา ศุภักษร ได้เข้ามาดูแลและการปรับบทละคร และรูปแบบการแสดงให้มีความยิ่งใหญ่มากขึ้น จึงได้ขอความอนุเคราะห์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานสุรินทร์ ให้มาช่วยกำกับการแสดง และได้เพิ่มตัวละคร เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดปี พ.ศ. 2537 - 2538 นายวิโรจน์ โชติพันธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษได้มอบหมายให้บุคลากรส่วนราชการ ร่วมเป็นนักแสดง และผู้กำกับร่วม และปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงให้แปลกใหม่ และพัฒนาขึ้นกว่าเดิม และกำหนดจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร เป็นประจำทุกปี ปี พ.ศ. 2539 กรมศิลปากร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มอบหมายให้ทางจังหวัดศรีสะเกษเป็นผู้จัดการแสดงต่อ และได้มอบหมายนายกิตตินันท์ ศิละวงษ์ และนางภัทริยา วิเศษศรี และ

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ร่วมทำหน้าที่กำกับดูแลการดูแล สี่ เสียง ศรีพฤตเศศวร และมีการเพิ่มฉากที่ใช้ในการแสดงเป็นฉากปราสาทสระกำแพงใหญ่ ซึ่งปราสาทสระกำแพงเป็นตำนานเรื่องราวการสร้างเมืองศรีสะเกษ (ภักธีรยา วิเศษศรี 2564 : สัมภาษณ์) โดยมีองค์ประกอบการแสดง สี่ เสียง ศรีพฤตเศศวร ดังต่อไปนี้

2.1. องค์ประกอบการแสดง สี่ เสียง ศรีพฤตเศศวร

องค์ประกอบการแสดง สี่ เสียง ศรีพฤตเศศวร ได้แบ่งองค์ประกอบในการแสดง สี่ เสียง เป็น 5 องค์ประกอบคือ 1) บทการแสดง 2) ตัวละครประกอบการแสดง สี่ เสียง 3) เครื่องแต่งกาย 4) ดนตรีประกอบการแสดง 5) ระบบแสง สี่ เสียง โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังนี้

2.1.1. บทการแสดง

ในช่วงที่ พ.ศ.2536 - พ.ศ.2539 ได้มีการปรับปรุงและเขียนบทการแสดง สี่ เสียง ขึ้นมาใหม่ โดยการนายปราชญ์ ชาวสวน ครูโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย ร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และนายสุรินทร์ คล้ายจินดา ทำให้การแสดง สี่ เสียง มีบทการแสดงที่ทันสมัย และแปลกตา แก่ผู้ที่ได้รับชมการแสดง (ปราชญ์ ชาวสวน 2564 : สัมภาษณ์) ดังต่อไปนี้

1.1 การบรรยาย มีลักษณะการเล่าเรื่อง ความเบื้องต้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระกัณฑวนอัญศรีสุริยวรมันทเวะ (พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1) ครองจักรวรรดิกำโฆช ตั้ง แต่ปี พ.ศ. 1545 ปรากฏความในจารึกปราสาทเขาพระวิหารว่า ปีมหาศักราช 959 หรือ ปีพ.ศ. 1580 พระกัมรเตงอัญศรีราชปติวรมัน ผู้เฒ่าแห่งเมืองอวัธยปุระ กราบบังคมทูลพระบาทกัมรเตง กัณฑวนอัญศรีสุริยวรมัน ทเวะ ถึงความภักดีของศรีสุกรรมากำสเตงจ ที่มีต่อจักรวรรดิกำโฆชด้วยการรักษาเอกราชประวัติกัมพู หงษ์ และพระองค์แห่งพระราชการ พระบาทกัมรเตง กัณฑวนอัญศรีสุริยวรมันทเวะ จึงพระราชทาน พรแก่พระศรีสุกรร มากำสเตงจ และทรงพระราชทานทรัพย์พร้อมทั้งเมืองวิเกทะ สันนิษฐานว่าเป็น เมืองที่มีหน้าที่ดูแลรักษา ปราสาทเขาพระวิหารอันเป็นเทวาลัยสำคัญของอาณาจักรและทรง พระราชทานเปลี่ยนชื่อเมืองวิวทะ ให้ใหม่ว่า " กุรุเกชตร " สันนิษฐานว่าอาณาเขตของเมืองกุรุเกชตร คือ ชุมชนบ้านเมืองแถบนี้ รวมตลอดทั้งเมืองสุรินทร์ ยโสธรร้อยเอ็ด และด้วยความอุดมสมบูรณ์ของ พื้นดิน ที่นี้จึงเป็นที่ทำมาหากินของผู้คนหลายเผ่าพันธุ์ มีทั้ง ขอม เยอ ส่วย และลาว บนเทือกเขาพนม

ดงเด็ก เป็นที่ตั้งของกัมมรเตงศรีศิขรศวรหรือที่กล่าวนามในปัจจุบันว่า "ปราสาทเขาพระ วิหาร " เป็นที่ประดิษฐานแห่งเทวรูป " ศิขริศวร " อันเป็นรูปแทนองค์อิศวรคราประทับเหนือศิขร คือภูเขาใหญ่ ครั้นศรีสุภรมาทำสรงได้รับพระราชทานเมืองวิเวทะ ตั้งปี พ.ศ. 1580 แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น" กุรุเกษตร " จึงดารี สร้างเทวาลัยเพื่อเป็นสถานที่บูชาบวงสรวงองค์ศิวะมหาเทพ และบัดนี้คือเรื่องราวอันจะเป็นที่มาของบ้านเมืองนี้ " เมืองศรีสะเกษ "

1.2 บทเจรจา มีลักษณะเป็นการพูดเจรจา โดยมีผู้พากย์บทบาทการแสดง และบทพากย์เจรจา ของแต่ละตัวละคร ส่วนนักแสดงก็ต้องท่องบทตามที่ได้เขียนบทได้แต่งบ ทการแสดงขึ้น และอยู่ในตอน ชาวบ้านจัดเตรียมสิ่งของที่พัก เพื่อต้อนรับ ศรีสุภรมา กัมมรเตงจิง และพระนางศรีเทวี นางไตรภวระ เดินทางเข้าเมือง กุรุเกษตร ยกตัวอย่างบทพากย์เจรจาของชาวบ้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ชาย 1 : " เอ็งยกแคร่ ตัวนั้น นันแหละ เออ "

ชาย 1 : "เอ็งยกแคร่ ตัวนั้น นันแหละ เออ "

ชาย 2 ยกแคร่ถือมาตามชาย 1 บอก

ชาย 1 : "เออ วางต่อจากตัวใหญ่ แล้วไปยกตัวเท่ากันมาวางด้านนี้ (ชี้ไปด้านตรงข้าม แล้วหันไปหาหญิง 1 ซึ่ง เดินมาจากเกวียน 2 หญิง 2 ประคองเขียนหมากเดินตามหลังมา) " ตรงนี้เหมาะสมแล้วนะแม่ ... "

หญิง 1 : "จ๊ะๆ เหมาะสมแล้ว " หันไปทางหญิง 2" เอ้า เขียนหมากวางที่นี้แหละ" ซึ่มมือไปที่แคร่ด้าน หลัง" แหม " ...ได้ผ้ามาปูรองตรงนี้สักผืนก็จะดีหรอก ข้าสิมเอ็งก็พลอยสิมยังดีที่ไม่สิมผ้า รองนั่ง เดี่ยวเอ็งไปขนของที่เตรียมมา มาให้หมด

ชาย 9 : ตักน้ำให้หญิง 2 และ 6 แล้วเดินมาช่วยชาย 2 ยกแคร่ออกมาจัด ชาย 1 ทำที่ออกมามองรอบที่ตั้งแคร่ ต่างช่วยกันจัดที่ทางเตรียมรับเจ้านาย (ใช้เวลาประมาณ 1-2 นาที)

ชาย 5- 6 (พรานป่า) สะพายแห ถือฉมวก , แบกกล้วย 1 เครือ นี้อปลา 1 พวง เดินเข้าฉากจากทางเข้าเกวียน

ชาย 5 : " ... ได้ปลามาหลายหม้อแกงละ อีนางเอ๊ย "

ยกพวงปลาชุกวอด " เอ้า ... เอาไป มีกล้วยด้วย "

เดินหลบเด็กๆ ที่กำลังเล่นไปยังที่ท่าคร้ว " กล้วยรสดี เชียว..."

เฮอะ ๆ ๆ กล้วย ๆ เชียวนะกล้วย" –

หญิง 2: "รู้แล้ว พุดทำไมหนักหนาวะ ประเดี๋ยวแม่... " ถือต้นพื้นดินเงื่อง่า

ชาย 5 : " เฮอะ ๆ กล้วย วางกล้วยแล้ววิ่งหลบไป "

หญิง 2: " เอ๊ย ข้าจะให้เอ็งไปหาพื้น "

ชาย 5 : "อ้าว นึกว่าจะตีกระบาลฉัน โน้นพื้ทิดหอบพื้มาพอดิ"

ชาย 7-8 : หอบพื้มาจากด้านที่ผูกวัว หลบเลี้ยงที่ตั้งแคร่ อ้อมมาทางด้านหน้าเดินลัด
ลานที่เด็กเล่นไปที่ท่าคร้ว

หญิง 2. " นี้เจ้าสองคนไปบอกแม่พวนนั่นเร่งมือกันหน่อย เอาปืนไปให้มัน แล้วเตรียมจุด
ใต้จุดไฟด้วยจะค้ำมีดแล้ว "

ชาย 5-6 : เดินหลบไปจุดยาสูบควันโขมง

ชาย 1 - 2 มั่นคงสาละวนกับการจัดที่นั่งเจ้าเมือง

หญิง 2: " เอ๊ยไอ้สองคนนั้นไปหาปลามาแล้วหลบไปไหน"

ทำที่มองหา เห็นชาย 3 - 4 และเด็กชายวัย 11 ปี เดินเข้าฉาก

"อ้อ นั้นเอ็งหอบอะไรพะรุงพะรัง ตาย ตาย ทั้งนก ทั้งไก่ ทั้งกระต่าย โถ ...

น่าสงสาร แต่ เอา ๆ เอา ไปให้ พวกแม่คร้ว เร่งมือด้วย เตี้ยว เจ้านายท่าน

มาถึงจะไม่พร้อม เตี้ยวข้าจะไปจัดการฆ่าท่า " ทำที่เดินไปข้างหลัง แล้วหยุด
หัน กลับมาพูดต่อ

" ได้พวกเด็กๆ ที่เล่นอยู่นะค่อยดูต้นทางข้างนะ เห็นเกวียนเจ้านายมาถึงละ
ก็บอกกันด้วย" แล้วเดินหายไปหลังเกวียน 3

ชาย 3 - 4 และเด็กชาย 11 ปี เดินเข้าฉาก

- ชาย 3 สะพายธนู กบย้อม มีอนันท์กับโก๋ตาย
- ชาย 4 แบกคันไถ มือหิวไต่กับนกปลอม
- เด็กชาย สะพายย่าม มือถือเกราะไม้ไผ่เดินเคาะเล่น เมื่อเดินเข้าฉากแล้ว เด็กชายเดินไปที่กลุ่มตำข้าว พวกตำข้าว เตรียมกำฝัดข้าว เด็กเคราะห์เคราะห์ให้ จังหวะก่อน

ชาย 3 - 4 ทำท่าเดินตามจังหวะเกาะไม้ เอนก ไก่ กระทบย ไปให้แม่ครัว หญิง 6 เดิน ออกมารับ หญิง 3 เดินมารับต่อ

เริ่มรำฝัดข้าว (ใช้เวลา 3 - 4) เด็กๆ และคนอื่นตบมือล้อมวงสนุก

หญิง 1 เดินออกมาจากหลังเกวียน 3 ถือขันน้ำลงทิมมาด้วย เมื่อเห็นวงรำฝัดข้าว จึง ตะโกนบอกให้หยุด " เอ้า พวกเอ็งยังมีจะทำอะไร เดี่ยวจะหลังลาย " คนอื่น ๆ หลบจากวงไป

หญิง 6 - 3 รีบกุสูกุจอนันท์ ไก่ กระทบยไปยังสระน้ำ และวิ่งไปคว้าพวงปลาชบวน เกวียนของศรีสุกรรมมา เคลื่อนเข้ามาตามทาง

หญิง 7 (ตะโกน " นายท่านมาถึงแล้ว เร็ว เร็ว พวกเรา นายท่านมาถึงแล้ว "

เสียงเพลง ซอ (วงกันตรึม) กลอง ฉิ่ง

เกวียนนายทหาร , พระนาครีเทวีและเกวียนศรีสุกรรมมา เคลื่อนเข้ามาใน

ฉาก ทุกคนในฉากพากันมาต้อนรับ ยกเว้นกลุ่มทำครัว

ไต้ภู่ 1 เมื่อลงจากเกวียนแล้ว ไปเล่นกับเด็กๆ

2. ตัวละคร ประกอบการแสดง สี่ เสียง

ในช่วงที่ 2 พ.ศ.2536 - พ.ศ. 2539 นักแสดงในการแสดง สี่ เสียง ศรีพฤท เศวตร มีการร่วมมือกันในหลายหน่วยที่เกี่ยวข้อง คณะครู นักเรียน นักศึกษา หลากๆ โรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รวมถึงนักแสดงจาก

วิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มชาวบ้านท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ของจังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังมีนักแสดงกิตติมศักดิ์ บุคคลสำคัญในจังหวัดศรีสะเกษ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ภริยาท่านผู้ว่าจังหวัดศรีสะเกษ ปลัดอำเภอแต่ละอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษและภริยา ซึ่งในการแสดงแสง สี เสียงในช่วงที่ 2 พ.ศ. 2536 - พ.ศ. 2539 ใช้นักแสดงมากกว่า 800 คน ทั้งจากผู้คนในชุมชน และนักเรียนนักศึกษา จากสถานศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่จะมาแสดงในชุดการแสดงพื้นบ้าน เช่น ฟ้อนกลองตุ้ม ฟ้อนงูกินเจียด เรือมตรัด เรือมอ้าย

2.2 ตัวละครตัวเอก

1. พระเจ้าสุริยะวรมันที่ 1 หรือพระบาทกมรเตงกันควนอัญศรีสุริยะวรมันทเวองค์ กษัตริย์ผู้สร้าง เทวรูปศรีพฤทเศศวร
2. ศรีสุภรรมา ก่าสเตงจิง คือผู้ปกครองเมืองวิเวทะ หรือเมืองกูร์เกษตร
3. พระนางศรีเทวี คือมเหสีของศรีสุภรรมา ก่าสเตงจิง
4. ไตรภัทระ คือบุตรตรี หรือบุตรสาวของศรีสุภรรมา ก่าสเตงจิง และพระนางศรีเทวี
5. ไตรภัทระ 2 ไตรภัทระได้ลงไปเล่นในสระน้ำวิเศษ เมื่อขึ้นมาจากสระน้ำวิเศษก็มีร่างกายเจริญเติบโตเป็นสาวสวย
6. ไตรภัทระ 3 ศรีสุภรรมา ก่าสเตงจิง ได้ถวายไตรภัทระบุตรีไว้เป็นข้าพระบาทองค์ มหาเทพในหน้าที่พระศรีกูร์เกษตร และเป็นตัวเอกในการแสดงระบำบวงสรวง
7. สิบังคม คือทหารเอกที่มีหน้าที่คอยดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนางไตรภัทระ

2.3 ตัวละครประกอบ

1. ชาวบ้านชาย
2. ชาวบ้านหญิง

3. พรานป่า

2.4 ตัวละครที่เป็นนางรำ นางระบำ

1. นักแสดงนางรำ นางระบำ
2. นักแสดงเต้น

3. เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร สามารถแบ่งรูปแบบของเครื่องแต่งกายออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 เครื่องแต่งกายที่สอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ได้เลียนแบบมาจากภาพจำหลัก หรือทับหลังปราสาทหินเขาพระวิหาร ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ และภาพแกะสลักหินบนหน้าผามออีแดง จึงมีการจัดสร้างเครื่องประดับ และเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ได้แก่ พระมหาเทวีเจ้า พระนางศรีเทวี นางไตรภทระ1 นางไตรภทระ2 นางไตรภทระ3 และนางรำ นางระบำ ซึ่งช่วงบนจะนิยมสวมเกาเขาก หรือเสื้อสีเนื้อรัดรูป ส่วนช่วงล่างจะนิยมยุงผ้าไหมของชาติพันธุ์ในจังหวัดศรีสะเกษ เครื่องแต่งกายของนักแสดงผู้หญิงที่เป็นตัวเอก นางรำ และนางระบำ จะมีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งตัวเอกนางระบำบวงสรวง จะแต่งกายที่คล้ายกับศิลปะขอม และมีการปรับรูปแบบการแต่งกายให้กับตัวเอกนางระบำบวงสรวงทุกๆปี ซึ่งศัริษะที่นางระบำบวงสรวงสวมใส่นั้นเป็นชฎาอัปสรามีกระบังหน้า ยอดชฎา จอนหู ใส่ต่างหุระย้าทอง ส่วนทรงผมนิยมทำเป็นผมแสกกลาง ด้านหลังปล่อยผมยาว และนำดอกไม้สดมาประดับผม

ภาพประกอบ 28 การแต่งกาย พระเจ้าชัยสุริยธรรมันที่ 1 พระมหาเทวี และพ่อเมือง แม่เมือง

ที่มา : ผู้วิจัย

การแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ตัวเอก (แม่เมือง) มีรูปแบบของจารีตประเพณี ตามกลุ่มชาติพันธุ์ ในรูปแบบประยุกต์ ซึ่งจะเห็นได้จากช่วงบนใส่เป็นเกาะอกและมีผ้าไหมพันทับอีกรอบ และมีการนำผ้าไหมหรือฝ้านุ่งนำมานุ่งจับจีบหน้านาง หรือจับจีบประยุกต์หางไหล สวมเครื่องประดับเงินหรือเครื่องประดับทอง ตามกลุ่มชาติพันธุ์ และบทบาทที่นักแสดงได้รับบทบาทนั้น

ในลักษณะการแต่งกายของนักแสดงผู้หญิงตัวเอก นักแสดงนางรำ นักแสดงนางระบำ จะมีความแตกต่างกันไปด้วยสีของผ้าไหมที่นำมาใช้นุ่ง หรือนำมาใช้รัดอก วิธีและลักษณะการนุ่งผ้า รวมทั้งเครื่องประดับที่มีความแตกต่างกัน ที่บ่งบอกถึงสถานะภาพของแต่ละบุคคลที่ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงแต่ละคน

ภาพประกอบ 29 ลักษณะการแต่งกายไตรภทระที่ 1 ไตรภทระที่ 2 ไตรภทระที่ 3

ที่มา : ผู้วิจัย

นักแสดงหญิง นางระบำ ส่วนของศรีษะมีการออกแบบในลักษณะเทริดเสื่อนางระบำ นิยมใส่เสื่อเกาะอก หรือเสื่อรัดรูปช่วงตัวสีเนื้อเหมือนไม้ไผ่สวมเสื่อ นุ่งผ้าไหมพื้นบ้านจับหน้านางที่มี ลวดลายงดงาม ทอขึ้นโดยเฉพาะ การนุ่งเหมือนเป็นการจับผ้าหน้านางทั้ง 2 ด้านแล้วนำผ้าไขว้กัน มี ชายพก 2 ฝั่ง แล้วคล้องอกคล้ายพัด และให้ระดับความยาวผ้าอยู่ที่ระดับตาตุ่มเท้าของผู้สวมใส่ เรียกว่าการประยุกตวิธินุ่งผ้าสวมเครื่องประดับทอง เช่น กรองคองรักปิดทองประดับเพชร จี๋นาง รัต ต้นแขนลงรักปิดทองประดับด้วยเพชร กำไรข้อมือลงรักปิดทองประดับเพชร สังวาลโลหะสีทอง รัต เหวห้อยหน้าลงรักปิดทองประดับพลอยและเพชร

ภาพประกอบ 30 การแต่งกายไตรภทระ และนางระบำ

ที่มา : ผู้วิจัย

ในลักษณะการแต่งกายของนักแสดงผู้ชายที่รับบทเป็นกษัตริย์ เจ้าเมือง หรือนักแสดงประกอบ ช่วงบนนิยมเปลือยอก ช่วงล่างนิยมประยุกต์การนุ่งผ้า หรือการนุ่งผ้าแบบโจงกระเบน และสวมเครื่องประดับสีเงิน หรือเครื่องประดับสีทองที่บ่งบอกสถานะภาพของตัวละครแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงแต่ละคน

ภาพประกอบ 31 การแต่งกายของเจ้าเมือง แม่เมือง

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปแบบที่ 2 เครื่องแต่งกายที่คิดและประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ที่เน้นความสมัยใหม่ โดยการประดิษฐ์เครื่องประดับแต่ละชิ้นก็จะนำภาพจำหลักมาเป็นต้นแบบ และจินตนาการ เพื่อให้เครื่องประดับ และชุดที่สวมใส่มีความระยิบระยับ จากผ้าเลื่อม ดิ้นเงิน ดิ้นทอง เพชร พลอย เพื่อเป็นการดึงดูดสายตาจากผู้ที่ได้รับชมการแสดง เครื่องประดับ และเครื่องแต่งกายสมัยใหม่จะมีความประณีตสวยงาม เป็นการใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่ และมีความทันสมัย เพื่อให้ผู้แสดงที่สวมใส่มีบุคลิกที่สง่างาม

พหุ อนุ ทั โตะ ชีเว

ภาพประกอบ 32 การแต่งกายไตรภัทระ และนางระบำ ในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุทธเศรษฐ

ที่มา : ผู้วิจัย

ส่วนเครื่องแต่งกายทหารก็เปลือยท่อนบนลำตัว จะนุ่งด้วยโจงกระเบนโดยใช้ผ้าสีพื้น มีผ้าสีพื้นมัดเอวหรือพาดบ่า และไม่สวมเครื่องประดับ หรือการแต่งกายของชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทำหน้าที่แบกเสลี่ยงเครื่องบรรณาการก็จะเปลือยท่อนบน นุ่งด้วยผ้าโสร่งจับจีบหน้านาง มีผ้าขาวม้าคาดเอวหรือพาดบ่า และไม่สวมเครื่องประดับ

พหุ ม ประ โท ชีวะ

ภาพประกอบ 33 การแต่งกายชาวบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์ที่ร่วมแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกทฤษฎี

ที่มา : ผู้วิจัย

4. ดนตรีประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกทฤษฎี ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2536 - พ.ศ.2539 จะเป็นดนตรีสำหรับการเล่าเรื่องราว เป็นเสียงการบรรยายที่เล่าถึงความเป็นมา การสร้างบ้านแปลงเมืองศรีสะเกษ ประกอบกับการใช้เสียงดนตรีสมัยใหม่จะมีทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล ผสมผสาน และมีการสอดแทรกเสียงพิเศษ เข้ามาในการแสดง เช่น เสียงสัตว์ เสียงฟ้าร้อง เสียงลม เสียงเดินของสัตว์ เพื่อให้เกิดบรรยากาศและความสมจริง บางครั้งอาจแทรกด้วยเสียงดนตรีประกอบ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเรื่อง เช่น เสียงสกัดหิน เสียงกระทบของอาวุธที่ใช้ต่อสู้กัน เสียงระฆัง เสียงฆ้อง ส่วนดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นดนตรีของวงมโหรีอีสานใต้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงร่องรอยทางวัฒนธรรมของภูมิภาคอีสานใต้ของประเทศไทย เพื่อให้การแสดงมีความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมอีสานใต้ มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ จึงได้นำดนตรี หรือการบรรเลงเพลงประกอบการ

แสดง และการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ทั้งนี้การใช้ดนตรีวงมโหรีอีสานใต้ใช้ดนตรีหรือการบรรเลงแตกต่างกันออกไปแล้วแต่โอกาสของการแสดง

5. ระบบแสง สี เสียง

ในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2536 - พ.ศ. 2539 จังหวัดศรีสะเกษได้มอบหมายให้วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ รับผิดชอบจัดการดูแลระบบไฟในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร องค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยในการจัดการแสดง คือ เทคนิคการใช้แสง สี เสียง และเทคนิคในการแสดงแสง สี เสียง มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ที่เข้ารับชมการแสดง เช่น การนำเสนอวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ มีการใช้ไฟ moving head สีขาวสว่างพร้อมไฟ par led สีน้ำเงิน เมื่อผู้ที่รับชมการแสดงแสง สี เสียง เห็นแสงสีน้ำเงินก็จะเกิดความรู้สึกสงบสุข เยือกเย็น มั่นคง แสง สี เสียงเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีความรู้ทางด้านเทคนิค เพื่อมาช่วยสร้างบรรยากาศในการแสดงแสง สี เสียง ให้สมจริง และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. ช่วงที่ 3 เริ่มมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดง และนักแสดง (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550)

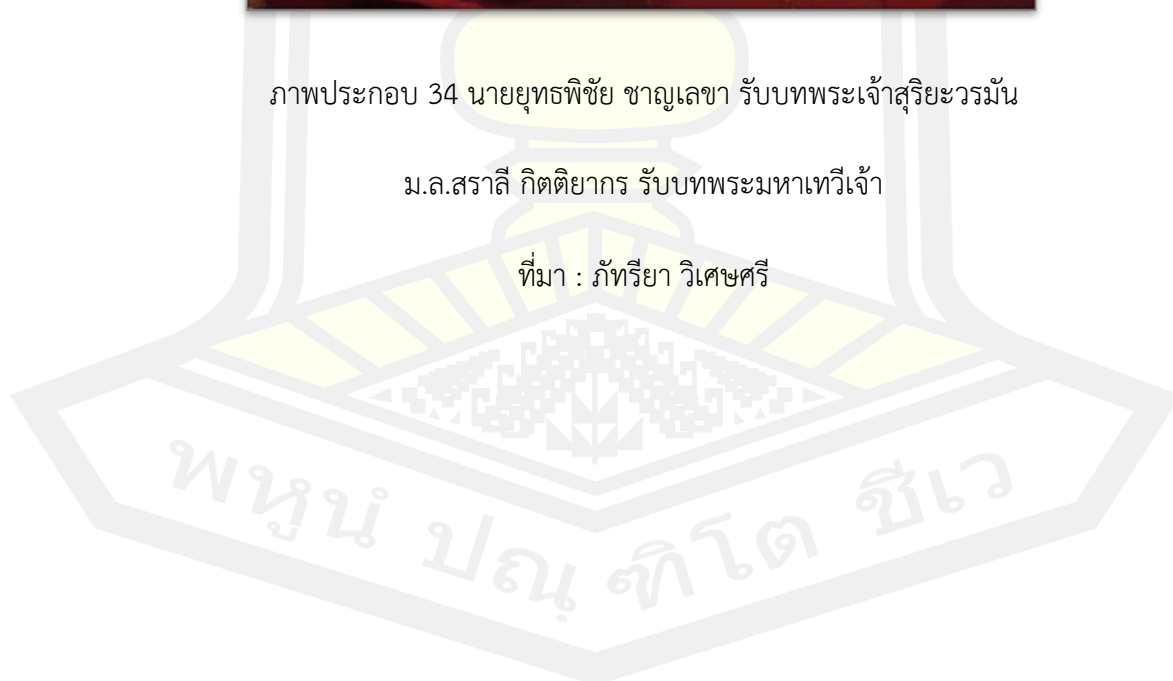
ปี พ.ศ. 2540 – 2550 ยังคงใช้เค้าโครงบทละครเดิม และมีการเขียนบทการแสดงแสง สี เสียง เพิ่มเติมเพื่อให้เนื้อเรื่องมีความแปลกใหม่ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการโทรทัศน์ และนำดารา นักแสดง เข้ามามีบทบาทในการแสดง เช่น คุณเอกพันธ์ บันลือฤทธิ์ คุณยุทธพิชัย ชาญเลขา รับบทบาทเป็น พระเจ้าสุริยวงวรมัน หม่อมหลวงสราลิ กิตติยากร คุณสุพรรณษา เนื่องภิรมณ์ รับบทบาทเป็น พระมหาเทวี และคุณจุลศักดิ์ หาญคุณะเศรษฐ์ คุณชัชวรินทร์ บัวลาด รับบทบาทเป็น สิบงคม ซึ่งในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ในปี พ.ศ. 2540 – 2550 มีผู้ร่วมแสดงมากกว่า 900 คน ที่มาจากชุมชน นักเรียน นักศึกษา จากสถานศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังได้มีการนำสัตว์เข้ามาใช้ประกอบฉากในการแสดงแสง สี เสียง เพื่อจำลองการเดินทาง หรือใช้ยานพาหนะในประวัติศาสตร์ คือช้าง วัว ควาย ซึ่งช้างใช้เป็นพาหนะของพระเจ้าสุริยวงวรมันที่ 1 และเป็นการนำเสนอการแสดงวิถีชีวิตของประเพณีคล้องช้างในการทำการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ส่วนวัวและความใช้ในการบรรทุกเกวียนในฉาก

ภาพประกอบ 34 นายยุทธพิชัย ชาญเลขา รับบทพระเจ้าสุริยวงวรมัน

ม.ล.สราลี กิตติยากร รับบทพระมหาเทวีเจ้า

ที่มา : ภัทรียา วิเศษศรี

องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร

องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 ได้แบ่งองค์ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง เป็น 5 องค์ประกอบคือ 1) บทการแสดง 2) ตัวละครประกอบการแสดงแสง สี เสียง 3) เครื่องแต่งกาย 4) ดนตรีประกอบการแสดง 5) ระบบแสง สี เสียง โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. บทการแสดง

ในช่วงที่ 3 พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 ได้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมบทการแสดง กระบวนท่า และเครื่องแต่งกายขึ้นมาใหม่ โดย นายสุรินทร์ คล้ายจินดา ทำให้การแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร มีบทการแสดงที่ทันสมัย และแปลกตา แก่ผู้ที่ได้รับชมการแสดง และทำให้การแสดง สามารถความเป็นประวัติศาสตร์ และมีความสวยงามมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มา ชมความงดงามของการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ตลอดจนเป็นการแสดงเล่าเรื่องราว ประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงความเป็นมาการสร้างบ้านแปงเมืองศรีสะเกษ ให้คนในท้องถิ่นตลอดจน นักท่องเที่ยวได้รู้จักและตระหนักถึงความสำคัญ แบ่งการบรรยาย และบทเจรจา ดังต่อไปนี้

1.1 การบรรยาย ในช่วงที่ 3 พ.ศ. 2540 – 2550 มีการเพิ่มเติมบทการบรรยายการแสดง มีลักษณะการเล่าเรื่อง นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 1580 เมื่อพระบาทกัมรเตง กันตวนอัญศรีสุริยวรมันทเวะ หรือพระเจ้า สุริยวรมันที่ 1 พระราชทานเมืองวิเกาะห์ ซึ่งทรงเปลี่ยนชื่อให้ใหม่ว่า " เมืองกุรุเกษตร " ให้แก่ ศรีสุกรรมา กัสเตงแล้ว ศรีสุกรรมา กัสเตงจึงก็ปกครองดูแลทุกข์สุขของประชาราษฎร์ด้วยความ เอาใจใส่ และปฏิบัติบวงสรวงองค์ศิวมหาเทพ " ศรีศิขรีศวร " บนเทือกเขาสูงด้าน ตะวันออกของ งามาเขตมิให้ว่างเว้น การออกตรวจราชการเยี่ยมเยียนอาณาประชาราษฎร์ก็เป็นสิ่งที่ศรีสุกรรมา กัสเตงกระทำอยู่เสมอ และบางครั้งก็ออกเดินทางท่องเที่ยวไปตามป่าที่อุดมสมบูรณ์ด้วย พันธุ์พฤกษและสัตว์น้อยใหญ่ ดังเช่นคราวนี้ ขบวนเที่ยวป่าของท่านศรีสุกรรมา กัสเตงเดินทางเข้ามาถึงเขตสตุกอำพิล หรือเขตเมืองมะขามป่า ซึ่งขึ้นกับเมืองกุรุเกษตร

1.2 บทเจรจา ในช่วงที่ 3 พ.ศ. 2540 – 2550 มีการเพิ่มเติมบทเจรจาการแสดง โดยมีผู้พากย์เจรจา ซึ่งจะทำให้เรื่องดำเนินตามบทสคิบ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการตอบโต้ ทำให้ผู้ชมการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร เข้าใจในบทเจรจา ที่เป็นภาษาพื้นเมืองหรือความรู้สึกอย่าง

ละเอียดยิ่งเพื่อสร้างความประทับใจ และผู้แสดงเป็นตัวละครก็ต้องท่องบทตามผู้ที่เขียนบทได้เขียนขึ้น และอยู่ในตอนที่นางไทรภักตร์ ลงไปเล่นน้ำในสระวิเศษและเกิดเหตุพิศดาร ทำให้นางไทรภักตร์มีความเจริญเติบโตเป็นสาวเต็มวัย ยกตัวอย่างบทเจรจา ดังนี้

พระนางศรีฯ " ตายลูกหญิง แม่... " ศรีสุกรรมฯ "ทำไมน้อง ลูกของเราเป็นอะไร

"พระนางศรีฯ "ลูกไปอาบน้ำ น้องอนุญาตเมื่อครู"ที่สระน้ำ ไทรภักตร์ 1 เดือนหายเข้าไปในม่านสีชมพูริมสระ เสียงอาบน้ำ

Efx พิเศษ – เกิดเหตุพิศดาร

มีเสียงร้องดังออกมาจากม่าน

- สีบังคม สะดุ้งกันจากภวังค์ ผวาลุกขึ้น หันไปมองทางสระน้ำ เห็นปรากฏการณ์

มหัศจรรย์

- ไทรภักตร์ ปรากฏร่าง สีบังคมทรุดนั่ง พนมมือ

- ไทรภักตร์ (ถือดอกบัว) เห็นภาพของสีบังคมแล้วนั่งยิ้ม

กลุ่มศรีสุกรรมฯตกใจ ตัวพระนางศรีฯ ลูกทึ่งพรวดวิ่งเข้าไป ทางสระน้ำ
ทุกคนในฉากตกตลิ่งบางคนก้มลงกราบ พระนางศรีฯ ทำท่าจะทรุดตัวลงนั่ง

ไทรภักตร์ 2 รีบเข้าไปประคอง

ไทรภักตร์ 2 " แม่ ลูกเอง ลูกของแม่ ภักตร์เองพ่อแม่จะ

ศรีสุกรรมฯ "ลูกพ่อ"

พระนางศรีฯ "ลูกแม่" ทั้งสามคนกอดกัน

พระนางศรีฯ "ลูกเปลี่ยนไปหมด โอ้ลูกแม่ เสียงของเจ้าเท่านั้นทำให้แม่จำได้ "

2. ตัวละคร ประกอบการแสดงแสง สี เสียง

ในช่วงที่ 3 พ.ศ.2540 - พ.ศ. 2550 นักแสดงในการแสดง สี เสียง ศรีพฤตเศศวร มีการร่วมมือกันในหลายหน่วยที่เกี่ยวข้อง คณะครู นักเรียน นักศึกษา หลายๆโรงเรียน ในจังหวัดศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รวมถึงนักแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กลุ่มชาวบ้านท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ของจังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังมีนักแสดงกิตติมศักดิ์ บุคคลสำคัญในจังหวัดศรีสะเกษ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ภริยาท่านผู้ว่าจังหวัดศรีสะเกษ ปลัดอำเภอแต่ละอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษและภริยา เข้าร่วมเป็นนักแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤตเศศวร ในครั้งนี้

2.1. ตัวละครตัวเอก

1. พระเจ้าสุริยะวรมันที่ 1 หรือพระบาทกมรเตงกันตวันอัญศรีสุริยะวรมันทเวงองค์ กษัตริย์ผู้สร้าง เทวรูปศรีพฤตเศศวร
2. ศรีสุกรรมมา ก่าสเตงจิง คือผู้ปกครองเมืองวิภะทะ หรือเมืองกูเกษตร
3. พระนางศรีเทวี คือมเหสีของศรีสุกรรมมา ก่าสเตงจิง
4. ไตรภัทระ คือบุตรตรี หรือบุตรสาวของศรีสุกรรมมา ก่าสเตงจิง และพระนางศรีเทวี
5. ไตรภัทระ 2 ไตรภัทระได้ลงไปเล่นในสระน้ำวิเศษ เมื่อขึ้นมาจากสระน้ำวิเศษก็มีร่างกายเจริญเติบโตเป็นสาวสวย
6. ไตรภัทระ 3 ศรีสุกรรมมา ก่าสเตงจิง ได้ถวายไตรภัทระบุตรไว้เป็นข้าพระบาทองค์ มหาเทพในหน้าที่พระศรีกูเกษตร และเป็นตัวเอกในการแสดงระบำบวงสรวง
7. สิบังคม คือทหารเอกที่มีหน้าที่คอยดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนางไตรภัทระ
8. พ่อเมือง – แม่เมือง

2.3.ตัวละครประกอบ

1. ชาวบ้านชาย
2. ชาวบ้านหญิง
3. พรานป่า

2.4.ตัวละครที่เป็นนางรำ นางระบำ

1. นักแสดงนางรำ นางระบำ
2. นักแสดงเต้น

3. เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร สามารถแบ่งรูปแบบของเครื่องแต่งกายออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 เครื่องแต่งกายที่สอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ได้เลียนแบบมาจากภาพจำหลัก หรือทับหลังปราสาทหินเขาพระวิหาร ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ และภาพแกะสลักหินบนหน้าผามออีแดง จึงมีการจัดสร้างเครื่องประดับ และเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ได้แก่ พระมหาเทวีเจ้า พระนางศรีเทวี นางไตรภทระ1 นางไตรภทระ2 นางไตรภทระ3 และนางรำ นางระบำ ซึ่งช่วงบนจะนิยมสวมเกาะอก หรือเสื้อสีเนื้อรัดรูป ส่วนช่วงล่างจะนิยมยุงผ้าไหมของชาติพันธ์ในจังหวัดศรีสะเกษ เครื่องแต่งกายของนักแสดงผู้หญิงที่เป็นตัวเอก นางรำ และนางระบำ จะมีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งตัวเอกนางระบำบวงสรวง จะแต่งกายที่คล้ายกับศิลปะขอม และมีการปรับรูปแบบการแต่งกายให้กับตัวเอกนางระบำบวงสรวงทุกๆปี ซึ่งศรีษะที่นางระบำบวงสรวงสวมใสนั้น

เป็นชฎาอัปสรามีกระบังหน้า ยอดชฎา จอนหู ใส่ต่างหุระย้าทอง ส่วนทรงผมนิยมทำเป็นผมแสกกลาง ด้านหลังปล่อยผมยาว และนำดอกไม้สดมาประดับผม

ภาพประกอบ 35 เครื่องแต่งกายนักแสดงตัวเอก การแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤตเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

การแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ตัวเอก (แม่เมือง) มีรูปแบบของจารีตประเพณี ตามกลุ่มชาติพันธุ์ ในรูปแบบประยุกต์ ซึ่งจะเห็นได้จากช่วงบนใส่เป็นเกะอกและมีผ้าไหมพันทับอีกรอบ และมีการนำผ้าไหมหรือผ้าขนุนนำมางับจิบหน้านาง หรือจิบจิบประยุกต์ทางไหล สวมเครื่องประดับเงินหรือเครื่องประดับทอง ตามกลุ่มชาติพันธุ์ และบทบาทที่นักแสดงได้รับบทบาทนั้น

ในลักษณะการแต่งกายของนักแสดงหญิงตัวเอก นักแสดงนางรำ นักแสดงนางระบำ จะมีความแตกต่างกันไปด้วยสีของผ้าไหมที่นำมาใช้นุ่ง หรือนำมาใช้รัดอก วิธีและลักษณะการนุ่งผ้า รวมทั้งเครื่องประดับที่มีความแตกต่างกัน ที่บ่งบอกถึงสถานะภาพของแต่ละบุคคลที่ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงแต่ละคน

ภาพประกอบ 36 เครื่องแต่งกายนักแสดงตัวเอก การแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

นักแสดงหญิง นางระบำ ส่วนของศรีษะมีการออกแบบในลักษณะเทริดเสื่อนางระบำ นิยมใส่เสื่อเกาะอก หรือเสื่อรัดรูปช่วงตัวสีเนื้อเหมือนไม้ได้สวมเสื่อ นุ่งผ้าไหมพื้นบ้านจีบหน้านางที่มีลวดลายงดงาม ทอขึ้นโดยเฉพาะ การนุ่งเหมือนเป็นการจับผ้าหน้านางทั้ง 2 ด้านแล้วนำผ้าไขว้กัน มีชายพก 2 ฝั่ง แล้วคล้องออกคล้ายพัด และให้ระดับความยาวผ้าอยู่ที่ระดับตาตุ่มเท้าของผู้สวมใส่ เรียกว่าการประยุกตวิธินุ่งผ้าสวมเครื่องประดับทอง เช่น กรองคองรักปิดทองประดับเพชร จี๋นาง รัตตันแขนลงรักปิดทองประดับด้วยเพชร กำไรข้อมือลงรักปิดทองประดับเพชร สິงวาลโลหะสีทอง รัตเอนห้อยหน้าลงรักปิดทองประดับพลอยและเพชร

ภาพประกอบ 37 เครื่องแต่งกายนักแสดงตัวเอก นางระบำ การแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤตเศรษฐร

ที่มา : ผู้วิจัย

ในลักษณะการแต่งกายของนักแสดงผู้ชายที่รับบทเป็นกษัตริย์ เจ้าเมือง หรือ นักแสดงประกอบ ช่วงบนนิยมเปลือยอก ช่วงล่างนิยมประยุกต์การนุ่งผ้า หรือการนุ่งผ้าแบบโจง กระเบน และสวมเครื่องประดับสีเงิน หรือเครื่องประดับสีทองที่บ่งบอกสถานะภาพของตัวละครแต่ละ บุคคล ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงแต่ละคน

รูปแบบที่ 2 เครื่องแต่งกายที่คิดและประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ที่เน้นความสมัยใหม่ โดยการ ประดิษฐ์เครื่องประดับแต่ละชิ้นก็จะนำภาพจำหลักมาเป็นต้นแบบ และจินตนาการ เพื่อให้ เครื่องประดับ และชุดที่สวมใส่มีความระยิบระยับ จากผ้าเลื่อม ดิ้นเงิน ดิ้นทอง เพชร พลอย เพื่อเป็น การดึงดูดสายตาจากผู้ที่ได้รับชมการแสดง เครื่องประดับ และเครื่องแต่งกายสมัยใหม่จะมีความ ประณีตสวยงาม เป็นการใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่ และมีความทันสมัย เพื่อให้ผู้แสดงที่สวมใส่มีบุคลิก ที่สง่างาม

ภาพประกอบ 38 เครื่องแต่งกายนักแสดงตัวเอก ที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่

การแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

ส่วนเครื่องแต่งกายทหารก็เปลือยท่อนบนลำตัว จะนุ่งด้วยโจงกระเบนโดยใช้ผ้าสีพื้น มีผ้าสีพื้นมัดเอวหรือพาดบ่า และไม่สวมเครื่องประดับ หรือการแต่งกายของชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ที่ทำหน้าที่แบกเสลี่ยงเครื่องบรรณาการก็จะเปลือยท่อนบน นุ่งด้วยผ้าโสร่งจับจีบหน้านาง มีผ้าขาวม้าคาดเอวหรือพาดบ่า และไม่สวมเครื่องประดับ

ภาพประกอบ 39 เครื่องแต่งกายนักแสดงตัวประกอบ การแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

4. ดนตรีประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2540 - พ.ศ.2550 จะเป็นดนตรีสำหรับการเล่าเรื่องราว เป็นเสียงการบรรยายที่เล่าถึงความเป็นมา การสร้างบ้านแปลงเมืองศรีสะเกษ ประกอบกับการใช้เสียงดนตรีสมัยใหม่จะมีทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล ผสมผสาน และมีการสอดแทรกเสียงพิเศษ เข้ามาในการแสดง เช่น เสียงสัตว์ เสียงฟ้าร้อง เสียงลม เสียงเดินของสัตว์ เพื่อให้เกิดบรรยากาศและความสมจริง บางครั้งอาจแทรกด้วยเสียงดนตรีประกอบ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเรื่อง เช่น เสียงสกัดหิน เสียงกระทบของอาวุธที่ใช้ต่อสู้กัน เสียงระฆัง เสียงฆ้อง ส่วนดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นดนตรีของวงมโหรีอีสานใต้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงร่องรอยทางวัฒนธรรมของภูมิภาคอีสานใต้ของประเทศไทย เพื่อให้การแสดงมีความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมอีสานใต้ มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ จึงได้นำดนตรี หรือการบรรเลงเพลงประกอบการแสดง และการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ทั้งนี้การใช้ดนตรีวงมโหรีอีสานใต้ใช้ดนตรีหรือการบรรเลงแตกต่างกันออกไปแล้วแต่โอกาสของการแสดง

5. ระบบแสง สี เสียง

ในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 จังหวัดศรีสะเกษได้มอบหมายให้วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ รับผิดชอบจัดการดูแลระบบไฟในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร องค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยในการจัดการแสดง คือ เทคนิคการใช้แสง สี เสียง และเทคนิคในการแสดงแสง สี เสียง มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ที่เข้ารับการชมการแสดง เช่น การนำเสนอวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ มีการใช้ไฟ moving head สีขาวสว่างพร้อมกับไฟ par led สีน้ำเงิน เมื่อผู้ที่รับการชมการแสดงแสง สี เสียง เห็นแสงสีน้ำเงินก็จะเกิดความรู้สึกสงบสุข เยือกเย็น มั่นคง แสง สี เสียงเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีความรู้ทางด้านเทคนิค เพื่อมาช่วยสร้างบรรยากาศในการแสดงแสง สี เสียง ให้สมจริง และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. ช่วงที่ 4 จัดการแสดงโดยการว่าจ้างบริษัทอแกไนซ์ (พ.ศ. 2551 – 2558)

ในช่วงที่ 4 พ.ศ. 2551 – 2558 ยังคงมีการเพิ่มบทบาทละคร และเหตุการณ์ และมีการว่าจ้างอแกไนซ์ (Organize) การแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวร ช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2558 จึงนำความทันสมัย และร่วมสมัย เข้ามาใช้ในการแสดงผลงานกับวัฒนธรรมความเป็นจังหวัดศรีสะเกษได้อย่างลงตัว และยังสอดแทรกฉากถวายเครื่องบรรณาการ เป็นการแสดงมายากลและเต้นระบำแขก การแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤษเศศวรจึงมีความน่าสนใจขึ้น และมีความตระการตา

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 40 การแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร พ.ศ.2557

ที่มา : สุริยา แสงวงผล

1.4. องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร

องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร ในช่วงที่ 4 พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2558 ได้แบ่งองค์ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง เป็น 5 องค์ประกอบคือ 1) บทการแสดง 2) ตัวละครประกอบการแสดงแสง สี เสียง 3) เครื่องแต่งกาย 4) ดนตรีประกอบการแสดง 5) ระบบแสง สี เสียง โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. บทการแสดง

ในช่วงที่ 4 พ.ศ. 2551 – 2558 ยังคงมีการเพิ่มบทบทละคร จึงนำความทันสมัย และร่วมสมัย เข้ามาใช้ในการแสดงผสมผสานกับวัฒนธรรมความเป็นจังหวัดศรีสะเกษได้อย่างลงตัว

และยังสอดแทรกฉากถวายเครื่องบรรณาการ เป็นการแสดงมายากลและเต้นระบำแขก การแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวรจึงมีความน่าสนใจขึ้นขึ้น และมีความตระการตา เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ชม เข้าใจในเนื้อเรื่องที่ชัดเจน มีการเพิ่มบทละครการแสดง ดังนี้

1.1 การบรรยาย มีลักษณะการเล่าเรื่อง เมื่อศรีสุภรรมาทำแสดงงิพาทบุตรีไปเข้าเฝ้า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวศรีสุริยวงษ์แล้ว พระองค์ทรงทราบเรื่องสระน้ำศักดิ์สิทธิ์ ให้รู้สึก ประหลาดพระทัยและเกิดจิตเลื่อมใสศรัทธา จึงมีเทวะโองการ บัญชาให้สร้างเทวาลัย และ มอบหมายพราหมณ์มาเป็นผู้ช่วยกำกับดูแล เพื่อจะอัญเชิญองค์ศิวะมาเทพ สถิตย์ ในพระนาม "ศรีพทุทเศศวร " พร้อมทั้งพระราชทานไตรภพบุตรีศรีสุภรรมาทำแสดงไว้เป็นข้าพระบาท องค์ มหาเทพในหน้าที่ " พระศรีภุชชบาล " ปรากฏความจารึกในวัดสระกำแพงใหญ่ว่า "มหาศักราช 964 ขึ้น 2 ค่ำ เดือน 5 แห่งวิศุวงศก รานต์ ด้วยพระกัมลเศศวรอัญเชิญศิวะมาเทพ พระกัมลเศศวร เมืองสุโขทัย ซึ่งได้ รวบรวมกันกับพระกัมลเศศวรอุปัชฌาย์ พระกัมลเศศวร เสด็จเสวยภัตตาหาร และพระกัมลเศศวร ผู้ตรวจราชการแต่ละปี และพระกัมลเศศวร อัญเชิญศิวะมาเทพ ซึ่งที่ดินนี้ซึ่งอยู่ติดกับสระพราหมณ์ แก่กเสดงโกลน मुख ประติบัษ และได้นำ พระกัมลเศศวรมาบูชา เพื่อปกเกล้าเขต และทำการถวายเจดีย์สงกรานต์ในกัมลเศศวรเศศวร"

1.2 บทเจรจา มีลักษณะเป็นการพูดเจรจา แสดงให้เห็นถึงลักษณะของรูปแบบการ แสดง และการเล่าเนื้อเรื่อง ในลักษณะบทเจรจา ซึ่งการแสดงบทพากย์ บทเจรจา โดยมีตัวอย่าง ประกอบดังนี้

ชาย 5 (มีหนวด - พูดไม่นุ่มนวลเหมือนฉากที่ 1) " ท้องนี้จะคลอดเมื่อไรละแม่ถึง "

หญิง 7 (พูดอย่างอ่อนใจ) " คงวัน สองวันนี้แหละ "

ชาย 5 (เอามือลูบหัวลูกคนเล็กที่อ้อมอกหญิง 7) " แม่มีงี้ท้องไม่ว่างเลยนะไอ้หนูของ พ่อ"

หญิง 7 (พูดเสียงสละบัด) " ก็พ่อเอ็งนะแหละ ขยันนั่งทั้งเจอะหีน ทั้งแหม "

ชาย 5 " เอาเออะ เอาเออะ เอ็งก็ควรจะรู้ว่าพี่รักเอ็งมากนะจำโบก " หันไปคว้าแขนลูก
คนกลาง

"ไปลูก ไปดูวิว่าเขาเอาอะไรมาขายกันที่ตลาด สายกว่านี้คนจะมากวันนี้วันสงกรานต์นะ
ลูก" เพลงจากขอที่วณิพกสี่ขอ ดั่งขึ้นเป็นเพลงประกอบ การแสดงของตัว
ละครเริ่มตามลำดับดังนี้

- พ่อค้า แม่ค้า จัดของที่ตนเองขายให้ดูท่านซื้อ
- ครอบครัวของชาย 5 หญิง 7 ซี่ชวนกันดูข้าง เด็กๆชอบใจ
- พระสงฆ์ (มหายาน) 3 รูป เดินบิณฑบาตรจากจุด 3 ไปตามเส้นทาง
ในผังฉากที่ 2 แวะรับของทำบุญตามร้าน
- พราหมณ์ 2 คน เดินจากจุด 4 ไปตามเส้นทางในฉากที่ 2 จนไปพบ
พราหมณ์ 3 ที่ 5 หยุดพูดกัน ซี่ไปทางพระสงฆ์
- พราหมณ์ 1 คน เดินจากจุดที่ 1 ไปตามเส้นทาง แวะซื้อดอกไม้แล้วเดินไปสมทบกับ
- พราหมณ์ 2 คน
- คนขับเกวียน 6 คน (จากฉากที่ 1) เดินจาก 6 แยกย้ายกันไป ที่ร้านเหล้า 4 คน ไปที่
ร้านดอกไม้ 2 คน แสงสว่างเพิ่มขึ้น 75 %
- หญิง 1,2,3,4,5,6, ชาย 1,2,3,4,5,6,7,8,9 จากฉากที่ 1 เดินเข้าฉากจากจุดที่ 7 แล้ว
กระจาย แยกย้ายไปซื้อของตามร้านค้า แสงไฟ (Follow Spt) ที่ฉาย
ครอบครัวชาย 5 หญิง 7 เลิกใช้
- ช่างฟ้อนดาบ - เป่าน้ำมัน - ควางกระบอง เดินเข้าฉากจากจุด 8 (ถืออุปกรณ์มาด้วย มี
กลองเพิ่มขึ้น 1 ใบ) เอาอุปกรณ์ไปวางกลางลานแสดง แล้วเดินไปตามร้านค้า
- วิทยากรเดินจาก 6 เข้ามากลางลาน เตรียมตัว
- เครื่องมือ ลูกมือวิทยากรทำที่เดินไปตามพวก ช่างฟ้อนดาบ
- เป่าน้ำมันควางกระบอง

- เมื่อมาพร้อมกันแล้ว ลงมือตีกลองเรียกคนดู
- ผู้คนยังดูอยู่ห่างๆไม่ค่อยสนใจนัก มีแต่ครอบครัวของชาย 5 หญิง 7 พาลูกๆเดินเข้ามา

ดู

- พอเล่นกลจัดพื้นที่ร่วกลองตั้งขึ้น
- รำดาบ เริ่มร คนดูเริ่มให้ความสนใจมาล้อมดูมากขึ้น
- เป่าน้ำมัน ฟันไฟ เริ่มคนดูมากขึ้น
- ควางกระบองไฟ คนดูล้อมวงมากขึ้น
- พ่อค้า แม่ค้าบางคนพากันออกมาดูด้วยให้ตั้งวงแสดง

และคนดูตามฝั่งฉากที่ 2

ระหว่างควางกระบองไฟนั้น

- เสียงฆ้องตั้งขึ้นเป็นระยะๆแสงว่าขบวนของพระศรีเทวีเสด็จ
- ขบวนขมตลอดของพระศรีเทวีศรีสุภะทรออกจากจุด 6 มาตามจุดไขปลาใหญ่ในฝั่งฉากที่ 2 แล้วมาหยุดที่ 9
- เมื่อขบวนมาถึงรานเหล่าทุกคนในฉากทรุดกายลงนั่ง ยกมือไหว้ แล้วรจนเสด็จไปหยุดที่ 9

- วิทยากลกุสีกุจเข้าไปหานายทหาร ทำท่าพูดคุย บอกว่าจะขอเล่นกลให้เจ้าเมืองดู
- นายทหารพยักหน้าและเดินไปคุกเข่าที่เสด็จทำท่าพูด
- ผู้แสดงอื่นๆ ย้ายที่ไปอยู่ด้านซ้ายของลานแสดง
- พระเทวีฯ ฟังนายทหารแล้วพยักหน้า ประบมือ 2 -3 ครั้ง อย่างพอใจแล้วโบกมือ

อนุญาต

- ตีกลองเล่นกล (15 วินาที) - วิทยากลเริ่มแสดง (4 - 6 นาที) แสดงเสร็จแล้วทำความเคารพพระเทวี
- พระเทวีและทุกคนปรบมือ

2.ตัวละคร ประกอบการแสดงแสง สี เสียง

ในช่วงที่ 4 พ.ศ.2551 - พ.ศ. 2558 นักแสดงในการแสดง สี เสียง ศรีพฤตเศศวร มีการร่วมมือกันในหลายหน่วยที่เกี่ยวข้อง คณะครู นักเรียน นักศึกษา หลายๆโรงเรียน ในจังหวัดศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รวมถึงนักแสดงจากกลุ่มชาวบ้านท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ของจังหวัดศรีสะเกษ นอกจากนี้ยังมีนักแสดงกิตติมศักดิ์ บุคคลสำคัญในจังหวัดศรีสะเกษ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ภริยา ท่านผู้ว่าจังหวัดศรีสะเกษ ปลัดอำเภอแต่ละอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษและภริยา รับบทเป็นตัวละครดังนี้

2.1. ตัวละครตัวเอก

1. พระเจ้าสุริยะวรมันที่ 1 หรือพระบาทกมรเตงกันตวนอัญศรีสุริยะวรมันทเวงองค์ กษัตริย์ผู้สร้าง เทวรูปศรีพฤตเศศวร
2. ศรีสุกรรมมา ก่าสเตงจิง คือผู้ปกครองเมืองวิภะทะ หรือเมืองกูร์เกชตร
3. พระนางศรีเทวี คือมเหสีของศรีสุกรรมมาก่าสเตงจิง
4. ไตรภัทระ คือบุตรตรี หรือบุตรสาวของศรีสุกรรมมา ก่าสเตงจิง และพระนางศรีเทวี
5. ไตรภัทระ 2 ไตรภัทระได้ลงไปเล่นในสระน้ำวิเศษ เมื่อขึ้นมาจากสระน้ำวิเศษก็มีร่างกายเจริญเติบโตเป็นสาวสวย
6. ไตรภัทระ 3 ศรีสุกรรมมา ก่าสเตงจิง ได้ถวายไตรภัทระบุตรีไว้เป็นข้าพระบาทองค์ มหาเทพในหน้าที่พระศรีกูร์เกชตร และเป็นตัวเอกในการแสดงระบำบวงสรวง

7. ลิบังคม คือทหารเอกที่มีหน้าที่คอยดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนางไตรภัทระ

8. พ่อเมือง - แม่เมือง

2.2. ตัวละครประกอบ

1. ชาวบ้านชาย

2. ชาวบ้านหญิง

3. พรานป่า

2.3. ตัวละครที่เป็นนางรำ นางระบำ

1. นักแสดงนางรำ นางระบำ

2. นักแสดงเต้น

3. เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร สามารถแบ่งรูปแบบของเครื่องแต่งกายออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 เครื่องแต่งกายที่สอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ได้เลียนแบบมาจากภาพจำหลัก หรือทับหลังปราสาทหินเขาพระวิหาร ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ และภาพแกะสลักหินบนหน้าผามออีแดง จึงมีการจัดสร้างเครื่องประดับ และเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ได้แก่ พระมหาเทวีเจ้า พระนางศรีเทวี นางไตรภัทระ1 นางไตรภัทธ2 นางไตรภัทธ3 และนางรำ นางระบำ ซึ่งช่วงบนจะนิยมสวมเกาะอก หรือเสื้อีเนื้อรัดรูป ส่วนช่วงล่างจะนิยมยุงผ้าไหมของชาติพันธ์ในจังหวัดศรีสะเกษ เครื่องแต่งกายของนักแสดงผู้หญิงที่เป็นตัวเอก นางรำ และนางระบำ จะมีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งตัวเอกนางระบำบวงสรวง จะแต่งกายที่คล้ายกับศิลปะขอม และมีการปรับรูปแบบการแต่งกายให้กับตัวเอกนางระบำบวงสรวงทุกๆปี ซึ่งศรีษะที่นางระบำบวงสรวงสวมใส่นั้น

เป็นเทริดอัสรา มีกระบังหน้า ยอดชฎา จอนหู ใส่ต่างหุระย้าทอง ส่วนทรงผมนิยมทำเป็นผมแสกกลาง ด้านหลังปล่อยผมยาว และนำดอกไม้สดมาประดับผม

การแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ตัวเอก (แม่เมือง) มีรูปแบบของจารีตประเพณี ตามกลุ่มชาติพันธุ์ ในรูปแบบประยุกต์ ซึ่งจะเห็นได้จากช่วงบนใส่เป็นเกาะอกและมีผ้าไหมพันทับอีกรอบ และมีการนำผ้าไหมหรือผ้าถุงนำมางับจิบหน้านาง หรือจิบจิบประยุกต์ทางไหล สวมเครื่องประดับเงินหรือเครื่องประดับทอง ตามกลุ่มชาติพันธุ์ และบทบาทที่นักแสดงได้รับบทบาทนั้น

ภาพประกอบ 41 การแต่งกายแม่เมือง ในการแสดงแสง สี เสียงศรีพฤตเศรษฐ

ที่มา : ผู้วิจัย

ในลักษณะการแต่งกายของนักแสดงผู้หญิงตัวเอก นักแสดงนางรำ นักแสดงนางระบำ จะมีความแตกต่างกันไปด้วยสีของผ้าไหมที่นำมาใช้ถุง หรือนำมาใช้รัดอก วิธีและลักษณะการนุ่งผ้า รวมทั้งเครื่องประดับที่มีความแตกต่างกัน ที่บ่งบอกถึงสถานะภาพของแต่ละบุคคลที่ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงแต่ละคน

ภาพประกอบ 42 การแต่งกายไตรภพพระราชมวงสรวง ในการแสดงแสง สี เสียงศรีพฤตเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

นักแสดงหญิง นางระบำ ส่วนของศรีษะมีการออกแบบในลักษณะเทริดเสื่อนางระบำ นิยมใส่เสื่อเกาะอก หรือเสื่อรัดรูปช่วงตัวสีเนื้อเหมือนไม่ได้สวมเสื่อ นุ่งผ้าไหมพื้นบ้านจีบหน้านางที่มี ลวดลายงดงาม ทอขึ้นโดยเฉพาะ การนุ่งเหมือนเป็นการจับผ้าหน้านางทั้ง 2 ด้านแล้วนำผ้าไขว้กัน มี ชายพก 2 ฝั่ง แล้วคลี่ออกคล้ายพัด และให้ระดับความยาวผ้าอยู่ที่ระดับข้อเท้าของผู้สวมใส่ เรียกว่า การประยุกต์วิธีนุ่งผ้าสวมเครื่องประดับทอง เช่น กรองคอลงรักปิดทองประดับเพชร จี๋นาง รัดต้นแขน ลงรักปิดทองประดับด้วยเพชร กำไรข้อมือลงรักปิดทองประดับเพชร สี่วาโลหะสีทอง รัดเอวห้อย หน้าลงรักปิดทองประดับพลอยและเพชร

ภาพประกอบ 43 การแต่งกายของนางรำบำ ในการแสดงแสง สี เสียงศรีพฤตเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

ในลักษณะการแต่งกายของนักแสดงผู้ชายที่รับบทเป็นกษัตริย์ เจ้าเมือง หรือ นักแสดงประกอบ ช่วงบนนิยมเปลือยอก ช่วงล่างนิยมประยুক্তการนุ่งผ้า หรือการนุ่งผ้าแบบโจง กระเบน และสวมเครื่องประดับสีเงิน หรือเครื่องประดับสีทองที่บ่งบอกสถานะภาพของตัวละครแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้แสดงแต่ละคน

พหุ อนุ ทัต ชีวะ

ภาพประกอบ 44 การแต่งกายพ่อเมือง ในการแสดงแสง สี เสียงศรีพทุทเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

รูปแบบที่ 2 เครื่องแต่งกายที่คิดและประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ที่เน้นความสมัยใหม่ โดยการประดิษฐ์เครื่องประดับแต่ละชิ้นก็จะนำภาพจำหลักมาเป็นต้นแบบ และจินตนาการ เพื่อให้เครื่องประดับ และชุดที่สวมใส่มีความระยิบระยับ จากผ้าเลื่อม ดิ้นเงิน ดิ้นทอง เพชร พลอย เพื่อเป็นการดึงดูดสายตาจากผู้ที่ได้รับชมการแสดง เครื่องประดับ และเครื่องแต่งกายสมัยใหม่จะมีความประณีตสวยงาม เป็นการใช้วัสดุอุปกรณ์สมัยใหม่ และมีความทันสมัย เพื่อให้ผู้แสดงที่สวมใส่มีบุคลิกที่สง่างาม

ส่วนเครื่องแต่งกายทหารก็เปลือยท่อนบนลำตัว จะนุ่งด้วยโจงกระเบนโดยใช้ผ้าสีพื้น มีผ้าสีพื้นมัดเอวหรือพาดบ่า และไม่สวมเครื่องประดับ หรือการแต่งกายของชาวบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ที่

ทำหน้าที่แบกเสีียงเครื่องบรรณาการก็จะเปลือยท่อนบน นุ่งด้วยผ้าโสร่งจับจีบหน้านาง มีผ้าขาวม้าคาดเอวหรือพาดบ่า และไม่สวมเครื่องประดับ

4. ดนตรีประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกทเศศวร ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2540 - พ.ศ.2550 จะเป็นดนตรีสำหรับการเล่าเรื่องราว เป็นเสียงการบรรยายที่เล่าถึงความเป็นมา การสร้างบ้านแปลงเมืองศรีสะเกษ ประกอบกับการใช้เสียงดนตรีสมัยใหม่จะมีทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล ผสมผสาน และมีการสอดแทรกเสียงพิเศษ เข้ามาในการแสดง เช่น เสียงสัตว์ เสียงฟ้าร้อง เสียงลม เสียงเดินของสัตว์ เพื่อให้เกิดบรรยากาศและความสมจริง บางครั้งอาจแทรกด้วยเสียงดนตรีประกอบ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเรื่อง เช่น เสียงสกัดหิน เสียงกระทบของอาวุธที่ใช้ต่อสู้กัน เสียงระฆัง เสียงฆ้อง ส่วนดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นดนตรีของวงมโหรีอีสานใต้ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงร่องรอยทางวัฒนธรรมของภูมิภาคอีสานใต้ของประเทศไทย เพื่อให้การแสดงมีความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมอีสานใต้ มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ จึงได้นำดนตรี หรือการบรรเลงเพลงประกอบการแสดง และการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกทเศศวร ทั้งนี้การใช้ดนตรีวงมโหรีอีสานใต้ใช้ดนตรีหรือการบรรเลงแตกต่างกันออกไปแล้วแต่โอกาสของการแสดง

5. ระบบแสง สี เสียง

ในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกทเศศวร ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2550 จังหวัดศรีสะเกษได้มอบหมายให้วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ รับผิดชอบจัดการดูแลระบบไฟในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกทเศศวร องค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยในการจัดการแสดง คือ เทคนิคการใช้แสง สี เสียง และเทคนิคในการแสดงแสง สี เสียง มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ที่เข้ารับชมการแสดง เช่น การนำเสนอวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ มีการใช้ไฟ moving head สีขาวสว่างพร้อมกับไฟ par led สีน้ำเงิน เมื่อผู้ที่รับชมการแสดงแสง สี เสียง เห็นแสงสีน้ำเงินก็จะเกิดความรู้สึกสงบสุข เยือกเย็น มั่นคง แสง สี เสียงเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีความรู้ทางด้านเทคนิค เพื่อมาช่วยสร้างบรรยากาศในการแสดงแสง สี เสียง ให้สมจริง และมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

5. ช่วงที่ 5 มอบหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษดูแล (พ.ศ. 2559 – 2564)

ปี พ.ศ. 2559 จังหวัดศรีสะเกษมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษรับผิดชอบการจัดงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ และดูแลในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกเศวร ในปี พ.ศ.2559 อีกด้วยปี พ.ศ. 2560 เว้นการจัดงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสวรรคต ปี พ.ศ. 2561 – 2564 องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มอบหมายให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชิดศักดิ์ ฉายถวิล อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และคณะดำเนินการฝึกซ้อมลำดับกับการแสดง และได้ปรับเปลี่ยนชื่อชุดการแสดง แสง สี เสียง ศรีพุกเศวร เป็นชื่อ การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุกเศวร และมีการเขียนบทการแสดงแสง สี เสียง ขึ้นใหม่และปรับการแสดงให้มีความแปลกใหม่ มีความทันสมัย และมีความร่วมสมัยมากยิ่งขึ้น จึงแบ่งองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุกเศวร ออกเป็นดังนี้

5.1 องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุกเศวร

องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุกเศวร ได้แบ่งองค์ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง เป็น 5 องค์ประกอบคือ 1) บทการแสดง 2) ตัวละครประกอบการแสดงแสง สี เสียง 3) เครื่องแต่งกาย 4) ดนตรีประกอบการแสดง 5) ระบบแสง สี เสียง โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. บทการแสดง

ในช่วงปี พ.ศ. 2559 ในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกเศวร ยังคงใช้เค้าโครงบทการแสดงเดิม ต่อในปี พ.ศ. 2560เป็นปีจัดงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณีสี่เผ่าไทย ได้งดการจัดงาน เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสวรรคต ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษเข้ามารับผิดชอบการแสดงแสง สี เสียง และให้ ศาสตราจารย์ ดร. เชิดศักดิ์ ฉายถวิล เป็นผู้เก็บข้อมูลและได้

เขียนบทการแสดงแสงสีเสียงขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อชุดการแสดง แสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร เป็นการแสดง แสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร เป็นการสร้างสรรค์และปรับรูปแบบการแสดง แสง สี เสียง ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด เช่น ตัวละคร เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การแสดง และ ฉากการแสดง ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอบทการแสดง แสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร ดังต่อไปนี้

1.1 การบรรยาย มีลักษณะการเล่าเรื่อง โดยใน พ.ศ. 2559 ยังใช้เค้าโครงบทการแสดง แสง สี เสียง บทเดิม แต่มีการเพิ่มเติมในการบรรยายให้มีการบรรยายเป็นภาษาอังกฤษ ในช่วงบทบรรยายเบื้องต้นดังนี้

เมื่อพระบาทสมเด็จพระ กันตวนอัญศรีสุริยวรมันทเวะ (พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1) ครองจักรวรรดิกำโฆซ ตั้ง แต่ปี พ.ศ. 1545 ปรากฏความในจารึกปราสาทเขาพระวิหารว่า ปีมหาคักราช 959 หรือ ปีพ.ศ. 1580 พระกัมรเตงอัญศรีสุริยราชปติวรมัน ผู้เฒ่าแห่งเมืองอวิชัยประ กราบบังคมทูลพระบาทกัมรเตง กันตวนอัญศรีสุริยวรมันทเวะ ถึงความรักดีของศรีสุกรรมากำสเตง ที่มีต่อจักรวรรดิกำโฆซด้วยการรักษาเอกสารประวัติกำพุหงษ์ และพระองค์แห่งพระราชกร พระบาทกัมรเตง กันตวนอัญศรีสุริยวรมันทเวะ จึงพระราชทานพรแก่พระศรีสุกรร มากำสเตงจิง และทรงพระราชทานทรัพย์ พร้อมทั้งเมืองวิภะ สันนิษฐานว่าเป็นเมืองที่มีหน้าที่ดูแลรักษา ปราสาทเขาพระวิหารอันเป็นเทวาลัยสำคัญของอาณาจักรและทรงพระราชทานเปลี่ยนชื่อเมืองวิภะ ให้ใหม่ว่า " กุรุเกษตร " สันนิษฐานว่าอาณาเขตของเมืองกุรุเกษตร คือ ชุมชนบ้านเมืองแถบนี้ รวมตลอดทั้งเมืองสุรินทร์ โยโสธรร้อยเอ็ด และด้วยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดิน ที่นึ่งจึงเป็นที่ทำมาหากินของผู้คนหลายเผ่าพันธุ์ มีทั้ง ขอม เยอ ส่วย และลาวบนเทือกเขาพนมดงเด็ก เป็นที่ตั้งของกัมรเตงศรีศิขรหรือที่กล่าวนามในปัจจุบันว่า "ปราสาทเขาพระ วิหาร " เป็นที่ประดิษฐานแห่งเทวรูป " ศิขรีศวร " อันเป็นรูปแทนองค์อิศวรคราประทับเหนือศิขร คือภูเขาใหญ่ ครั้นศรีสุกรรมากำสเตงได้รับพระราชทานเมืองวิภะ ตั้งปี พ.ศ. 1580 แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น" กุรุเกษตร " จึงดารี สร้างเทวาลัยเพื่อเป็นสถานที่บูชาบวงสรวงองค์คิวมหาเทพ และได้มีการพากย์บทที่เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้แขกเที่ยวเข้าใจในบทพากย์การแสดง เพื่อนำเข้าสู่การแสดง มีบทพากย์ดังต่อไปนี้

When King Kamorteng Kantuan Ansri Suriyavoramantewa (King Suriyavarman I) ruled the Kingdom of Cambodia since the year 1545 appeared in the

inscription of Prasat Khao Phra Wihan that year 959 or 1580, Phra Kamrateng An Sriracha Pativaman Elder of Avadhyapur City pay homage to His Majesty the King Kantuan Ansruruyaworn Mandeva on the loyalty of Srisukorn Makhamsteng towards the Kingdom of Kampot with the preservation of Kamphung history documents and the King King Kamrateng Kantuan Ansri Suriyavoramanthewa Assumed that the city is responsible for maintenance. Prasat Khao Preah Vihear, which is an important temple of the kingdom and royally changed the name of the city of Viewta to "Kuru Kaset" It is assumed that the territory of Kuru Kaset is a community in this area. including throughout the city of Surin Yasothon Roi Et and with the fertility of the ground This is where people live in many races, including Khmer, Ye Suay, and Laos. on the Phanom Dong Dek Mountains It is the site of Kamrateng Sri Sikhorasuan or what is said today. "Prasat Khao Phra Viharn" is the enshrined place of the image "Sikhrisuan" which represents the Lord Shiva sitting over Sikhorn, which is a large mountain. 1580 and changed its name to "Kuru Kaset" Jungdari built a temple to worship Lord Shiva the Great.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2563 องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เข้ามารับผิดชอบในการจัดการแสดงแสง สี เสียง และให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข็ดศักดิ์ ฉายถวิล เป็นผู้เก็บข้อมูลและได้เขียนบทการแสดงแสง สี เสียง ขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อชุดการแสดงเป็น การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร เป็นการสร้างสรรค์ และปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด โดยมีการเขียนบทบรรยายขึ้นมาใหม่ ตัวอย่างดังต่อไปนี้

บทบรรยายนำเข้าเรื่อง

ศรีสะเกษ ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่มีอารยธรรมอันสูงส่ง เปรียบประหนึ่งแผ่นดินที่สถิตแห่งเศียรขององค์มหาเทพ ที่บูรพกษัตริย์ขอมได้มีการทำพิธีพลีกรรม “สรรสร้างปลงเกศา” ในบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เพื่อบูชาแด่องค์ “กมรเตง ชคตะ” มีความหมายว่า “เทพเจ้าแห่งจักรวาล”

ราวพุทธศักราช 1345 มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์อ้างอิงถึงความสัมพันธ์ของบรรพชนคนศรีสะเกษ นามว่า “พระนางพิณสุวรรณามวตริ” แม่เฒ่าผู้ปกครองชนพื้นเมืองแถบเทือกเขาพนมดง

แรก ที่ได้ช่วยเหลือกษัตริย์ขอมผู้ยิ่งใหญ่พระนามว่า พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 จนสามารถกอบกู้เอกราช จากอาณาจักรชวาและหลอมรวมอาณาจักรเจนละบกกับเจนละน้ำได้สำเร็จ พร้อมกับสถาปนา อาณาจักรกัมพูชและลัทธิเทวราชาที่ยิ่งใหญ่ วีระกรรมความกล้าหาญของทหารชนพื้นเมืองยังได้รับการยกย่องว่า เป็นนักรบบนหลังช้างผู้ยิ่งใหญ่

พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 ได้มอบดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่เรียกว่า ภูวาลัยแห่งเขาพระวิหารให้พระนาง พิณสุวรรณครามวดีและบุตรหลานปกครอง พร้อมกับสถาปนา ฮayangปารวดี ผู้เป็นบุตรสาวขึ้นเป็น พระนางกัมพูชาราชลักษมี อัครมเหสีแห่งชัยยะราชา ทั้งสองได้ถือนันต์สัจจะแห่งรักภายใต้ลักษณะของ “ดอกลาดวน” และ “ดอกเกด” ศรีราชินีแห่งมาลาพื้นเมือง เพื่อแสดงถึงความนอบน้อม ต่อพระนาง พิณสุวรรณครามวดี และได้สลักรูปดอกไม้ประจาลิ้นทั้งสองชนิดไว้ตามซุ้มประตูโคปุระของปราสาท ดังปรากฏให้เห็นมาจนถึงปัจจุบัน

ราวพุทธศักราช 1585 กษัตริย์ขอมพระนามว่า พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 ได้สถาปนา “องค์มร เตง ชคตะ ศรีลีเชเรศวร” ณ ปราสาทเขาพระวิหาร และ “องค์มรเตง ชคตะ ศรีพุทธเชศวร” ณ ปราสาทสระกาแพงใหญ่ พร้อมกับทาพิธิสาบานแบบโบราณตามคัมภีร์ไสยเวทตันตระ เพื่อให้ชนพื้นเมืองแถบเทือกเขาพนมดงรักช่วยกันปกป้ององค์มรเตงชคตะ ดังปรากฏคาสาบานและคาสาปแห่งในจารึกปราสาทพระวิหาร ว่า “ถ้าทลาย หรือไม่ช่วยกันปกป้องรักษา องค์มรเตงชคตะ จักพบแต่ความวิบัติ สูญสิ้นเผ่าพันธุ์ แลตกรนกรตราบเท่าที่ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ยังมีอยู่”

คำสาปแห่งองค์สุริยวรมัน จึงเป็นที่มาของการสร้างเส้นทางราชมรรคาสายพิเศษ ของ กษัตริย์ขอมผู้ยิ่งใหญ่แห่งกัมพูชพงษ์พระนามว่า ศรีชยราชา หรือ พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เพื่ออัญเชิญ พระชัยพุทธมหารถหรือประนาคปรก ตามลัทธิความศรัทธาของพุทธศาสนานิกายมหายาน มาประดิษฐานไว้ ณ เทวาลัยศรีพุทธเชศวร หรือ ปราสาทสระกาแพงใหญ่ในปัจจุบัน เพื่อแสดงความ นอบน้อมต่อดวงวิญญานเหล่าบรรพชนและทาพิธิถอดถอนคาสาปแห่งองค์สุริยวรมัน มีหลักฐานที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญของการสร้างเส้นทางราชมรรคายังดินแดนศักดิ์สิทธิ์ศรีสะเกษคือ “โรคยศาล” ได้แก่ ปราสาททามจาม อำเภอบางแก้ว และปราสาทสระกาแพงใหญ่ อำเภอบึงนาราง จังหวัดบึงนาราง บริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ร่วมกับ ..... ขอนำท่านผู้มีเกียรติทุกท่านร่วมสืบเส้นทางราชมรรคา ประวัติศาสตร์นอกรดารา ของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่เชื่อมโยงอารยธรรมแห่งศรัทธาของเหล่าบรรพชนคนศรีสะเกษเมื่อครั้งอดีตกาล จากศาสนาฮินดูลัทธิศิวะศักติ เป็นพุทธศาสนานิกายมหายาน

จนดินแดนแห่งนี้ได้รับการกล่าวขานว่า “เมืองปราสาทร้อยกู่ นครร้อยปราสาท” ผ่านการแสดงละคร ประกอบ แสง สี เสียง เรื่อง “อารยธรรมแห่งศรีททา มนตรา ศรีพฤทเศศวร ตอน สิบราชมรรคา ศรีชยราชา พระเจ้าชัยวรมันที่ 7”

การแสดงชุดมหรหรรวมกลอง เปลวเพลงแห่งองค์สุริยะ ต่อด้วยกมรเตง ชคตะ ศรีพฤทเศศว

ต่อมาในปี พ.ศ. 2564 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชิดศักดิ์ ฉายถวิล เป็นผู้เก็บข้อมูล และได้เขียนบทการแสดง แสง สี เสียง ขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อชุดการแสดงเป็น การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีททา มนตรา ศรีพฤทเศศวร ตอน สิบราชมรรคา ศรีชยราชา ชัยวรมันที่ 7 เป็นการสร้างสรรค์ และปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดง แสง สี เสียง ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด โดยมีการเขียน บท และบทบรรยายขึ้นมาใหม่ ดังนี้

บทบรรยายนำเข้าเรื่อง

ศรีสะเกษ ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่มีอารยธรรมอันสูงส่ง เปรียบประหนึ่งแผ่นดินที่สถิตแห่งเศียร องค์มหาเทพ ที่บูรพกษัตริย์ขอมได้กระทำการพิธีกรรม “สระสรงปลงเกศา” ในบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เพื่อบูชา “เทพเจ้าแห่งจักรวาล” หรือที่เรียกกันว่า “กมรเตง ชคตะ”

ราวพุทธศักราช 1345 มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์อ้างอิงถึงความสัมพันธ์ของบรรพชนคนศรีสะเกษ นามว่า “พระนางพินสวรรณครามวตริ” ที่ได้ช่วยเหลือกษัตริย์ขอมผู้ยิ่งใหญ่พระนามว่า พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 จนสามารถสถาปนาอาณาจักรกัมพูชและลัทธิเทวะราชาที่ยิ่งใหญ่ พร้อมกับสถาปนาฮอยางปารวตี ผู้เป็นบุตรสาวขึ้นเป็นพระนางกัมพูชาราชลักษมี อัครมเหสีแห่งชัยยะราชา บรรพชนผู้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกษัตริย์ขอมผู้ยิ่งใหญ่พระนามว่า “พระเจ้าชัยวรมันที่ 7” ผู้สร้างเส้นทางราชมรรคาและอโรคยาศาลา พร้อมทั้งได้อัญเชิญพระนาคปรกตามลัทธิความศรัทธาของพุทธศาสนา นิกายมหายาน มาประดิษฐานไว้ ณ เทวาลัยศรีพฤทเศศวร หรือ ปราสาทสระกำแพงใหญ่ในปัจจุบัน เพื่อถอนคำสาปแห่งองค์สุริยะวรมัน และยังเป็นการแสดงความนอบน้อมต่อ “ดวงวิญญาณของบรรพชน” ที่ได้รับการเชิดชูให้เป็น “เทพมารดา” ในนามของ “กมรเตง ชคตะ ศรีพฤทเศศวร”

บทแสดง (เปิดฉากมา เสียงข้างร้อง ศรีสุกรรมานั่งข้างออกมาพร้อมภรรยา เหล่าข้าราชการ บริพารกำลังเตรียมงาน)

บรรยาย เมื่อสิ้นยุคสมัยของพระแม่พิณสุวรรณครามวตรี ราวพุทธศักราช 1585 มีกษัตริย์ ขอมพระนามว่า พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 ได้สถาปนา “องค์กมรเตง ชคตะ ศรีสิขเรศวร” ณ ปราสาท เขาพระวิหาร และ “องค์กมรเตง ชคตะ ศรีพุกเทศวร” ณ ปราสาทสระกำแพงใหญ่ พร้อมกับให้ชนพื้นเมืองแถบเทือกเขาพนมดงรักทำพิธีสาบานเพื่อช่วยกันปกป้ององค์กมรเตงชคตะทั้งสอง

ตั้งจารึกปราสาทเขาพระวิหาร ได้กล่าวถึงบุตรหลานรุ่นเหลนตระกูลขุนนางปุโรหิตผู้ซื่อสัตย์ ต่อพระแม่พิณสุวรรณครามวดี ที่คอยดูแลองค์ภวาลัยมาหลายชั่วอายุคน นามว่า “ศรีสุกรรมา กัมเสตง” (ศรีสุกรรมา และภรรยา ลงข้างแล้วเดินตรวจงาน)

1.2 บทเจรจา ในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกเทศวร พ.ศ. 2539 ได้มีการเขียนบทเจรจาเพิ่มเติม ให้ตัวละคร อย่างเช่น พระมหาเทวีเจ้า พระมเหสีในพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 มีบทเจรจา ดังนี้

พระเทวีฯ (พยักหน้า) " ได้ซิ ท่านลุง ข้ายินดี"

พูดแล้ว ยืนมือทั้งสองข้างให้แขนพาดไปกับท้าวแขนของเสลี่ยง(พระเทวียังนั่งอยู่ในเสลี่ยง)

- ผู้แสดงอื่นๆพากันมาสรองน้ำ บางคนเอาพวงมาลัยดอกดาวเรืองคล้องข้อมือผู้มีอายุเอาพวงมาลัยมาคล้องที่คอพระเทวีฯ (ใช้เวลาช่วงนี้ประมาณ 1 นาที)

- เมื่อพระเทวีฯ มือให้เป็นสัญญาณว่าหยุดสรองน้ำ

- มีบางคนไปเอาแป้งฝุ่นหอม (สีขาวมาปาบ้างเล็กน้อย)

- พวกเขาแยกเสลี่ยงยกเสลี่ยง เริ่มเคลื่อนขบวนออกจากจุด 9 ไปตามเส้นทางไขปลาในผังฉากที่ 2

- พวกเขาแสดงในฉากทั้งหมดนั่งยองๆพนมมือ - เมื่อขบวนเคลื่อนผ่านร้านขายผ้าจึงเริ่มเล่นสงกรานต์ขว้างแป้งฝุ่นหอม เฉพาะแป้งฝุ่นสีพยายาม อย่าขว้างใส่ตัวผู้แสดงด้วยกันให้ขว้างสูงขึ้นเพื่อให้ฝุ่นฟุ้งทั้งฉาก

บทแทรก ระหว่างฉากที่ 2 - 3 (ใช้เวลา 3 - 5 นาที)

ในฉากที่ 2 ระหว่างเล่นสงกรานต์

ทำให้ผู้แสดง ชาย 3 - 4 เป็นคนที่ขมขวยเป็น

บทแรกนี้ มีหญิง 6 เป็นชนวนให้เกิดเรื่องในบทแทรกนี้

ขณะเล่นสงกรานต์ ชาย 3 เอาแป้งฝุ่นปาใส่หญิง 6 ชาย 4

เห็นเข้าชกไม่พอใจ เพราะเป็นที่ชายหญิง 6 ครั้นอีกครั้งหนึ่งชาย 3 เอาแป้งป้ายแก้มหญิง 6 อีก

- ตอนนี้ให้ลดแสงสว่างทั้งฉากลง เหลือเฉพาะบริเวณชาย 3-4 หญิง 6

- ชาย 4 โกรธจัดจึงตรงเข้าชกหน้าชาย 3 เกิดต่อสู้ชกต่อยกัน แต่ชาย 4 สู้ไม่ได้ถูกต่อย เลือดเต็มหน้า (ใส่ Efx เลือด) หญิง 6 วิ่งเข้าไปประคอง)

ชาย 6 (หันไปทางชาย 3) " พี่ตุชิ ยั่งยืนเฉยอยู่อีก ไหนว่าอยากรู้จักพี่ชายฉัน

- ศรีสุภรรมา ก่าสแตง แต่งเครื่องยศเต็มที

- พระศรีเทวี แต่งเครื่องเต็มยศ

- ไตรภทระ 1= พระศรีเทวี กูเกชตร 3 แต่งเครื่องเต็มยศพร้อมเต็นรำ (ลพบุรี โดยทำรำ และเพลงการแต่งกายไม่เหมือนที่เคยใช้ ต้องเป็นเครื่องแต่งกายนางพญาขอม เต็มยศ แต่งผิวและแต่งผม

- พระเจ้าสุริยวงษ์ 1 แต่งเครื่องเต็มยศ มีเสื่อครุยสีขาว ขลิบทอง

- นางสนมตามเสด็จ 4 คน แต่งกายผู้ดีขอม

- พรหมณ์ 5 คน (3 คน มีอายุร่างกายอ่อน) แต่งเครื่องชูพรหมณ์สีขาว

ต่อมาในปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2563 องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ได้

มอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เข้ามารับผิดชอบในการจัดการแสดง แสง สี เสียง และให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข็ดศักดิ์ ฉายถวิล เป็นผู้เก็บข้อมูลและได้เขียนบทการแสดง แสง สี เสียง

ขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อชุดการแสดงเป็น การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มน
ตรา ศรีพุกทศศวร เป็นการสร้างสรรค์ และปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง ขึ้นมาใหม่
ทั้งหมด โดยมีการเขียนบทเจรจาขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นบทเจรจาที่ชาวบ้าน ไขว่ขอพรให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้
ผลผลิตมีความอุดมสมบูรณ์ ดังนี้

ชาวบ้าน : พวกเราวันนี้เรามาไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอให้ท่านช่วยดลบันดาลให้ผลผลิตของ
พวกเราอุดมสมบูรณ์กันเถอะ (ไหว้เสร็จเกิดเสียงฟ้าร้อง เสียงฝนตก เมื่อเสียงฝนหยุด เสียงดนตรีเปลี่ยน
เพื่อเปลี่ยนฉากทุ่งข้าวเหลืองอร่าม ชาวบ้านออกมาชื่นชมผลผลิต)

นายน้อย : (นั่งม้ามาหยุดตรงกลางลานแสดง) ท่านพี่ วันนี้เราจะออกไปตรวจดู
ชาวเมืองที่ทำงานที่ทุ่งไศลโนนหินกอง ไซ้ใหม่จ๊ะ

นายหญิง : ไซ้จ๊ะ วันนี้เราจะออกไปตรวจดูชาวเมืองที่ทุ่งไศลกัน (มองหาบางอย่าง) เอ๊ะ..แล้วนี่ “มะตุ”
ไปไหนนี่

มะตุ : มาแล้วจ้า (เสียงม้าเดิน) จะรีบร้อนกันไปไหน ดูมานายหญิง ม้านายน้อย กับม้ามะตุสิจ๊ะ วิ่งแทบ
จะไม่ทันเลยจ้า..(เสียงงอนๆ)

นายหญิง : (เสียงหัวเราะ) เอ๊ๆ มาพร้อมกันแล้ว เตียวเราไปพร้อมๆกันนี้แหละ ไป ไป (เสียงม้าเดิน-ปิด
ไฟ)

บทบรรยาย : ปัจจุบันพื้นที่ทุ่งไศล คือ สวนสาธารณะดงหินกอง แห่งลุ่มน้ำเสียว ในพื้นที่อำเภอศิลาลาด
และ ชุมชนดอนเกลือ ลุ่มน้ำห้วยน้ำเค็ม และอีกหลายพื้นที่ของอำเภอราชีไศลที่มีคันดินและคูน้ำ
ล้อมรอบชุมชน ได้แก่บ้านน้ำอ้อม บ้านแคน บ้านสระคู และแหล่งโบราณคดีเมืองคงโคก รวมถึงบ้านดวน
ใหญ่ อำเภอวังหิน ที่เคยเป็นบ้านปราสาทสระสี่เหลี่ยมดงลาดวน (“สิกาไว” เดินมารับ)

นายหญิง : (เสียงม้าเดินมาแล้วหยุด) ถึงแล้วจ้า นี่แหละทุ่งไศล ที่บรรพชนของเราดูแลรักษาหลายชั่ว
อายุคนแล้ว

สาวไซ้ : นายน้อยระวังหน่อย เตียวก็หกล้มหลอก

นายหญิง : (สิกาไว เดินไปพุงนายหญิงลงจากม้าด้วยความทะนุถนอม) เป็นไงบ้างจ๊ะ ท่าน “สิกาไว”
ปีนี้ปลูกข้าวได้เยอะไหม

ลิกาไว : นายหญิง นายน้อย (สบตานายหญิง) ปีนี้ทุ่งไศลของเราสามารถผลิตพืชพันธุ์ธัญญาหารได้เป็นที่น่าพอใจจะ

นายหญิง : (หันมองหาที่มาของกลิ่นหอม ทาทำสุดดม) เอะนี่ ถึงฤดูดอกกลาดวนบานแล้วหรือ ดุสิตดอกกลาดวนบานสะพรั่งเต็มไปหมดเลย (เสียงสุดดม) กลิ่นดอกกลาดวนช่างหอมหวานลอะไรว่างนี้

สากาไว : ไซ้จะนายหญิง ฤดูนี้เป็นฤดูดอกกลาดวนบานจะ ข้าได้เตรียมช่อดอกกลาดวนสวยๆไว้ให้นายหญิงด้วยจะ

นายน้อย : อ้อ... สงสัยนายหญิงของพี่ลิกาไวคงอยากมาตรวจใจคนแถวนี้มากกว่ามาตรวจพืชพันธุ์ธัญญาหารแน่เลย (ทั้งสองเขินอาย)

นายหญิง : เจ้านี้ (เสียงตัดพ้อน้องสาว) แล้วนี่ชาวบ้านเขากำลังทำอะไรกันอยู่หรือจะทำน “ลิกาไว”

ลิกาไว : เขากำลังหาเกลือจะ (เดินไปแหล่งหาเกลือ) เกลือของพวกเรานำไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับหมักอาหารและใช้เป็นค่าตอบแทนสำหรับทหารที่ออกรบด้วยนะจะ

สาวใช้กระเทย : นายน้อยรู้ไหมว่า บรรพชนของเราใช้เกลือหมักปลาเค็ม จนกลายเป็นปลาร้าเลยนะคนถิ่นนี้เขา

นายน้อย : (เมื่อนายน้อยเห็นทุ่งข้าว รีบลงจากม้าไปดูทุ่งข้าวด้วยความตื่นเต้น) โอ้โฮ ทุ่งข้าวของเราทำไมอุดมสมบูรณ์อย่างนี้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2564 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชิดศักดิ์ ฉายถวิล เป็นผู้เก็บข้อมูล และได้เขียนบทการแสดงแสง สี เสียงขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อชุดการแสดงเป็น การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีททธา มนตรา ศรีพฤทเธศวร ตอน สีบราชมรรคคา ศรีขยราชา ชัยวรมันที่ 7 เป็นการสร้างสรรค์ และปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด โดยมีการเขียนบท และบทเจรจาขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นบทเจรจาของ ศรีสุกรรมมา กำสะเตงจิง พระนางศรีเทวี และนายช่างที่ควบคุมการสร้างปราสาทเขาพระวิหาร ดังนี้

ข้าราชการบริพาร : นายท่าน (พูดพร้อมกัน เมื่อทุกคนเห็นศรีสุกรรมมา กับภรรยา เดินมา นั่งลงแสดงความเคารพ)

ศรีสุกรรมา : เป็นไงบ้านท่านนายช่าง การสร้างระเบียงคตเสร็จเรียบร้อยแล้วไหม

นายช่าง : เสร็จเรียบร้อยแล้วขอรับนายท่าน

ศรีสุกรรมา : แล้วพวกเจ้าเตรียมเครื่องบวงสรวงเพื่อรอรับเสด็จองค์สุริยวรรมันเสร็จหรือยัง

นายช่าง : เครื่องบวงสรวงเตรียมพร้อมแล้วขอรับนายท่าน (ศรีสุกรรมา กับภรรยาเดินตรวจงานต่อ โดยมีนายช่างคอยติดตาม)

ภรรยา : เอ๊ะ นี่ก็จะถึงเวลาที่องค์สุริยวรรมันจะเสด็จแล้วนะ ฮayangประภทรา บุตรสาวเรา กับ ฮayangประภาวดี หลานสาวของเราไปไหน ทำไมยังไม่เห็นออกมาเลย (เสียงม้าร้องพร้อมกับมีหญิงสาวรูปงามขี่ม้าออกมา)

ประภทรา : มาแล้วจ้า มาแล้วจ้า (ลงจากม้า เดินไปหาพ่อกับแม่ทำความเคารพ) ท่านพ่อ ท่านแม่ ลูกกับท่านพี่มาถึงแล้วจ้า

ประภาวดี : พอดีเราทั้งสองไปเก็บดอกเกด ดอกไม้มงคลในดินแดนถันน้ำใช้ในพิธีบวงสรวงจ้า

ภรรยา : อ้าวๆ ถ้าอย่างนั้นเจ้าทั้งสองก็ไปเตรียมตัวเพื่อมารอรับเสด็จองค์สุริยวรรมัน

ประภทรา : จ้าท่านแม่

ประภาวดี : จ๊ะท่านป้า

2. ตัวละคร ประกอบการแสดง สี่ เสียง

ตัวละครหลักที่มีบทบาทในการแสดง สี่ เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤตเศศวร ประกอบด้วย ดังนี้

2.1. ตัวละครเอก

1. พระเจ้าสุริยวรรมันที่ 1

2. พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 หรือ ศรีชัยราชา

3. พระแม่พินสววรรณครามวตรี

4. พระนางกัมพูชาลักษมี

5. พระนางชัยราชเทวี

6. พระนางอินทรเทวี

7. ศรีสุกรรม กำสแตงจี

8. ฮยางประกัทร

9. ฮยางประภาวดี

2.2. ตัวละครประกอบ

1. นายน้อย

2. นายหญิง

3. ลีกำไว

4. มะตู

5. สาวรับใช้

6. สาวรับใช้กระเทย

7. ตัวละครที่เป็นนางรำ นางระบำ

3. เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพฤทเธ
ศวรช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับตัวละคร ช่วยเสริมบรรยากาศ และอารมณ์ความรู้สึกของ

การแสดงการแต่งกายแบ่งออกเป็น การแต่งกายแบบประยุกต์ และแบบสร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ตัวเอกเป็นเครื่องแต่งการสร้างสรรค์ที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ที่เน้นความทันสมัย โดยการนำแนวคิดตามรูปภาพ และจินตนาการมาสร้างสรรค์เป็นเครื่องประดับ และชุดการแสดง เพื่อให้เครื่องแต่งกายที่สวมใส่มีความแปลกใหม่ ตระการตา มีความระยิบระยับ ดึงดูดสายตาผู้ที่เข้ารับชมการแสดง เครื่องแต่งกายสมัยใหม่จะมีความประณีต และทำขึ้นจากวัสดุสมัยใหม่ มีความทันสมัย เพื่อช่วยส่งเสริมบุคลิกนักแสดง เครื่องแต่งกายของแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป เช่น นักแสดงชายที่แสดงเป็นพระเจ้าสุริยวงษ์ที่ 1 จะสวมเครื่องประดับหัวที่เรียกว่าหัวขอม ที่เลียนแบบมาจากเครื่องประดับศรีษะตามภาพจำหลักที่ปราสาทหินเขาพระวิหาร ช่วงลำตัวเปลือย สวมเครื่องประดับกรองคอลงรักปิดทองประดับด้วยพลอยและเพชร สวมรัดต้นแขน และข้อมือ ช่วงล่างนุ่งผ้าไหมด้วยเตี่ยว คล้ายโจงกระเบน แต่จะมีความรัดรูป สวมเครื่องประดับรัดสะเอว ห้อยหน้า และกำไรข้อเท้า ส่วนนักแสดงผู้หญิงจะนิยมสวมเครื่องประดับศรีษะ ด้วยเทริดอับสร่า ที่จัดทำมาเพื่อตัวละครแต่ละตัว ช่วงตัวสวมเกาะอกและใช้ผ้าไหมพันรอบอก และใส่เครื่องประดับเช่น กรองคอ สังกวาล รัดต้นแขน กำไรข้อมือ ส่วนช่วงล่าง นุ่งด้วยผ้าไหมจับจีบหน้านางทั้งสองด้าน มีชายพก และสวมรัดสะเอว ห้อยหน้า กำไรข้อเท้า

รูปแบบที่ 2 ตัวประกอบ เป็นเครื่องแต่งกายที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ประดิษฐ์ขึ้นตามจินตนาการ หรือได้รับแรงบันดาลใจจากนักแสดงในละครทีวี ที่เน้นการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น ชุดแต่งกายของทหาร ใส่เสื้อแขนสั้นสีด้าหรือสีน้ำตาลหรือช่วงบนเปลือย สวมกรองคอหนังสีด้า ช่วงท่อนล่างนุ่งกางเกงขาสั้น มีผ้าสีพื้นมัดเอว ทหารหญิงนิยมสวมเสื้อแขนสั้น นุ่งกางเกงขาสั้น มีผ้ามัดหัว และคาดเอว หรือนักแสดงทหารบางคนจะแต่งกายช่วงบนเป็นตะเบงมาก ช่วงล่างนุ่งโจงกระเบน

ภาพประกอบ 45 การแต่งกายของทหารชาย

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ภาพประกอบ 46 การแต่งกายของทหารหญิง

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 47 การแต่งกายของพระเจ้าสุริยวงค์ที่ 1

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุ ประถมศึกษา

ภาพประกอบ 48 การแต่งกายของพระนางชัยราชเทวี

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุมน ปรณุ ทิโต ชีเว

4.ดนตรีประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ เป็นดนตรีที่ใช้ในการแสดงสำหรับเล่าเรื่องราว จะเป็นเสียงบรรยายที่เล่าถึงความ เป็นมาของการสร้างบ้านเมืองศรีสะเกษ ประกอบกับการใช้เสียงดนตรีร่วมสมัยที่มีความสมัยใหม่ และ มีการสอดแทรกเสียง (Sound Effect) เข้าไปในการแสดง เช่น เสียงข้างร้อง เสียงม้าวิ่ง เสียงม้าเดิน เสียงแตร เสียงฟ้าร้อง เสียงลม เสียงฝนตก เสียงแผ่นดินไหว เสียงสกดหิน เสียงตีมีด เสียงสวดภาษา เขมร เสียงกรีดญาติ เพื่อให้เกิดบรรยากาศและความสมจริง

ส่วนเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏยะลีลา สุริยนาถบัญชา สถาปนาองค์กมรเตง ชคตะ การแสดงนาฏยะลีลา กुरुเกษตรวัฒนา การแสดงนาฏยะลีลา กมรเตงชคตะศรีพุทธเศศวร การ แสดงประเพณีปิ้งเอ้าะเปรี๊ยะแค เป็นเพลงบรรเลงที่มีสำเนียงเขมรใช้วงมโหรีอีสานใต้ ซึ่งดนตรีที่ใช้ ประกอบการแสดงจะทำให้เห็นร่องรอยของอิทธิพลการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และประกอบ เสียงเครื่องดนตรีสมัยใหม่ เพื่อให้การแสดงมีกลิ่นอายทางวัฒนธรรมอีสานใต้ ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ และมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานใต้ที่สำคัญอย่างหนึ่ง จึงนำเพลงบรรเลงที่มีสำเนียงเขมร วง มโหรีอีสานใต้เข้ามาใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงนาฏศิลป์ และนาฏศิลป์ร่วมสมัย ในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ

ทั้งนี้ในการบรรเลงวงมโหรีอีสานใต้ในแต่ละครั้ง จะมีการใช้เครื่องดนตรี และมี รูปแบบการรวมวงหรือการผสมวง ที่แตกต่างกันออกไปตามโอกาสของการแสดง และรูปแบบเสียง ประกอบการแสดงบางช่วงก็จะมีทั้งเสียงพูดเจรจา ซึ่งเสียงดนตรีในการแสดงจะใช้เสียงดนตรีพื้นบ้าน อีสานใต้เป็นหลักซึ่งมีการประสมวงจากเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ประกอบด้วย

1. กระจับปี่ (จะเข้)
2. จับเปย (กระจับปี่)
3. ตระว (ซอกันตรึม)
4. ตระวกนาล (ซอกกลาง)
5. ตระวอู้ (ซออู้)
6. สกวล (กลองกันตรึม)

7. สไล (เป็)
8. ฉิ่ง
9. ฉาบ
10. กรับ

วงมโหรีอีสานใต้ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังต่อไปนี้

1. **กระปรือ(จะเข้)** เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีดหนึ่ง เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีดในแนวนอน มี 3 สาย สมัยก่อนสายทำจากเส้นไหมพ่น ปัจจุบันทำจาก สายเบรกจักรยาน การบรรเลงใช้มือขวาสำหรับดีด ส่วนมือซ้ายกดสายบนเสียงที่ต้องการ

ภาพประกอบ 49 กระปรือ (จะเข้)

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุณ ปณุ ทิโต ชีเว

2. จับเปย (กระจับปี) ในไทยเรียกว่ากระจับปีเขมร เป็นเครื่องสายประเภทดีดมีคันจับที่มีความยาว มีตัวกะโหลกใหญ่ มีลูกบิดสำหรับขึงสาย ลักษณะคล้ายกระจับปีของไทย จะมีความแตกต่างตรงที่กระจับปีจะมีสาย 4 สาย ในปัจจุบันจับเปยนิยมบรรเลงในงานพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ และใช้ประกอบการขับร้อง

ภาพประกอบ 50 จับเปย (กระจับปี)

ที่มา : ผู้วิจัย

3. ตรีว (ซอกันตรีม) ซอกันตรีม หรือ ตรีวกันตรีม เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสีที่มีบทบาทสำคัญในวงกันตรีมของอีสานได้มาช้านาน คันทวน หรือ ตัวซอ ทำจากไม้หลากชนิดที่หาได้ในท้องถิ่น กลองเสียง ซึงด้วย หนังงูเหลือม หรือหนังจำพวกตะกวด มีช่องเสียง อยู่ด้านตรงข้ามหน้าซอ ใช้สายลวดมี 2 สาย คันชักอยู่ระหว่างสาย คันซอยาวประมาณ 60 เซนติเมตร มีลูกบิดอยู่ตอนนอกซอใช้รัดด้วยเชือก มีคันชักผูกเชือกหางม้า หรือไनोंล่อนทำหน้าที่ถูลงบนสายโลหะจำนวน 2 สาย ที่พาดซึงในลักษณะเดียวกันกับซอในภาคกลาง เพื่อให้เกิดเสียงดังกังวาล บางครั้งจะเห็นมีการดัดแปลงประยุกต์กะโหลกซอ

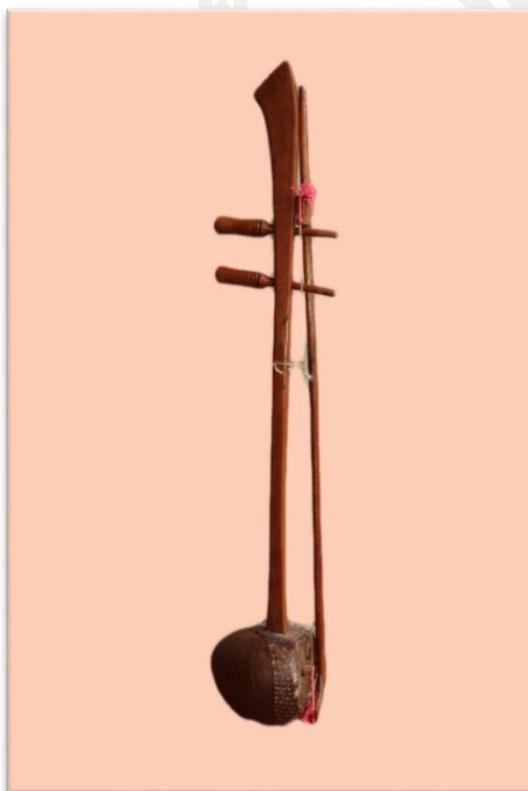

ภาพประกอบ 51 ตรีว (ซอกันตรีม)

ที่มา : ผู้วิจัย

4. **ตร้าวู้ (ซอฮู้)** เครื่องสายใช้สี่ กล้องเสียงทำด้วยกระโหลกมะพร้าว ฝานออกด้านหนึ่งหุ้มด้วยหนัง ด้านตรงข้ามเป็นกล่องเสียง คันซอทำด้วยไม้ สายทำด้วยลวด คันซอก้อยู่ระหว่างสาย มีเล่นกันในท้องถิ่นมาช้านานแล้ว การเทียบเสียง ขึ้นคู่ 5 โด-ซอล

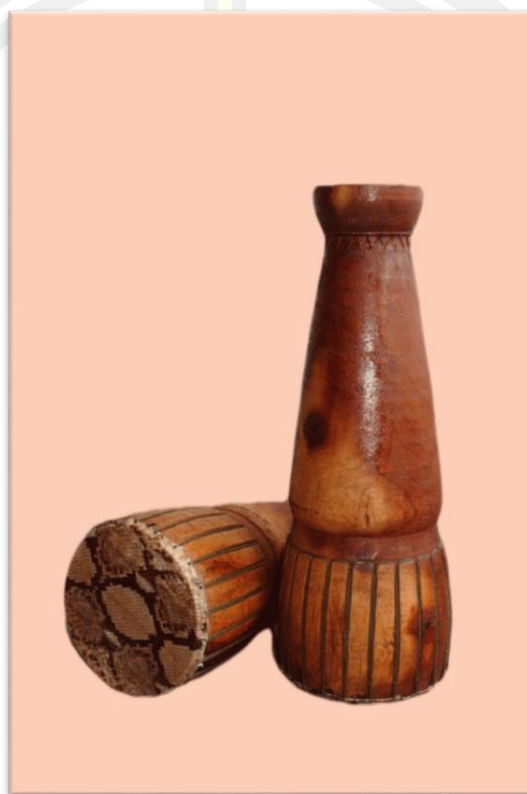

ภาพประกอบ 52 ตร้าวู้ (ซอฮู้)

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

5. สกวล (กลองกันตรึม) มีลักษณะเป็นกลองขนาดเล็ก รูปร่างคล้ายโตน ดินเผา ตัวกลองชุดจากไม้ขนุน หรือลำต้นมะพร้าวโดยกลึงภายนอกให้ได้รูปร่างเสียก่อน จึงเจาะคว้านภายในให้เป็นโพรงกลวง ใช้หนังวัวหรือหนังงูเหลือมหุ้มปากกลอง

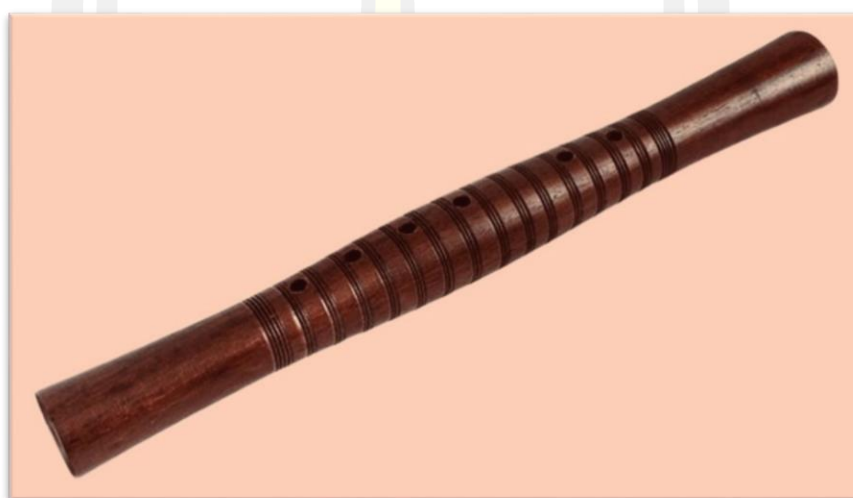

ภาพประกอบ 53 สกวล (กลองกันตรึม)

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

6. สไล (เป็) เป็นเป็ที่ทำจากไม้ไผ่ ส่วนที่เป็นตัวเป็ทำด้วยไม้้อ โดยเหลาปลายข้างใดข้างหนึ่งจนบางแล้วเป็ให้แบนประกบกันในลักษณะลื่นคู่ แต่ที่ปลายลื่นยังมีลักษณะกลมเพื่อสอดส่วนที่เป็นท่อนปลายของตัวเป็ และใช้ไม้ไผ่หรือหวายเล็กเป็ประกบกัน เพื่อให้ปลายลื่นของเป็มีรูปร่างคงเดิมอยู่เสมอ ลำตัวของเป็้อจะเจาะรูด้านบน 7 รู และด้านล่างอีก 1 รูไว้สำหรับปิดเปิดเปลี่ยนระยะทางเดินของลมเวลาเป่า

ภาพประกอบ 54 สไล (เป็)

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุณ ปณุ ทิโต ชีเว

7. ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยทองเหลือง หล่อหนา ปากผายกลม 1 ชุด มี 2 ฝา ฉิ่งมี 2 ชนิดคือ ฉิ่งสำหรับวงปี่พาทย์ และ ฉิ่งที่ใช้สำหรับวงเครื่องสายและวงมโหรี ฉิ่งสำหรับวงปี่พาทย์มีขนาดที่วัดผ่านศูนย์กลาง จากขอบข้างหนึ่งไปสุดขอบอีกข้างหนึ่ง กว้างประมาณ 6 – 6.5 ซม. เจาะรูตรงกลางสำหรับร้อยเชือก เพื่อให้จับสะดวกขณะตี ส่วนฉิ่งสำหรับวงเครื่องสายและวงมโหรี นั้น มีขนาดเล็กกว่า วัดผ่านศูนย์กลางได้ขนาดประมาณ 5.5 ซม

ภาพประกอบ 55 ฉิ่ง

ที่มา : ผู้วิจัย

8. ฉาบ เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยโลหะคล้ายฉิ่ง แต่หล่อให้บางกว่า ฉาบมี 2 ชนิดคือฉาบเล็ก และ ฉาบใหญ่ ฉาบเล็กมีขนาด ที่วัดผ่านศูนย์กลางประมาณ 12 -14 ซม ส่วนฉาบใหญ่มีขนาดที่วัดผ่าน ศูนย์กลางประมาณ 24 -26 ซม เวลาบรรเลงใช้ 2 ฝ่ามาตีกระทบกันให้เกิดเสียงตามจังหวะ เมื่อฉาบทั้งสองข้างกระทบกันขณะตีประกบกันก็ จะเกิดเสียง ฉาบ แต่ถ้าตีแล้วเปิดเสียงก็จะได้ยินเป็น แฉ่ง แฉ่ง แฉ่ง เป็นต้น

ภาพประกอบ 56 ฉาบ

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุณ ปณุ ทิโต ชีเว

9. กรับ ทำด้วยไม้ไผ่ซีก เหลาให้เรียบและเกลี้ยงเกลา เพื่อมิให้ผิวและเสี้ยนบาดและตำมือ รูปร่างแบนตามซีกไม้ ไผ่และหนาตามขนาดของเนื้อไม้ เช่นหนาสัก ๑.๕ ซม. กว้างสัก ๓-๔ ซม. และตามยาวประมาณ ๔๐ ซม. ทำเป็น ๒ อัน หรือคู่ ใช้ตีให้ผิวกระทบกันทางด้านแบน เกิดเสียงได้ยินเป็น"กรับ-กรับ-กรับ" และคงจะเนื่องด้วยเสียง นี้เองจึงเรียกเครื่องดนตรีชนิดนี้ว่า "กรับ" ต่อมาผู้ประดิษฐ์ทำด้วยไม้แก่นหือไม้จริงแต่ก็เหลาเป็นรูปร่างอย่างซีกไม้ไผ่ คงใช้ในลักษณะเดียวกับกรับไม้ไผ่

ภาพประกอบ 57 กรับ

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

5. ระบบแสง สี เสียง

องค์ประกอบที่สำคัญในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ คือ เทคนิคการใช้แสง สี เสียง และเทคนิคในการแสดง ซึ่งแสง สี เสียง ในการแสดงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ที่รับชมการแสดง การใช้เทคนิคแสง สี เสียง ที่ปรากฏในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแสง สี เสียง ที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ชมเพื่อให้ทราบถึงการใช้แสง สี เสียง ดังนี้

1. พื้นที่ให้แสง การแสดงจะแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ การให้แสงจึงมุ่งเน้นไปที่บริเวณเหล่านั้น ไม่งั้นจะทำให้แสงสว่างไม่เท่ากันไปทั่วบริเวณ ทำให้บรรยากาศกระด้างไม่มีความลึก
2. ความเข้มของแสง แสงที่มีความเข้มต่างกัน ย่อมให้แสงสว่างต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงและอารมณ์ในการแสดง เช่น ฉากรัก หากสว่างมากเกินไปก็จะขาดความหวานลึกซึ้ง ในขณะที่ฉากรบหากมืดเกินไปก็จะขาดความตื่นเต้น
3. ทิศทางของแสง ทิศทางของแสงที่แตกต่างกัน ก็มีผลต่ออารมณ์ในการแสดงที่แตกต่างกันออกไป เพราะการใช้ทิศทางการส่องของแสงจะทำให้เกิดเงา ให้เกิดแสงสว่างที่ตัดกันมาก หรือทำให้เกิดภาพที่นุ่มนวลได้ นอกจากนี้ทิศทางของแสงอาจให้ความหมาย เช่น มีแสงส่องขนานลงมาที่พื้น และให้ผู้แสดงเคลื่อนไหวเข้าไปหา ก็จะทำให้ความรู้สึกของการแสวงหา หรือความหวังก็ได้
4. สีของแสง สีเป็นสิ่งที่สร้างบรรยากาศของธรรมชาติ เช่น ฉากพระอาทิตย์อัสดง ท้องฟ้าจะเป็นสีม่วงอ่อนครามปนส้ม หรือสีส้ม อาจสร้างอารมณ์ให้คนดูคล้อยตามได้แต่โดยปกติการแสดงแบบสมจริงจะไม่นิยมใช้สีของแสงมากนัก เว้นแต่เป็นสีเพื่อสร้างบรรยากาศสมจริงตามธรรมชาติเท่านั้น ข้อควรระวังเรื่องการใช้สีของแสงคือ สีของแสงสามารถเปลี่ยนสีจริงของวัตถุได้

โดยเฉพาะสีของเสื้อผ้า ยกตัวอย่างเช่น เสื้อผ้าสีเขียว หากใช้แสงสีแดงเสื้อผ้านั้นจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลไหม้เป็นต้น (สุรพล วิรุฬห์รักษ์ 2543)

การแสดงแต่ละฉากจะมาจากการใช้เสียงที่แตกต่างเพราะแสงบางตัวจะสามารถใช้บ่งบอกเวลาได้เช่น การใช้แสงสีส้มส่องไปยังฉากท้องพระโรงของปราสาทขอม แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของยุคปราสาทขอมโบราณ การใช้ไฟ Moving herd สีขาวสว่างฉายพร้อมกับไฟ Par led สีน้ำเงินสลัวๆ จากบริเวณด้านหน้าผู้ชมไปยังด้านหลัง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เห็นเงานักแสดงเท่านั้น และใช้ Follow light เพ้นเน้นตัวนักแสดงให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น

การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญในงานเทศกาลดอกคำวนวน สืบสานประเพณี สีเผ่าไทศรีสะเกษ รูปแบบการแสดงแสง สี เสียง จึงถือเป็นจุดเด่นของการจัดงาน ซึ่งเป็นการนำเสนอถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการสร้างเมืองศรีสะเกษ ซึ่งการแสดงได้สอดแทรกภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และการแสดงถึงการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกันเพื่อดำรงชีวิตอย่างสงบสุข รูปแบบในการแสดงจึงเป็นการแสดงนาฏกรรม การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยผสมผสานระบบเทคโนโลยีแสง สี เสียง เพื่อให้การแสดงมีความสมจริง และสมบูรณ์

พหุ อนุ ชาติ โธ ชีเว

พัฒนาการของ
การแสดงแสง สี เสียง

- จังหวัดศรีสะเกษได้เริ่มจัดงานเทศกาลดอกคำวนวนาน สืบสานประเพณี สีเผ่าไทยศรีสะเกษ ได้รับการสนับสนุนจากกรมศิลปากร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดการแสดงแสง สี เสียง ขึ้นเป็นครั้งแรกของจังหวัดศรีสะเกษ

อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพฤทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ 5 ช่วงที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 -
กระทั่งถึงปี พ.ศ. 2564 มี
พัฒนาการที่สรุปได้ดังนี้

- กรมศิลปากรร่วมกับจังหวัดศรีสะเกษ เข้ามาแนะนำเรื่ององค์ประกอบของการแสดงต่างๆ และให้นายศุภวัฒน์ จงศิริ เป็นผู้ควบคุมกำกับการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤทเธศวร ให้มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น

ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2530 - 2535

พ. ศ 2530

พ. ศ 2539 - พ.ศ.2535

ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2536 - 2539

พ.ศ. 2536

พ.ศ.2537

พ.ศ. 2538

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ร่วมส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนบทละคร และรูปแบบการแสดง ได้เพิ่มตัวละคร เครื่องแต่งการและอุปกรณ์ประกอบการแสดง

- จังหวัดศรีสะเกษได้มอบหมายให้บุคลากรส่วนราชการ ร่วมเป็นนักแสดง และร่วมเป็นผู้กำกับการแสดง และปรับเปลี่ยนให้มีความแปลกใหม่ และจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤทเธศวร เป็นประจำทุกปี

- มีการนำของกลุ่มชาติพันธุ์ สวาย เขมร ลาว เยอ เข้าร่วมประกอบเป็นการแสดงแสง สี เสียง ศรีพฤทเธศวร

พ.ศ. 2540 - 2550

- ยังใช้บทละครเดิม แต่มีการประชาสัมพันธ์ฝ่ายรายการโทรทัศน์ และมีการนำดารานักแสดงชาย - หญิง เข้ามาร่วมแสดง แสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร และได้เพิ่มการแสดง ระบุว่า เข้าไป 2 ชุด 1. ระบุว่าศรีพทุทเศศวร 2. ระบุว่าศิวัระราตรี ศรีพทุทเศศวร

ช่วงที่ 4 พ.ศ.2551 - 2558

พ.ศ.2551-พ.ศ.2558

- ยังคงมีการใช้บทละครเดิม และปรับใหม่ และมีการว่าจ้างอแกนซ์ (Organize) มีการปรับรูปแบบเทคนิคการแสดง แสง สี เสียง ระบบเสียง ให้มีความทันสมัยและตื่นตามากยิ่งขึ้น

ช่วงที่ 5 พ.ศ. 2559 - 2564

พ.ศ. 2559

- ทางจังหวัดศรีสะเกษได้มอบให้ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ รับผิดชอบการจัดงานเทศกาลดอกกล้วยม บาน สืบสานประเพณี สีเผ่าไทยศรีสะเกษ ทั้งยังรับผิดชอบการแสดง แสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร อีกด้วย

พ. ศ 2560

- เว้น การจัดงาน เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสวรรคต

พ. ศ 2561 - 2564

- องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มอบหมายให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชิดศักดิ์ ฉายถวิล มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ดำเนินการกำกับการแสดง แสง สี เสียง และได้มีการเปลี่ยนชื่อการแสดง แสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร เป็นการแสดง แสง สี เสียง อารยะธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร มีการเก็บข้อมูลในการเขียนบทขึ้นมาใหม่ และปรับเปลี่ยนการแสดงให้มีความทันสมัย และมีความร่วมสมัยมากขึ้น

ตาราง พัฒนาการการแสดง แสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร

ที่มา : ผู้วิจัย

ตอนที่ 2. รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ

นาฏศิลป์ร่วมสมัย เป็นนาฏศิลป์ที่ถูกพัฒนามาจากแนวคิดของนาฏศิลป์สมัยใหม่ ปราศจาก ลำดับขั้นตอนของนักเต้น สามารถแสดงได้ทุกที่ และควรเกิดจากการทดลองเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ที่สร้างสรรค์ทั้งในรูปแบบของการเคลื่อนไหว แนวความคิด หรือองค์ประกอบการสร้างสรรค์ มีอิสระในการตีบทความทั้งต่อตัวผู้สร้างสรรค์ผลงาน และผู้ชม ถึงแม้ว่าแนวคิดในนาฏศิลป์ร่วมสมัย จะมีความอิสระมากเพียงใดแต่ในแง่ของกระบวนการสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีแบบแผน ทั้งในด้านการค้นหาวัตถุดิบในการเคลื่อนไหวที่ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ เข้ามากระตุ้นกระบวนการสร้างสรรค์ในนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีหลากหลายวิธี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความถนัด และความรู้ความสามารถของนักสร้างสรรค์ (ฉนกร สรรยวราภิกู๋. 2558)

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเป็นการสร้างสรรค์บนพื้นฐานนาฏศิลป์ตามแบบแผน โดยมีพื้นฐานมาจากท่ารำของนาฏศิลป์ไทย และยังมีการสร้างสรรค์จากนาฏศิลป์สากล ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์แบบดั้งเดิมมีความสวยงามในตัวเอง แต่อาจไม่สามารถสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจถึงการแสดงนั้นได้จึงทำให้การแสดงนาฏศิลป์ไทยยังไม่เป็นที่ยอมรับ กับคนรุ่นใหม่ และนอกจากนี้การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยโดยการปรับเปลี่ยน ออกแบบ ลีลาการแสดงให้นักแสดงมีความสัมพันธ์ ทำให้เกิดรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยใช้การสื่อความหมายและการแสดงทำให้การแสดงไม่ซ้ำซ้อน ทำให้ผู้ชมเข้าใจในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่ต่างไปจากเดิม

รูปแบบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการสร้างสรรค์ การผสมผสาน หรือการตีความ เป็นการออกแบบลีลาท่าทาง มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้องค์ประกอบของนาฏศิลป์ไทย โดยมีการจัดกระบวนการร่างกาย กำหนดจุดของผู้แสดง หรือการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายตามรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัยมีการพัฒนาตามช่วงเวลา โดยมีการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ โดยรูปแบบสร้างสรรค์ ทดลอง และนำมาผสมผสานกับองค์ประกอบต่างๆ

นาฏศิลป์ร่วมสมัย เป็นศิลปะการแสดงที่พบเห็นทุกยุคทุกสมัย เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดวิถีคิด การออกแบบการแสดง การออกแบบการสร้างสรรค์ การเลียนแบบ ตามรูปแบบสังคม นาฏศิลป์ร่วมสมัยสามารถดำรงอยู่ได้ขึ้นอยู่กับความชอบ และเติบโตขึ้นได้จากกระบวนการค้นคว้า กระบวนการสร้างสรรค์ การทดลอง การตีความ หรือการผสมผสาน เฉพาะตัวของศิลปินคนนั้น ใน

การสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์สู่รูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่มีการพัฒนาตามช่วงเวลา การนำเสนอเรื่องราว หรือรูปแบบการสร้างสรรคที่แตกต่างไปจากเดิมในรูปแบบของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ (2563 : สัมภาษณ์)

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุเทศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีแนวคิดในการสร้างสรรคนำการแสดงของกลุ่มวัฒนธรรมชาติพันธ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยนโยบายของภาครัฐ และสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้ามาร่วมสนับสนุนในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพทุเทศวร ให้มีการสร้างสรรค พัฒนาปรับเปลี่ยนมาโดยตลอด จะเห็นได้จากรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยเริ่มตั้งแต่ 1. สุริยะนาถ บัญชา สถาปนาคณะกรมตงชคตะ 2. กุรุเกชตรวฒนา 3. กรมตง ชคตะ ศรีพทุเทศวร ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยทั้งสามชุดได้ถือว่าการแสดง ที่สร้างสรรคมาจาก พิธีกรรมความเชื่อ และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธ์ โดยมีรูปแบบการแสดง การเคลื่อนไหว กระทบท่า และการแต่งกายจากนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย และนาฏศิลป์สกุลอื่นเข้ามาร่วมผสมผสาน รวมถึงการนำเทคนิคดนตรีมามีส่วนร่วมในการสร้างสรรคการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยทั้งสามชุดนี้ถือว่าการปรับเปลี่ยนพัฒนารูปแบบให้เข้ากับการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพทุเทศวร ให้มีความทันสมัยมากขึ้น ทำให้มองเห็นถึงวัฒนธรรมที่ร่วมสมัยเป็นการสร้างสรรคผลงานและส่งเสริมให้การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพทุเทศวร ให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเรียงลำดับการแสดงร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพทุเทศวร จังหวัดศรีสะเกษ และองค์ประกอบการแสดงการสร้างสรรค ดังต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพทุเทศวร จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2564

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้รู้ และทำการวิเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมใน

ระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2564 ประกอบด้วยดังนี้

1. บทการแสดง

การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทธศวร จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งการแสดงออกเป็น 8 องค์กร 11 ฉากการแสดงแสง สี เสียง ในแต่ละองค์กร แต่ละฉาก เป็นการบอกเล่าเรื่องราวถึงประวัติศาสตร์และช่วงเวลาที่สำคัญที่เกิดขึ้นในดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ที่มีอารยธรรมอันสูงส่ง เปรียบประหนึ่งแผ่นดินที่สถิตแห่งองค์มหาเทพ ดังนี้

องค์กรที่ 1 สุริยะบัญชา สถาปนา “กมรเตง ชคตะ ศรีพฤทธศวร”

ฉากที่ 1 สุริยะนารถบพิตร สำแดงฤทธิ์แห่งจิต สถิตองค์ กมรเตง ชคตะ

องค์กรที่ 2 “สาปสุริยะ แดนวิภะทะ แห่งหุงไศล”

ฉากที่ 2 วิถีประชา วัฒนาหุงกูรุษेत्र

ฉากที่ 3 กูรุษेत्रวินาศ สุริยะยาตร สาปแดนอาถรรพ์

องค์กรที่ 3 กำเนิดกษัตรา ศรีษยราชา ชัยวรมันที่ 7

ฉากที่ 4 พิศवासัยราชเทวี ไมตรีรักชัยยะราชา

ฉากที่ 5 ศรีทธาจากมั่น ชัยวรมันตั้งสัจจะอธิฐาน

องค์กรที่ 4 ศรีษยมหาราช กัมปนาทราชประเพณี ศรีสตรีแห่งแดนวิมายะ

ฉากที่ 6 รวมพลด้านศึก ฝึกปรีอทหารกล้า

องค์กรที่ 5 ศรีษยภูวนาท ประกาศเอกราชกัมพูชพงค์

ฉากที่ 7 ยุทธาวารี ศรีษยภูวนาท ชัยยะราชราชา

ฉากที่ 8 ปราบดาภิเษก เอกองค์กษัตรา ศรีษยราชา สืบพุททาทองคิโพธิสัตว์

องก์ที่ 6 นิमितบรรพชน สิ้นพระชนชัยราชเทวี

ฉากที่ 9 นิमितชัยราชเทวี พระแม่ศรีถิ่นแดนสรวง

ฉากที่ 10 สิ้นพระชนชัยราชเทวี พระแม่ศรีแห่งศรีษยราชา

องก์ที่ 7 สืบราชมรรคา สร้างศรัทธา แดนศรีพฤทเศศวร

ฉากที่ 11 ศรีสะเกษ แดนปรางค์ร้อยกู่ คูบารมีองค์กษัตรา

องก์ที่ 8 นามกระเดื่อง ลือเลื่องเมืองศรี อินทรเทวี สืบแผ่นดินศรีราชมรรคา

ภาพประกอบ 58 ขบวนรับเสด็จพระเจ้าสุริยวงวรมันที่ 7

ที่มา : เพจมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2. ตัวละคร

ตัวละครเป็นหัวใจของบทละคร เพราะเป็นบุคคลที่อยู่ในเรื่อง และมีบทบาททำให้เรื่องดำเนินไปด้วยชีวิตจิตใจ ความคิดของตัวละครส่งผ่านกิริยาจากนักแสดงที่สวมบทตัวละคร ตัวละครมีหลายลักษณะ ตัวละครที่เป็นตัวหลักในการดำเนินเรื่อง ตัวเอก อาจแยกได้เป็น 2 ชนิด คือ ตัวเอก และตัวพระเอก หรือนางเอก โดยปกติพระเอก และนางเอกเป็นตัวดำเนินเรื่องหลักแต่ในบางกรณีเนื้อเรื่องเน้นที่ตัวเอกตัวใดตัวหนึ่ง ส่วนพระเอกและนางเอกเป็นเพียงคู่พระนางช่วยทำให้เรื่องมีสีสัน ตัวละครที่เป็นตัวเอก แต่มิใช่พระเอก ส่วนตัวประกอบ คือตัวละครที่ทำหน้าที่ประกอบหรือสนับสนุนตัวเอก หรือทำให้เกิดเหตุการณ์ในท้องเรื่องเข้มข้น สลับซับซ้อน ขวนคิดตาม หรือทำหน้าที่รับฟัง หรือสะท้อนความคิด และความรู้สึกของตัวเอก แสดงผลตีผลร้ายของสถานการณ์ให้เห็นประจักษ์ ตัวประกอบที่เด่นๆเช่น พ่อ แม่ เพื่อน พระเอก (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2543, น.167)

ตัวละคร ในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ จัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบการแสดง ซึ่งทางผู้กำกับการแสดงได้กำหนดบทบาทตัวละครตามเนื้อเรื่องของการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งตัวละคร มีดังนี้

ตัวละครหลักที่มีบทบาทในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร ประกอบด้วย ดังนี้

2.1.ตัวละครเอก

1. พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1
2. พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 หรือ ศรีชัยราชา
3. พระแม่พิณสวารณครามวตรี
4. พระนางกัมพูชาลักษมี
5. พระนางชัยราชเทวี

6. พระนางอินทรเทวี

7. ศรีสุภธรรม กำสแดงจิ

8. ฮยางประภัทธา

9. ฮยางประภาวดี

2.2. ตัวละครประกอบ

1. นายน้อย

2. นายหญิง

3. สีกำไว

4. มะตู

5. สาวรับใช้

6. สาวรับใช้กระเทย

7. ตัวละครที่เป็นนางรำ นางระบำ

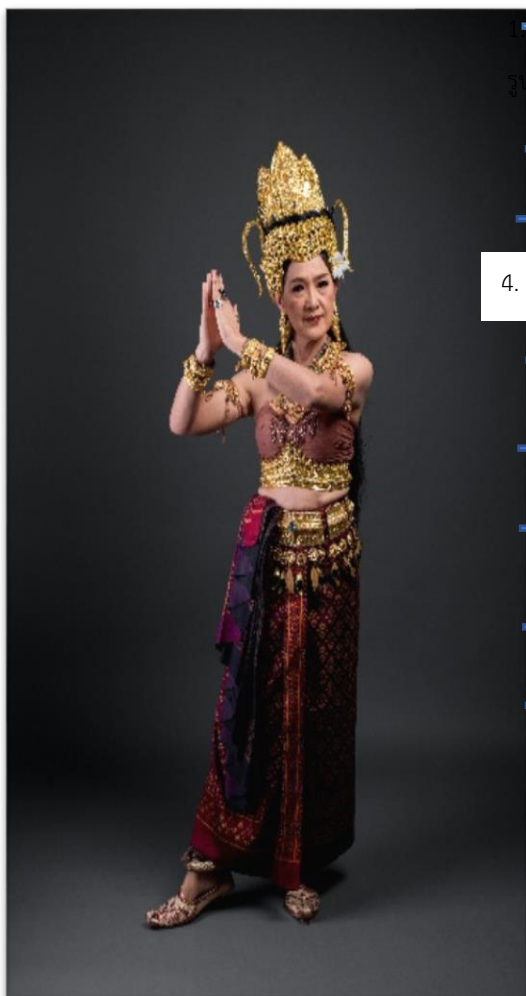

3. เครื่องแต่งกาย

1. พระนางพิณสุวรรณครามวตรี ผู้ที่ช่วยเหลือกษัตริย์ขอมผู้ยิ่งใหญ่พระเจ้าชัยวรมันที่ 2 จนสามารถสถาปนาอาณาจักรกัมพูชและลัทธิเทวะราชาที่ยิ่งใหญ่ เนื่องจากพระนางพิณสุวรรณครามวตรี มีศักดิ์ภรรยาของพระเจ้าชัยวรมันที่ 2 การแต่งกายจึงมีความบางบอกถึงยศถาบรรดาศักดิ์ ซึ่งมีรายละเอียดการแต่งกายดังนี้

1. ศีรษะสวมเทริดอัสรา ออกแบบจากเครื่องประดับศีรษะของ
ป้าโนนางอัสราที่ปราสาทเขาพระวิหาร ทัดดอกลีลาวดีที่หู

2. ต่างหูเป็นรูปหยดน้ำลงรักปิดทองประดับเพชร

3. รัตตันแขนติดลายลงรักปิดทองประดับด้วยเพชร มีตั้งตั้งทูลูกปิด

4. เสื้อเกาะอกสีเนื้อ พันด้วยผ้าไหมสีน้ำตาลเข้ม

5. กรองคอทำด้วยผ้าสีแดงติดลงบนปะเก็น ติดลายลงรักปิดทอง
ประดับเพชร

6. เข็มขัดรัดเอว ทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร

7. กำไลข้อมือทำเป็นรูปกระจังตาอ้อยติดลวดลายลงรักปิดทอง
ประดับเพชร

8. ผ้าไหมมัดหมี่ลายโบราณ จับจีบหน้านาง ทิ้งชายพกลงด้านข้าง

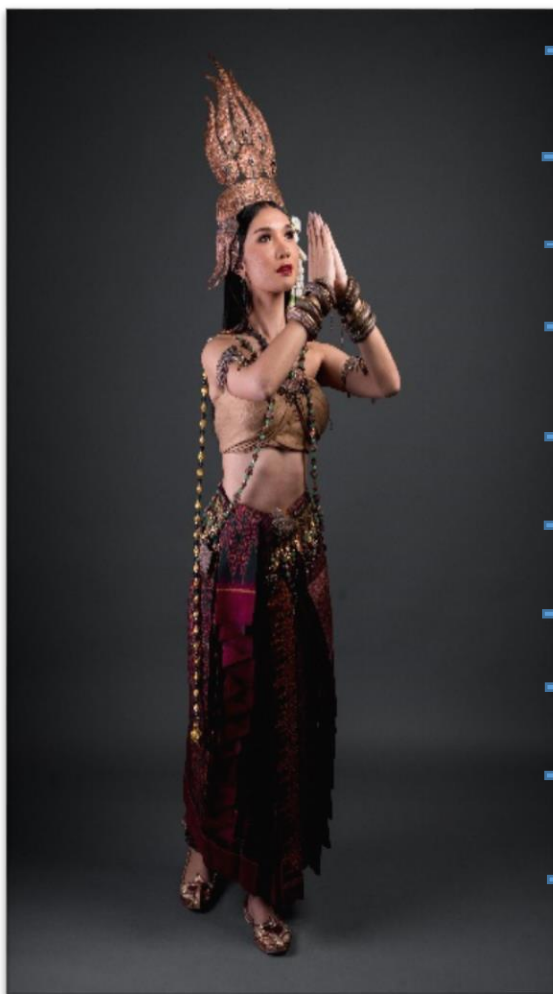
9. กำไลข้อมเท้าหีบวทำจากทองเหลือง

10. รองเท้าปลายงอลสีทอง

ภาพประกอบ 59 พระนางพินสววรรณครามวตรี

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

2. พระนางกัมพูชาราชลักษมี อัครมเหสีแห่งชัยราชา บรรพชนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับกษัตริย์ขอมผู้ยิ่งใหญ่พระนามว่าพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ผู้สร้างเส้นทางราชมรรคา อโรคยาศาลา เนื่องจากพระนางกัมพูชาราชลักษมี มีศักดิ์เป็นลูกสาวของพระนางพระนางพินสววรรณครามวตรี อัครมเหสีแห่งชัยราชา การแต่งกายจึงมีความบางบอกถึงยศถาบรรดาศักดิ์ ซึ่งมีรายละเอียดการแต่งกายดังนี้

1. ศีรษะเทริดอัปสราทองเหลือง ออกแบบมาจากเครื่องประดับ ศีรษะของนางอัปสรที่ปราสาทเขาพระวิหาร ทัตอวะดอกลีลา
2. ต่างหูคล้ายเม็ดอัญมณี ลงรักปิดทองประดับเพชร
3. รัตตันแขนติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร มีลูกปัดห้อยตุ้งติ้ง
4. สร้อยตัวลูกปัดหินหลากสี ผสมกับลูกปัดสีทองปล่อยชายลง ด้านหลังติดลูกตุ้มสีทองลงรักปิดทอง
5. เสื้อเกาะอกสีเนื้อ พันทับด้วยผ้าไหมสีทอง
6. จี๊ทองเหลืองติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร
7. เข็มขัดรัดเอว ทำด้วยปะเก็นต่อลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร
8. รัตตันแขนรูปกระจิงตาอ้อย ติดลายต่างๆลงรักปิดทองประดับเพชร
9. ผ้าไหมมัดหมี่ลายโบราณ จับจีบหน้านาง มีชายพกหางไหล ด้านข้าง
10. สวมรองเท้าปลายงอนสีทอง

ภาพประกอบ 60 พระนางกัมพูชาราชลักษณ์

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

3. พระเจ้าชัยวรมันที่ 1 เป็นตัวละครที่มีบทบาทที่สำคัญ ที่ได้สถาปนา “องค์กมรเตง ชคตะ ศรีลิขเรศวร” ณ ปราสาทเขาพระวิหาร และ “องค์กมรเตง ชคตะ ศรีพฤเทศวร” ณ ปราสาทสระกำแพงใหญ่ เนื่องจากพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 มีศักดิ์เป็นเจ้าเมืองขอม การแต่งกายจึงต้องมีความสง่างามสมกับเป็นเจ้าเมืองขอม เป็นที่เคารพนับถือแก่ชาวเมือง ลักษณะการแต่งกายจึงเป็นเครื่องประดับสีทองบ่งบอกถึงยศถาบรรดาศักดิ์อย่างชัดเจน ซึ่งมีรายละเอียดการแต่งกายดังนี้

1. ศีรษะสวมยอดขอม ออกแบบมาจากภาพจำหลักที่ปราสาทเขาพระวิหาร ตัดลายลงบนปะเก็น ลงรักปิดทองประดับเพชร
2. ต่างหูทองเป็นรูปหอย ลงรักปิดทองประดับเพชร
3. รัตตันแขนพญานาค ตัดลาย ลงรักปิดทองประดับด้วยเพชร
4. กรองคอ ทำด้วยผ้าสีแดงติดลงบนแผ่นปะเก็นตัดลายต่างๆ ลงรักปิดทองประดับเพชร
5. รัตอกทำด้วยปะเก็นตัดลาย ลงรักปิดทองประดับเพชร
6. ช่วงบนลำตัวเปลือย เพื่อให้เห็นสรีระของร่างกาย
7. เข็มขัดรัดเอว ทำด้วยปะเก็นตัดลาย ลงรักปิดทองประดับเพชร
8. รัตตันแขนกำไลข้อมือ เป็นรูปกระจังตาอ้อยตัดลาย ลงรักปิดทองประดับด้วยเพชร
9. ผ้าไหมมัดหมี่ลายโบราณ จับเป็นจีบหน้านาง มีชายพก ด้านซ้ายและด้านขวา
10. สวมแหวนที่นิ้ว ทำจากทองเหลืองประดับพลอย

ภาพประกอบ 61 พระเจ้าชัยวรมันที่ 1

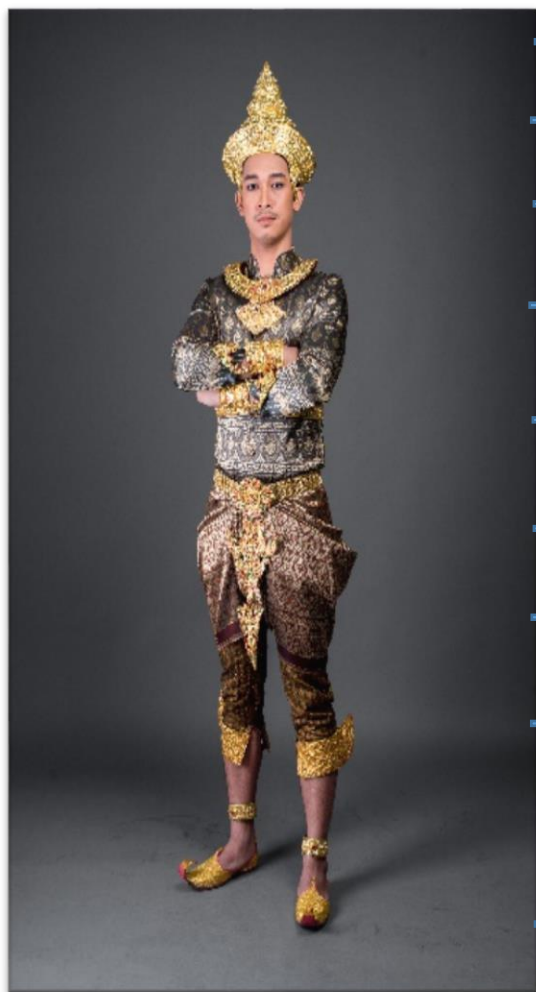
ที่มา : ศิวาลัย ศรีพันธ์

4. ๑

ร พร้อมทั้งได้อัญเชิญ

พระนาคปมาประดิษฐานเวท เทวาลัยศรพฤเทศวร หอปราสาทสระกาแพงใหญ่ เพื่อถอนคำสาปแห่งองค์สุริยวรมัน เนื่องจากพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 มีศักดิ์เป็นเจ้าเมืองขอม การแต่งกายจึงต้องมีความสง่างามสมกับเป็นเจ้าเมืองขอม เป็นที่เคารพนับถือแก่ชาวเมือง ลักษณะการแต่งกายจึงเป็นเครื่องประดับสีทองบ่งบอกถึงยศถาบรรดาศักดิ์อย่างชัดเจน ซึ่งมีรายละเอียดการแต่งกายดังนี้

1. ศีรษะสวมยอดขอม ออกแบบจากภาพจำหลักปราสาทเขาพระวิหาร ตัดลวดลายลงบนปะเก็น ลงรักปิดทองประดับเพชร

2. สวมเสื้อแขนยาวเข้ารูป
3. กรองคอทำด้วยผ้าสีแดงติดลงบนปะเก็นติดลวดลายต่างๆ
ลงรักปิดทองประดับเพชร
4. ทับทรวง ทรงข้ามหลามตัด ติดลวดลายลงรักปิดทองประดับ
เพชร
5. กำไลข้อมือเป็นรูปลายกระหนก ติดลวดลายต่างๆลงรักปิดทอง
ประดับเพชร
6. หัวเข็มขัด และสายเข็มขัดรัดเอวทำด้วยปะเก็นติดลายต่างๆลง
รักปิดทองประดับเพชร
7. นุ่งกางเกงขายาวครึ่งแข้งและนุ่งโจงกระเบนผ้าไหม
มัดหมี่
8. ห้อยหน้าทำด้วยปะเก็นติดลวดลายต่างๆลงรักปิดทอง
ประดับด้วยเพชร
9. กำไลข้อเท้าทำเป็นรูปกระจังเป็นแผ่น ติดลวดลายลงรักปิด
ทองประดับเพชร
10. สวมรองเท้านีลทองปลายงอน

ภาพประกอบ 62 พระเจ้าชัยวรมันที่ 7

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

5. นางฮยางประภัทธา ลูกสาวของศรีสุกรรมมา กัมสเตง ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการ
ขี่ม้า เนื่องจากนางฮยางประภัทธามีศักดิ์เป็นลูกสาวของศรีสุกรรมมากัมสเตงจึง
มีความบังบอกลงถึงยศถาบรรดาศักดิ์ ซึ่งมีรายละเอียดการแต่งกายดังนี้

1. ศีรษะใส่เทริดอับสรากเกล้ามวยผมกลางศีรษะ ออกแบบมาจากรูปปั้นนางอับสรากปราสาทเขา ทัดดอกกล้วยไม้ที่หูกพระวิหาร
2. สร้อยคอทำด้วยลูกปัดหินหลากสี กับลูกปัดสีทอง
3. ต่างหูเป็นลักษณะห้อยรูปใบไม้ ติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร
4. รััดต้นแขนติดลายลงรักปิดทองประดับด้วยเพชร
5. เสื้อเกาะอกสีเนื้อ และพันด้วยผ้าไหมสีแดง
6. กำไลข้อมือทำจากทองเหลืองและลูกปัดสี และดอกพุทธร้อยเป็นวงกลม
7. เข็มขัดรัดเอวทำด้วยทองเหลืองติดลายต่างๆลงรักปิดทองประดับเพชร

ภาพประกอบ 64 ฮayangประภักธา

ที่มา : ศิวาลัย ศรีพันธ์

6. ฮayangประภาวดี หลานสาวของศรีสุกรรมมา กัมสเตงจิ เนื่องจากนางฮayangประภาวดี มีศักดิ์เป็นหลานสาวของศรีสุกรรมมา กัมสเตงจิ การแต่งกายจึงมีความบางบอกลงถึงยศถาบรรดาศักดิ์ ซึ่งมีรายละเอียดการแต่งกายดังนี้

1. ศีรษะใส่เทริดอัปสรากเกล้ามวยผมออกแบบจากรูปปั้นนางอัปสรปราสาทเขาพระวิหารตัดดอกลำดวนที่หู
2. ต่างหูเป็นลักษณะห้อยรูปหยดน้ำ ติดลวดลาย ลงรักปิดทองประดับเพชร
3. สร้อยคอลูกปัดหินหลากสี ผสมกับลูกปัดสีทองจี้ทองเหลือง ลงรักปิดทองประดับเพชร
4. รััดต้นแขนติดลายลงรักปิดทองประดับเพชร มีตุ้งติ้งทำจากลูกปัดหินและอัญมณี
5. กำไลแขน เป็นรูปกระจังตาอ้อย ติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร
6. เสื้อเกาะอกสีเนื้อ และพันด้วยผ้าไหมสีแดง
7. เข็มขัดรัดเอวทำด้วยปะเก็นและทองเหลือง มีตุ้งติ้งติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร

8. ผ้าไหมมัดหมี่ลายโบราณ จับจีบหน้านาง มีชายพกด้านข้าง

ภาพประกอบ 65 ฮayangประภาวดี

ที่มา : ศิวาลัย ศรีพันธ์

7. พระนางชัยราชเทวี พระมเหสีพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เนื่องจากพระนางชัยราชเทวี มีศักดิ์เป็นมเหสีของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 การแต่งกายจึงมีความบางบอบถึงยศถาบรรดาศักดิ์ และออกแบบให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในสมัยอาณาจักรขอม ซึ่งมีรายละเอียดการแต่งกายดังนี้

1. ศีรษะใส่เทริดอัปสรากออกแบบมาจากเครื่องประดับ
ศีรษะของรูปปั้นนางอัปสรที่ปราสาทเขาพระวิหาร
2. ต่างหูเป็นรูปสี่เหลี่ยมติดลวดลายลงรักปิดทอง ประดับ
เพชร
3. รัตตันแขนงนก ติดลายลงรักปิดทองประดับเพชร
และมีตุ้มตุ้งทำจากลูกปัดหินอัญมณี
4. สร้อยตัวทองเหลือง ทำด้วยลูกปัดหอนหลากสี ผสม
กับลูกปัดสีทองลงรักปิดทองประดับเพชร
5. เสื้อเกาะอกสีเนื้อ พับด้วยผ้าไหมสีขาวยาว
6. สร้อยคอ ทำด้วยทองเหลืองทรงสี่เหลี่ยมข้าวหลาม
ตัดลงรักปิดทองประดับเพชร
7. เข็มขัดรัดเอว ทำด้วยปะเก็นติดลวดลายต่างๆ ห้อย
ตุ้มตุ้งประดับด้วยปีกแมลงทับ ลงรักปิดทองประดับ
8. กำไลแขน ทำเป็นกระจังตาอ้อยติดลวดลายต่างๆลงรักปิด
ทองประดับเพชร
9. ผ้าไหมสีขาวยาว จักจิบหน้านางมีชายพวงไหวลด้านข้าง
และปล่อยชายผ้า

ภาพประกอบ 66 พระนางชัยราชเทวี

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

8. พระนางอินทรเทวี พระมเหสีพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เนื่องจากพระนางอินทรเทวี มีศักดิ์เป็นมเหสีของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 การแต่งกายจึงมีความบางบอกลึงยศถาบรรดาศักดิ์ และ ออกแบบให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในสมัยอาณาจักรขอม ซึ่งมีรายละเอียดการแต่งกายดังนี้

1. ศีรษะใส่เทริดอัสรา ออกแบบมาจากเครื่องประดับ
ศีรษะของรูปปั้นนางอัสราที่ปราสาทหินศรีขรภูมิ
2. ต่างหูเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีตุ้มติงติดลวดลายลงรักปิด
ทองประดับเพชร
3. รัศมีต้นแขนนก ตัดลวดลายลงรักปิดทองประดับด้วย
เพชร และมีตุ้มติงทำจากลูกบิดหิน
4. กรองคอทำด้วยผ้าสีแดงติดลวดลายลงบนปะเก็นมี
ตุ้มติงใบไม้ ลงรักปิดทองประดับเพชร
5. เสื้อเกาะอกสีเนื้อ พันด้วยผ้าไหมสีขาว
6. สร้อยตัวทองเหลือง ทำด้วยลูกบิดหินหลากสีกับ
ลูกบิดสีทองลงรักปิดทองประดับเพชร
7. กำไลแขนทองเหลือง เป็นรูปแบบกระจังตาอ้อย ตัด
ลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร
8. เข็มขัดรัดเอวทำด้วยปะเก็น ตัดลายห้อยตุ้มติงปัก
แมลงทับ ลงรักปิดทองประดับเพชร
9. ผ้าไหมสีขาว จับจีบหน้านาง มีชายพกหางไหลและ
ทิ้งชายผ้า

ภาพประกอบ 67 พระนางอินทรเทวี

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

3. ฉากประกอบการแสดง

ฉากคือการสร้างช่วงเวลาหนึ่งหรือตอนใดตอนหนึ่งในการดำเนินเรื่องที่มี
เนื้อหามุ่งเน้นกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เช่น ฉากไล่ล่า บริเวณของการแสดงที่เป็นเวทีในโรงละครหรือ
สถานที่ที่ได้รับเลือก หรือได้รับการออกแบบจัดวางให้เหมาะสมกับความต้องการต่างๆทางด้านการ
แสดง ซึ่งหมายถึงอุปกรณ์ฉาก อันได้แก่ เครื่องเรือน เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องประดับฉาก เช่น

ฉากภายใน อันเป็นสถานที่ซึ่งมีสิ่งทอหุ้ม เช่น ฝา หรือเพดาน อันได้แก่ ห้องต่างๆ ในอาคาร ในถ้ำ ภายนอก อันเป็นสถานที่เปิดโล่ง เช่น ไร่ นา ป่า เขา ถนน สะพาน สวน และสระน้ำ(สุรพล วิรุฬห์ รักษ์, 2543, น.183)

การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ ในการแสดงแสง สี เสียง ใช้จอ LED ที่มีขนาดความสูงใหญ่ และมีระบบมัลติมีเดียแบบสื่อผสม 4D มาเป็นฉากเบื้องหลัง สามารถเปล่งแสงเป็นสีส้นต่างๆ ในการแสดงแสง สี เสียง โดยมีเทคนิคผสมแม่สี คือ สีแดง สีเขียว สีน้ำเงิน เรียกวิธีการนี้ว่า RGB (Trichromatic white) คือ การใช้สีฟหลายๆตัวใน 1 หลอดไฟ ผสมสีให้เกิดแสงสีขาว หรือใช้ฟอสเฟอร์เพื่อเปลี่ยนสี หลอดไฟ LED มีค่าความสว่างต่อพลังงาน การนำเอาจอ LED มาเป็นฉากประกอบส่วนหนึ่งในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ ทำให้เกิดความโดดเด่นของจอภาพขนาดใหญ่ และนำมาใช้ในการแสดงแสง สี เสียง ในรูปแบบวีดีโอ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ทำให้การแสดงมีความชัดเจน สวยงามสะดุดตา

ภาพประกอบ 68 ฉาก LED เทวาลัยที่เหมือนจริง

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

การใช้จอ LED ขนาดใหญ่ และระบบมัลติมีเดียแบบสื่อผสม 4D ทำให้องค์ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ สมจริง มีความตระการตา เพิ่มความรู้สึกสมจริงให้กับผู้ที่ได้รับชม ถือเป็นความแปลกใหม่ และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาชมการแสดงแสง สี เสียง มากยิ่งขึ้น ความสวยงาม ความแปลกใหม่ ความตระการตา จะสมบูรณ์ได้นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลากหลายอย่าง ซึ่งฉากประกอบการแสดงแสง สี เสียง ก็เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่จะสร้างอารมณ์ให้ผู้รับชม ทำให้ผู้รับชมเกิดอารมณ์เพลิดเพลิน และสามารถเข้าใจเนื้อเรื่อง มีอารมณ์ร่วมไปกับการแสดงได้ โดยฉากการแสดงแสง สี เสียง จะมีความสัมพันธ์กับเหล่านักแสดง และตัวละครที่สำคัญในแต่ละฉาก

ภาพประกอบ 69 จอ LED ประเพณีปั้งออกเปรี๊ยะแค

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

นอกจากฉาก LED และระบบมัลติมีเดียแบบสื่อผสม 4D แล้วการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ยังมีฉากที่สามารถปรับเปลี่ยนไปตามบทละครและเคลื่อนที่ได้ตามการแสดง โดยผู้กำกับ หรือผู้ออกแบบการแสดงจะกำหนดการเปลี่ยน

ฉาก การเคลื่อนที่ฉากไปตามบทละคร เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงตามเนื้อเรื่อง หรือการเคลื่อนที่ของแต่ละฉากให้มีความสวยงามสมจริงมากยิ่งขึ้น

4. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง

อุปกรณ์การแสดงเป็นสิ่งที่ทำให้การแสดงมีความน่าสนใจมากขึ้น ในการสร้างสรรค์อุปกรณ์การแสดงสามารถนำความรู้ด้านจิตกรรมมาใช้ในการออกแบบ ตกแต่งลวดลายอุปกรณ์การแสดงให้มีความสวยงาม

การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ จะมีความสมบูรณ์ได้ ต้องมีองค์ประกอบหลากหลายอย่างเข้าด้วยกัน อุปกรณ์ประกอบการแสดงถือเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้การแสดงแสง สี เสียง เกิดความเหมือนจริง ทำให้การแสดงแต่ละฉากเกิดความสมจริงทำให้ผู้ที่ได้รับชมการแสดงเห็นองค์ประกอบของการแสดงสมจริง และเข้าใจเนื้อเรื่องในการแสดงแสง สี เสียง และมีอารมณ์ร่วมในการแสดงได้ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงแสง สี เสียง เป็นการจำลองมาจากประวัติศาสตร์ราชประเพณีขอมโบราณ เห็นได้จากภาพจำลักปราสาทหินโบราณในพื้นที่บริเวณจังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ แล้วนำมาประกอบสร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการแสดง และสามารถจำแนกประเภทของอุปกรณ์ สำหรับประกอบการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทเธศวร ดังนี้

ประเภทที่ 1 เครื่องสูง คือของสำหรับแสดงอิสริยยศระดับเกียรติยศอย่างหนึ่ง
สำหรับใช้ในรั้วขบวนพิธีแห่ ประกอบด้วย ฉัตร บังแทรก จามร กลด บังสุรย์ พัดโบก พัดโบกปลายมน
ธวัช ธงทิว เป็นต้น

เครื่องสูง คือของสำหรับแสดงอิสริยยศระดับเกียรติยศอย่างหนึ่งสำหรับใช้ในรั้ว
ขบวนพิธีแห่ ประกอบด้วย ฉัตร บังแทรก จามร กลด บังสุรย์ พัดโบก พัดโบกปลายมน ธวัช ธงทิว
เป็นต้น

1. **ฉัตร** สันนิฐานว่ามีใช้ในสมัยรัตนโกสินทร์ โดยสำหรับหนึ่งมี 4 คัน สำหรับปัก
หรือให้ พนักงานถือ 4 มุมพระที่นั่งหรือพระราชยานในกระบวนพยุหยาตรา ซึ่งถ้าใช้ในเรือพระที่นั่ง
จะปักไว้หน้าที่นั่งคันหนึ่ง และหลังพระที่นั่งอีกคันหนึ่ง

พจนานุกรมศัพท์โต ชีว

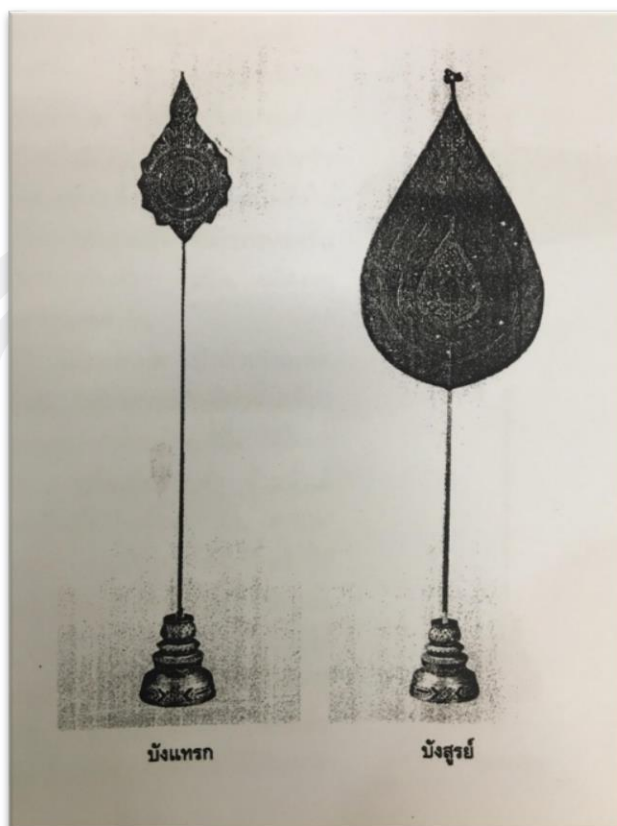

ภาพประกอบ 70 ฉัตรห้าชั้น

ที่มา : ผู้วิจัย

2. บังแทรก เป็นแผ่นผ้าปักหักทองขวางหรือปักทองแผ่ลวด รูปแบนกลม ขอบรูปใบเสภา คือเป็นจักๆ ตอนล่าง ตอนบนเป็นยกแหลม สำหรับหนึ่งมี 6 คัน พนักงานถือแทรกสลับกับฉัตร 5 ชั้น โดยมีด้ามยาวเช่นเดียวกับฉัตร

3. บังสุรย์ เป็นเครื่องบังแดดขนาดใหญ่รูปใบโพธิ์ ปักหักทองขวางหรือปักทองแผ่ลวด มีด้ามไม้ปิดทอง พนักงานถืออยู่ข้างพระราชยาน ตรงกันข้ามกับพระกลด(ร่ม)

ภาพประกอบ 71 บั้งแทรก บั้งสุรย์

ที่มา : ผู้วิจัย

4. **จามร** เป็นแผ่นคล้ายพัดรูปน้ำเต้า เดิมนั้นเป็นปลอกแส้ทำจากขนจามรี้ จึงเป็นที่มาของคำว่าจามร แต่เมื่อตัวแส้สูญหายไปแล้วจึงเหลือแค่ปลอก มีการบันทึกไว้ ภายหลังเลิกใช้ แล้วเอาพุ่มดอกไม้เงิน - ทอง หรือทวนที่มีพุ่มมาถือแทน ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จามรสำหรับหนึ่งมี 16 คัน เมื่อเปลี่ยนมาใช้พุ่มดอกไม้เงิน - ทอง หรือทวนก็มี 16 คัน เช่นเดียวกัน

ภาพประกอบ 72 จามร

ที่มา : ผู้วิจัย

5. พัดโบก เป็นพัดใบตาลลงรักปิดทอง มีขนาดใหญ่ ซึ่งพนักงานถือเข้าขบวนพยุหยาตรา หรือเสด็จพระราชดำเนิน รูปทรงงอนช้อย ด้ามเป็นคันทาล คือหักโค้งเข้ามุมฉาก

ภาพประกอบ 72 จามร พัดโบก

ที่มา : ผู้วิจัย

6. พระกลด เป็นร่มกันแดดกันฝน มีลักษณะเป็นฉัตรชั้นเดียว ตัวพระกลดทำด้วยผ้าชุบขี้ผึ้ง ผ้าไหมด ผ้าตาด หรือผ้าเยียรบับดำ ด้ามนั้นมีทั้งที่เป็นไม้หักมุดด้วยเงินถม ทาทอง ลงยาสี ยอดเป็นรูปพรหมพักตร์ ใช้กันอยู่ตรงกันข้ามบังสุรย์ หรือค่อนไปข้างหน้า ข้างหลังบ้าง อีกทั้งยังมีการใช้สามัญชนด้วย คือการใช้สำหรับนาคที่เตรียมเข้าอุปสมบท ซึ่งเป็นการให้เกียรติอย่างหนึ่ง

ภาพประกอบ 73 พระกลด

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบ 74 พระเจ้าสุริยะวรมันที่ 1 ประทับนั่งบนเสลี่ยง

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

ภาพประกอบ อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง

ที่มา : อานนท์ ปุกสันเทียะ

1.2.5.ดนตรีประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มন্ত্রา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นดนตรีที่ใช้ในการแสดงสำหรับเล่าเรื่องราว จะเป็นเสียงบรรยายที่เล่าถึงความ เป็นมาของการสร้างบ้านเมืองศรีสะเกษ ประกอบกับการใช้เสียงดนตรีร่วมสมัยที่มีความสมัยใหม่ และ มีการสอดแทรกเสียง (Sound Effect) เข้าไปในการแสดง เช่น เสียงช้างร้อง เสียงม้าวิ่ง เสียงม้าเดิน เสียงแตร เสียงฟ้าร้อง เสียงลม เสียงฝนตก เสียงแผ่นดินไหว เสียงสกดหิน เสียงตีมีด เสียงสวดภาช เขมร เสียงกรีดญาติ เพื่อให้เกิดบรรยากาศและความสมจริง

ส่วนเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏยะลีลา สุริเยนาถบัญชา สถาปนาองค์กมรเตง
ชคตะ การแสดงนาฏยะลีลา กुरुเกษตรวัฒนา การแสดงนาฏยะลีลา กมรเตงชคตะศรีพฤทเศศวร การ
แสดงประเพณีปิงเ้าะเปรียะแค เป็นเพลงบรรเลงที่มีสำเนียงเขมรใช้วงมโหรีอีสานใต้ ซึ่งดนตรีที่ใช้
ประกอบการแสดงจะทำให้เห็นร่องรอยของอิทธิพลการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และประกอบ
เสียงเครื่องดนตรีสมัยใหม่ เพื่อให้การแสดงมีกลิ่นอายทางวัฒนธรรมอีสานใต้ ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์
และมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานใต้ที่สำคัญอย่างหนึ่ง จึงนำเพลงบรรเลงที่มีสำเนียงเขมร วง
มโหรีอีสานใต้เข้ามาใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงนาฏศิลป์ และนาฏศิลป์ร่วมสมัย ในการแสดงแสง
สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีการประสมวงจากเครื่อง
ดนตรีแต่ละชนิด ประกอบด้วย

1. กระจับปี่ (จะเข้)
2. จั๊บเปย (กระจับปี่)
3. ตรัว (ซอกันตรึม)
4. ตรัวกนาล (ซอกกลาง)
5. ตรัวอู้ (ซออู้)
6. สกวล (กลองกันตรึม)
7. สไล (ปี่)
8. ฉิ่ง
9. ฉาบ
10. กรับ

ทั้งนี้ในการบรรเลงวงมโหรีอีสานใต้ในแต่ละครั้ง จะมีการใช้เครื่องดนตรี และมี
รูปแบบการรวมวงหรือการผสมวง ที่แตกต่างกันออกไปตามโอกาสของการแสดง และรูปแบบเสียง
ประกอบการแสดงบางช่วงก็จะมีทั้งเสียงพูดเจรจา ซึ่งเสียงดนตรีในการแสดงจะใช้เสียงดนตรีพื้นบ้าน
อีสานใต้เป็นหลัก และมีเครื่องดนตรีประกอบดังนี้

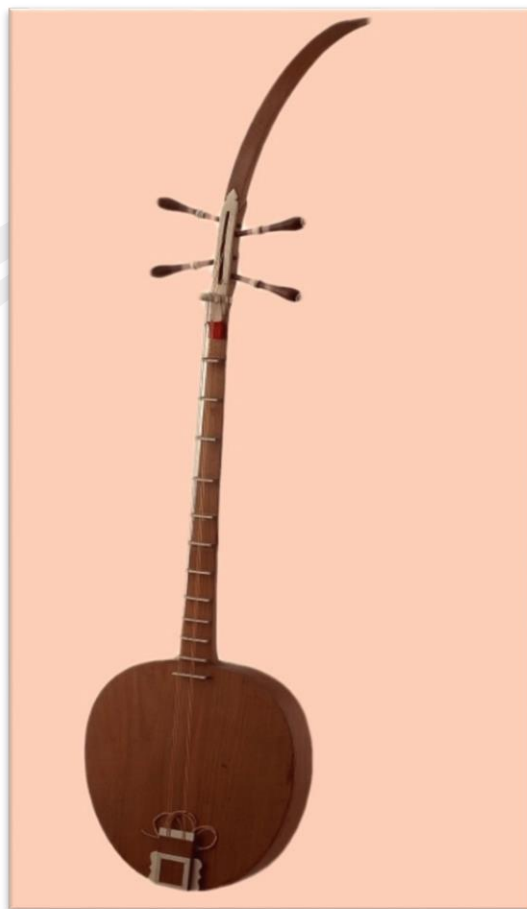
1. **กระปรือ(จะเข้)** เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีดหนึ่ง เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีดในแนวนอน มี 3 สาย สมัยก่อนสายทำจากเส้นไหมพื้น ปัจจุบันทำจาก สายเบรกจักรยาน การบรรเลงใช้มือขวาสำหรับดีด ส่วนมือซ้ายกดสายบนเสียงที่ต้องการ

ภาพประกอบ 75 กระปรือ (จะเข้)

ที่มา : ผู้วิจัย

2. **จับเปย (กระจับปี)** ในไทยเรียกว่ากระจับปีเขมร เป็นเครื่องสายประเภทดีดมีคันจับที่มีความยาว มีตัวกะโหลกใหญ่ มีลูกบิดสำหรับขึงสาย ลักษณะคล้ายกระจับปีของไทย จะมีความแตกต่างตรงที่กระจับปีจะมีสาย 4 สาย ในปัจจุบันจับเปยนิยมบรรเลงในงานพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ และใช้ประกอบการขับร้อง

ภาพประกอบ 76 จับเปย (กระจับเปี้ย)

ที่มา : ผู้วิจัย

3. ตรีว (ขอกันตรีม) ขอกันตรีม หรือ ตรีวกันตรีม เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสีที่มีบทบาทสำคัญในวงกันตรีมของอีสานใต้มาช้านาน คันทวน หรือ ตัวขอ ทำจากไม้หลากชนิดที่หาได้ในท้องถิ่น กลองเสียง ชิ่งด้วย หนังงูเหลือม หรือหนังจำพวกตะกวด มีช่องเสียง อยู่ด้านตรงข้ามหน้าขอ ใช้สายลวดมี 2 สาย คันชักอยู่ระหว่างสาย คันขอยาวประมาณ 60 เซนติเมตร มีลูกบิดอยู่ตอนนอกขอใช้รัดด้วยเชือก มีคันชักผูกเชือกหางม้า หรือไถล่อนทำหน้าที่ถูลงบนสายโลหะจำนวน 2

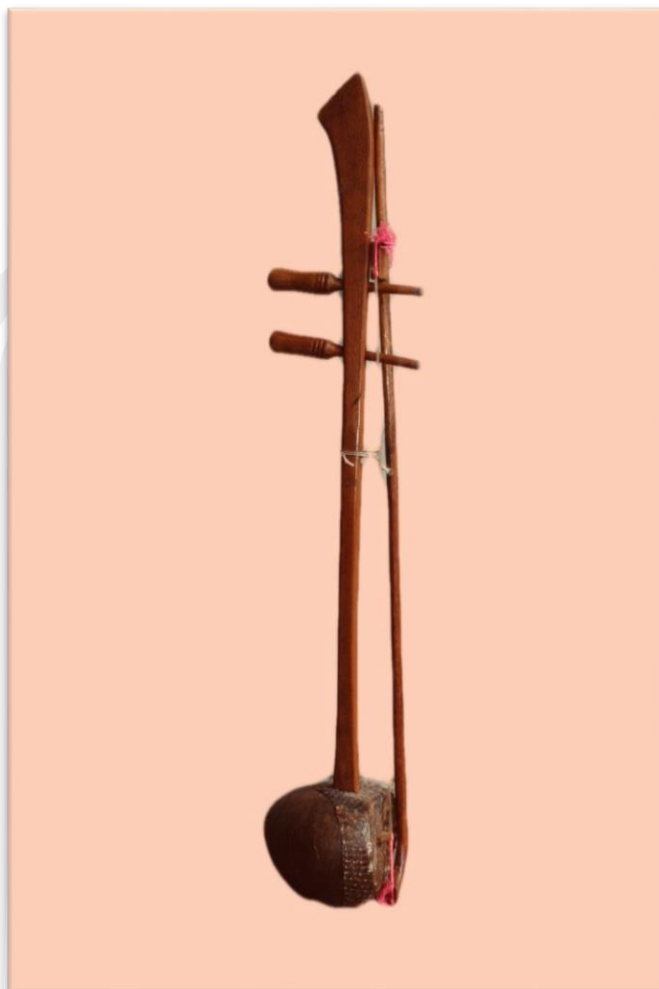
สาย ที่พาดซึงในลักษณะเดียวกันกับซอในภาคกลาง เพื่อให้เกิดเสียงดังกังวาล บางครั้งจะเห็นมีการ
ดัดแปลงประยุกต์กะโหลกซอ

ภาพประกอบ 77 ตรัว (ซอกันตรึม)

ที่มา : ผู้วิจัย

4. ตรัวฮู้ (ซอฮู้) เครื่องสายใช้สี่ กล้องเสียงทำด้วยกระโหลกมะพร้าว ฝานออกด้าน
หนึ่งหุ้มด้วยหนัง ด้านตรงข้ามเป็นกล่องเสียง คันซอทำด้วยไม้ สายทำด้วยลวด คันซอกอยู่ระหว่างสาย
มีเล่นกันในท้องถิ่นมาช้านานแล้ว การเทียบเสียง ขึ้นคู่ 5 โด-ซอล

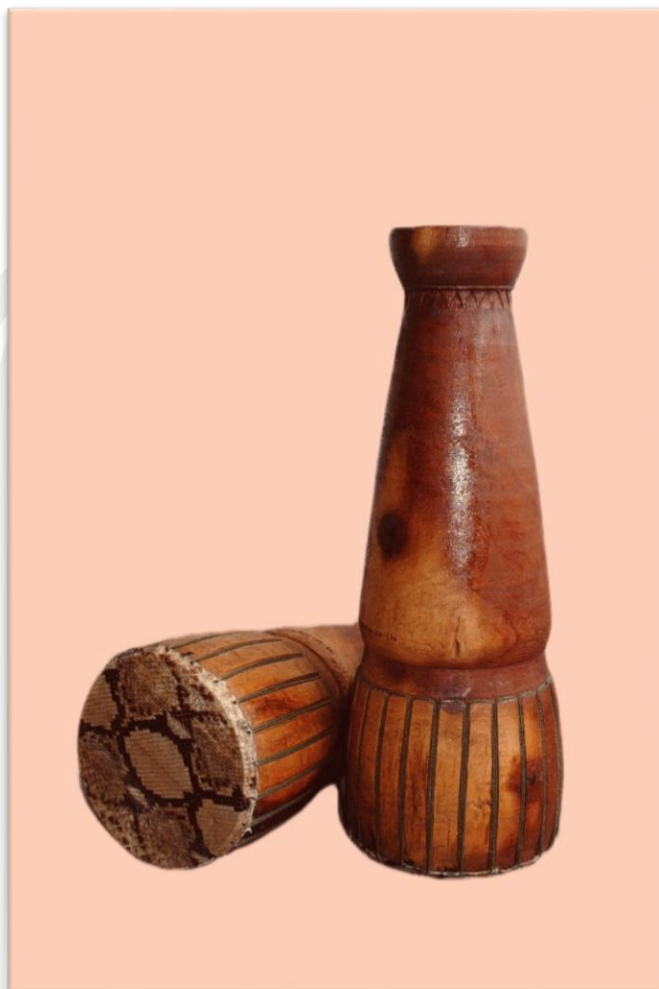

ภาพประกอบ 78 ตรั่วอู้ (ซออู้)

ที่มา : ผู้วิจัย

5. สกวล (กลองกันตรึม) มีลักษณะเป็นกลองขนาดเล็ก รูปร่างคล้ายโถนดินเผา ตัวกลองชุดจากไม้ขนุน หรือลำต้นมะพร้าวโดยกลึงภายนอกให้ได้รูปร่างเสียก่อน จึงเจาะคว้านภายในให้เป็นโพรงกลวง ใช้หนังวัวหรือหนังงูเหลื่อมหุ้มปากกลอง

ภาพประกอบ 79 สกวล (กลองกันตรึม)

ที่มา : ผู้วิจัย

6. สไล (ปี) เป็นปีที่ทำจากไม้ไผ่ ส่วนที่เป็นตัวปีทำด้วยไม้ไผ่ โดยเหลาปลายข้างใดข้างหนึ่งจนบางแล้วบีบให้แบนประกบกันในลักษณะลื่นคู่ แต่ที่ปลายลื่นยังมีลักษณะกลมเพื่อสอดส่วนที่เป็นท่อนปลายของตัวปี และใช้ไม้ไผ่หรือหวายเล็กบีบประกบกัน เพื่อให้ปลายลื่นของปีมีรูปร่างคงเดิมอยู่เสมอ ลำตัวของปีอ้อจะเจาะรูด้านบน 7 รู และด้านล่างอีก 1 รูไว้สำหรับปิดเปิดเปลี่ยนระยะทางเดินของลมเวลาเป่า

ภาพประกอบ 80 ส้ไ้ (ส้ไ้)

ที่มา : ผู้วิจัย

7. ฉิ่ง เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยทองเหลือง หล่อหนา ปากผายกลม 1 ชุด มี 2 ฝา ฉิ่งมี 2 ชนิดคือ ฉิ่งสำหรับวงปี่พาทย์ และ ฉิ่งที่ใช้สำหรับวงเครื่องสายและวงมโหรี ฉิ่งสำหรับวงปี่พาทย์มีขนาดที่วัดผ่านศูนย์กลาง จากขอบข้างหนึ่งไปสุดขอบอีกข้างหนึ่ง กว้างประมาณ 6 – 6.5 ซม. เจาะรูตรงกลางสำหรับร้อยเชือก เพื่อให้จับสะดวกขณะตี ส่วนฉิ่งสำหรับวงเครื่องสายและวงมโหรี นั้น มีขนาดเล็กกว่า วัดผ่านศูนย์กลางได้ขนาดประมาณ 5.5 ซม

ภาพประกอบ 81 ฉิ่ง

ที่มา : ผู้วิจัย

8. **ฆาบ** เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยโลหะคล้ายฉิ่ง แต่หล่อบ้างกว่า ฆาบมี 2 ชนิดคือฆาบเล็ก และ ฆาบใหญ่ ฆาบเล็กมีขนาด ที่วัดผ่านศูนย์กลางประมาณ 12 -14 ซม ส่วนฆาบใหญ่มีขนาดที่วัดผ่าน ศูนย์กลางประมาณ 24 -26 ซม เวลาบรรเลงใช้ 2 ฝ่ามาตีกระทบกันให้เกิดเสียงตามจังหวะ เมื่อฆาบทั้งสองข้างกระทบกันขณะตีประกบกันก็ จะเกิดเสียง *ฆาบ* แต่ถ้าตีแล้วเปิดเสียงก็จะได้ยินเป็น *แฉ่ง แฉ่ง แฉ่ง* เป็นต้น

ภาพประกอบ 82 ฉาบ

ที่มา : ผู้วิจัย

9. กรับ ทำด้วยไม้ไผ่ซีก เหลลทำให้เรียบและเกลี้ยงเกลา เพื่อมิให้ผิวและเสี้ยนบาดและตำมือ รูปร่างแบนตามซีกไม้ ไผ่และหนาตามขนาดของเนื้อไม้ เช่นหนาสัก ๑.๕ ซม. กว้างสัก ๓-๔ ซม. และตามยาวประมาณ ๔๐ ซม. ทำเป็น ๒ อัน หรือคู่ ใช้ตีให้ผิวกระทบกันทางด้านแบ เกิดเสียงได้ยินเป็น"กรับ-กรับ-กรับ" และคงจะเนื่องด้วยเสียง นี้เองจึงเรียกเครื่องดนตรีชนิดนี้ว่า "กรับ" ต่อมาผู้ประดิษฐ์ทำด้วยไม้แก่นหือไม้จริงแต่ก็เหลลเป็นรูปแบบอย่างซีกไม้ไผ่ คงใช้ในลักษณะเดียวกับกรับไม้ไผ่

ภาพประกอบ 83 กรับ

ที่มา : ผู้วิจัย

2.6. แสง สี เสียง ในการแสดง

องค์ประกอบที่สำคัญในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีราชา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ คือ เทคนิคการใช้แสง สี เสียง และเทคนิคในการแสดง ซึ่งแสง สี เสียง ในการแสดงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ที่รับชมการแสดง การใช้เทคนิคแสง สี เสียง ที่

ปรากฏในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของแสง สี เสียง ที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ชมเพื่อให้ทราบถึงการใช้แสง สี เสียง ดังนี้

ภาพประกอบ 84 การใช้แสง สี เพื่อให้เกิดมีความสมจริง

ที่มา : ผู้วิจัย

1. พื้นที่ให้แสง การแสดงจะแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ การให้แสงจึงมุ่งเน้นไปที่บริเวณเหล่านั้น ไม่งั้นจะทำให้แสงสว่างไม่เท่ากันไปทั่วบริเวณ ทำให้บรรยากาศกระด้างไม่มีความลึก

2. ความเข้มของแสง แสงที่มีความเข้มต่างกัน ย่อมให้ความสว่างต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงและอารมณ์ในการแสดง เช่น ฉากรัก หากสว่างมากเกินไปก็จะขาดความหวานลึกซึ้ง ในขณะที่ฉากรบหากมืดเกินไปก็จะขาดความตื่นเต้น

3. ทิศทางของแสง ทิศทางของแสงที่แตกต่างกัน ก็มีผลต่ออารมณ์ในการแสดงที่แตกต่างกันออกไป เพราะการใช้ทิศทางของแสงจะทำให้เกิดเงา ให้เกิดความสว่างที่ตัดกันมาก หรือทำให้เกิดภาพที่นุ่มนวลได้ นอกจากนี้ทิศทางของแสงอาจให้ความหมาย เช่น มีแสงส่องขนาบลงมาที่พื้น และให้ผู้แสดงเคลื่อนไหวเข้าไปหา ก็จะทำให้ความรู้สึกของการแสวงหา หรือความหวังก็ได้

4. สีของแสง สีเป็นสิ่งที่สร้างบรรยากาศของธรรมชาติ เช่น ฉากพระอาทิตย์อัสดง ท้องฟ้าจะเป็นสีม่วงอ่อนครามปนส้ม หรือสีส้ม อาจสร้างอารมณ์ให้คนดูคล้อยตามได้แต่โดยปกติการแสดงแบบสมจริงจะไม่นิยมใช้สีของแสงมากนัก เว้นแต่เป็นสีเพื่อสร้างบรรยากาศสมจริงตามธรรมชาติเท่านั้น ข้อควรระวังเรื่องการใช้สีของแสงคือ สีของแสงสามารถเปลี่ยนสีจริงของวัตถุได้ โดยเฉพาะสีของเสื้อผ้า ยกตัวอย่างเช่น เสื้อผ้าสีเขียว หากใช้แสงสีแดงเสื้อผ้านั้นจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลไหม้เป็นต้น (สุรพล วิรุฬห์รักษ์ 2543)

การแสดงแต่ละฉากจะมาจากการใช้เสียงที่แตกต่างเพราะแสงบางตัวจะสามารถใช้บ่งบอกเวลาได้เช่น การใช้แสงสีส้มส่องไปยังฉากท้องพระโรงของปราสาทขอม แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของยุคปราสาทขอมโบราณ การใช้ไฟ Moving herd สีขาวสว่างฉายพร้อมกับไฟ Par led สีน้ำเงินสลัวๆ จากบริเวณด้านหน้าผู้ชมไปยังด้านหลัง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เห็นเงานักแสดงเท่านั้น และใช้ Follow light เพ้นเน้นตัวนักแสดงให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกาเศวร จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญในงานเทศกาลดอกคำวนวน สืบสานประเพณี สีเผ่าไทศรีสะเกษ ตั้งแต่ปี พ.ศ 2530 – 2564 เป็นการจัดงานในรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง จึงถือเป็นจุดเด่นของการจัดงาน ซึ่งเป็นการนำเสนอถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการสร้างเมืองศรีสะเกษ ซึ่งการแสดงได้สอดแทรกภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และการแสดงถึงการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกันเพื่อดำรงชีวิตอย่างสงบสุข รูปแบบในการแสดงจึงเป็นการแสดงนาฏกรรม การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยผสมผสานระบบ

เทคโนโลยีแสง สี เสียง เพื่อให้การแสดงมีความสมจริง และสมบูรณ์ ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สนับสนุนให้มีการจัดการแสดงแสง สี เสียง และได้รับความร่วมมือจาก บุคลากรส่วนราชการ และนักเรียนนักศึกษา โรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ เข้าร่วมแสดง และบทละครได้รับการดูแลจาก อาจารย์ปราชญ์ ชาวสวน ครูโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย คุณสุรินทร์ คล้ายจินดา ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งได้นำข้อมูลมาจากหลักศิลาจารึก ภาพจำหลักที่ปรากฏบริเวณปราสาทเขพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ มาเป็นเค้าโครงในการประพันธ์บทละคร ซึ่งเนื้อเรื่องกล่าวถึงการสร้างปราสาทสร่างกำแพงใหญ่ และการสร้างบ้านแปลงเมืองของชาวศรีสะเกษ ต่อมาจังหวัดศรีสะเกษได้มอบหมายให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดงานเทศกาลดอกกล้าดวลบาน สืบสานประเพณี สืบเผ่าไทศรีสะเกษ และการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทธศวร จึงมอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รับผิดชอบการจัดการแสดงแสง สี เสียง โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชิดศักดิ์ ฉายถวิล เป็นคนเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลในการประพันธ์บทละครแสดงขึ้นใหม่ และยังเปลี่ยนชื่อชุดการแสดง สี เสียง ศรีพทุทธศวร เป็นการแสดงแสง สี เสียง อารยะธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพทุทธศวร

การคัดเลือกนักแสดงผู้ประพันธ์บทละคร และทางจังหวัดศรีสะเกษ มอบหมายให้ให้ผู้กำกับการแสดงแสง สี เสียง ในการคัดเลือกนักแสดงตัวเอกและนักแสดงประกอบ และเป็นหน้าที่รับผิดชอบการฝึกซ้อมการแสดงของผู้ประพันธ์บทละครและผู้กำกับการแสดง ส่วนการคัดเลือกนางรำของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ เป็นหน้าที่ของทางจังหวัดศรีสะเกษ และอาจารย์ คณะครูผู้ถ่ายทอดท่ารำที่ต้องคัดเลือกนางรำ เพื่อฝึกซ้อมผู้แสดงจากอำเภอต่างๆ การแสดงแสง สี เสียง ส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้าน และนักเรียนแต่ละอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ เช่น อำเภอเมือง อำเภอขุขันธ์ อำเภอราศีไศล อำเภอไพรบึง ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาแสดง ขึ้นอยู่กับทางจังหวัดศรีสะเกษ และผู้จัดงานมอบหมายว่าในแต่ละปีจะมอบหมายในกับอำเภอใด นักแสดงส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการในจังหวัดศรีสะเกษ ประชาชน นักเรียน นักศึกษา รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และดารา นักแสดงทั้งชายและนักแสดงหญิง

เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทธศวร ในช่วงแรกนั้นได้รับความร่วมมือ จากประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษ จึงเป็นการแต่งกายเข้าร่วมการแสดงแสง สี เสียง อย่างง่ายตามแบบชาวบ้าน มีการใช้ผ้าไหมที่ทอเก็บไว้ใช้งาน ส่วนเครื่องประดับในช่วงนั้นยังไม่มีสวมใส่

ต่อมาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ และเทศกาลดอกคำءวนบาน สืบสานประเพณี สีเฝ้าไทยศรีสะเกษ และสนับสนุนการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกเเศศวร จึงได้มีการปรับรูปแบบในการแสดงแสง สี เสียง รวมถึงเครื่องแต่งกายให้มีความแปลกใหม่ ทันสมัย และความสวยงามยิ่งขึ้น ต่อมามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข็ดศักดิ์ ฉายถวิล ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเครื่องแต่งกายโดยให้สอดคล้องกับจินตนาการ แนวคิด บนพื้นฐานภาพจำหลักที่ปรากฏบนปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ ซึ่งได้ออกแบบการแต่งกายจากภาพจำทับหลัง หน้าบัน ภาพจำหลักของนางอัปสร และให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาของชาวบ้านในจังหวัดศรีสะเกษ ที่ทอผ้าไหมเพื่อใช้ในการแสดงแสง สี เสียง ตลอดจนวิธินุ่งห่มเครื่องแต่งกาย

ปัจจุบัน เครื่องแต่งกายในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตราศรีพุกเเศศวร ทั้งของผู้แสดง นางรำ ตัวประกอบ เป็นหน้าที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย โรงเรียนขุขุหาญวิทยาสรรค์

การแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกเเศศวร ในช่วงเริ่มแรก เป็นการบรรเลงดนตรีสด วงมโหรีอีสานใต้ สลับกับการใช้เทปเสียงประกอบ ส่วนเนื้อเพลงที่ใช้สำหรับการเล่าเรื่อง จะเป็นเสียงบรรยายที่เล่าถึงการสร้างเมืองศรีสะเกษ การสร้างปราสาทสระกำแพงใหญ่ ประกอบกับการใช้เสียงสมัยใหม่ ตลอดจนมีการสอดแทรกเสียง Sound Effect เข้าไปในการแสดงแสง สี เสียง ให้เกิดบรรยากาศและความสมจริง ต่อมาภายหลังดนตรี และเพลงที่ใช้ประกอบในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตราศรีพุกเเศศวร ได้ปรับเปลี่ยนการนำเสนอดนตรี และเพลงเพื่อความสะดวกต่อการแสดง และควบคุมเวลาในการแสดงได้ จึงได้มีการจัดการบันทึกเสียง การบรรเลงดนตรี การพากย์เสียง เข้าไปไว้ในกรบันทึกเสียง

การทำงานของฝ่ายเทคนิคแสง สี เสียง ช่วงแรกเป็นการทำงานร่วมกับวิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ เข้ามารับผิดชอบในส่วนของการแสดง สี และเสียง ภายหลังจึงว่าจ้างบริษัทอแกไนท์เข้ามารับผิดชอบการจัดแสง สี เสียง และระบบมัลติมีเดีย

ในการจัดการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกเเศศวร เริ่มแรกในการแสดงแสง สี เสียง ได้จัดสร้างอุปกรณ์การแสดงโดยมีงบประมาณที่จำกัดทั้งยังไม่มี ความชำนาญในเรื่องของการจัดการ

แสดงจึงได้จัดสร้างตามกำลังที่มี ต่อมาทางจังหวัดศรีสะเกษ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงขอความอนุเคราะห์จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา เพื่อยืมอุปกรณ์มาใช้ในการแสดงแสง สี เสียง ต่อมาการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพทุทเศศวรจึงได้สร้างอุปกรณ์ประกอบการแสดงขึ้นใหม่โดยได้รับการช่วยเหลืองบประมาณจากร้านค้าประชาชน โดยรูปแบบในการจัดสร้างจาก ภาพจำลองราชพิธีของขอมโบราณ ผสมผสานกับราชสำนักสยาม จัดสร้างขึ้นเพื่อให้มีความเสมือนจริงตามแบบโบราณ โดยเฉพาะเครื่องสูงที่ใช้ประกอบขบวนในการแสดง เช่น ธวัช (ตุง) ฉัตร จามร บังสุรย์ บังแทรก เสลียง แคร่ เป็นต้น

การแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุทเศศวร หรือ การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร ตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 - พ.ศ.2564 ในงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ การแสดงแสง สี เสียง จังหวัดอื่นอาจมีรูปแบบการแสดง กระบวนการแสดงที่เหมือนหรือแตกต่างกัน ถ้ามีการเก็บข้อมูลการศึกษาค้นคว้าจากพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ จะช่วยให้เห็นถึงสังคมและวัฒนธรรม ที่สร้างสรรค์เพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวของเมืองรองในปัจจุบัน ซึ่งช่วยส่งเสริมและเป็นประโยชน์ต่อรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง ให้มีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร ในงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ ถือเป็นความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดศรีสะเกษ และเป็นการแสดงศักยภาพที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัดศรีสะเกษ และส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ ให้เป็นที่รู้จัก พัฒนารายได้ให้กับคนในชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวจังหวัดศรีสะเกษ เป็นการเผยแพร่ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่น ส่งผลให้ผู้คนในชุมชนของจังหวัดศรีสะเกษ เกิดความภาคภูมิใจ ความรัก และหวงแหน สิ่งดีงามในจังหวัดศรีสะเกษ และที่สำคัญ ได้เห็นถึงความสมัครใจ การร่วมมือร่วมใจของคนในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ที่ร่วมมือกันจัดงานจนประสบความสำเร็จ เกิดเป็นการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร ที่สะท้อนความเป็นมาของประวัติศาสตร์การสร้างปราสาทสระกำแพงใหญ่ การสร้างบ้านแปลงเมืองศรีสะเกษ อัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีจังหวัดศรีสะเกษ ศิลปวัฒนธรรม และความสมัครใจของประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง ศรีพทุเทศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีแนวคิดในการสร้างสรรค์นำการแสดงของกลุ่มวัฒนธรรมชาติพันธ์ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยนโยบายของภาครัฐ และสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้ามาร่วมสนับสนุนในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีรัตนมณฑล ศรีพทุเทศวร ให้มีการสร้างสรรค์ พัฒนาปรับเปลี่ยนมาโดยตลอด จะเห็นได้จากรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยเริ่มตั้งแต่ 1.สุริยะนาถ บัญชา สถาปนาคณะกรรมเขตชคตะ 2.กฤษณะทรวัฒนา 3. กมรเตง ชคตะ ศรีพทุเทศวร ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยทั้งสามชุดได้ถือว่าการแสดง ที่สร้างสรรค์มาจาก พิธีกรรมความเชื่อ และวิถีชีวิตของวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธ์ โดยมีรูปแบบการแสดง การเคลื่อนไหว กระทบท่า และการแต่งกายจากนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย และนาฏศิลป์สกุลอื่นเข้ามาร่วมผสมผสาน รวมถึงการนำเทคนิคดนตรีมามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยทั้งสามชุดนี้ถือว่ามีปรับเปลี่ยนพัฒนารูปแบบให้เข้ากับการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุเทศวร ให้มีความทันสมัยมากขึ้น ทำให้มองเห็นถึงวัฒนธรรมที่ร่วมสมัยเป็นการสร้างสรรค์ผลงานและส่งเสริมให้การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุเทศวร ให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเรียงลำดับการแสดงร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุเทศวร จังหวัดศรีสะเกษ และองค์ประกอบการแสดงการสร้างสรรค ดังต่อไปนี้

1. การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาคณะกรรมเขตชคตะ
2. การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดป้งเฮาะเปรี๊ยะแค
3. การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพทุเทศวร

2.1 การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาคณะกรรมเขตชคตะ

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาคณะกรรมเขตชคตะ เป็นการแสดงสร้างสรรค์แบบร่วมสมัย โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างสรรค์ ในการสร้างสรรค์การแสดง ชุดสุริยະนาถปัญชา สถาปนารองศ์กรมเตงชคตะ ได้แนวคิดมาจากภาพทับบนตัวปราสาท และจำหลัก บนปราสาทขอมในจังหวัดศรีสะเกษ คือ ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ปราสาทสระกำแพงน้อย รวมไปถึงปราสาทเขาพระวิหาร ซึ่งมีรูปภาพนางอัปสร นางรำ และวิถีชีวิตสมัยก่อน เป็นต้น การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยະนาถปัญชา สถาปนารองศ์กรมเตงชคตะ จึงได้ถือกำเนิดเกิดขึ้น การแสดงต้องการจะให้การแสดงชุดนี้ได้แสดงออกถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของอาณาจักรขอมโบราณที่เคยรุ่งเรือง ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย โดยสื่อออกมาทางด้านศิลปะการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยະนาถปัญชา สถาปนารองศ์กรมเตงชคตะ เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในรูปแบบโบราณคดีใช้นักแสดงหญิงล้วนจำนวน 11 คน เป็นการแสดงที่จินตนาการเหล่านางอัปสรออกมารำรำเพื่อเฉลิมฉลองในการสถาปนาเทพเจ้าแห่งจักรวาลนามว่า กรมเตงชคตะ

2. รูปแบบการแสดงร่วมสมัย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยະนาถปัญชา สถาปนารองศ์กรมเตงชคตะ เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่เล่าเรื่องราวของการเฉลิมฉลองการสถาปนาเทพเจ้าแห่งจักรวาล กรมเตง ชคตะ ศรีสิขเรศวร และกรมเตง ชคตะ ศรีพฤเศศวร การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยະนาถปัญชา สถาปนารองศ์กรมเตงชคตะ เป็นนาฏศิลป์ที่การผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทยกับนาฏศิลป์ประเภทอื่นๆ มีการสร้างกระบวนการทำรำ การเคลื่อนไหวในการแสดง และอารมณ์ของผู้แสดงทำให้เกิดท่าทางที่สมบูรณ์อย่างมีความหมาย และเจตนารมณ์

3. กระบวนการที่ใช้ในการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยະนาถปัญชา สถาปนารองศ์กรมเตงชคตะ เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ประดิษฐ์ท่ารำมาจาก รูปปั้นเหล่านางอัปสรในปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาณาจักรขอมโบราณ ในยุคที่รุ่งเรือง การแสดงหรือการพ้องรำที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ท่ารำที่ใช้ประกอบการแสดงส่วนใหญ่ จะเป็นท่ารำ ที่ได้แบบมาจากภาพจำหลักบนปราสาท มีความอ่อนช้อยสวยงาม ผู้คิดค้นจึงได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับแนวคิดในการประดิษฐ์ และสร้างสรรค์ท่ารำ จากเอกสารและตำราทางวิทยาศาสตร์แล้วนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาจากเอกสาร และตำราประกอบ ในการสร้างสรรค์ท่ารำและนำท่ารำมาจากนาฏยศัพท์ที่เป็นแบบแผน มาคิดประดิษฐ์ผสมผสานกับท่ารำที่เป็นเอกลักษณ์ตามแบบโบราณคดี ดัดแปลงให้มีความอ่อนช้อยสวยงาม

และมีความเหมาะสม เช่นท่า ศิวะนาฏราช ท่าอัญเชิญมหาเทพ ท่าเทพผู้ยิ่งใหญ่ ท่าทรงเมตตา ท่าทรงประทานพร เป็นต้น

4. **ดนตรีที่ใช้บรรเลง** ในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะเป็นดนตรีที่ใช้วงดนตรีมโหรีอีสานใต้ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะ เป็นการแสดงประกอบการบรรเลงเพลงอย่างเดียวไม่มีเนื้อร้อง เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงที่แต่งขึ้นมาใหม่

เพลงเขมรโพธิสัตย์ (เถา)

ผู้แต่ง : ครูซ้อย สุนทรวาทีน

หน้าทับ : เขมร

หน้าทับเขมร 2 ชั้น

----- โຈ້ะ-ຈີ້ะ - โຈ້ะ - จີ້ะ - ดิง - ทັม - โຈ້ะ - จີ້ะ - ดิง - ทັม - ดิง - ทັม - โຈ້ะ - จີ້ะ

หน้าทับเขมร ชั้นเดียว

-- โຈ້ะຈີ້ะ - ดิง - ทັม - ดิง - ทັม - โຈ້ะ - จີ້ะ

2 ชั้น ท่อน 1

- ลซฟ	ซลทดี	--- รั	ดีดีดี	- รั - ดี	- ล - ฟ	--- รั	- ดี - ล
----	ซฟซล	ดรดล	ดลซฟ	ลซฟร	ฟรดฟ	ดรดฟ	ลฟซล
----	- ซ - ล	- ด - ร	- ด - ฟ	--- ร	- ด - ฟ	--- ร	- ด - ล
--- ล	- ลลล	ซลดีซ	- ซซซ	ลซฟร	ฟซ - -	ลซดีล	- ซ - ฟ

กลับต้น

2 ชั้น ท่อน 2

- ลซฟ	ซลฟซ	--- ล	ซซซซ	- ล - ซ	- ฟ - ร	ดลดล	- ฟ - ซ
----	ลฟซล	- ดฟซ	ลซฟร	----	ซลดล	ดรดฟ	ฟด - ร
ลลลล	- ด - ด	ฟฟฟฟ	- ร - ร	ฟรดล	ซลดล	ลซฟร	ดรดฟ
----	ฟซลล	รดฟร	ดลดซ	ลซฟร	ฟซ - -	ลซดล	- ซ - ฟ

กลับต้น

2 ชั้น ท่อน 3

- ลขฟ	ชลทต	--- ร	ตตตต	- ร - ต	- ล - ต	- ล - ร	ตตตต
- ท - ล	- ช - ต	--- ล	- ต ---	- ร - ต	- ล - ต	- ฟ - ร	ร
ฟขฟร	- ด - ร	- ด - ฟ	----	ชลขฟ	- ด - ฟ	--- ช	- ล --
ดรดล	- ช - ล	- ช - ด	ดดดด	- ร - ด	- ล - ด	---- ร	ดล - ฟ
----	--- ฟ	- ฟฟฟ	- ฟ - ฟ	ฟขฟร	- ด - ฟ	- รดล	--- ด
----	--- ด	- ดดด	- ด - ด	ฟขฟร	- ด - ฟ	--- ร	- ด - ล
ดดดด	- ล - ด	- ลรล	- ลลล	ลขฟร	- ฟ - ร	- ด - ด	--- ล
----	--- ล	- ลลล	- ล - ล	ลขฟร	- ฟ - ร	- ด - ด	--- ล
----	ดลขฟ	ชฟดฟ	ชล - ช	-- ฟร	ฟช --	ลขดล	- ช - ฟ

กลับต้น

ชั้นเดียว ท่อน 1

- ด - ด	- ด - ด	- ลดล	ฟรดล	ดรดล	ดลขฟ	มรดล	มฟชล
ดดดด	- ร - ฟ	- ชฟ	ฟร	-- ด	ลขฟร	ฟรดล	ฟลขฟ

กลับต้น

ชั้นเดียว ท่อน 2

--- ช	-- ฟช	-- ฟล	- ชฟร	-- ฟล	- ชฟร	-- ดล	ฟชฟช
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	------

-- พล	- ชฟร	-- ดร	ฟชฟช	ดรมฟ	มฟชล	ดรดล	ดลชฟ
-------	-------	-------	------	------	------	------	------

กลับต้น

ชั้นเดียว ท่อน 3

-- ดัด	- ด - ด	รัดลัด	- ด - ด	-- ดัด	- ด - ด	รัดลัด	- ร - ร
พัดรัด	- พ - พ	ชฟดฟ	- ช - ล	ดลชด	- ด - ร	ดัด - ด	- ร - พ
- พ - ร	ดัด - ด	(-----)	(-----)	ชลดัด	พัดรัด	(-----)	(-----)
ดัดชฟ	ลชดัด	(-----)	(-----)	ดัดชฟ	ลชดัด	(-----)	(-----)
ดัดชฟ	ชล - ช	ลชฟร	ฟลชฟ				

กลับต้น

ลูกหมด

ฟฟฟฟ	- ร - ร	ดดดด	- ล - ล	ชชชช	- ล - ล	ดดดด	- ร - ร
ดัดลัด	ลชฟร	-----	ฟชลัด	ลัดลัด	ลชฟร	-----	-----
ฟฟฟฟ	- ร - ร	ดดดด	- ล - ล	ชชชช	- ล - ล	ดดดด	- ร - ร
ดัดลัด	ลชฟร	-----	ฟชลัด	ลัดลัด	ลชฟร	-----	-----
ฟฟฟฟ	- ร - ร	ดดดด	- ล - ล	ชชชช	- ล - ล	ดดดด	- ร - ร
ชลดดร	ดร --	ดรฟช	ฟช --	ฟชร -	รฟช -	ดรฟ -	ลุดร -

ชลดร	ดร --	ดรฟช	ฟช --	ฟชล -	ชลท -	ลทดี -	ทตรี -
------	-------	------	-------	-------	-------	--------	--------

5. การออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะ เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ประดิษฐ์ท่ารำมาจาก รูปปั้นเหล่านาง อัสราในปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้าง สรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะท่าทางการรำให้ สอดคล้องกับทำนองเพลงหรือจังหวะดนตรี ได้ใช้ทักษะของนาฏศิลป์ไทยมาผสมผสานจนเกิดท่ารำที่ นำมาใช้ได้แก่

1. นาฏศิลป์ไทย (Thai Dance) การออกแบบลีลาผู้วิจัยมีทักษะและประสบการณ์ด้าน นาฏศิลป์ไทย ที่มีลักษณะท่าระเมียระมัย อ่อนช้อย และการใช้ร่างกายที่มีเอกลักษณ์เช่น การเอียง การกอด โดยเลือกเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ไว้ในงานสร้างสรรค์นี้ เช่น

ภาพประกอบที่ 9 : ลีลาที่ได้แรงบันดาลใจมาจากนาฏศิลป์ไทย การเอียง การกอด
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบที่ 10 : ลีลาที่ได้แรงบันดาลใจมาจากนาฏศิลป์ไทย การกอดสะเอว การตั้งวง และการเหยียดมือ
ที่มา : ผู้วิจัย

2. นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) โดยนำทักษะการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย เพราะเป็นการแสดงที่อิสระ ไม่มีข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ลีลาและไม่มีแบบแผน มาเป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย มีรูปแบบการแสดงและแนวคิดการสร้างสรรคที่หลากหลาย ทั้งนำเสนอ ในด้านวิถีชีวิต ปรัชญา ความเชื่อ ตลอดจนกระทั่งความเป็นไปทั้งหลายในสังคมมีเทคนิคที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างเทคนิคการรำของไทยและเทคนิคการเต้นแบบ ตะวันตก เทคนิคการนำเสนอผลงานที่สื่อสารแบบตรงไปตรงมา ชมง่าย เข้าใจง่าย และมีเทคนิคการ นำเสนองานที่ต้องตีความแบบสัญลักษณ์ (ชลาสัย วงศ์อารีย์ 2562 : 2) เมื่อนาฏศิลป์เป็นสัญลักษณ์ที่ถูกประกอบสร้างขึ้น มา สะท้อนปรากฏการณ์ทางในสังคม การสร้างงานอิสระทางความคิดไม่จำเป็นต้องมีแบบแผนจึงเหมาะสมกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัยเพื่อสื่อถึงวัฒนธรรม ในจังหวัดศรีสะเกษ ลีลาการสร้างงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมตงชดตะในครั้งนี้ เช่น การเอนตัวไปด้านหลัง การก้มหลัง ซึ่งจะเป็นท่าอิสระ ไม่เหมือนกับข้อเท้าบัลเลต์ที่มีการกอดข้อเท้า หรือ จะเรียกกันว่าพ้อยเท้า แต่ใช้ลักษณะการวางเท้าหลังเปิดส้นเท้าแบบนาฏศิลป์ไทย

ภาพประกอบที่ 11 : สีลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์แบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบที่ 12 : สีลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์แบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางการออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์มรดกทรงชดตะ โดยแบ่งการออกแบบท่ารำออกเป็น 2 ช่วงการออกแบบท่ารำสำหรับการแสดงดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการอัญเชิญเทพเจ้าเพื่อการเคารพบูชา

ช่วงที่ 2 เป็นการสื่อให้เห็นถึงความเมตตาประทานพรของเทพเจ้า

ภาพประกอบ	การออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง
ท่าที่ 1 เทพศิวนาฏราช (ท่านิ่ง)	ช่วงที่1 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการอัญเชิญเทพเจ้าเพื่อการเคารพบูชาท่ารำมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัย การกตเวทแบบ

	<p>นาฏศิลป์ไทย การใช้ปลายเท้าแบบบัลเลต์ ลักษณะมือตั้งวง นิ้วมือจับแบบระบำ ลพบุรี หัวเข่าตั้งมุมฉาก ฝ่าเท้าชิดกับ ตาตุ่ม ทั้งปลายเท้าลง มีการสับเท้าเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และการใช้ปลายเท้าแบบนาฏศิลป์สากล</p>
<p>ท่าที่ 2 เทพผู้ยิ่งใหญ่</p> 	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบจากภาพ จำหลักนางอัปสรฯ มีการเคลื่อนไหวแบบ นาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมือมี ลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการ ออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบระบำ โบราณคดี มีการเอียง มีการกดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะเท้า ลักษณะเท้ามีทั้งยกขาเป็นมุมฉาก ตั้งเข่า และเหยียดเท้า</p>
<p>ท่าที่ 3 ท่าทรงเมตตา</p> 	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบจากภาพ จำหลักนางอัปสรฯ มีการเคลื่อนไหวแบบ นาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัย มือมี ลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการ ออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบระบำ โบราณคดี มีการเอียง มีการกดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี และการตั้งวง ปลายนิ้วมือแทงออกไป ด้านหน้าลักษณะเท้า ลักษณะเท้ามีทั้งยก ขาเป็นมุมฉาก ตั้งเข่า และเหยียดเท้า</p>
<p>ท่าที่ 4 ท่าทรงเมตตา (ท่าต่อเนื่องจากท่าที่3)</p>	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบจากภาพ จำหลักนางอัปสรฯ มีการเคลื่อนไหวแบบ</p>

	<p>นาฏศิลป์ไทย มีมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบระบำโบราณคดี มีการเอียง มีการกดสะเอว ลักษณะมือมีการจีบแบบระบำโบราณคดี ลักษณะเท้า ลักษณะเท้ายกขาตั้งเป็นมุมฉาก ตั้งเข่า และการก้าวเท้าย่อตัว</p>
<p>ท่าที่ 5 ท่าโปรดประธานพร</p> 	<p>มีลักษณะการใช้มือที่เป็นอิสระแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ผสมผสานกับการตั้งวง ลักษณะการก้าวเท้าแบบนาฏศิลป์ไทย และมีการเคลื่อนตัวไปพร้อมกันแบบการแสดงบัลเลต์</p>
<p>ท่าที่ 6 ท่าโปรดบันดาลดล</p> 	<p>กระบวนท่าร่ายยังคงมีลักษณะท่าทางร่างกายแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัย แบบโบราณคดี การใช้มือ ผสมผสานการตั้งวง ลักษณะการใช้เท้าแบบนาฏศิลป์ไทยระบำโบราณคดี พร้อมการเคลื่อนไหวตัวแบบบัลเลต์</p>

	
<p>ท่าที่ 7 นาฏกรรมรวมใจ</p> 	<p>กระบวนท่าร่ายยังคงมีลักษณะท่าทาง ร่างกายแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ ร่วมสมัย แบบโบราณคดี การใช้มือ ผสมผสานการตั้งวงสูง และการเหยียดมือ แบบระบำโบราณคดี ลักษณะการใช้เท้า แบบนาฏศิลป์ไทยระบำโบราณคดี พร้อม การ เคลื่อนไหวตัวแบบบัลเลต์</p>
<p>ท่าที่ 8 อันเชิญมหาเทพ</p> 	<p>กระบวนท่าร่ายยังคงมีลักษณะท่าทาง ร่างกายแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ ร่วมสมัย แบบโบราณคดี การใช้มือ ผสมผสานการตั้งวง ลักษณะการใช้เท้า แบบนาฏศิลป์ไทยระบำโบราณคดี การกั้น เข้า และการเหยียดขาและปลายเท้าตั้งขึ้น</p>
<p>ท่าที่ 9 สุขสมดังใจหมาย</p>	<p>ช่วงที่ 2 เป็นการสื่อให้เห็นถึงความ</p>

	<p>เมตตาประธานพรของเทพเจ้าเป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบมาจากภาพจำหลักนางอัปสรฯ ลักษณะมือมีการตั้งวง ลักษณะขามีการเหยียดตึง ปลายเท้าตั้งขึ้น</p>
<p>ท่าที่ 10 โปรตดลบันดาล</p> 	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบมาจากภาพจำหลักนางอัปสรฯ ลักษณะมือมีการตั้งวง ลักษณะขามีการตั้งเข่าตึง และกอดสะเอว</p>
<p>ท่าที่ 11 ความเจริญงอกงาม</p> 	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบมาจากนาฏศิลป์ไทย ลักษณะมือมีการตั้งวงแบบโบราณคดี ลักษณะขามีการกระดกเท้า และกอดสะเอว</p>

<p>ท่าที่ 12 ตั้งจิตอธิฐาน</p> 	<p>มีลักษณะท่าทางการใช้มือแบบนาฏศิลป์ไทย ผสมผสานการตั้งวง กายใช้เท้ามีลักษณะการชอยเท้าโดยใช้ปลายเท้าและมีการเคลื่อนตัวแบบบัลเลต์</p>
<p>ท่าที่ 13 ทำน้อมคารวะ</p> 	<p>มีลักษณะท่าทางการใช้มือแบบนาฏศิลป์ไทย ผสมผสานการตั้งวง กายใช้เท้ามีลักษณะการชอยเท้าโดยใช้ปลายเท้าและมีการเคลื่อนตัวแบบบัลเลต์</p>
<p>ท่าที่ 14 ทำสุขเกษมสำราญ</p> 	<p>กระบวนท่ารำยังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้จีบแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะทำนองดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 15 ท่าเทพศิวะประทับองค์</p>	<p>มีการใช้ท่ารำจากนาฏศิลป์ไทย ระบำโบราณคดี ผสมผสานกับการยกเท้า สลับข้าง</p>

	<p>และการขอยเท้าให้เข้ากับจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 16 ท่าทรงเมตตา</p> 	<p>กระบวนท่าร่ายยังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้มือจับแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการยกเท้า หนีบหน่อง สลับเท้าเคลื่อนไหวประกอบจังหวะทำนองดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 17 ท่านาฏยบูชาพระศิวะผู้มีฤทธิ์มหาศาล</p> 	<p>กระบวนท่าร่ายยังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้จับแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย ผสมผสานกับการยกเท้า สลับข้าง เท้าให้เข้ากับจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 18 ท่าสถิต ณ เทวาลัย</p>	<p>กระบวนท่าร่ายยังคงมีลักษณะการเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย มีการใช้จับ</p>

	<p>แบบระบำโบราณคดี การตั้งวง และการเหยียดมือผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะทำนองดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 19 ท่ารีนรมย์</p> 	<p>กระบวนท่ารายังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้มือจับแบบตั้งวง และท่าสอดสูงระบำโบราณคดี ลักษณะการใช้เท้าก้าวไปด้านหน้าแบบนาฏศิลป์ไทยผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 20 ท่าเทพศิระประทับทรง</p> 	<p>กระบวนท่ารายังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้มือจับแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย มีการเหยียดเท้าแบบนาฏศิลป์อินเดีย พร้อมกับการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะทำนองดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 21 ท่าเทพศิระประทับทรง (ต่อ)</p>	<p>มีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการตั้งวงและการใช้มือจับแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ไทย พร้อม</p>

	<p>กับการเคลื่อนไหว</p>
<p>ท่าที่ 22 ทำนาฏยบูชาพระศิวะผู้มีฤทธิ์มหาศาล</p> 	<p>มีการใช้จีบ สอดสูงแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 23 ทำนาฏยรีนรมย์</p> 	<p>มีการใช้จีบ สอดสูงแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ไทย การย่อตัว การกอดสะเอว ลำตัว พร้อมกับการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 24 สุขสมตั้งใจหมาย</p>	<p>กระบวนท่าร้ายยังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้จีบแบบระบำโบราณคดี</p>

	<p>ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการยกเท้าสลับกัน ซ้าย - ขวา พร้อมกับการเคลื่อนไหวแถวประกอบ จังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 25 ท่าขออน้อมคารวะ</p> 	<p>กระบวนท่าร่ายยังคงมีลักษณะท่าทางของ ร่างกาย มีการใช้มือจับแบบระบำ โบราณคดี ลักษณะการใช้เท้าย่อเท้า สลับกัน ผสมผสานกับการเคลื่อนไหว ประกอบจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 26 ท่าอวยชัยให้สำเร็จทุกประการ</p> 	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบมาจาก ภาพจำหลักนางอัปสร่า ท่าร่ายมีการ เคลื่อนไหวในแบบนาฏศิลป์ไทย และการ ใช้ปลายเท้าแบบบัลเลต์ มือมีลักษณะตั้ง วง และจับ ยกขาชิดตั้งเข้าเหลี่ยมเป็นมุม ฉากทั้งปลายเท้าลง มีการเคลื่อนไหวแบบ นาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
<p>ท่าที่ 27 ท่ารีนเริงสมฤทัย</p>	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบมาจาก ภาพจำหลักนางอัปสร่า ท่าร่ายมีการ</p>

	<p>เคลื่อนไหวในแบบนาฏศิลป์ไทย และการใช้ปลายเท้าแบบบัลเลต์ มีมือลักษณะตั้งวง และจีบ ยกขาชิดตั้งเข้าเหลี่ยมเป็นมุมฉากทั้งปลายเท้าลง มีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
<p>ท่าที่ 28 ท่ารีนเริงสมฤทัย (ต่อ)</p> 	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เลียนแบบมาจากภาพจำหลักนางอัปสร่า ท่ารำมีการเคลื่อนไหวในแบบนาฏศิลป์ไทย และการใช้ปลายเท้าแบบบัลเลต์ มีมือลักษณะตั้งวง และจีบ ยกขาชิดตั้งเข้าเหลี่ยมเป็นมุมฉากทั้งปลายเท้าลง มีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
<p>ท่าที่ 29 ท่าสุขกษมसारัญญ</p> 	<p>กระบวนท่ารำยังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้จีบแบบระบำโบราณคดี ลักษณะการใช้เท้าอำเท้าสลับกันทั้งปลายเท้าลงผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะทำนองดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 30 ท่าจุดแสงประทีปนำทาง</p>	<p>กระบวนท่ารำยังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้มือจีบแบบระบำ</p>

	<p>โบราณคดี ลักษณะการย่อเท้า ชิดฝ่าเท้าที่ น่อง ทิ้งปลายเท้า ย่อตัวลงผสมผสานกับ ท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการ เคลื่อนไหวประกอบจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 31 ท่าส่งเสด็จศิเวเทพ – ท่าร่มเย็นเป็นสุข</p> 	<p>ท่าจอบ ลักษณะท่ารำมีการตั้งวงแบบ นาฏศิลป์ไทย มีการก้าวเท้า และชิดฝ่าเท้า ทิ้งปลายเท้าลง ย่อและกดตัวลง และโพส ท่าจอบให้เป็นแถวแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>

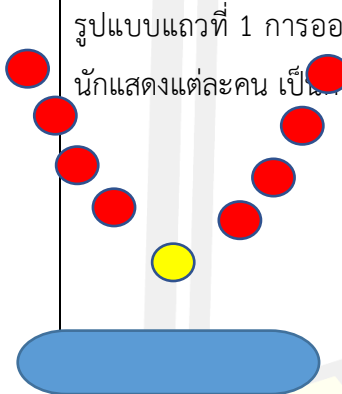
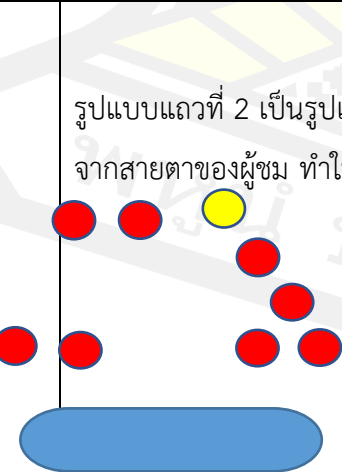
จากกระบวนการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา
สถาปนาองค์กรมเตงชคตะ มีกระบวนการสร้างสรรค์จากการเฉลิมฉลองสถาปนาเทพเจ้าแห่งจักรวาล
กรมเตง ชคตะ ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้นำลักษณะท่าทางของภำจำหลักนางอัปสรำในปราสาทเขาพระ
วิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ มาผสมผสานกับจินตนาการ มีองค์ประกอบในการแสดงให้ม
ีความเคลื่อนไหวร่างกาย ประกอบกับทำนองดนตรีที่มีจังหวะแบบวงมโหรีอีสานใต้ มีความร่วมสมัย
จากท่าทางการรำ และมีการแปรแถวแบบสากล

6. รูปแบบการแปรแถวในการสร้างสรรค์ การแปรแถวหรือการเคลื่อนไหวใน
ทิศทางของการสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งที่สื่อถึงลีลา และความหมายของการแสดงได้มากขึ้น อีกทั้งยัง
มีอิทธิพลต่อผู้ชม ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย ใช้การแปรแถวตามรูปแบบการแสดงที่สื่อ
ความหมาย การสร้างสรรค์สามารถทำได้หลากหลายวิธี การกำหนดทิศทาง การเคลื่อนที่ การ

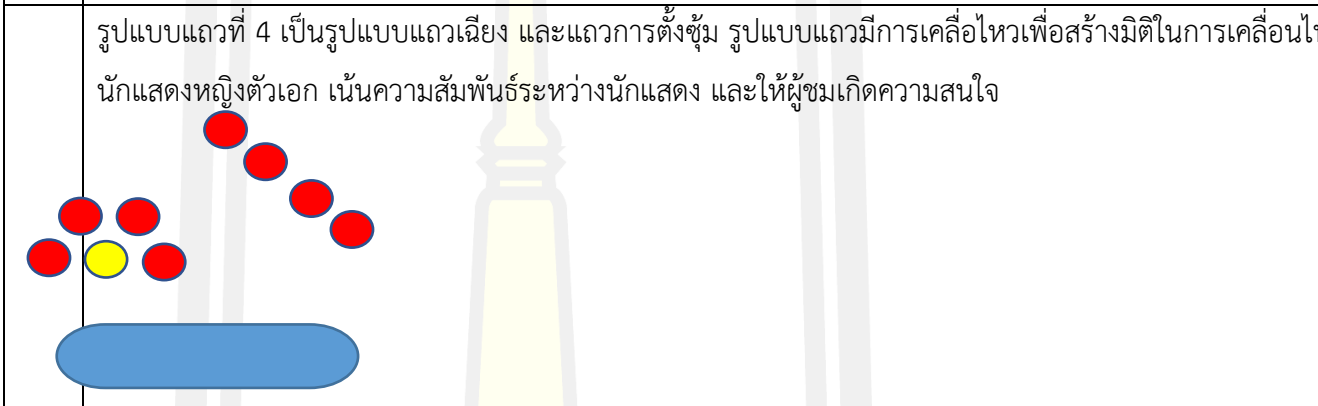
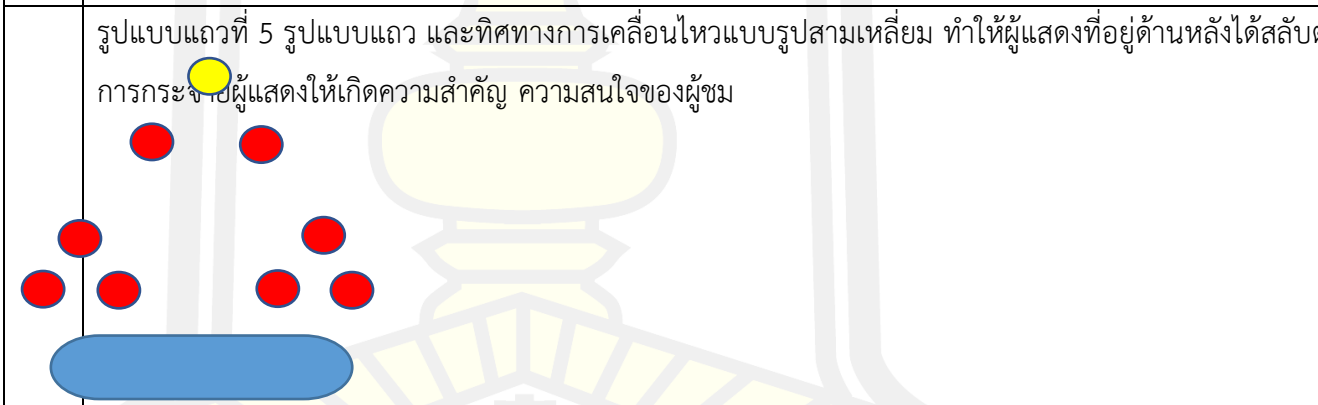
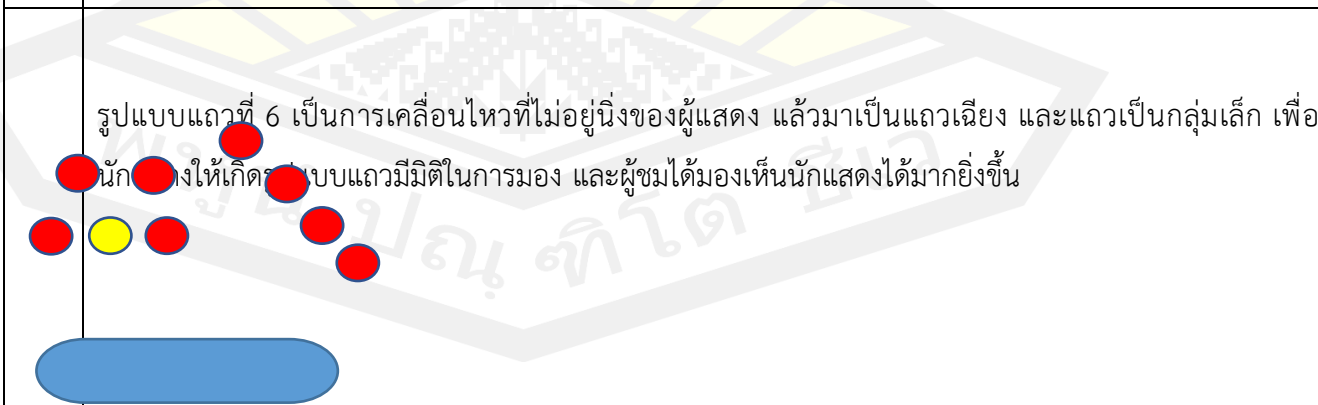
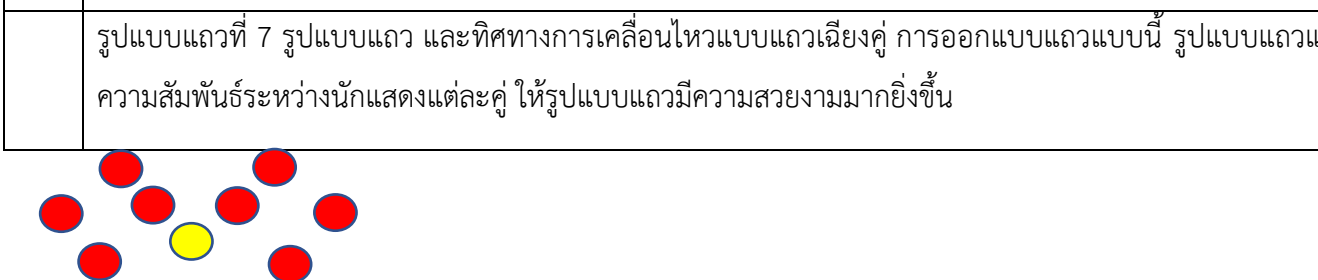
เคลื่อนไหว โดยมีการใช้พื้นที่ และการแปรแถวในการสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงแทนสัญลักษณ์และความหมายผู้แสดง ดังนี้

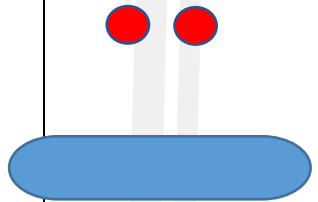
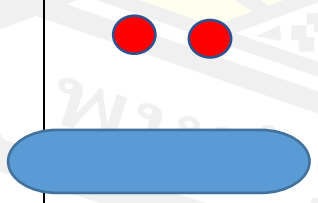
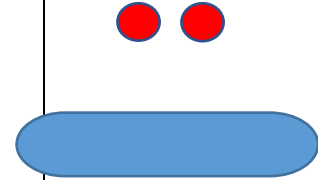
ตารางการแปรแถวในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยະนាถบိญชา สถาปนาองค์กรมตงชคตะ

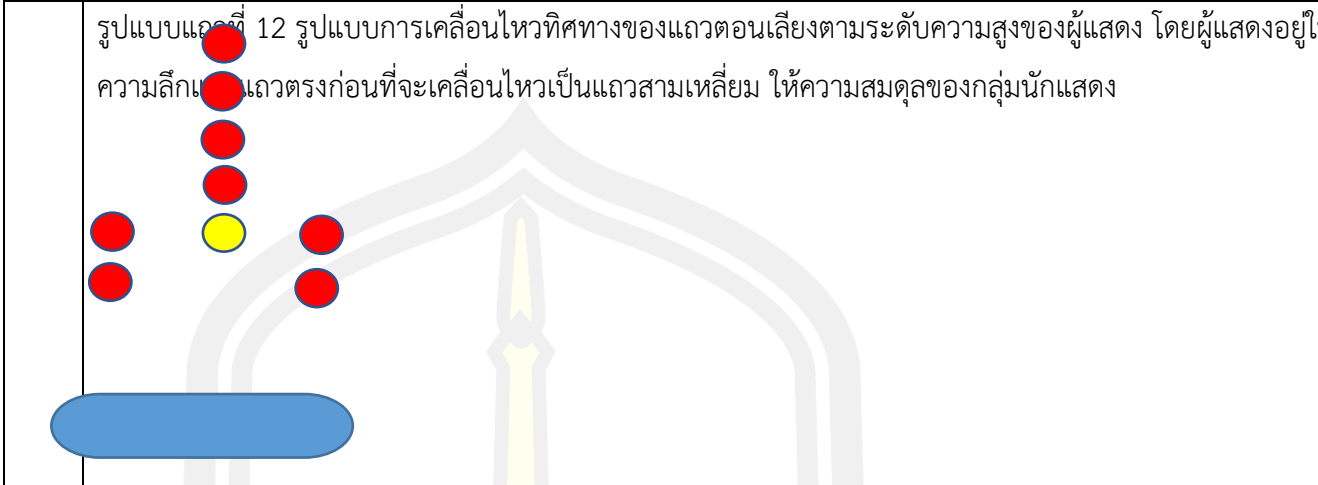
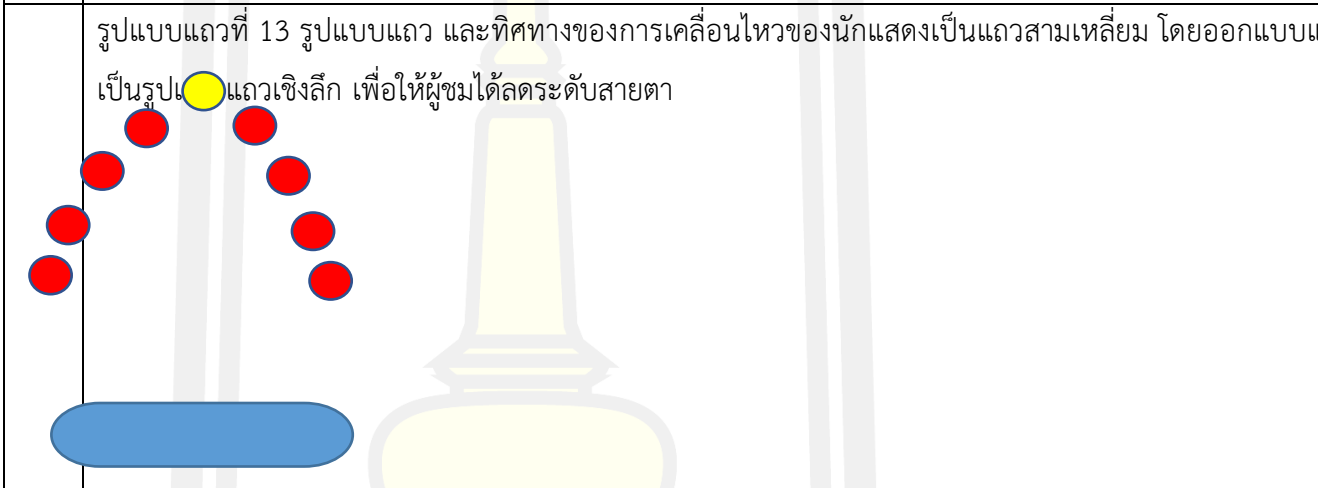
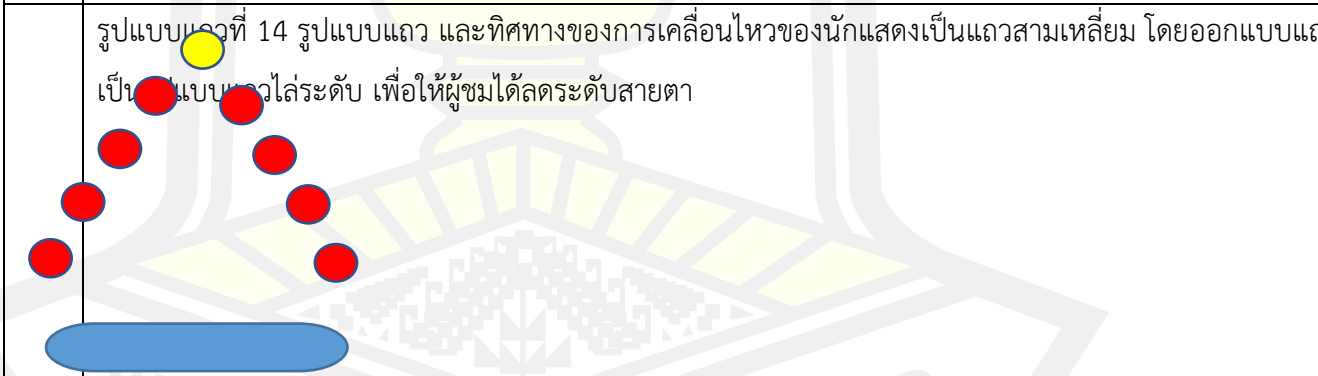
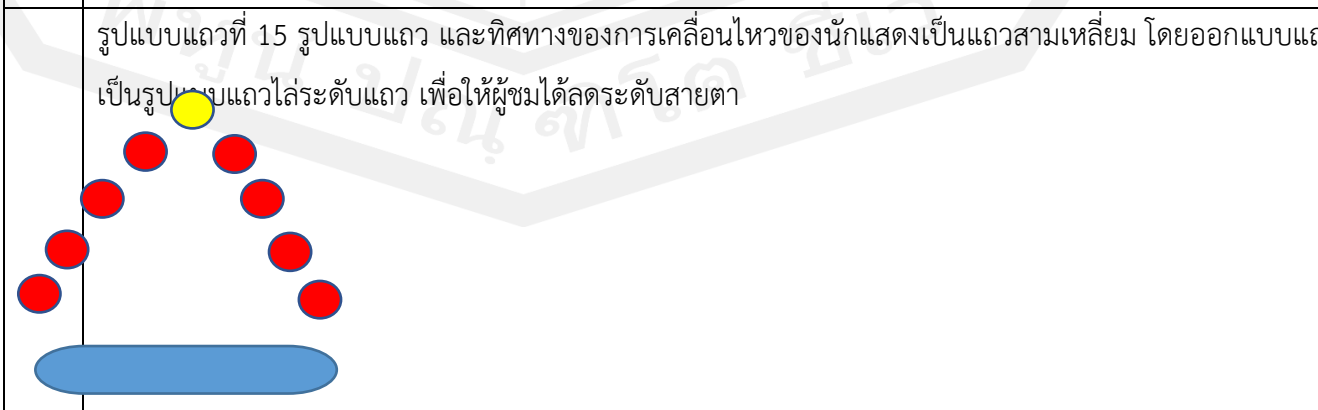
- หมายถึงนักแสดงหญิง(ตัวเอก)
- หมายถึงนักแสดงหญิง(ตัวรอง)
- หมายถึงผู้ชม

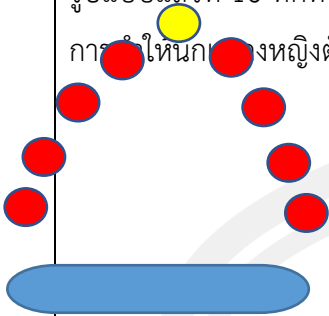
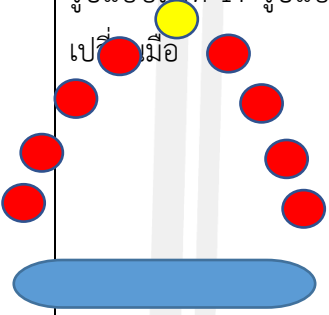
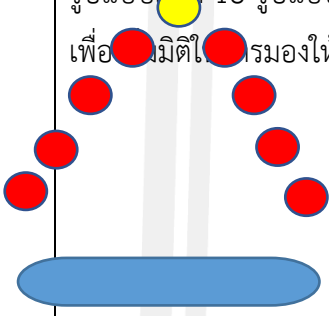

การแปรแถว	ความหมาย
	<p>รูปแบบแถวที่ 1 การออกแบบแถวของทิศทางการเคลื่อนไหวของผู้แสดงในเวทีเป็นรูปสามเหลี่ยม เพื่อให้นักแสดงแต่ละคน เป็นการเพิ่มมิติในการมองให้กับผู้ชมอีกทางหนึ่ง เพื่อเห็นถึงการเคลื่อนไหว</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 2 เป็นรูปแบบแถวเฉียง และแถวกลุ่มเล็ก นำเสนอผู้แสดงทีละกลุ่ม เพื่อกระจายทิศทางตำแหน่งจากสายตาของผู้ชม ทำให้เกิดความสนใจทางสายตาได้อีกทางหนึ่ง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 3 เป็นรูปแบบแถวเฉียง และแถวกลุ่มเล็ก นำเสนอผู้แสดงทีละกลุ่ม เพื่อกระจายทิศทางตำแหน่งผู้</p>

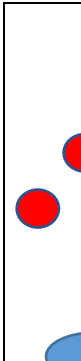
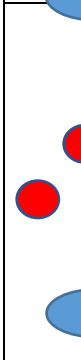
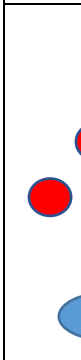
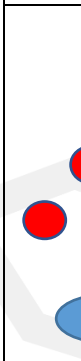

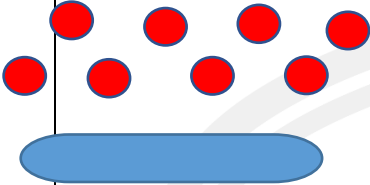
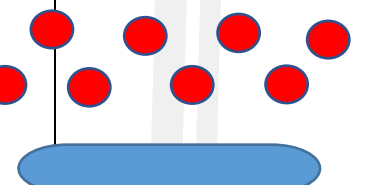
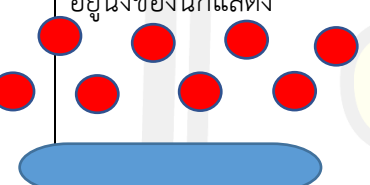
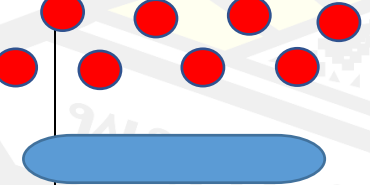
	<p>จากสายตาของผู้ชม ทำให้เกิดความสนใจทางสายตาได้อีกทางหนึ่ง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 4 เป็นรูปแบบแถวเฉียง และแถวการตั้งซุ้ม รูปแบบแถวมีการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างมิติในการเคลื่อนไหวนักแสดงหญิงตัวเอก เน้นความสัมพันธ์ระหว่างนักแสดง และให้ผู้ชมเกิดความสนใจ</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 5 รูปแบบแถว และทิศทางการเคลื่อนไหวแบบรูปสามเหลี่ยม ทำให้ผู้แสดงที่อยู่ด้านหลังได้สลับการกระโดดผู้แสดงให้เกิดความสำคัญ ความสนใจของผู้ชม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 6 เป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่อยู่นิ่งของผู้แสดง แล้วมาเป็นแถวเฉียง และแถวเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อให้นักแสดงเกิดรูปแบบแถวมีมิติในการมอง และผู้ชมได้มองเห็นนักแสดงได้มากยิ่งขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 7 รูปแบบแถว และทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวเฉียงคู่ การออกแบบแถวแบบนี้ รูปแบบแถวและความสัมพันธ์ระหว่างนักแสดงแต่ละคู่ ให้รูปแบบแถวมีความสวยงามมากยิ่งขึ้น</p>

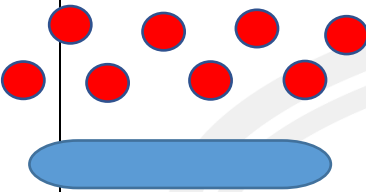
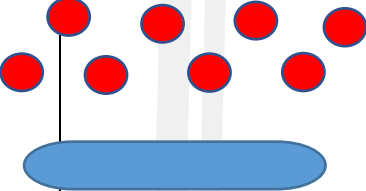
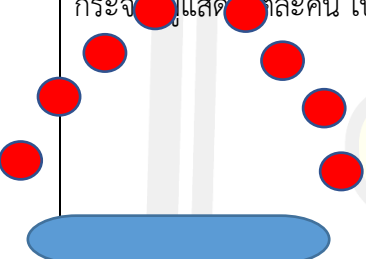
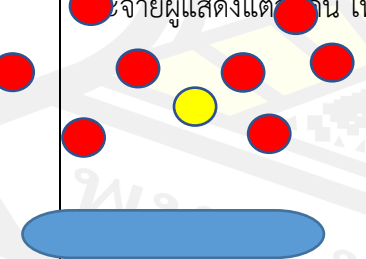
	<p>รูปแบบแถวที่ 8 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวของนักแสดงแบบตั้งซุ้ม และแถวหน้ากระดานคู่ เพื่อสื่อความหมายและสัญลักษณ์</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 9 รูปแบบแถวหน้ากระดานคู่ โดยการออกแบบแถวรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำที่ใช้ความของท่ารำ เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้เกิดความสวยงามมากยิ่งขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 10 รูปแบบแถวหน้ากระดานคู่ โดยการออกแบบแถวรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำที่โสวยงามของท่ารำ เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างท่ารำต่อมือของนักแสดงให้เกิดความสวยงามมากยิ่งขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 11 รูปแบบแถวหน้ากระดานคู่ โดยการออกแบบแถวรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำที่โสวยงามของท่ารำ เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างท่ารำต่อมือของนักแสดงให้เกิดความสวยงามมากยิ่งขึ้น</p>

	<p>รูปแบบแถวที่ 12 รูปแบบการเคลื่อนไหวทิศทางของแถวตอนเสียงตามระดับความสูงของผู้แสดง โดยผู้แสดงอยู่ใ ความลึกแถวตรงก่อนที่จะเคลื่อนไหวเป็นแถวสามเหลี่ยม ให้ความสมดุลของกลุ่มนักแสดง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 13 รูปแบบแถว และทิศทางของการเคลื่อนไหวของนักแสดงเป็นแถวสามเหลี่ยม โดยออกแบบแ เป็นรูปแถวเชิงลึก เพื่อให้ผู้ชมได้ลระดับสายตา</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 14 รูปแบบแถว และทิศทางของการเคลื่อนไหวของนักแสดงเป็นแถวสามเหลี่ยม โดยออกแบบแ เป็นรูปแบบแถวไล่ระดับ เพื่อให้ผู้ชมได้ลระดับสายตา</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 15 รูปแบบแถว และทิศทางของการเคลื่อนไหวของนักแสดงเป็นแถวสามเหลี่ยม โดยออกแบบแ เป็นรูปแบบแถวไล่ระดับแถว เพื่อให้ผู้ชมได้ลระดับสายตา</p>

	<p>รูปแบบแถวที่ 16 ทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวสามเหลี่ยม โดยต้องการนำเสนอการไล่ระดับของผู้แสดงหญิง การทำให้หนักเบาส่งหญิงตัวเอกเป็นจุดเด่นในระดับสายตาผู้ชม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 17 รูปแบบการเคลื่อนไหวของแถวสามเหลี่ยม มีการเคลื่อนไหวเพื่อปรับท่าทำให้มีมิติ เพื่อเล่น เปลี่ยนมือ</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 18 รูปแบบแถวออกแบบโดยการเคลื่อนไหวในรูปแบบแถวสามเหลี่ยม เพื่อให้ผู้แสดงเฉียงตัวเข้าหา เพื่อมีมิติให้มุมมองให้กับผู้ชม เพื่อให้เกิดความรู้สึกของการเคลื่อนไหวที่ไม่อยู่นิ่ง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 19 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดาน 2 แถว โดยปรับให้เป็นแถวหน้า ของผู้แสดง เพื่อรองรับกระบวนท่าทำให้มีความชัดเจน และมีท่ารำที่สวยงามยิ่งขึ้น</p>

	<p>รูปแบบแถวที่ 20 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดาน 2 แถว โดยปรับให้เป็นแถวหน้าของผู้แสดงหันหลังเพื่อรองรับกระบวนท่าทำให้มีความชัดเจน และมีท่ารำที่สวยงามของระดับมือแถวกระดาน</p> <p>มือแถวหน้ากระดานแถวหน้า</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 21 รูปแบบและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดาน และแสดงให้เห็นการเคลื่อนไหวและการแสดงท่าทำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการกำหนดให้ผู้ชมมองในระยะใกล้ไกลได้</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 22 รูปแบบและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดาน และแสดงให้เห็นการเคลื่อนไหวและการแสดงท่าทำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการเป็นท่ารำของผู้แสดง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 23 รูปแบบและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานผู้แสดงหันหน้าเข้าหากัน สืบหาว่าแสดงให้เห็นการเคลื่อนไหวในท่าสอดสูง เพื่อให้ท่ารำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการกำหนดให้ผู้ชมมองในระยะใกล้ไกล</p>

	<p>รูปแบบแถวที่ 24 รูปแบบและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานสับหว่าง ผู้แสดงหันหลัง เป็นการเคลื่อนไหวระดับมือ ● ันทำให้การเคลื่อนไหวแถวมีมิติมากขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 25 รูปแบบและการเคลื่อนไหวของแถวหน้ากระดาน 2 แถว ผู้แสดงหันหลังสับหว่างแถว เป็นการแสดง ● ันการเพิ่มมิติในการมองให้แก่ผู้ชมเพื่อให้เกิดความรู้สึกของการเคลื่อนไหว</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 26 รูปแบบและการเคลื่อนไหวของแถวหน้ากระดาน 2 แถว ผู้แสดงหันหลังสับหว่างแถว เพื่อเป็นการ ● ันการเพิ่มมิติในการมองให้แก่ผู้ชมเพื่อให้เกิดความรู้สึกของการเคลื่อนไหว จะเปลี่ยน ● ัน และเป็นการเคลื่อนไหวของผู้แสดงเป็นการเพิ่มมิติในการมองให้แก่ผู้ชมเพื่อให้เกิดความรู้สึกของการเคลื่อนไหว ● ันอยู่ ● ันของนักแสดง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 27 ทิศทางของการเคลื่อนไหวและตำแหน่งในการใช้เวทีเป็นแถวหน้ากระดาน 2 แถว เพื่อเป็นการ ● ันการเพิ่มมิติในการมองให้แก่ผู้ชม ● ันและความ ● ันใจของผู้ชม</p>

	<p>รูปแบบแถวที่ 28 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวเป็นแถวหน้ากระดาน 2 แถว เพื่อรองรับการเปลี่ยน เห็นการเคลื่อนไหวของท่าทำรำ</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 29 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวเป็นแถวหน้ากระดาน 2 แถว เพื่อรองรับการเปลี่ยน เพื่อให้ผู้ชมเห็นการเคลื่อนไหวของท่าทำรำ และปรับท่าทำรำให้มีมิติเน้นความสัมพันธ์ของนักแสดงให้ชัดเจน</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 30 รูปแบบและทิศทางของแถวมีการเคลื่อนไหว และตำแหน่งในการใช้เวทีในรูปแบบสามเหลี่ยม กระจายผู้แสดงแต่ละคน เป็นการเพิ่มมิติในการมองให้กับผู้รับชมการแสดงเพื่อให้รู้สึกเคลื่อนไหวไม่อยู่กับที่ หรือ</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 31 รูปแบบและทิศทางของแถวมีการเคลื่อนไหว และตำแหน่งในการใช้เวทีในรูปแบบสามเหลี่ยม กระจายผู้แสดงแต่ละคน เพื่อกระจายความสำคัญ และความสนใจของผู้ชม</p>

7. การออกแบบเครื่องแต่งกาย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัณฺฑา สถาปนา
องค์มรดกเตชตะ เครื่องแต่งกายนั้นได้ถอดแบบจากภาพจำหลักนางอัปสร่า และมีการปรับรูปแบบ
ตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัณฺฑา สถาปนาองค์มรดก
เตชตะ ในส่วนของนักแสดงตัวเอก ศรีษะมีการออกแบบในลักษณะที่เป็นเทริด ในส่วนของนักแสดง

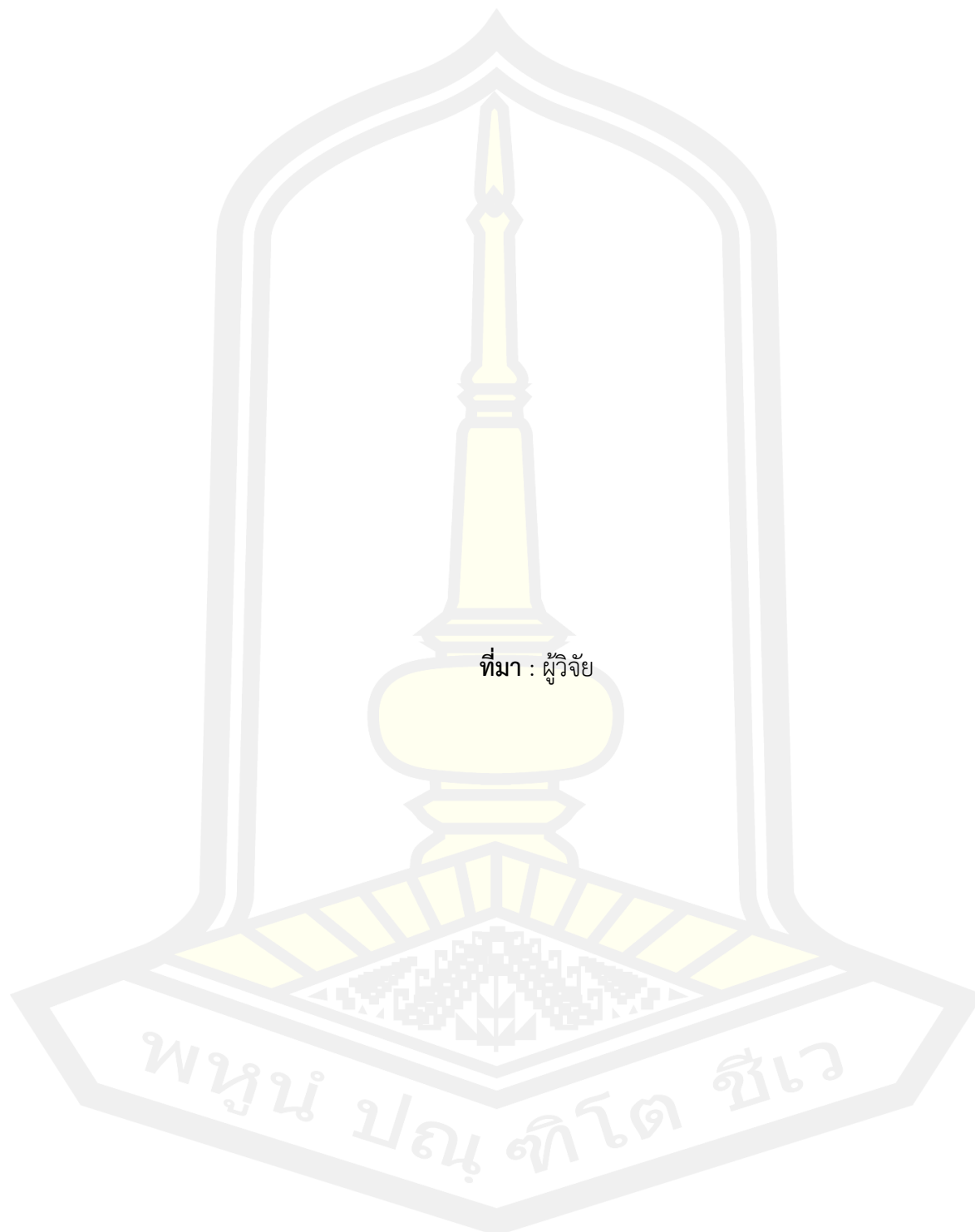
ตัวรองศรีษะมีการออกแบบในลักษณะที่เป็นกระบังหน้า และเกี่ยวกลม ใส่ต่างหู กรองคอทำด้วยผ้าปักด้วยลูกปัดเงิน และติดลวดลายลงรักปิดทอง สร้อยตัวทำด้วยลูกปัดสีทองปล่อยชายลงข้างล่าง รัตตันแขนมีการออกแบบทำด้วยด้วยผ้าปักลูกปัดเงิน และติดลวดลายลงรักปิดทอง ข้อมือทำด้วยกระดาษประเก็นเป็นรูปกระจงตาอ้อย และดอกพุทธร้อยเป็นกำไรข้อมือ ข้อเท้าสวมเชือกกระพวนสวมเสื้อในนางและใช้ผ้าไหมพันรอบอก กระโปรงจีบหน้านางยาวคลุมเข่าใช้ผ้าไหมพื้นบ้านจังหวัดศรีสะเกษ สีนํ้าตาลที่ย้อมจากดินภูเขาไฟ มีการใส่รัดสะเอวทำด้วยผ้าปักลูกปัดสีเงินห้อยตุ้ดตุ้ดที่เชิงขอบผ้า

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการออกแบบเครื่องแต่งกาย

ภาพชุดเครื่องแต่งกาย	รายละเอียด
----------------------	------------

ตารางภาพตัวอย่างการออกแบบเครื่องแต่งกาย

	<p>เกี้ยวยอด</p> <p>เครื่องประดับศรัษะทำจากประเก็นติดลวดลายลงรักปิดทอง ประดับเพชร</p>
	<p>กระบังหน้าเขมร</p> <p>เครื่องประดับศรัษะทำจากประเก็นติดลวดลายลงรักปิดทอง ประดับเพชร</p>
	<p>กรองคอ</p> <p>เครื่องประดับทำจากประเก็นรองด้วยผ้าสีแดง ติดลวดลาย ลงรัก ปิดทองประดับพลอย และเพชร มีตุ้มตั้ง</p>

	<p>รัดต้นแขน</p> <p>ติดลายลงรักปิดทอง ประดับด้วยเพชรและพลอย</p>
	<p>สังวาลทอง</p> <p>ทำด้วยลูกปัดสีทอง ไล่ระดับขนาดลูกปัดนำมาร้อยเป็นเส้น มีขนาดความยาว 36 เซ็นติเมตร</p>
	<p>ข้อมือ</p> <p>ทำจากประเก็น ติดลายลงรักปิดทอง ประดับเพชร และพลอย</p>
	<p>เข็มขัดรัดสะเอว</p> <p>ทำจากประเก็น ร่องด้วยผ้าสีแดง ติดลายลงรักปิดทอง ประดับ</p>

	<p>เพชร และพลอย</p>
	<p>กำไลข้อเท้าหัวบัว ทำจากวัสดุทองเหลืองกลมเกลี้ยง ส่วนปลายหัวมีลักษณะคล้าย ดอกบัวตูม</p>
	<p>ผ้าพันอก เป็นผ้าที่ใช้พันรอบอก ทำจากผ้าไหมญี่ปุ่น มีขนาดกว้าง 30 เซนติเมตร ขนาดความยาว 2 เมตร 50 เซนติเมตร</p>
	<p>ผ้านุ่งไหมโฮล ผ้าถุงพื้นเมืองของชาติพันธุ์เขมร ต่อเชิงผ้าถุงด้วยปะโล และสเล็ก</p>

--	--

2.2. การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปี่เอ๊ะเปรี๊ยะแค

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปี่เอ๊ะเปรี๊ยะแค เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. **แนวคิดในการสร้างสรรค์** บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง มีธรรมชาติ มีแม่น้ำ มีความอุดมสมบูรณ์จึงได้จัดประเพณีไหว้พระจันทร์ในเดือนสิบสอง หรือชาวเขมรเรียกว่า ประเพณีปี่เอ๊ะเปรี๊ยะแค โดยนำจิตนาการของผู้ออกแบบการแสดง มาสร้างสรรค์ทำรำให้สอดคล้องกับประเพณีลอยกระทง และรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง องค์กรที่ 4 ศรีชัยมหาราช กัมปนาทราช ประเพณี ศรีสตรีแห่งแดนวิมาละ

2. รูปแบบการแสดงร่วมสมัย

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปี่เอ๊ะเปรี๊ยะแค เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย ในรูปแบบพิธีกรรม ประเพณี ความเชื่อ ใช้นักแสดงหญิง จำนวน 12 คน เป็นการแสดงที่บ่งบอกถึงประเพณีไหว้พระจันทร์หรือการเผาเทียนเล่นไฟเพื่อไหว้พระจันทร์ และลอยกระทง

ภาพประกอบ 50 การแสดงชุดรุกเขตรวัฒนา

ที่มา : ผู้วิจัย

3. กระบวนการที่ใช้ในการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด

ปั้งเอ๊ะเปรี๊ยะแค เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย เป็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ออกแบบโดยการนำทำรำนานาฏศิลป์ไทย และทำนาฏศิลป์สกุลอื่น เพื่อให้การออกแบบทำรำมีกระบวนการทำรำที่วิจิตร ร่วมสมัย และสอดคล้องสัมพันธ์กับประเพณีลอยกระทง เผาเทียนเล่นไฟ หรือประเพณีปั้งเอ๊ะเปรี๊ยะแค

4. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเอ๊ะเปรี๊ยะแค ใช้

วงดนตรีมโหรีอีสานใต้ผสมผสานกับเครื่องดนตรีสมัยใหม่ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเอ๊ะเปรี๊ยะแค เป็นการแสดงประกอบการบรรเลงเพลงอย่างเดียวไม่มีเนื้อร้อง เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงที่แต่งขึ้นมาใหม่

ปึงเฮ้าะเปริยงแค

♩ = 75

3

6

11

16

21

26

29

tr

tr

5. การออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด

ปึงเฮ้าะเปริยงแค เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ประดิษฐ์ท่ารำมาจากจินตนาการของผู้ออกแบบท่ารำ ให้มีความแปลกใหม่ท่าทางการรำให้สอดคล้องกับทำนองเพลงหรือจังหวะดนตรี โดยทักษะของนาฏศิลป์ไทยมาผสมผสานจนเกิดท่ารำที่นำมาใช้ได้แก่ ท่าสายน้ำ ท่าลอยประทีป ท่าปล่อยโคมไฟ ท่ารวมใจ ท่ากัปนาทราชประเพณี ท่าศรีสตรี

1. นาฏศิลป์ไทย (Thai Dance) การออกแบบลีลาผู้วิจัยมีทักษะและประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ที่มีลักษณะท่าระเฌยดระมัย อ่อนช้อย และการใช้ร่างกายที่มีเอกลักษณ์เช่น การเอียง การกอด การจีบ และการตั้งวงแบบนาฏศิลป์ไทย ผู้วิจัยจึงเลือกเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในงานสร้างสรรค์นี้ เช่น

ภาพประกอบที่ 9 : ลีลาที่ได้แรงบันดาลใจมาจากนาฏศิลป์ไทย ทำพาลาเพียงไหล่ การกดย่อ
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบที่ 10 : ลีลาที่ได้แรงบันดาลใจมาจากนาฏศิลป์ไทย การกดสะเอว การตั้งวง และการ
เหยียดมือ
ที่มา : ผู้วิจัย

2. นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) โดยการนำทักษะการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่เป็นอิสระ ไม่มีข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ลีลาและไม่มีแบบแผน มาเป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย สะท้อนปรากฏการณ์ทางในสังคม การสร้างงานอิสระทางความคิดไม่จำเป็นต้องมีแบบแผนจึงเหมาะสมกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัยเพื่อสื่อถึงวัฒนธรรม ในจังหวัดศรีสะเกษ ลีลาการสร้างงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยในครั้งนี้ เช่น การเอนตัวไปด้านหลัง การก้มหลัง ซึ่งจะเป็นทำอิสระ ไม่เหมือนกับข้อเท้าบัลเลต์ที่มีการกดข้อเท้า หรือ จะเรียกกันว่าพ้อยเท้า แต่ใช้ลักษณะการวางเท้าหลังเปิดส้นเท้าแบบนาฏศิลป์ไทย

ภาพประกอบที่ 11 : ลีลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์แบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ที่มา : ผู้วิจัย

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ภาพประกอบที่ 12 : ลีลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์แบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางการออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเอ๊าะเปริยงแค โดยแบ่งการออกแบบท่ารำออกเป็น 2 ช่วงการออกแบบท่ารำสำหรับการแสดงดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการรื่นเริงมีความสุข

ช่วงที่ 2 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการพลีกรรมและลอนกระทง

ภาพประกอบ	การออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง
ท่าที่ 1 ท่าสวยงามพริ้วไหว	<p>ช่วงที่ 1 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการรื่นเริงมีความสุข</p> <p>ลักษณะท่าเป็นการแสดงท่าทางเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทยคือการสับเท้า มีมือมีลักษณะตั้งวงกลาง เท้าก้าวไปด้านหน้าพร้อมกับการกอดสะเอว แล้วย่อ เคลื่อนไหวแบบ</p>

	<p>นาฏศิลป์สมัยใหม่</p>
<p>ท่าที่ 2 ท่าเชิดชุกษัตติย์</p> 	<p>ลักษณะท่าเป็นการแสดงท่าทางเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย มีมือมีลักษณะตั้งวงสูง ศรีษะเอียงตรงข้ามกับมือสอดสูง สืบเท้าก้าวไปด้านหน้าพร้อมกับการกอดสะเอว แล้วย่อเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์สมัยใหม่</p>
<p>ท่าที่ 3 ท่าเทิดทูล</p> 	<p>ลักษณะท่าเป็นการแสดงท่าทางเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย มีมือมีลักษณะตการจับเหนือศรีษะ และตั้งวง เท้าก้าวไปด้านหน้าพร้อมกับการกอดสะเอว แล้วย่อ และนั่งตั้งเข้าเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์สมัยใหม่</p>
	<p>ลักษณะท่าเป็นการแสดงท่าทางเคลื่อนไหว</p>

<p>ท่าที่ 4 ท่าสวยงามพริ้วไหว</p> 	<p>แบบนาฏศิลป์ไทยคือการสืบทอด และการก้าวเท้า มีมีลักษณะตั้งวงกลาง เท้าก้าวไปด้านหน้าพร้อมกับการกอดสะเอว แล้วย่อ เคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
<p>ท่าที่ 5 ท่าสวยงามพริ้วไหว</p> 	<p>ลักษณะท่าเป็นการแสดงท่าทางเคลื่อนไหว แบบนาฏศิลป์ไทยคือการก้าวเท้า มีมีลักษณะตั้งวงกลาง เท้าก้าวไปด้านหน้าพร้อมกับการกอดสะเอว แล้วย่อ เคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
<p>ท่าที่ 6 ท่าโน้มอัญเชิญประทีป</p> 	<p>ลักษณะท่าเป็นการแสดงท่าทางเคลื่อนไหว แบบนาฏศิลป์ไทยคือการสืบทอด มีมีลักษณะถือกระทง สืบทอดก้าวไปด้านหน้าพร้อมกับการกอดสะเอว แล้วย่อ เคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์สมัยใหม่</p>
<p>ท่าที่ 7 ท่าเชิดชูประทีปทอง</p>	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เรียนแบบมาจาก</p>

	<p>นาฏศิลป์ไทย ลักษณะมือในท่าสอดสูง ถือ กระทง สืบเท้าเพื่อเป็นวงกลม</p>
<p>ท่าที่ 8 ท่าเชิดชูประทีปทอง</p> 	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เรียนแบบมาจาก นาฏศิลป์ไทย ลักษณะมือในท่าสอดสูง ถือ กระทง สืบเท้าเพื่อเป็นวงกลม</p>
<p>ท่าที่ 9 ท่า น้อมนำอัญเชิญประทีป</p> 	<p>ลักษณะท่าเป็นการแสดงท่าทางเคลื่อนไหว แบบนาฏศิลป์ไทยคือการสืบเท้า มือมี ลักษณะถือกระทง สืบเท้าก้าวไปด้านหน้า พร้อมกับการกอดสะเอว แล้วย่อ เคลื่อนไหว แบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
<p>ท่าที่ 10 ท่าศรีสตรี</p>	<p>ช่วงที่ 2 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการพิธีกรรม และลอนกระทง</p>

	<p>เป็นการแสดงท่าทางที่เรียนแบบมาจากภาพจำหลักนางอัปสรฯ ลักษณะแขนเหยียดตั้ง ลักษณะเท้ายกเท้าตั้งฉากทิ้งปลานเท้าลง มีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัย</p>
<p>ท่าที่ 11 กัปนาทราชประเพณี</p> 	<p>ท่ารำมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย แล้วนั่งลงทับสันเท้า ลักษณะมือ ถือกระทง ระดับแ่งศรีษะ เป็นการแสดงประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ</p>
<p>ท่าที่ 12 สายน้ำประเพณีลอยประทีป</p> 	<p>ท่ารำมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย แล้วนั่งลงยกตัวขึ้น ก้าวเท้าไปด้านหน้า ลักษณะมือ ถือกระทง ระดับแ่งศรีษะ และจีบสูงโดยใช้ท่าทางแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยเป็นการแสดงประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ</p>
<p>ท่าที่ 13 รวมใจสตรีศรีสะเกษ</p>	<p>ท่ารำมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยการใช้ปลายเท้าแบบ</p>

	<p>บัลเลต์ สืบเท้าเป็นแถวตอน ลักษณะมือ ถือ กระทบ ระดับอก เป็นการแสดงประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ</p>
<p>ท่าที่ 14 ท่าตั้งจิตอธิฐาน</p> 	<p>เป็นรูปท่ารำแบบนาฏศิลป์ไทย แปรแถวเป็นวงกลม ในลักษณะตามเข็มนาฬิกา</p>
<p>ท่าที่ 15 ท่าตั้งจิตอธิฐาน</p> 	<p>เป็นรูปแบบการแบบนาฏศิลป์ไทย แปรแถวเป็นวงกลม ในลักษณะทวนเข็มนาฬิกา</p>
<p>ท่าที่ 16 ท่าปล่อยประทีปทอง</p>	<p>เป็นรูปแบบการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ลักษณะมือตั้งวงแบบนาฏศิลป์ไทย ย่อตัว</p>

	<p>กตสะเอว</p>
<p>ท่าที่ 17 ทำนาฏยรีนรมย์</p> 	<p>ลักษณะเป็นรูปแบบการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ลักษณะมือตั้งวงแบบนาฏศิลป์ไทย ย่อตัวกตสะเอว</p>
<p>ท่าที่ 18 นาฏยรีนรมย์</p> 	<p>เป็นรูปแบบการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ลักษณะมือตั้งวงแบบนาฏศิลป์ไทย ย่อตัวกตสะเอว นั่งลง</p>

จากกระบวนการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ๊ะเปรี๊ยะแค มีรูปแบบการนำเสนอศิลปะการแสดงร่วมสมัย ที่มีการแสดงหลายประเภทเข้าด้วยกัน ทั้งการเต้นคอนเทมโพรารี การผสมผสานนาฏศิลป์ร่วมสมัยเข้าไปในการแสดง มีการใช้เทคนิคของแสง สี เสียง ประกอบการแสดง ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อความศรัทธาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และแสดงให้เห็นถึงความเคารพนับถือ และความอุดมสมบูรณ์เจริญรุ่งเรือง สะท้อนผ่านประเพณีพิธีกรรมต่างๆเป็นการแสดงออกของมนุษย์ที่ทำให้เห็นถึงการเป็นผู้พักพิง และพึ่งพาธรรมชาติ อีกทั้งเป็นการแสดงความเคารพต่อความอุดมสมบูรณ์อย่างสูงสุดเช่นกัน

6. รูปแบบการแปรแถวในการสร้างสรรค์

การแปรแถวหรือการเคลื่อนไหวในทิศทางของการสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่ง ที่สื่อถึงลีลา และความหมายของการแสดงได้มากขึ้น อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อผู้ชม ในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ๊ะเปรี๊ยะแค ใช้การแปรแถวตามรูปแบบการแสดงที่สื่อความหมาย 2 ช่วงของการแสดง คือ สังคม ประเพณีการเล่น การขอขมาต่อพระแม่คงคา ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่เน้นการแปรแถวที่เป็นเส้นตรงหรือเป็นระนาบเดียวกัน แต่เน้นการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย

ตารางการแปรแถวในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นเมืองร่วมสมัยการแสดงชุดปั้งเฮ๊ะเปรี๊ยะแค

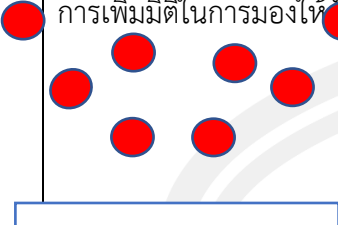
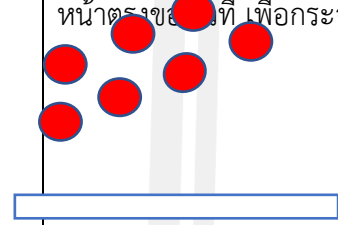

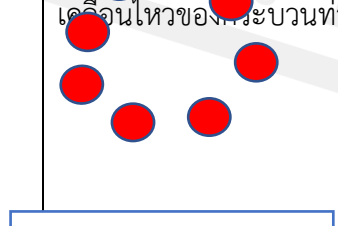

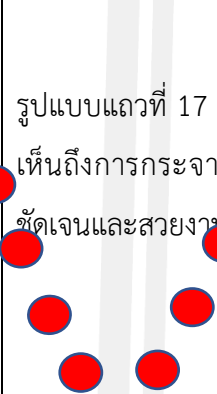

หมายถึงนักแสดงหญิง

หมายถึงผู้ชม

กา ร แ ร แ ว	คำอธิบาย
	<p>รูปแบบแถวที่ 1 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานคู่ โดยการ ออกแบบแถวรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือของผู้แสดง เป็นการเน้น ความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงามมากขึ้น</p> <p><input type="text"/></p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 2 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานคู่ โดยการ ออกแบบแถวรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือ และการสลับตำแหน่งของผู้แสดง เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงามมากขึ้น</p> <p><input type="text"/></p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 3 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานคู่ โดยการ ออกแบบแถวรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือในท่าหนึ่ง และการสลับตำแหน่งของ ผู้แสดง เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงาม มากขึ้น</p> <p><input type="text"/></p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 4 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานคู่ โดยการ ออกแบบแถวรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือ และการสลับตำแหน่งของผู้แสดง เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงามมากขึ้น</p> <p><input type="text"/></p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 5 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานคู่ โดยการ</p>

	<p>ออกแบบแฉกรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือ และการสลับตำแหน่งของผู้แสดง เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงามมากขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแฉกรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือ และการสลับตำแหน่งของผู้แสดง เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงามมากขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแฉกรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือ และการสลับตำแหน่งของผู้แสดง เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงามมากขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแฉกรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือถืออุปกรณ์ และการสลับตำแหน่งของผู้แสดง เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงามมากขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแฉกรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเปลี่ยนมือถืออุปกรณ์ และการสลับตำแหน่งของผู้แสดง เป็นการเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดงให้มีความชัดเจนและมีความสวยงามมากขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแฉกรูปแบบนี้ เพื่อรองรับกระบวนท่ารำที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดทิศทางให้ผู้ชมมองเห็นผู้แสดงในระยะใกล้ไกล</p>

	<p>รูปแบบแถวที่ 11 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวและตำแหน่งในการใช้เวทีให้เป็นรูปสามเหลี่ยม เพื่อนำเป็นการกระจายผู้แสดงแต่ละคนให้เป็นภาพที่ผู้ชมมองเห็นได้กว้างขึ้น เป็นการเพิ่มมิติในการมองให้ผู้ชมอีกทางหนึ่ง เพื่อเกิดความรู้สึกเคลื่อนไหวที่ไม่อยู่นิ่ง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 12 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวเฉียง 2 แถว โดยการปรับแถวสามเหลี่ยมเพื่อรองรับกระบวนท่าทำให้ดูมีมิติด้วยการปรับรูปแบบเฉียงแทนการใช้ทิศทางหน้าตรงของผู้แสดง เพื่อกระจายผู้แสดงและความสนใจของผู้ชม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 13 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวตอนคู่ โดยการจัดระเบียบของการเคลื่อนไหว และทิศทางให้ผู้แสดงอยู่ในตำแหน่งที่มีความลึก และเป็นแถวตรงจากการตั้งแถวเฉียงก่อนที่ปรับเป็นแถววงกลม ซึ่งจะให้ผู้ชมสบายตาในการรับชมการแสดง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 14 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบวงกลม โดยต้องการให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวที่มีการวนเวียน และสลับที่ของผู้แสดงเหมือนเข็มนาฬิกา และมุ่งเน้นให้มีการเคลื่อนไหวของกระบวนท่าเชื่อมมากกว่าการนิ่งอยู่กับที่ และทิศทางเดิม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 15 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบวงกลม โดยต้องการให้เห็นถึงการ</p>

	<p>เคลื่อนที่มีมีการวนเวียน และสลับที่ของผู้แสดงเหมือนการทวนซ้ำนาฬิกา และมุ่งเน้นให้มี เคลื่อนไหวของกระบวนท่าเชื่อมมากกว่าการนิ่งอยู่กับที่ และทิศทางเดิม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 16 รูปแบบแถวและทิศทางเคลื่อนไหวแบบแถวสามเหลี่ยมเพื่อเป็นการ กระจายผู้แสดงแต่ละคนให้เป็นภาพที่ผู้ชมได้มองกว้างขึ้น เป็นการเพิ่มมิติในการมองให้กับผู้ชม อีกทางหนึ่ง เพื่อให้เกิดความรู้สึกของการเคลื่อนไหวของนักแสดงที่ไม่อยู่นิ่ง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 17 รูปแบบแถวและทิศทางเคลื่อนไหวแบบแถวสามเหลี่ยม โดยออกแบบให้ เห็นถึงการกระจายของกลุ่มนักแสดงให้เห็นภาพเชิงลึก เพื่อรองรับกระบวนท่ารำเพิ่มความ ชัดเจนและสวยงามยิ่งขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 18 รูปแบบแถวและทิศทางเคลื่อนไหวแบบแถวสามเหลี่ยมเพื่อเป็นการ กระจายผู้แสดงแต่ละคนให้เป็นภาพที่ผู้ชมได้มองกว้างขึ้น เป็นการเพิ่มมิติในการมองให้กับผู้ชม อีกทางหนึ่ง เพื่อให้เกิดความรู้สึกของการเคลื่อนไหวของนักแสดงที่ไม่อยู่นิ่ง</p>

7. การออกแบบเครื่องแต่งกาย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้าะเปริยงแค เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย จะเห็นได้ว่าการออกแบบเครื่องแต่งกายของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้าะเปริยงแค เป็นการเลียนแบบการแต่งกายสตรีอีสานใต้กลุ่มชาติพันธุ์เขมร สวมเกาะอกมีผ้าพันรอบอก และสวมกระโปรงย้วย แต่มีการปรับปรุงให้มีความสวยงามตามแบบของนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการออกแบบเครื่องแต่งกาย

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการออกแบบเครื่องแต่งกาย

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางตัวอย่างการออกแบบเครื่องแต่งกาย

	<p>ดอกลำดวนรังไหม มาลัยดอกพุด</p> <p>ดอกลำดวนรังไหมใช้เป็นเครื่องประดับผม ทำจากฟักหลอกของรังไหม นำมาประดิษฐ์ให้มีลักษณะคล้ายกับด</p> <p>มาลัยดอกพุด ทำจากดอกพุดวงนำมาร้อยเป็นมาลัย มีขนาดความยาว 25 เซ็นติเมตร</p>
	<p>ตุ้มหูทอง</p> <p>เครื่องประดับทอง ทำจากวัสดุทองเหลือง ฝังด้วยเพชร และพลอย</p>
	<p>กรองคอ</p> <p>เครื่องประดับคอ ทำจากประเก็นรองด้วยผ้าสีแดง ติดลาย ลงรักปิดทอง ประดับด้วยเพชร และพลอย</p>
	<p>รัดต้นแขน</p> <p>เครื่องประดับต้นแขน ทำจากประเก็น ติดลวดลาย ลงรักปิดทอง ประดับเพชรและพลอย</p>

พวงมาลัยข้อมมือ

เครื่องประดับข้อมมือ ทำจากดอกพุทวง นำมาร้อยต่อกันแล้วมัดให้มีลักษณะเป็นวงกลม

กำไลข้อมมือ

ทำจากประเก็น ติดลาวดลาย ลงรักปิดทอง ประดับเพชรและพลอย

กำไลข้อมมือทองเหลือง

ทำจากวัสดุทองเหลือง ผลิตด้วย ทั่วทำไรทองเหลืองออกแบบให้มีเหล็กสปริง เพื่อง่ายต่อการใช้งาน

ทำไรข้อมือทองเหลือง

ทำจากวัสดุทองเหลือง ผลิตด้วย ประดับเพชรทั่วทำไรทองเหลืองออกแบบให้มีเหล็กสปริง เพื่อง่ายต่อการใช้งาน

ทำไรข้อมือทองเหลือง

ทำจากวัสดุทองเหลือง ผลิตด้วย ประดับเพชรทั่วทำไรทองเหลืองออกแบบให้มีเหล็กสปริง เพื่อง่ายต่อการใช้งาน

สังวาลทอง

สังวาลทอง ทำจากวัสดุพลาสติกหลอมละลาย แล้วนำมาหล่อให้เป็นวงกลม ชูไปด้วยสีทอง แล้วนำมาร้อยเครื่องประดับสังวาล มีความยาวรวมทั้งสิ้น เซนติเมตร 36 เซนติเมตร

หัวเข็มขัด สายเข็มขัดทอง

หัวเข็มขัดทำจากปะเก็นฉลุ ตัดลวดลาย ลงรักปิดทอง ประดับเพชร และพลอย
เข็มขัด ทำมาจากวัสดุทองเหลือง มีความยาวทั้งหมด 36 เซนติเมตร

ผ้าสไบสีขาว

ลักษณะผ้าสไบมีความมันวาว ย้อมและทักทอด้วยวัสดุธรรมชาติ มีความยาวโดยรวมทั้งสิ้น 2 เมตร 50 เซนติเมตร

ผ้าสไบสีขาว

ลักษณะผ้าสไบมีความมันวาว ย้อมและทักทอด้วยวัสดุธรรมชาติ มีกรรมวิธีการทอโดยการทอภายในตัว

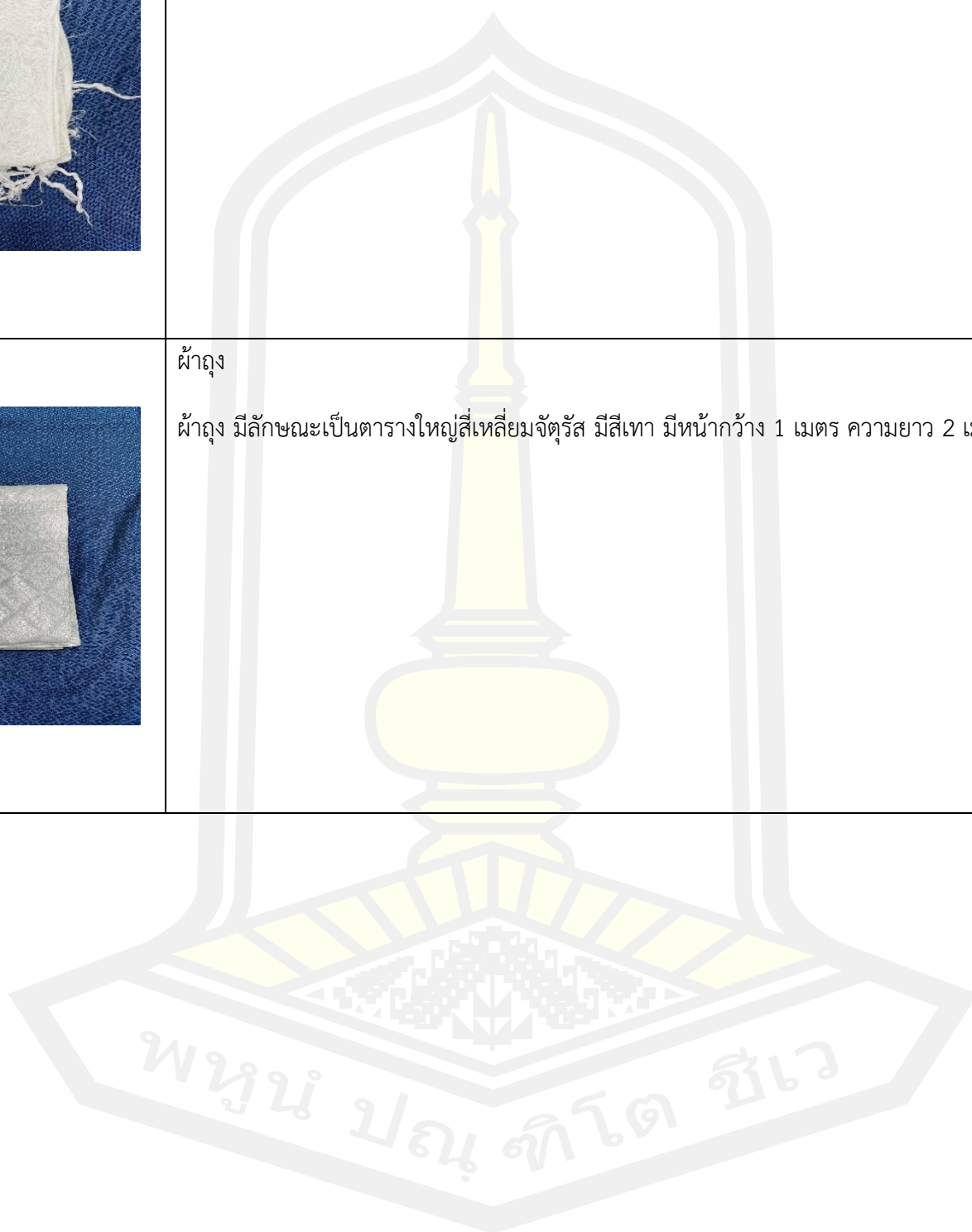

ลวดลายซ้อนกันตลอดทั้งผืน มีความยาวโดยรวมทั้งสิ้น 2 เมตร 50 เซนติเมตร

ผ้าถุง

ผ้าถุง มีลักษณะเป็นตารางใหญ่สี่เหลี่ยมจัตุรัส มีสีเทา มีหน้ากว้าง 1 เมตร ความยาว 2 เมตร

2.3. การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพฤเธศวร

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพฤทเธศวร เป็นการแสดง
สร้างสรรค์ร่วมสมัย โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ
ศรีพฤทเธศวร จากการประกอบพิธีพลีกรรมน้ำศักดิ์สิทธิ์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตงชคตะ
ศรีพฤทเธศวร เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในรูปแบบสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการทำรำแบบ
โบราณคดี ใช้นักแสดงชาย 8 คน นักแสดงหญิง 4 คน เป็นการแสดงที่สื่อให้เห็นถึงการเฉลิมฉลองการ
เปลี่ยนยุคสมัยแห่งศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาด้วยพิธีกรรม

2. รูปแบบการแสดงร่วมสมัย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชค
ตะ ศรีพฤทเธศวร เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย ในรูปแบบพิธีกรรม ประเพณี ความเชื่อ

3. กระบวนท่าที่ใช้ในการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง
ชคตะ ศรีพฤทเธศวร เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย เป็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ออกแบบโดยการ
นำท่ารำจากภาพจำหลัก ทับหลัง หรือรูปปั้นในปราสาทเขาพระวิหาร ปราสาทสระกำแพงใหญ่ และ
ปราสาทขอมที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้ออกแบบสร้างสรรค์
กระบวนท่ารำ ทำให้กระบวนท่ารำสอดคล้องกับทำนองดนตรี ทำนองเพลง

4. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง
ชคตะ ศรีพฤทเธศวร ใช้วงดนตรีไทย วงมโหรีอีสานใต้ผสมผสานกับเครื่องดนตรีสมัยใหม่ การแสดง
นาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพฤทเธศวร เป็นการแสดงประกอบการบรรเลงเพลงอย่างเดียว
ไม่มีเนื้อร้อง เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงที่แต่งขึ้นมาใหม่

พหุ อนุ ชาติ โธ ชีวะ

กมรแดง ชคตะ ศรีพฤทเศศวร

Rubato

7 $\text{♩} = 75$

13

19

25

32

38

45

51

58

2

64

71

77

83

89

95

101

108

115

121

127 To Fl.

3

134

141

147

154

161

170

177

182

Rubato

189

194

5. การออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุด กมรเตง ชคตะ ศรีพทุทเศศวร เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ประดิษฐ์ท่ารำมาจาก รูปปั้นเหล่านาง อัสราในปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้าง สรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพทุทเศศวร กระบวนท่ารำให้สอดคล้องกับ ทำนองเพลงหรือจังหวะดนตรี ผู้วิจัยได้ทักษะของนาฏศิลป์ไทยมาผสมผสานจนเกิดท่ารำที่นำมาใช้ ได้แก่ ท่าที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ท่าอัญเชิญเทพเจ้า ท่าผู้สร้างอัญเชิญใหญ่ ท่าเจริญงอกงาม ท่า รื่นรมย์ ท่าสมดังใจหมาย

1. นาฏศิลป์ไทย (Thai Dance) การออกแบบลีลากระบวนท่ารำโดยการใช้ทักษะ และประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ที่มีลักษณะท่าระเมียระมัย อ่อนช้อย และการใช้ร่างกายที่มี เอกลักษณ์เช่น การเอียง การกอด ผู้วิจัยจึงเลือกเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ไว้ใน งานสร้างสรรค์นี้ เช่น การตั้งวง การจับ การย่อตัว การเอียง และกอดเอน เป็นต้น

ภาพประกอบที่ 9 : ลีลาที่ได้แรงบันดาลใจมาจากนาฏศิลป์ไทย การก้าวข้าง การกอดย่อ
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบที่ 10 : ลีลาที่ได้แรงบันดาลใจมาจากนาฏศิลป์ไทย การย่อเหลี่ยมแบบโขน การตั้งวง
ที่มา : ผู้วิจัย

2. นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) ผู้วิจัยนำทักษะการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย เพราะเป็นการแสดงที่อิสระ ไม่มีข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ลีลาและไม่มีแบบแผนมาเป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย มีรูปแบบการแสดงและแนวคิดการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ทั้งนำเสนอ ในด้านวิถีชีวิต ปรัชญา ความเชื่อ ตลอดจนกระทั่งความเป็นไปทั้งหลายในสังคมมีเทคนิคที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างเทคนิคการรำของไทยและเทคนิคการเต้นแบบตะวันตก เทคนิคการนำเสนอผลงานที่สื่อสารแบบตรงไปตรงมา ชมง่าย เข้าใจง่าย และมีเทคนิคการนำเสนอที่มีลีลาการสร้างงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยในครั้งนี้ เช่น การเอนตัวไปด้านหลัง การก้มหลัง ซึ่งจะเป็นท่าอิสระ ไม่เหมือนกับข้อเท้าบัลเลต์ที่มีการกดข้อเท้า หรือ จะเรียกกันว่าพ้อยเท้า แต่ใช้ลักษณะการวางเท้าหลังเปิดส้นเท้าแบบนาฏศิลป์ไทย

ภาพประกอบที่ 11 : ลีลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์แบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพประกอบที่ 12 : ลีลาที่ใช้ในการสร้างสรรค์แบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ที่มา : ผู้วิจัย

ตารางการออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกรมเตง ชคตะ ศรีพฤทธศวร โดยแบ่งการออกแบบ
ทำร้าออกเป็น 2 ช่วงการออกแบบทำร้าสำหรับการแสดงดังนี้

ช่วงที่ 1 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ช่วงที่ 2 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการเฉลิมฉลององค์กรมเตง ชคตะ ศรีพฤทธศวร

ภาพประกอบ	การออกแบบทำร้าสำหรับการแสดง
<p>ทำร้าที่ 1 ทำร้าชัยภูมิมหาเทพ</p> 	<p>ช่วงที่ 1 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นการแสดงทำร้าทางที่เลียนแบบจากภาพจำหลักนางอัปสร มีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัย มีมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการออกแบบทำร้าให้อยู่ในรูปแบบระบำโบราณคดี มีการเอียง มีการกอดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะเท้า ลักษณะเท้ามีทั้งยกขาเป็นมุมฉาก ตั้งเข่า และเหยียดเท้า นั่งทับส้นเท้า หรือนั่งตั้งเข่า</p>
<p>ทำร้าที่ 2 ทำร้าโปรดประธานพร</p> 	<p>มีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการออกแบบทำร้าให้อยู่ในรูปแบบระบำโบราณคดี มีการเอียง มีการกอดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะเท้า ลักษณะเท้ามีทั้งยกขาเป็นมุมฉาก ตั้งเข่า ทิศทางการเดินคือเดินเข้ามาข้างหน้าเพื่อสื่อถึงการเคลื่อนที่ หรือการก้าวไปข้างหน้า</p>
<p>ทำร้าที่ 3 บวงข้าทั้งหลาย</p>	<p>ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีมีลักษณะแตกต่างกันออกไป</p>

	<p>แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ มีการเอียง มีการกอดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง</p>
<p>ท่าที่ 4 ท่าโปรดทรงเมตตา</p> 	<p>นักแสดงชายและนักแสดงหญิงหนึ่ง เดินทางเป็นกลุ่มจากด้านหนึ่งไปอีกด้านหนึ่ง มีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ และนาฏศิลป์ร่วมสมัย ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง</p>
<p>ท่าที่ 5 ท่าโปรดดลบันดาล</p> 	<p>นักแสดงหญิงและนักแสดงชาย ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง ลักษณะมือตั้งวงแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย ลักษณะเท้ายกฝ่าเท้าวางระดับน่อง หัวเข่าตั้งฉาก</p>
<p>ท่าที่ 6 ท่าให้สมหวังทุกสิ่งอัน</p>	<p>กระบวนท่ารำยังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้จับแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับ</p>

	<p>ท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการยกเท้าสลับกัน ซ้าย - ขวาพร้อมกับการเคลื่อนไหวแถวประกอบจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 7 ท่าตั้งจิตอธิฐานถวายเคื่องบูชา</p> 	<p>ลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นการถวายเครื่องบรรณาการ โดยฝ่ายนักแสดงชายใช้ทำยืนนักแสดงหญิงนั่งด้วยท่าถวายสิ่งของ</p>
<p>ท่าที่ 8 ท่าผู้มีฤทธิมหาศาล</p> 	<p>มีลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นการถวายเครื่องบรรณาการ โดยฝ่ายนักแสดงชายใช้ทำยืนนักแสดงหญิงนั่งด้วยท่าถวายสิ่งของ</p>
<p>ท่าที่ 9 ท่าประทับทรงศรี</p>	<p>มีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมือมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคง</p>

	<p>มีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบระบำโบราณคดี มีการเอียง มีการกดสะเอว ลักษณะมือมีการจีบแบบระบำโบราณคดี นักแสดงชายย่อถัน เข้าลงเหลี่ยม</p>
<p>ท่าที่ 10 ท่าบุษามิฤทธิ์</p> 	<p>กระบวนท่ารายังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้จีบแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการยกเท้าสลับกัน ซ้าย - ขวาพร้อมกับการเคลื่อนไหวแถว ประกอบจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 11 ท่าผู้มีฤทธิ์มหาศาล</p> 	<p>กระบวนท่ารายังคงมีลักษณะท่าทางของร่างกาย มีการใช้จีบแบบระบำโบราณคดี ผสมผสานกับท่าทางนาฏศิลป์ร่วมสมัย พร้อมกับการยกเท้าสลับกัน ซ้าย - ขวาพร้อมกับการเคลื่อนไหวแถว ประกอบจังหวะดนตรี</p>
<p>ท่าที่ 12 ท่าบุษามิฤทธิ์</p>	<p>ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมือมีลักษณะแตกต่างกันออกไป</p>

	<p>แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ การตั้งวง มีการเอียง มีการกอดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง</p>
<p>ท่าที่ 13 ท่าสถิต ณ เทวาลัย</p> 	<p>ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมือมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ มีการเอียง มีการกอดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง</p>
<p>ท่าที่ 14 ท่าผู้ปฏิบัติความดี</p> 	<p>ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมือมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ มีการเอียง มีการกอดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง</p>
<p>ท่าที่ 15 ท่าให้พรผู้ทำดี</p>	<p>ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมือมีลักษณะแตกต่างกันออกไป</p>

	<p>แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ มีการเอียง มีการกดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง</p>
<p>ท่าที่ 16 นาฏศิลป์รุ่นรมย์</p> 	<p>ช่วงที่ 2 เป็นการสื่อให้เห็นถึงการเฉลิมฉลององค์กมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเสศวร ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ไทย มีการเอียง มีการกดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง</p>
<p>ท่าที่ 17 ท่าสรรเสริญคารวะ</p> 	<p>ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมือมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ มีการเอียง มีการกดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับท่าทาง</p>
<p>ท่าที่ 18 ท่าอวยชัย</p>	<p>ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และ</p>

	<p>นาฏศิลป์ร่วมสมัยมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ไทย มีการตั้งวง มีการเอียง มีการกอดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี</p>
<p>ท่าที่ 19 สุขเกษมสำราญดุจแสงประทีป</p> 	<p>ลักษณะมีการเคลื่อนไหวแบบนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ยังคงมีการออกแบบท่าทางให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ มีการเอียง มีการกอดสะเอว ลักษณะมือมีการจับแบบระบำโบราณคดี ลักษณะลีลาท่าทางเป็นการก้าวขาเดินและมีการไล่ระดับมือ และท่าทางของนักแสดงชาย นักแสดงหญิง</p>

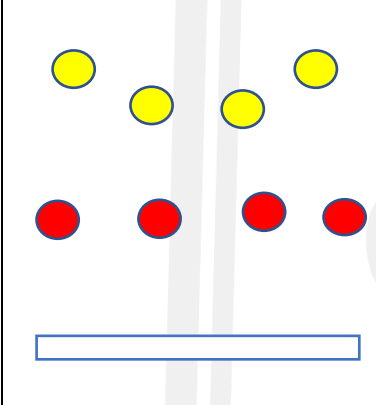
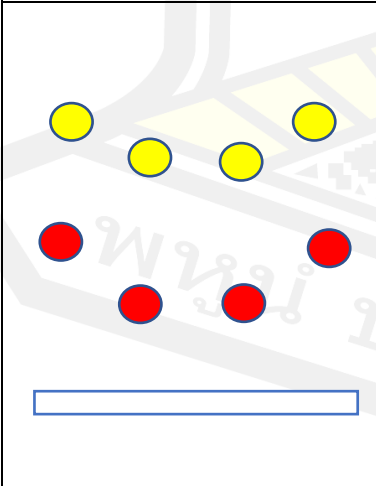

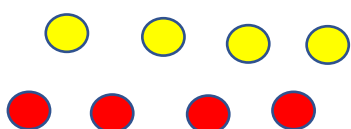
6. รูปแบบการแปรแถวในการสร้างสรรค์

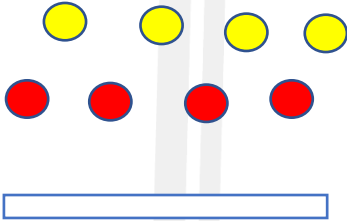
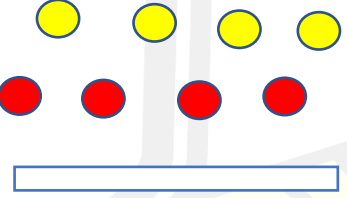
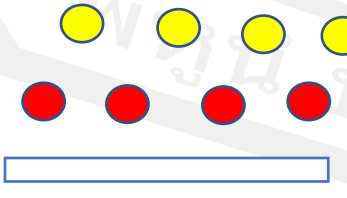
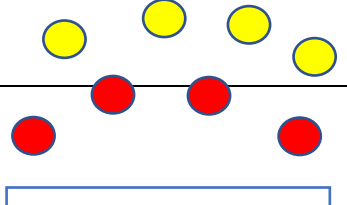
การแปรแถวหรือการเคลื่อนไหวในทิศทางของการสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่ง
ที่สื่อถึงลีลา และความหมายของการแสดงได้มากขึ้น อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อผู้ชม ในการสร้างสรรค์
นาฏศิลป์พื้นเมืองร่วมสมัย จากวัฒนธรรมฟ้อนแคนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงใช้การแปรแถวตาม
รูปแบบการแสดงที่สื่อความหมาย 2 ช่วง ดังนั้นจึงไม่เน้นการแปรแถวที่เป็นเส้นตรงหรือเป็นระนาบ
เดียวกัน แต่เน้นการเคลื่อนที่ที่หลากหลาย

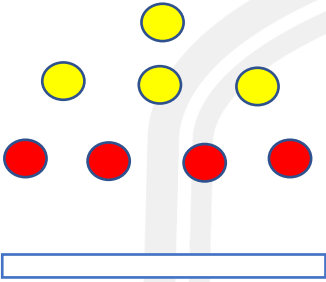
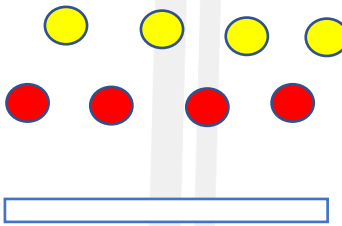
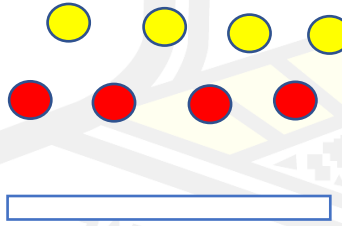
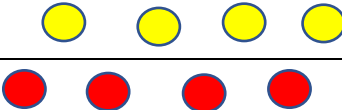
ตารางการแปรแถวในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพฤธศวร

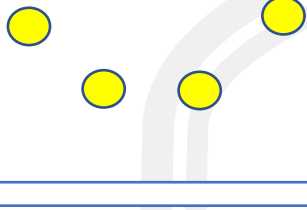
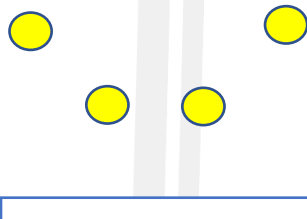
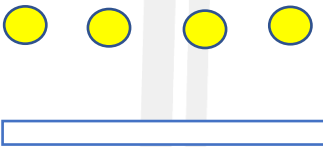
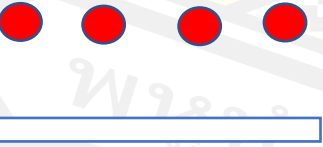
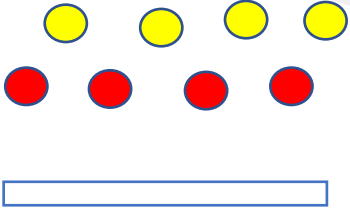
- หมายถึงนักแสดงชาย
 หมายถึงนักแสดงชาย
 หมายถึงผู้ชม

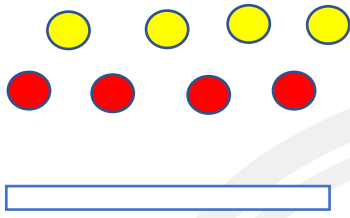
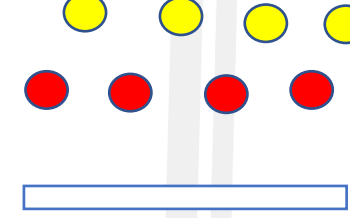
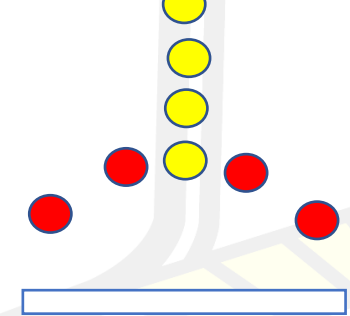
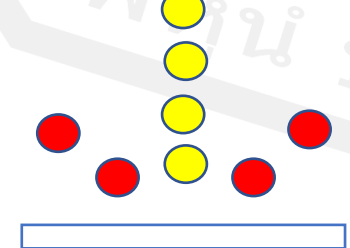
การแปรแถว	คำอธิบาย
	<p>รูปแบบแถวที่ 1 รูปแบบแถวแรกเป็นแถวสามเหลี่ยม และแถวหน้า กระดานคู่มีการไล่ระดับต่ำสูง เพื่อสร้างมิติในการดึงความสนใจ จากผู้ชม อีกทั้งเป็นการเปิดตัวนักแสดง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 2 รูปแบบแถวและทิศทางเคลื่อนไหวเป็น รูปแบบสามเหลี่ยมไล่ระดับของผู้แสดง เพื่อเป็นการเพิ่มมิติในการ มองให้กับผู้ชมเพื่อเกิดความรู้สึกของผู้รับชมการแสดง</p>

	<p>รูปแบบแถวที่ 3 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานสองแถว โดยการปรับแถวหน้ากระดาน 2 แถวให้ดูมีมิติเน้นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ของนักแสดง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 4 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแถวหน้ากระดาน 2 แถว แสดงให้เห็นถึงมิติในการแสดงที่ชัดเจนขึ้น ด้วยการกำหนดทิศทางของผู้แสดง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 5 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแถวหน้ากระดาน 2 แถว แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวของผู้แสดงในกระบวนการท่ารำในการแสดงที่ชัดเจนขึ้น ด้วยการกำหนดทิศทางของผู้แสดงในการลำดับของกระบวนการท่ารำ</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 6 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแถวหน้ากระดาน 2 แถว แสดงให้เห็นถึงมิติในการไล่ระดับของกระบวนการท่ารำที่ชัดเจนขึ้น ด้วยการกำหนดทิศทางของผู้แสดง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 7 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแถวหน้า</p>

	<p>สามเหลี่ยม 2 แถว รูปแบบแถวไล่ระดับเพื่อกระจายความสำคัญและความสนใจของผู้ชม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 8 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบตั้งซุ้ม โดยการสร้างรูปแบบเพื่อสื่อความหมายรองรับกระบวนการทำรำ และสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความอลังการ</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 9 รูปแบบและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้า กระดาน 2 แถว เป็นแถวที่เน้นการต่อเนื่องของการเคลื่อนไหว กระบวนท่ารำใช้ความตางระดับของความสูงของผู้แสดงเพื่อให้ผู้ชมมองเห็นผู้แสดงแถวหลัง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 10 รูปแบบและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้า กระดาน 2 แถวเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อปรับกระบวนท่ารำให้มีมิติมากขึ้นในการย่อลำตัว เพื่อเล่นจังหวะในขณะที่มีอ้าค้างไว้</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 11 รูปแบบและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้า กระดาน 2 แถวเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อปรับกระบวนท่ารำให้มีมิติ</p>

	<p>มากขึ้นในการย่อลำตัว เพื่อเล่นจังหวะในขณะที่มือค้างนิ่งไว้</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 12 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบสามเหลี่ยม โดยออกแบบให้เห็นถึงการกระจายออกของกลุ่มนักแสดง มุ่งเน้นให้ผู้แสดงมีการเคลื่อนไหวกับทำนองเพลง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 13 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบสามเหลี่ยม โดยออกแบบให้เห็นถึงการกระจายออกของกลุ่มนักแสดง มุ่งเน้นให้ผู้แสดงมีการเคลื่อนไหวกับทำนองเพลง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 14 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดานเป็นการใช้ผู้แสดงให้เห็นมิติของการใช้ท่าของนักแสดงที่ชัดเจนขึ้น ด้วยการกำหนดทิศทางให้ผู้ชมมองในระยะใกล้ไกลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 15 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดาน โดยออกแบบให้เห็นถึงการกระจายออกของกลุ่มนักแสดง มุ่งเน้นให้ผู้แสดงมีการเคลื่อนไหวกับทำนองเพลง</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 16 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบแถวหน้ากระดาน 2 แถว เป็นแถวที่เน้นการเคลื่อนไหวกระบวนท่ารำที่เน้นทำเป็นกลุ่มในความต่างระดับสร้างจุดเด่นบนเวที</p>

	<p>รูปแบบแถวที่ 17 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบหน้ากระดาน 2 แถวเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อปรับกระบวนท่ารำเป็นการเพิ่มมิติในการมองให้กับผู้ชมอีกทางหนึ่งเพื่อให้เกิดความรู้สึกของการเคลื่อนไหวที่ไม่อยู่นิ่ง และได้รับความสนใจจากผู้รับชม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 18 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบหน้ากระดาน 2 แถวเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนกระบวนท่ารำเป็นการเพิ่มมิติในการมองให้กับผู้ชมอีกทางหนึ่งเพื่อให้เกิดความรู้สึกของการเคลื่อนไหวที่ไม่อยู่นิ่ง และได้รับความสนใจจากผู้รับชม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 19 รูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบหน้ากระดาน 2 แถวเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อปรับกระบวนท่ารำโดยออกแบบให้ผู้แสดงไล่ระดับ และได้สลับตำแหน่ง เพื่อกระจายความสำคัญและความสนใจของผู้ชม</p>
	<p>รูปแบบแถวที่ 20 รูปแบบและทิศทางการเคลื่อนไหวแบบตั้งซุ้ม โดยการสร้างรูปแบบเพื่อสื่อความหมาย และสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความวิจิตร และความอลังการ</p>

ภาพชุดเครื่องแต่งกาย	รายละเอียด
----------------------	------------

7. การออกแบบเครื่องแต่งกาย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกรมแดง ชคตะ ศรีพทุทเธศวร เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย จะเห็นได้ว่าการออกแบบเครื่องแต่งกายของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกรมแดง ชคตะ ศรีพทุทเธศวร มีการออกแบบตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์และออกแบบกระบวนท่ารำ ในส่วนการออกแบบเครื่องแต่งกายของนักแสดงผู้ชาย ได้จินตนาการมาจากสถาปัตยกรรมทวารบาล ผู้ปกป้องรักษาประตูปราสาทขอม สวมมงกุฏ กรองคอทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลรักปิดทองประดับเพชร สร้อยสังวาลทำด้วยลูกปัดสีทอง รัตตันแขนหะด้วยปะเก็นติดลวดลายกระจังลงรักปิดทองประดับเพชร ข้อมือทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร รักเอวทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร กำไลข้อมือปะเก็นลงรักปิดทองประดับเพชร และดอกพุทธร้อยเป็นวงกลม ไม่สวมเสื้อ ผ้านุ่งจับจีบหน้านางและนุ่งเป็นโจงกระเบน ในส่วนนักแสดงหญิงการออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ได้จินตนาการมาจากภาพจำหลักนางอัปสรในปราสาทขอม สวมกระบังหน้าเกล้ามวยผม กรองคอทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลรักปิดทองประดับเพชร สร้อยสังวาลทำด้วยลูกปัดสีทอง รัตตันแขนหะด้วยปะเก็นติดลวดลายกระจังลงรักปิดทองประดับเพชร ข้อมือทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร รักเอวทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร กำไลข้อมือปะเก็นลงรักปิดทองประดับเพชร และดอกพุทธร้อยเป็นวงกลม สวมเสื้อเกาะอกสีเนื้อมีผ้าสีขาวพันรอบบอก ผ้านุ่งสีขาวจับจีบหน้านางและนุ่งเป็นโจงกระเบน

ตารางภาพตัวอย่างการออกแบบเครื่องแต่งกาย

	<p>กรอบหน้า(กระบังหน้าสำหรับนักแสดงหญิง)</p> <p>เครื่องประดับศรีษะ วัสดุทำจากปะเก็น ติตลวดลาย ลงรักปิดทอง ประดับเพชร และพลอย</p>
	<p>กรอบหน้า(กระบังหน้าสำหรับนักแสดงผู้ชาย)</p> <p>เครื่องประดับศรีษะ วัสดุทำจากปะเก็น ติตลวดลาย ลงรักปิดทอง ประดับเพชร และพลอย</p>
	<p>มวยผม(นักแสดงหญิง)</p> <p>ใช้วัสดุเป็นเส้นไหมสังเคราะห์สีดำ ด้านในเป็นโครงลวดมีความสูง 5 นิ้ว กว้าง 6 นิ้ว</p>

	<p>มวยผม(นั้กแสดงชาย)</p> <p>ใช้วัสดุเป็นเส้นไหมสังเคราะห์สีดำ ด้านในเป็นโครงลวดมีความสูง 8 นิ้ว กว้าง 6 นิ้ว</p>
	<p>กรองคอ</p> <p>กรองคอทำจากวัสดุเงิน ดีให้มีลวดลายเป็นรูปดอกไม้ ร่องด้วยผ้าสีแดง ลงรักปิดทอง</p>
	<p>จี้ (สร้อยคอ)</p> <p>สร้อยคอวัสดุที่ใช้เป็นเครื่องเงิน ดีให้มีลวดลายเป็นรูปดอกไม้ มีตุ้มตั้ง ลงรักปิดทอง ร่องด้วยผ้าสีแดง มีความยาวโดยรวมทั้งสิ้น 13 เซ็นติเมตร</p>
	<p>เข็มขัด</p> <p>เข็มขัด ทำจากวัสดุเครื่องเงิน หัวเข็มขัดเป็นรูปวงรีตีลวดลายเป็นรูปดอกไม้ ลงรักปิดทองร่องด้วยผ้าสีแดงมีความกว้าง 5 นิ้ว สายเข็มขัดเป็นรูป 4 เหลี่ยมนำมาต่อกันด้วยห่วงกลม ลงรักปิดทอง ร่องด้วยผ้าสีแดงมีความยาว 30 นิ้ว</p>

	<p>รัดต้นแขน</p> <p>รัดต้นแขน ทำมาจากวัสดุเครื่องเงิน ตีลวดลายเป็นรูปดอกไม้ ลงรักปิดทอง รองด้วยผ้าสีแดง</p>
	<p>ผ้าสไบสีขาว</p> <p>ผ้าสไบสีขาวทำจาก ผ้าไหมเทียม ทักทอให้มีความมันวาว มีความกว้าง 12 นิ้ว มีความยาว 2 เมตร 50 นิ้ว</p>
	<p>ผ้าถุงไหมอินเดีย</p> <p>ผ้าถุงไหมอินเดีย ด้วยเทคนิคการทักทอโดยเส้นไหมบนผืนผ้าทำให้ผ้าทอออกมาเป็นลายที่สวยงาม มีลวดลายของดินทองที่สวยงาม มีความยาว 4 เมตร</p>
	<p>เกาะอกสีเนื้อ</p> <p>เกาะอกสีเนื้อ ตัดเย็บด้วยผ้าสีเนื้อมันวาว มีขนาดพอดีตัว และสามารถปรับไซส์ได้</p>

จากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤตเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยพบว่าการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยเป็นการสร้างสรรค์การแสดงที่ต้องผสมผสานนาฏศิลป์ไทย และนาฏศิลป์สากล หรือทักษะนาฏศิลป์อย่างอื่น ๆ เพื่อต้องการบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเชื่อตามบรรพบุรุษ และตำนานการเล่าขานเพื่อให้รู้ถึงบรรพบุรุษ และการกอบกู้บ้านเมืองความอดทนที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในชุมชนหลักฐานและข้อมูลเชิงลึก เป็นเรื่องสำคัญที่สามารถจะสนับสนุนให้เกิดการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่มีการสื่อสารเรื่องราวได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้เรื่องราวที่เป็นแรงบันดาลใจแล้วนั้นจากการศึกษารูปแบบการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤตเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวคิดจากองค์ประกอบของการแสดงของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์, (2547) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิด เป็นกระบวนการความคุมการทำงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยให้ เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้ทั้งการนำเสนอเรื่องราว การกำหนดรูปแบบ การออกแบบท่ารำ การออกแบบเครื่องแต่งกาย ทุกองค์ประกอบจำเป็นต้องอยู่ภายใต้องค์ประกอบเดียวกันเช่น 1.)การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยนาฏยะลีลา สุริยะนาถบัญญัติ สถาปนาองค์กมรเตงชคตะ 2.)การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้าะ เปรี๊ยะแค 3.)การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพฤตเศศวร ที่มีแนวคิดที่จะนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ และอารยธรรม วิถีชีวิต วัฒนธรรมปะนะเพณี่

จะเป็นตัวกำหนดการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยทั้งหมด

2. รูปแบบการแสดงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องมีการวางโครงสร้างเป็นอันดับแรก จากแนวความคิดสู่การเชื่อมโยงของการเล่าเรื่อง วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ เข้าด้วยกันจะทำให้รูปแบบการแสดงที่สื่อสารไปหาผู้ชมได้ง่าย มีความชัดเจน เป็นการนำเสนอด้วยรูปแบบร่วมสมัย เพราะกระบวนการของการนำเสนอทางศิลปวัฒนธรรม จะมีความเป็นอิสระการออกแบบท่า และการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจะสามารถถ่ายทอดการแสดง และอารมณ์ การกำหนดรูปแบบจะทำให้การออกแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีความสวยงามและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

3. การออกแบบท่ารำ ต้องเป็นการออกแบบท่าทางการสื่อสารที่มีความหมายในแต่ละช่วงของการแสดง การออกแบบท่ารำนาฏศิลป์ของนาฏศิลป์ที่นำมาออกแบบท่ารำที่มีความผสมผสานช่วงของการแสดงที่มีการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึก อาจไม่ต้องออกแบบท่ารำทั้งหมด อาจนำเอาอุปกรณ์มาช่วยแสดงเพื่อถ่ายทอดการแสดงให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงการแสดง การนำอุปกรณ์มาใช้ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของช่วงการแสดง และไม่ทำให้ผู้ชมเกิดการขัดข้องระหว่างทำการแสดง

4. ดนตรี ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย เพราะเป็นสิ่งที่ย่อยทอดอารมณ์ให้กับผู้ชม เหตุการณ์สำคัญในกระบวนการท่ารำเป็นอย่างดี และดนตรียังเป็นสิ่งที่กำหนดรูปแบบแถวและทิศทางการเคลื่อนไหว ทำให้การแสดงมีความหนัก ความเบา จังหวะช้า จังหวะเร็ว ทำให้การแสดงมีความโดดเด่น ท่วงทำนองจังหวะดนตรีที่มีความผสมผสาน จะสามารถบ่งบอกถึงการเป็นร่วมสมัยโดยการนำเครื่องดนตรีไทย เครื่องดนตรีสากล มาผสมวงโดยคำนึงถึงจังหวะทำนอง คีย์เพลง โดยผู้ออกแบบดนตรีต้องคำนึงถึงแนวคิดหลักของการแสดง จึงจะสามารถออกแบบจังหวะดนตรีให้สอดคล้องกับการออกแบบกระบวนการท่ารำของการแสดงในแต่ละช่วง และสร้างความวิจิตรงดงามให้การแสดงร่วมสมัย และสร้างความประทับใจให้กับผู้ที่ได้รับชมการแสดง

5. เครื่องแต่งกาย เป็นสิ่งที่สร้างความสนใจให้กับผู้ที่ได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย เพราะการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีกระบวนการที่ผสมผสานการออกแบบ ที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ หรือการนำนาฏศิลป์สากลที่นำมาใช้ให้สอดคล้องกับจังหวะดนตรี และกระบวนการท่ารำ ทั้งนี้การออกแบบเครื่องแต่งกายต้องมีความสวยงาม ที่ดึงดูดสายตาผู้ที่รับชมการแสดงให้มีความตื่นตาตื่นใจ การออกแบบเครื่องแต่งกายต้องส่งผลให้ผู้ชมมีความคล่องตัว

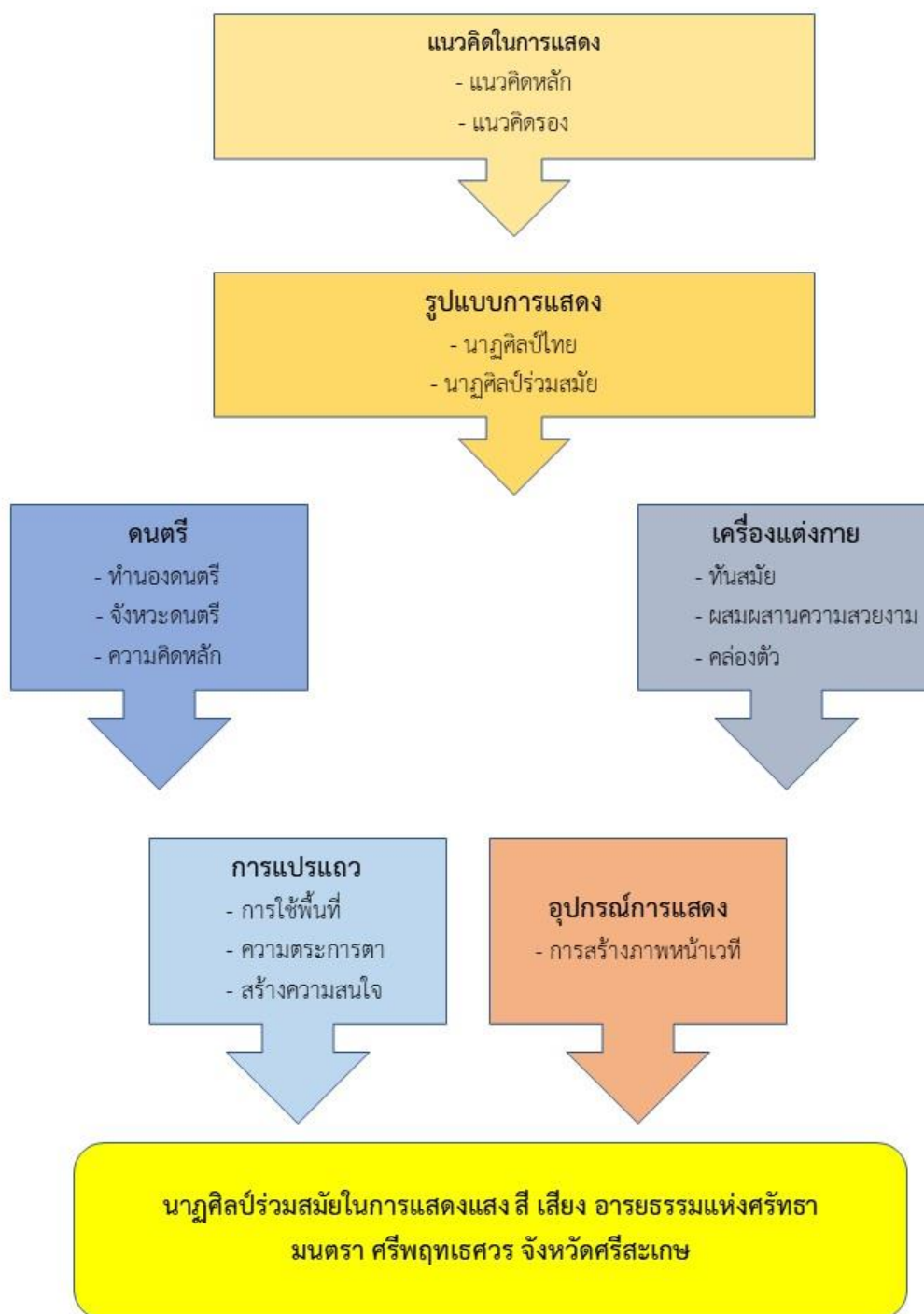
ในการออกกระบวนท่ารำ และทำให้การเคลื่อนไหวมีความคล่องตัว ไม่มีความยกลำบากหรือเป็นอุปสรรคต่อการแสดง

6. การแรเงา ต้องคำนึงถึงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย และการแสดงสัญลักษณ์บนเวทีเพื่อสื่อสารให้ผู้ชมการแสดงเข้าใจถึงช่วงการแสดงหรือกระบวนท่ารำ ที่มีความสอดคล้องกับเรื่องราวของการแสดง การเคลื่อนไหวกระบวนท่ารำ จังหวะช้า จังหวะเร็ว ตามจังหวะของดนตรี ทำให้ผู้แสดงเกิดอารมณ์ในแต่ละช่วงของการแสดง ทำให้การแปรแถวนาฏศิลป์ร่วมสมัยไม่มีแบบแผนแต่จะเน้นการสื่อสารให้การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีความลื่นไหลสบายตาสำหรับผู้ชมการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย

7. อุปกรณ์การแสดง โดยทั่วไปแล้วการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยจะไม่นิยมใช้อุปกรณ์การแสดง ส่วนมากการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยจะเน้นการถ่ายทอดอารมณ์ การสื่อสารด้วยกระบวนท่าของผู้แสดง แต่ในบางการแสดงก็สามารถนำอุปกรณ์เข้ามาช่วยเพิ่มเติมให้การแสดงมีความน่าสนใจและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และยังสามารถทำให้ผู้ที่ได้รับชมการแสดงเข้าใจเรื่องราวที่สื่อออกมาจากกระบวนท่ารำ หรือการนำอุปกรณ์มาสื่อสาร ทำให้การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยไม่มีความซับซ้อนมุ่งเน้นให้ผู้ที่ได้รับชมการแสดงมีความเข้าใจการแสดงยิ่งขึ้น

รูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษทำให้ผู้วิจัยได้พบหลักการที่จะนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ชุดการแสดงด้วยรายละเอียดที่กล่าวมาเบื้องต้น ซึ่งการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยเป็นพัฒนาเพื่อสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ความเป็นประวัติศาสตร์ ให้คงอยู่ต่อบรรลุซึ่งความทันสมัยและมีความสมัยใหม่โดยไม่ละทิ้งนาฏศิลป์ไทย

พหุบุ ปณุ ทิโต ชิว

ภาพประกอบ แผนภูมิแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรม
แห่งศรีธาม มนตรา ศรีพทุทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มา : ผู้วิจัย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการ นาฏศิลป์ร่วมสมัย และองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงการสร้างบ้านแปงเมืองศรีสะเกษ ได้เยี่ยมชม และเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ ตลอดจนเกิดความรักความสมัครดีและความภาคภูมิใจในจังหวัดศรีสะเกษ โดยศึกษาจากเอกสาร และการศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยเลือกศึกษา รูปแบบ บทการแสดง ตัวละครประกอบการแสดงแสง สี เสียง เครื่องแต่งกาย ดนตรีประกอบ อุปกรณ์ประกอบการแสดง ระบบแสง สี เสียง

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษารูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ
3. เป็นแลนด์มาร์ค (LandMark) เพิ่มศักยภาพและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษมากยิ่งขึ้น

สรุปผล

ผลการวิจัยเรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

- 1.พัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพทุทเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ

1.1 พัฒนาการการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ

การแสดงเพื่อประกอบการเล่าเรื่องผ่านการแสดงบทบาทสมมติของตัวละคร โดยมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นองค์ประกอบ เช่น โบราณสถาน ปราสาท หรือสถานที่สำคัญต่างๆ การใช้แสง สี เสียง จะช่วยให้การแสดงมีความยิ่งใหญ่ ตระการตา รวมทั้งบทต่างๆ ที่สื่อให้ผู้ชมเกิดจินตนาการหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต ตำนาน พงศาวดาร เรื่องราววรรณคดีที่อิงประวัติศาสตร์ วัตถุประสงค์ในการจัดการแสดงแสง สี เสียง จึงไม่ใช่แค่การแสดงเพื่อความบันเทิง แต่เป็นการให้ความรู้ การส่งเสริมและพัฒนาสังคมโดยนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หรือเรื่องราวที่อิงประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นชุมชน สถานที่ บุคคล จากความเชื่อความศรัทธานำมาถ่ายทอดเรื่องราวเป็นการแสดงแสง สี เสียง ทำให้ได้รับความนิยม เกิดเป็นงานประจำปีของจังหวัดศรีสะเกษ

การแสดงแสง สี เสียง เกิดขึ้นครั้งแรกในปรพเทศไทย พ.ศ. 2519 โดยสมัยนั้น เรียกว่าการแสดง แสงและเสียง จัดโดยกรมศิลปากรร่วมกับกองทัพเรือ ในสมัยนั้นเป็นรูปแบบการฉายภาพนิ่ง เล่าเรื่องราวของสถานที่ทางประวัติศาสตร์ โดยความร่วมมือของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การแสดงแสง สี เสียงจึงได้รับความนิยม การแสดงแสง สี เสียง จึงได้รับความนิยม และแพร่หลายในเวลาต่อมา การแสดงแสง สี เสียง เป็นการแสดงที่อยู่ในรูปแบบการเล่าเรื่องประกอบการแสดงนาฏศิลป์ ซึ่งรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการจัดการแสดงแสง สี เสียงเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ตอบสนองแผนการยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีการจัดการแสดงแสง สี เสียงเป็นประจำจังหวัด

จังหวัดศรีสะเกษ มีประวัติศาสตร์ขอมโบราณ ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากกว่า 1,000 ปี และมีร่องรอยทางวัฒนธรรมแห่งความศรัทธา จะเห็นว่าเรื่องราวและบทบาทการแสดงแสง สี เสียง จะบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เมืองศรีสะเกษ การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร ถูกจัดขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากกรมศิลปากร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในสมัยนั้น และการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุทธเศศวร มีความงดงามทางสุนทรียะ รูปแบบการแสดงที่ตระการตา สร้างความประทับใจ และความตื่นตาให้แก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เข้าชมการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ รูปแบบการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ

เป็นการแสดงในรูปแบบประกอบแสง สี เสียง และสื่อผสมมัลติมีเดีย ซึ่งเป็นการแสดงถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของการสร้างบ้านเมืองของจังหวัดศรีสะเกษ โดยนำเสนอผ่านเทคนิคการใช้ระบบแสง ระบบสี ระบบเสียง ระบบสื่อผสมมัลติมีเดีย แบ่งออกเป็นทั้งหมด 8 องค์กร ใช้ระยะเวลาในการแสดงทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง 30 นาที พร้อมด้วยทีมงาน และนักแสดง จำนวนทั้งสิ้น 1,000 คน จากการศึกษาผู้วิจัยแบ่งประวัติความเป็นมา และพัฒนาการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2564 เป็น 5 ช่วง 1. ช่วงที่ 1 จังหวัดศรีสะเกษได้จัดงานเทศกาลดอกคำءวนบาน สืบสานประเพณีสี่เผ่าไทย ศรีสะเกษ ได้รับการสนับสนุนจากกรมศิลปากรในการจัดการแสดงแสง สี เสียง 2. ช่วงที่ 2 ได้รับการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้ามาส่งเสริม และปรับเปลี่ยนบทละคร และรูปแบบการแสดง มีการนำกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ เข้ามาประกอบร่วมการแสดง และต่อมาได้มอบให้จังหวัดศรีสะเกษเป็นผู้ดำเนินการจัดงานและการแสดงแสง สี เสียง ศรีพุกเฮอร์ 3. ช่วงที่ 3 ยังคงมีการใช้บทละครเดิม มีการประชาสัมพันธ์ผ่านรายการโทรทัศน์ และมีการเพิ่ม ระบายศรีพุกเฮอร์ และระบายศิวะราตรีศรีพุกเฮอร์ 4. ช่วงที่ 4 มีการปรับบทละคร และมีการว่าจ้างอแกไหนดท์ มีการปรับรูปแบบระบบมัลติมีเดีย 5. ช่วงที่ 5 องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ รับผิดชอบจัดงานเทศกาลดอกคำءวนบาน สืบสานประเพณีสี่เผ่าไทย ศรีสะเกษ และมอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ดำเนินการจัดการแสดงแสง สี เสียง

1.2 องค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพุกเฮอร์ จังหวัดศรีสะเกษ

องค์ประกอบการออกแบบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพุกเฮอร์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แบ่งเป็นองค์ประกอบ คือ 1. บทการแสดง 2. ตัวละครประกอบการแสดงแสง สี เสียง 3. เครื่องแต่งกาย 4. เครื่องดนตรี 5. ระบบแสง สี เสียง โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. บทการแสดง คือส่วนสำคัญที่จะทำให้การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีธา มนตรา ศรีพุกเฮอร์ จังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินไปได้อย่างเนื่อง ตื่นตา ประทับใจผู้ชมตลอดทุกช่วงของการแสดงซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญคือบทละครที่ประพันธ์ขึ้น มีที่มาจาก การเก็บข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลจากเอกสาร เพราะการเขียนบทละครแสง สี เสียง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ

ในการแสดง นอกจากการแสดงแสง สี เสียงที่เกิดขึ้นตรงหน้าผู้รับชมแล้ว บทละครแสง สี เสียง ยังต้องเป็นบทละครที่สนั่นสนุน ส่งเสริมให้ผู้ที่มีารับชมการแสดงเกิดความเข้าใจ เรื่องราวที่แสดงชัดเจนมากขึ้น ซึ่งรูปแบบเนื้อหาของบทละคร อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ ประพันธ์บทละครโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชิดศักดิ์ ฉายถวิล อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เนื้อหาที่ประพันธ์ขึ้นใหม่เป็นเนื้อหาเรื่องราวที่เป็นเค้าโครงเดิมจากการเกี่ยข้อมูลจากเอกสาร และการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม กล่าวถึงความเป็นมาของการสร้างเมืองศรีสะเกษ ซึ่งสันนิฐานว่าพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เป็นผู้กอบกู้และสร้างบ้านเมือง จากหลักฐานที่ปรากฏในแผ่นจารึก แล้วนำมาสร้างเป็นบทละครแสง สี เสียง ในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทเธศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีการสอดแทรกกลอนสุภาพ โคร่งสี่สุภาพ มาประกอบในบทของการแสดงที่เปลี่ยนอารมณ์การแสดง เพิ่มอรรถรสให้กับผู้รับชมการแสดงแสง สี เสียง ใช้ระยะเวลาในการแสดงทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง 30 นาที การแสดงประกอบด้วย 8 องค์กร ผู้วิจัยขอกกล่าวถึงรายละเอียดของเนื้อหาในการแสดงแต่ละองค์โดยสังเขปดังนี้

องค์กรที่ 1 สุริยะบัญชา สถาปนา กมรแดง ชคตะ ศรีพฤทเธศวร

องค์กรที่ 2 สาปสุริยะ แดนวิภะเท แห่งทุ่งไศล

องค์กรที่ 3 กำเนิดกษัตรา ศรีขยราชา ชัยวรมันที่ 7

องค์กรที่ 4 ศรีขยมหาราช กัมปนาทราชประเพณี ศรีสตรีแห่งแดนวิมายะ

องค์กรที่ 5 ศรีขยภูวนาท ประกาศเอกราชกัมพูชพงศ์

องค์กรที่ 6 นิมิตรบรรพชน สิ้นพระชมชัยราชเทวี

องค์กรที่ 7 สีบราชมรรคา สร้างศรีทธา แดนศรีพฤทเธศวร

องค์กรที่ 8 นามกระเดื่อง ลือเลื่องเมืองศรี อินททเทวี สีบแผ่นดินศรีราช

มรรคา

2. ตัวละครประกอบการแสดงแสง สี เสียง ตัวละครที่มีบทบาทในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤทเธศวร ได้รับแรงบันดาลใจมาจากข้อความจากหลักที่ K

308 จาลึกปราสาทเขาพระวิหาร 4 (ศก 6) และจารึกปราสาทสระกำแพงใหญ่ ที่ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับพระนามหรือชื่อต่างๆ อันได้แก่พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 ศรีสุกรมมา กัมสะเตงจิง พระนางศรีเทวี พระนางไตรภทระ พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ตัวละครประกอบการแสดง ชาวบ้านชาย ชาวบ้านหญิง และตัวละครประกอบการแสดงที่เป็นนางรำ นางระบำ

3. เครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งกายเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีความสมบูรณ์ น่าสนใจ และทำให้ผู้เข้าชมการแสดงแสง สี เสียง เข้าใจในการสร้างสรรค์การแสดง และการออกแบบเครื่องแต่งกายโดยให้สอดคล้องกับแนวคิด จินตนาการ บนพื้นฐานของภาพจำหลักบนทับหลัง หรือหน้าบัน ปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ เช่นภาพจำหลัก กษัตริย์ขอม เทวสตรี และรูปประติมากรรม การออกแบบเครื่องแต่งกายในการแสดงแสง สี เสียง ต้องคำนึงถึงการออกแบบท่าทางในการแสดง เพราะจะทำให้เห็นถึงรูปแบบการเคลื่อนไหว ท่วงท่า เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งท่าทางในการแสดง ผู้แสดงต้องสวมใส่แล้วเคลื่อนไหวได้อย่างสะดวกคล่องแคล่ว ไม่เป็นอุปสรรคปัญหาต่อการแสดง ปัจจุบันเครื่องแต่งกายการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ทั้งของผู้แสดง นางรำ และนางระบำ เป็นหน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

4. เครื่องดนตรี การสร้างสรรค์ดนตรีประกอบการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้สอดคล้องกับการแสดงแสง สี เสียง เนื้อหาการแสดง จังหวะดนตรี ทำนอง ลักษณะพิเศษของเสียงต่างๆและการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ยังเป็นการใช้การบันทึกการบรรเลงดนตรีสดวงมโหรีอีสานใต้ สลับกับการใช้เทปเสียงประกอบการแสดง ส่วนเพลงที่ใช้สำหรับการบรรยายเป็นการเอาเสียงเพลงที่เป็นเครื่องดนตรีสากล มาบรรเลงประกอบการแสดงในช่วงต่างๆที่บรรยายสถานที่ เหตุการณ์ สถานการณ์ หรือการเชื่อมต่อการบรรยายการแสดงแสง สี เสียง ตลอดจนมีการสอดแทรกชาวเอฟเฟคเสียง (Sound Effect) เข้าไปในการแสดงเพื่อให้เกิดบรรยากาศและความสมจริง

5. ระบบแสง สี เสียง มัลติมีเดีย การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ใช้จอขนาดใหญ่ และระบบมัลติมีเดียแบบสื่อผสม 4 D มาเป็นฉากหลักในการแสดงแสง สี เสียง องค์ประกอบหลักที่ขาดไม่ได้เลยในการจัดการแสดงคือเทคนิคการ

ใช้แสง สี เสียง มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้ที่เข้ารับชมการแสดงแสง สี เสียง เช่นการนำเสนอวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว เยอ มีการใช้ไฟ Moving Head สีขาวสว่างพร้อมกับไฟ Par Led สีน้ำเงิน เมื่อผู้รับชมการแสดงแสง สี เสียง เห็นแสงสีน้ำเงินก็จะเกิดความรู้สึกสงบสุข เยือกเย็น มั่นคง แสง สี เสียงเป็นองค์ประกอบที่ต้องมีความรู้ทางด้านเทคนิคเพื่อมาช่วยสร้างบรรยากาศในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ ให้สมจริง และมีความสมบูรณ์ในการแสดงมากยิ่งขึ้น

2. รูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ

2.1. แนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยະนาถัပ္ยุชา สถาปนาองค์กมรเตงชคตะ

1. แนวคิดในการสร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยະนาถัပ္ยุชา สถาปนาองค์กมรเตงชคตะ มาจากจารึกศักดิ์ได้กล่าวถึง พระมหากษัตริย์นักรบผู้ยิ่งใหญ่นามว่า พระเจ้าสุริยวรมันที่1 หลังจากที่พระองค์ได้ปราบปรามพวกกบฏดำ แลบทือกเขาพนมดงรักแล้ว พระองค์ยังได้สถาปนาดินแดน วิเวทะ แห่งทุ่งไศล ขึ้นเป็นเมือง กุรุเกษตร ดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำ เป็นแหล่งผลิตเกลือ แหล่งหลอมเหล็ก และยังเป็นแหล่งผลิตศิลาแลงที่นำมาสร้างปราสาทสระกำแพงใหญ่ ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวคือ ลุ่มน้ำเสียวพื้นที่อำเภอศิลาลาด ทั้งนี้ พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 ยังได้สถาปนาเทพแห่งจักรวาล นามว่า กมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเศรษฐ และอัญเชิญดวงวิญญาณของบูรพกษัตริย์ขอมจากลึงคปุระ หรือปราสาทวัตภู ในแขวงจำปาสัก ประเทศลาว ให้มาสถิตกับดวงวิญญาณของบรรพชนแห่งสายตระกูลพระแม่พิณสุวรรณครามวดี และพระนางกัมพูชาลักษมี พระองค์ยังได้ทำพิธีสาบานและสาปแช่งผู้คิดทำลาย กมรเตง ชคตะ ศรีสิขเรศวร แห่งปราสาทเขาพระวิหาร และ กมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเศรษฐ แห่งปราสาทสระกำแพงใหญ่ ด้วยคำสาปโบราณ

ตามคัมภีร์ไสยเวทตันตระ การประดิษฐ์ท่ารำที่เกี่ยวกับภาพจำหลักนางอัปสรในปราสาทหินเขาพระวิหาร และปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมเขมรสมัยนครวัด

2. รูปแบบการแสดงร่วมสมัย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถ บัญชา สถาปนาองค์กมรเตงชคตะ เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ที่เล่าเรื่องราวของการเฉลิมฉลอง การสถาปนาเทพเจ้าแห่งจักรวาล กมรเตง ชคตะ ศรีสิขเรศวร และกมรเตง ชคตะ ศรีพฤธเศศวร การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กมรเตงชคตะ เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในรูปแบบโบราณคดีใช้นักแสดงหญิงล้วนจำนวน 11 คน เป็นการแสดงที่จินตนาการเหล่านางอัปสรออกมารำรำเพื่อเฉลิมฉลองในการสถาปนาเทพเจ้าแห่งจักรวาลนามว่า กมรเตงชคตะ

3. กระบวนท่าที่ใช้ในการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถ บัญชา สถาปนาองค์กมรเตงชคตะ เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ประดิษฐ์ท่ารำมาจาก รูปปั้นเหล่านางอัปสรในปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กมรเตงชคตะท่าทางการรำให้สอดคล้องกับทำนองเพลงหรือจังหวะดนตรี

4. การแต่งกาย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กมรเตงชคตะ เครื่องแต่งกายนั้นได้ถอดแบบจากภาพจำหลักนางอัปสร และมีการปรับรูปแบบตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กมรเตงชคตะ ในส่วนของนักแสดงตัวเอก ศรีษะมีการออกแบบในลักษณะที่เป็นเทริด ในส่วนของนักแสดงตัวรองศรีษะมีการออกแบบในลักษณะที่เป็นกระบังหน้า และเกี่ยวกลม ใส่ต่างหู กรองคอทำด้วยผ้าปักด้วยลูกปัดเงิน และติดลวดลายลงรักปิดทอง สร้อยตัวทำด้วยลูกปัดสีทองปล่อยชายลงข้างล่าง รััดต้นแขนมีการออกแบบทำด้วยด้วยผ้าปักลูกปัดเงิน และติดลวดลายลงรักปิดทอง ข้อมือทำด้วยประดาศประเก็นเป็นรูปกระจงตาอ้อย และดอกพุดร้อยเป็นกำไรข้อมือ ข้อเท้าสวมเชือกกระพวนสวมเสื้อในนางและใช้ผ้าไหมพันรอบอก กระโปรงจีบหน้านางยาวคลุมเข่าใช้ผ้าไหมพื้นบ้านจังหวัดศรีสะเกษ สีน้ำตาลที่ย้อมจากดินภูเขาไฟ มีการใส่รัดสะเอวทำด้วยผ้าปักลูกปัดสีเงินห้อยตุ้มที่ตั้งที่เชิงขอบผ้า

5. ดนตรีที่ใช้บรรเลง ในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะเป็นดนตรีที่ใช้วงดนตรีมโหรีอีสานใต้ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะ เป็นการแสดงประกอบการบรรเลงเพลงอย่างเดียวไม่มีเนื้อร้อง เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงที่แต่งขึ้นมาใหม่

6. การออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะ เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ประดิษฐ์ท่ารำมาจาก รูปปั้นเหล่านางอัปสรในปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะ ท่าทางการรำให้สอดคล้องกับทำนองเพลงหรือจังหวะดนตรี ผู้วิจัยได้ทักษะของนาฏศิลป์ไทยมา ผสมผสานจนเกิดท่ารำที่นำมาใช้ได้แก่

6.1. นาฏศิลป์ไทย (Thai Dance) การออกแบบลีลาผู้วิจัยมีทักษะและประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ที่มีลักษณะท่าระเมียดระมัย อ่อนช้อย และการใช้ร่างกายที่มีเอกลักษณ์เช่น การเอียง การกอด ผู้วิจัยจึงเลือกเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในงานสร้างสรรค์นี้ เช่น

6.2. นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) ผู้วิจัยนำทักษะการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย เพราะเป็นการแสดงที่อิสระ ไม่มีข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ลีลาและไม่มีแบบแผนมาเป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย มีรูปแบบการแสดงและแนวคิดการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ทั้งนำเสนอ ในด้านวิถีชีวิต ปรัชญา ความเชื่อ ตลอดจนกระทั่งความเป็นไปทั้งหลายในสังคมมีเทคนิคที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างเทคนิคการรำของไทยและเทคนิคการเต้นแบบตะวันตก เทคนิคการนำเสนอผลงานที่สื่อสารแบบตรงไปตรงมา ชมง่าย เข้าใจง่าย และมีเทคนิคการนำเสนองานที่ต้องตีความแบบสัญลักษณ์ (ชลาลัย วงศ์อารีย์ 2562 : 2) เมื่อนาฏศิลป์เป็นสัญลักษณ์ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมา สะท้อนปรากฏการณ์ทางในสังคม การสร้างงานอิสระทางความคิดไม่จำเป็นต้องมีแบบแผนจึงเหมาะสมกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัยเพื่อสื่อถึงวัฒนธรรม ในจังหวัดศรีสะเกษ ลีลาการสร้างงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดสุริยะนาถบัญชา สถาปนาองค์กรมเตงชคตะในครั้งนี้ เช่น การเอนตัวไปด้านหลัง การก้มหลัง ซึ่งจะเป็นการทำอิสระ ไม่เหมือนกับข้อเท้าบัลเลต์ที่มีการกดข้อเท้าหรือ จะเรียกกันว่าพ้อยเท้า แต่ใช้ลักษณะการวางเท้าหลังเปิดสันเท้าแบบนาฏศิลป์ไทย

7. รูปแบบการแปรแถวในการสร้างสรรค์ การแปรแถวหรือการเคลื่อนไหวในทิศทางการสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งที่สื่อถึงลีลา และความหมายของการแสดงได้

มากขึ้น อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อผู้ชม ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย ใช้การแปรแถวตามรูปแบบ การแสดงที่สื่อความหมาย การสร้างสรรค์สามารถทำได้หลากหลายวิธี การกำหนดทิศทาง การเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหว โดยมีการใช้พื้นที่ และการแปรแถวในการสร้างสรรค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแทน สัญลักษณ์และความหมายผู้แสดง

2.2 การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้อะเปริยงแค

1. แนวคิดในการสร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้อะเปริยงแค เจ้าชายวรมันได้นำกองทัพทหารออกทำศึกเพื่อกอบกู้แผ่นดินจากกองทัพอาณาจักรจาม พระองค์ได้นำกองทัพทหาร ทั้งทัพบก และทัพเรืออันเกรียงไกรออกรบ ใช้เวลานานถึง 15 ปี เมื่อสงครามสงบลง ราวพุทธศักราช 1724 อาณาจักรกำพูชากลับสู่ความสงบ เจ้าชายวรมันทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์ ทรงพระนามว่า เจ้าชายวรมันที่ 7 พร้อมทั้งบูรณปฏิสังขรณ์ราชธานีขึ้นใหม่ รู้จักกันในชื่อ เมืองพระนคร หรือ นครธม เมืองบ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ธรรมชาติ แม่น้ำ มีความอุดมสมบูรณ์ จึงได้จัดประเพณีไหว้พระจันทร์ในเดือนสิบสอง หรือชาวเขมรเรียกว่า ประเพณีปั้งเฮ้อะเปริยงแค

2. รูปแบบการแสดงร่วมสมัย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้อะเปริยงแค เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย ในรูปแบบพิธีกรรม ประเพณี ความเชื่อ ใช้นักแสดงหญิง จำนวน 12 คน เป็นการแสดงที่บงบอกถึงประเพณีไหว้พระจันทร์หรือการเผาเทียนเล่นไฟเพื่อไหว้พระจันทร์

3. กระบวนท่าที่ใช้ในการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้อะเปริยงแค เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย เป็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ออกแบบโดยการนำวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ออกมาในรูปแบบการแสดงคอนเทมโพรารี ผสมผสานกับนาฏศิลป์สกุลอื่น

4. การแต่งกาย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้อะเปริยงแค เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย จะเห็นได้ว่าการออกแบบเครื่องแต่งกายของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเฮ้อะเปริยงแค เป็นการเลียนแบบการแต่งกายสตรีอีสานใต้กลุ่มชาติพันธุ์เขมร สวมเกาะอกมีผ้าพันรอบอก และสวมกระโปรงย้วย แต่มีการปรับปรุงให้มีความสวยงามตามแบบของนาฏศิลป์ร่วมสมัย

5. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง นาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเอ๊ะเปรี๊ยะงแค ใช้วงดนตรีมโหรีอีสานใต้ผสมผสานกับเครื่องดนตรีสมัยใหม่ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเอ๊ะเปรี๊ยะงแค เป็นการแสดงประกอบการบรรเลงเพลงอย่างเดียวไม่มีเนื้อร้อง เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงที่แต่งขึ้นมาใหม่

6. การออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดปั้งเอ๊ะเปรี๊ยะงแค เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ประดิษฐ์ท่ารำมาจาก รูปปั้นเหล่านั้นวางอุปสรรคในปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ท่าทางการรำให้สอดคล้องกับทำนองเพลงหรือจังหวะดนตรี ผู้วิจัยได้ทักษะของนาฏศิลป์ไทยมาผสมผสานจนเกิดท่ารำที่นำมาใช้ได้แก่

6.1. นาฏศิลป์ไทย (Thai Dance) การออกแบบลีลาผู้วิจัยมีทักษะและประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ที่มีลักษณะท่าระเมียดระมัย อ่อนช้อย และการใช้ร่างกายที่มีเอกลักษณ์เช่น การเอียง การกอด ผู้วิจัยจึงเลือกเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในงานสร้างสรรค์นี้ เช่น

6.2 นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) ผู้วิจัยนำทักษะการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย เพราะเป็นการแสดงที่อิสระ ไม่มีข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ลีลาและไม่มีแบบแผน มาเป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย มีรูปแบบการแสดงและแนวคิดการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ทั้งนำเสนอ ในด้านวิถีชีวิต ปรัชญา ความเชื่อ ตลอดจนกระทั่งความเป็นไปทั้งหลายในสังคมมีเทคนิคที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างเทคนิคการรำของไทยและเทคนิคการเต้นแบบ ตะวันตก เทคนิคการนำเสนอผลงานที่สื่อสารแบบตรงไปตรงมา ชมง่าย เข้าใจง่าย และมีเทคนิคการ นำเสนองานที่ต้องตีความแบบสัญลักษณ์ (ชลาสัย วงศ์อารีย์ 2562 : 2) เมื่อนาฏศิลป์เป็นสัญลักษณ์ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมา สะท้อนปรากฏการณ์ทางในสังคม การสร้างงานอิสระทางความคิดไม่จำเป็นต้องมีแบบแผนจึงเหมาะสมกับการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัยเพื่อสื่อถึงวัฒนธรรม ในจังหวัดศรีสะเกษลีลาการสร้างงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยในครั้งนี้ เช่น การเอนตัวไปด้านหลัง การก้มหลัง ซึ่งจะเป็นท่าอิสระ ไม่เหมือนกับข้อเท้าบัลเลต์ที่มีการกอดข้อเท้า หรือ จะเรียกกันว่าพ้อยเท้า แต่ใช้ลักษณะการวางเท้าหลังเปิดส้นเท้าแบบนาฏศิลป์ไทย

7. การแปรแถวหรือการเคลื่อนไหว ในทิศทางของการสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งที่สื่อถึงลีลา และความหมายของการแสดงได้มากขึ้น อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อผู้ชม ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นเมืองร่วมสมัย จากวัฒนธรรมพ็อนแคนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงใช้การแปรแถวตาม

รูปแบบการแสดงที่สื่อความหมาย 3 ช่วงของการแสดง คือ สังคม ประเพณีการเล่น การเคลื่อนไหว ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่เน้นการแปรแถวที่เป็นเส้นตรงหรือเป็นระนาบเดียวกัน แต่เน้นการเคลื่อนไหวที่หลากหลาย

2.3. การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเฮศวร

การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเฮศวร เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเฮศวร จากการประกอบพิธีกรรมน้ำศักดิ์สิทธิ์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตงชคตะ ศรีพุทธเฮศวร เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในรูปแบบสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการทำรำแบบโบราณคดี ใช้นักแสดงชาย 8 คน นักแสดงหญิง 4 คน เป็นการแสดงที่สื่อให้เห็นถึงการเฉลิมฉลองการเปลี่ยนยุคสมัยแห่งศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาด้วยพิธีกรรม

2. รูปแบบการแสดงร่วมสมัย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเฮศวร เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย ในรูปแบบพิธีกรรม ประเพณี ความเชื่อ

3. กระบวนท่าที่ใช้ในการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเฮศวร เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย เป็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ออกแบบโดยการนำท่ารำจากภาพจำหลัก ทับหลัง หรือรูปปั้นในปราสาทเขาพระวิหาร ปราสาทสระกำแพงใหญ่ และปราสาทขอมที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้ออกแบบสร้างสรรค์ กระบวนท่ารำ ทำให้กระบวนท่ารำสอดคล้องกับทำนองดนตรี ทำนองเพลง

4. การแต่งกาย การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเฮศวร เป็นการแสดงสร้างสรรค์ร่วมสมัย จะเห็นได้ว่าการออกแบบเครื่องแต่งกายของการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพุทธเฮศวร มีการออกแบบตามจินตนาการของผู้สร้างสรรค์และออกแบบกระบวนท่ารำ ในส่วนการออกแบบเครื่องแต่งกายของนักแสดงผู้ชาย ได้จินตนาการมาจากสถาปัตยกรรมทวารบาล ผู้ปกป้องรักษาประตูปราสาทขอม สวมมงกุฏ กรองคอทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลรั้งปิดทองประดับเพชร สร้อยสังวาลทำด้วยลูกปัดสีทอง รัดต้นแขนทาบด้วยปะเก็นติดลวดลายกระจิงลงรักปิดทองประดับเพชร ข้อมือทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร

รักเอาจทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร กำไลข้อมือปะเก็นลงรักปิดทองประดับเพชร และดอกพุทธร้อยเป็นวงกลม ไม่สวมเสื้อ ผ้านุ่งจับจีบหน้านางและนุ่งเป็นโจงกระเบน ในส่วนนักแสดงหญิงการออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงผู้หญิง ได้จินตนาการมาจากภาพจำหลักนางอัปสรในปราสาทขอม สวมกระบังหน้าเกล้ามวยผม กรองคอทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร สร้อยสังวาลทำด้วยลูกปัดสีทอง รัตตันแขนหะด้วยปะเก็นติดลวดลายกระจังลงรักปิดทองประดับเพชร ข้อมือทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร รักเอาจทำด้วยปะเก็นติดลวดลายลงรักปิดทองประดับเพชร กำไลข้อมือปะเก็นลงรักปิดทองประดับเพชร และดอกพุทธร้อยเป็นวงกลม สวมเสื้อเกาะอกสีเนื้อมีผ้าสีขาวพันรอบบอก ผ้านุ่งสีขาวจับจีบหน้านางและนุ่งเป็นโจงกระเบน

5. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพทุทเศศวร ใช้วงดนตรีไทย วงมโหรีอีสานใต้ผสมผสานกับเครื่องดนตรีสมัยใหม่ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพทุทเศศวร เป็นการแสดงประกอบการบรรเลงเพลงอย่างเดียว ไม่มีเนื้อร้อง เพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงที่แต่งขึ้นมาใหม่

6. การออกแบบท่ารำสำหรับการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพทุทเศศวร เป็นการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ประดิษฐ์ท่ารำมาจาก รูปปั้นเหล่านางอัปสรในปราสาทเขาพระวิหาร และปราสาทสระกำแพงใหญ่ ผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยชุดกมรเตง ชคตะ ศรีพทุทเศศวร กระทบวนท่ารำให้สอดคล้องกับทำนองเพลงหรือจังหวะดนตรี ผู้วิจัยได้ทักษะของนาฏศิลป์ไทยมาผสมผสานจนเกิดท่ารำที่นำมาใช้ได้แก่ ท่าที่ใช้ประกอบการแสดง เช่น ท่าอัญเชิญเทพเจ้า ท่าผู้สร้างอัญมณีใหญ่ ท่าเจริญอกงาม ท่ารื่นรมย์ ท่าสมมติเจตมหาย

1. นาฏศิลป์ไทย (Thai Dance) การออกแบบลีลากระทบวนท่ารำโดยการใช้ทักษะและประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ที่มีลักษณะท่าระเมียดระมัย อ่อนช้อย และการใช้ร่างกายที่มีเอกลักษณ์เช่น การเอียง การกอด ผู้วิจัยจึงเลือกเทคนิคที่เป็นเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยมาใช้ในงานสร้างสรรค์นี้ เช่น การตั้งวง การจับ การย่อตัว การเอียง และกอดเอาจ เป็นต้น

2. นาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) ผู้วิจัยนำทักษะการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย เพราะเป็นการแสดงที่อิสระ ไม่มีข้อจำกัดในการสร้างสรรค์ลีลาและไม่มีแบบแผนมาเป็นเทคนิคในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย มีรูปแบบการแสดงและแนวคิดการสร้างสรรค์ที่

หลากหลาย ทั้งนำเสนอ ในด้านวิถีชีวิต ปรัชญา ความเชื่อ ตลอดจนกระทั่งความเป็นไปทั้งหลายในสังคมมีเทคนิคที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างเทคนิคการรำของไทยและเทคนิคการเต้นแบบตะวันตก เทคนิคการนำเสนอผลงานที่สื่อสารแบบตรงไปตรงมา ชมง่าย เข้าใจง่าย และมีเทคนิคการนำเสนอานที่มีลีลาการสร้างงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยในครั้งนี้ เช่น การเอนตัวไปด้านหลัง การก้มหลัง ซึ่งจะเป็นท่าอิสระ ไม่เหมือนกับข้อเท้าบัลเลต์ที่มีการกดข้อเท้า หรือ จะเรียกกันว่าพ้อยเท้า แต่ใช้ลักษณะการวางเท้าหลังเปิดสันเท้าแบบนาฏศิลป์ไทย

7. รูปแบบการแปรแถวในการสร้างสรรค์ การแปรแถวหรือการ

เคลื่อนไหวในทิศทางของการสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ถึงลีลา และความหมายของการแสดงได้มากขึ้น อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อผู้ชม ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นเมืองร่วมสมัย จากวัฒนธรรมพ็อนแคนกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียงใช้การแปรแถวตามรูปแบบการแสดงที่สื่อความหมาย 2 ช่วง ดังนั้นจึงไม่เน้นการแปรแถวที่เป็นเส้นตรงหรือเป็นระนาบเดียวกัน แต่เน้นการเคลื่อนที่ที่หลากหลาย

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤตเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่เป็นประเด็นหลักนำมาอภิปรายได้ดังนี้

นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤตเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีรูปแบบการแสดง ที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องราวในประวัติศาสตร์ให้ผู้คนได้รับสุนทรียรสในการชม และความรู้สึกร่วมใจในท้องถิ่นของตนได้อย่างเหนียวแน่น และเป็นเครื่องมือแสดงให้เห็นทุนทางวัฒนธรรมสามารถนำมาต่อยอด และสร้างมูลค่าทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ด้านความรู้พบว่า นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤตเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ มีแนวคิดที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบในการแสดง ตั้งแต่การออกแบบท่ารำ ดนตรี เครื่องแต่งกาย ที่ผสมผสานกันอย่างลงตัว และแนวคิดยังเป็นตัวควบคุมการสื่อสาร ความหมายและเรื่องราวในการแสดงให้สอดคล้องกับยุคสมัย และกระบวนการแสดงอีกด้วย

1. พัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบ

มัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤตเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ

พัฒนาการ และองค์ประกอบการแสดงแสง สี เสียง และสื่อผสมในระบบ มัลติมีเดียการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยกระบวนการสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากแนวคิด ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม คติความเชื่อ นำมาผ่านการจัดระเบียบด้วยกระบวนการ การจัดการนาฏศิลป์จนเกิดการ พัฒนาโดยสังคมเข้ามีส่วนร่วม **สอดคล้องกับคำอธิบาย สุรพล วิรุฬห์รักษ์, (2547:205)** ที่อธิบายว่า ศิลปวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงความเป็นอารยประเทศ ประเทศชาติที่มีความงามรุ่งเรืองนั้นจำเป็นที่ จะต้องมึวัฒนธรรมอันแสดงออกถึงเอกลักษณ์ประจำชาติของตน **ในขณะเดียวกัน สิริธร ศรีชลาคม (2543 : 1) ได้ให้ความเห็นว่า** พัฒนาการรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยสามารถแบ่งได้ หลายประเภทได้แก่การประยุกต์รูปแบบนาฏศิลป์ตามอิทธิพลของการแสดงบัลเลต์การผสมผสาน นาฏศิลป์ไทยประยุกต์การผสมผสานทำนาฏศิลป์ในการแสดงแจ๊ส สาเหตุในการสร้างสรรค์ทำการ เคลื่อนไหวในนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยได้แก่ แรงบัดาลใจที่เป็นศิลปินต้องการสร้างสรรค์งานขึ้นมาใหม่ ขึ้นมาด้วยตนเอง สร้างสรรค์ขึ้นตามนโยบายขององค์กรวัฒนธรรมระดับประเทศจากระบบหลักสูตร ด้านนาฏศิลป์ใน สถาบันอุดมศึกษาความต้องการทางธุรกิจทั้งหมดเป็นแรงผลักดันจากสังคมที่ทำให้ เกิดนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการแสดงแสง สี เสียงที่นำวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมเก่า ด้วยภูมิปัญญา **สอดคล้องกับคำอธิบาย เพียงเพ็ญ ทองกล้า, (2553 : 65)** ความคิดสร้างสรรค์คือ กระบวนการอันหนึ่งซึ่งเราใช้เมื่อเรามีความคิดใหม่ๆ เป็นการผสมผสานของความคิด หรือความคิด ต่างๆ ซึ่งไม่เคยผสมผสานรวมตัวกันมาก่อนการระดมสมอง เป็นรูปแบบหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ ในการทำงานโดยรวบรวมความคิดต่างๆ **ในขณะเดียวกัน วิลาสินี น้อยครบุรี,(2543:45) ได้ให้ ความเห็นว่า**รูปแบบของการแสดงแสง สี เสียง มาประกอบเพื่อใช้ในการแสดง ประกอบสถานที่ สำคัญต่างๆ กลางแจ้ง เช่นโบราณสถาน อนุสาวรีย์ หรือลานกิจกรรมกลางแจ้งโดยเฉพาะในเวลา กลางคืน การใช้แสงสีต่างๆ และเสียงรวมถึงคำบรรยายร่วม และสื่อช่วยให้ผู้ชมเกิดความคิด จินตนาการไปได้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตำนาน พงศาวดาร หรือเรื่องราวจากวรรณคดี นวนิยายที่อิงประวัติศาสตร์บางส่วน เพื่อให้เกิดจินตภาพแก่ผู้รับชมเป็น การแสดงนาฏกรรมเชิงละครร่วมสมัย

2. รูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ

นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพุทธเศศวร จังหวัดศรีสะเกษ การแสดงแสงและเสียง เป็นศิลปะการแสดงรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นโดยการผสมผสานศาสตร์และศิลป์หลากหลายสาขาทั้งนาฏกรรม การละคร เทคนิคระบบแสง สี เสียง เป็นการแสดงที่เน้นความตระการตาของระบบแสง สี ดนตรี และเสียงที่ใช้เทคนิคพิเศษ ประกอบเพื่อบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ณ บริเวณสถานที่จริง ทั้งนี้ต้องอาศัยความเข้าใจถึงเหตุการณ์และพื้นฐานในความเป็นมาของเรื่องราวที่น่าเสนอ โดยใช้เสียงบรรยายเพื่อบอกเล่าเรื่องราว ใช้เสียงเพลงและเสียงประกอบเพื่อสร้างอารมณ์ร่วม หรือทำให้การถ่ายทอดดังกล่าวมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการใช้แสงสีต่างๆ ตามบรรยายากาศเพื่อให้ผู้ชมสร้างจินตภาพ ทำให้เกิดความคิดความรู้สึก เสมือนอยู่ในเหตุการณ์นั้น เป็นการผสมผสานเรื่องราวจากความเป็นจริงสู่จินตนาการในเรื่องราวแห่งอดีตกาลแห่งบารณสถาน หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย กลายเป็นพื้นที่สำหรับการจัดแสดง เสียง ในวาระและโอกาสต่างๆ เพื่อนำเสนอบอกเล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ผสมผสานกับเทคนิคด้านการแสดงและการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้รับชมการแสดงได้เรียนรู้ถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์แล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ถ่ายทอดผ่านการแสดง สอดคล้องกับการอธิบายกับ พิรพงค์ เสนไสย, (2539 : 22) กล่าวถึง ความหมายของการแสดงแสง สี เสียง ในบทความวิจัย เรื่อง การแสดง สี เสียง : การสร้างวัฒนธรรมบันเทิง การบริการวิชาการ การบริการศิลปวัฒนธรรมเพื่อสังคม การแสดง แสง สี เสียง เป็นการแสดงซึ่งเน้นความตระการตาในระบบแสง สี และดนตรี เสียงประกอบให้สอดผสานกับสถานที่สำคัญ ๆ ต่างๆ ในประเทศ โดยอาศัยบทประพันธ์ และมีผู้บรรยาย ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าถึงความจริงผสมผสานกับความฝันและจินตนาการจากอดีตกาลได้อย่างมีอรรถรส ต่อมาการแสดงแสง สี เสียง ได้เกิดเป็นวัฒนธรรมบันเทิงอย่างหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งส่วนมากมุ่งเน้นการนำเสนอประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ วัฒนธรรมวิถีความเป็นอยู่ และประเพณีของชุมชนนั้นๆ เป็นหลัก และมีพัฒนาการรูปแบบการแสดงอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการแสดงแสง สี เสียง สื่อมัสมระบบมัลติมีเดียการแสดงแสง สี และเสียง หรือการแสดงประกอบแสง สี และเสียง เป็นศิลปะการแสดงที่ผสมผสาน

ศาสตร์และศิลป์และศิลป์ทางด้านศิลปกรรมเข้าไว้ด้วยกัน ประกอบกับการผสมผสานเทคนิคและเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านแสง สี และเสียง ซึ่งเกิดขึ้นในรูปแบบของการจัดการแสดงแสง สี และเสียง ณ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตลอดจนสะท้อนภาพวิถีชีวิตของคนและชุมชนในอดีต เพื่อให้ผู้ชมเกิดจินตภาพ มีความคิด ความรู้สึก เสมือนอยู่ในเหตุการณ์นั้น สอดคล้องกับวิศิปย์ ชัยช่วย, (2560 : 15) กล่าวในวารสารเรื่อง ความสำคัญของการแสดงประกอบแสง และเสียง ถึงการแสดงประกอบเสียง เป็นการแสดงที่ผสมผสานหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ วรรณศิลป์ ทศนศิลป์ ประกอบกับการนำเทคนิคแสง สี เสียง มาใช้ในการแสดง โดยมีลักษณะสำคัญของการแสดง แสง เสียง ดังนี้ 1. เป็นการแสดงกลางแจ้ง 2. เป็นการแสดงผล 3. เป็นการแสดงนาฏกรรม ที่ต้องผสานกับวิทยาการด้านการให้แสงและการออกแบบเสียงให้สื่อความหมายสัมพันธ์กับการแสดง 4. เป็นการผสมผสานศิลปะการแสดงหลายๆ ด้าน เช่น ดุริยางค์ไทย ดุริยางค์สากล นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล การละคร ฯลฯ เข้าไว้ด้วยกัน 5. เป็นการแสดงที่โดยมากจะอิงประวัติศาสตร์ ตำนาน หรือเป็นการแสดงที่ให้เห็นถึงประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ 6. เป็นการแสดงที่มีความยาวประมาณ 45 นาที – 1 ชั่วโมง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนานาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทรา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นผลงานทางวิชาการที่มีคุณค่าต่อการศึกษาด้านนาฏศิลป์ โดยเฉพาะนาฏศิลป์ร่วมสมัย จึงมีการศึกษาและเก็บข้อมูลไว้ เพื่อนำไปต่อยอดในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการพัฒนาไปตามยุคตามสมัย

1.2 รูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทรา มนตรา ศรีพุทธเศรษฐ จังหวัดศรีสะเกษ สร้างภาพลักษณ์ที่สื่อให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมในท้องถิ่น และสามารถนำเสนอผลงานการแสดงเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัดและระดับชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนารูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยให้เข้ากับรูปแบบการแสดงแสง สี เสียง

2.2 การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยยังมีรูปแบบให้เห็นถึงอัตลักษณ์วัฒนธรรมในท้องถิ่นจึงควรค่าแก่การศึกษา และเก็บบันทึกข้อมูลไว้เพื่อเป็นการต่อยอดและเพิ่มคุณค่าในการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2546). คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพวิชาการ. การจัดการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- จาดุรงค์ มนต์รีศาสตร์. (2529). *นาฏศิลป์อินเดีย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ฉันทนา เอี่ยมสกุล. (2553). ศิลปะการออกแบบทำรำ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2548). *การวิจัยทางศิลปะ (พิมพ์ครั้งที่ ๑)*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมรัตน์ โถวสกุล. (2534). *นาฏยประดิษฐ์ในโครงการนาฏศิลป์ของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2534-2541*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมจักร พรหมพวย. (2553). *คอนเทมโปเรียดไทย บอกอะไรความเป็นนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- ธนกร สรรยวราภิก. (2558). กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับที่ 2 ปีที่ 9*.
- นวลรวี กระจ่างทอง. (2562a). *การสร้างสรรคนาฏศิลป์ในจังหวัดนครราชสีมา*. ม.ป.พ.: ม.ป.พ.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). ศาสตร์และศิลป์แห่งภาษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรต
- ปิ่นเกศ วัชรปาณ. (2559). *การสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์*. อุดรธานี: สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- ผกา เบญจกาญจน์. (2540). การศึกษาแบบและคติความเชื่อของปติมากรรมเทพรำที่ปราสาทหินพิมาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- ไพฑูรย์ เข้มแข็ง. (2537). จารีตในการฝึกหัด และการแสดงโขนของตัวพระราม. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิระพงศ์ เสนไสย. (2539). นาฏยประดิษฐ์ของพะนอ กำเนิดกาญจน์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พรทิพย์ วงศ์ไพบูลย์. (2553). การประยุกต์รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยในภาคกลาง. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิระพงศ์ เสนไสย. (2553). นาฏกรรมร่วมสมัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพียงเพ็ญ ทองกล้า. (2553) การปรับปรุงทักษะความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โอ เอ เพ็น ดิ่ง,
- พัฒนภรณ์ เจริญรัตน์. (2559). การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่สะท้อนด้านมิติจาก กุหลาบ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรพรรณ กีรานนท์. (2540). การวิเคราะห์หลักสูตรนาฏศิลป์ ระดับปริญญาตรีของ สถาบันอุดมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชนี เมษะมาน. (2542). ประวัติผลงานแนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานนาฏยประดิษฐ์ ของ คุณครูละมุล ยมคุปต์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชชุดา ชูชาติยศ. (2542). นาฏศิลป์ไทยในงานสมโภชพระราชพิธีต่างๆ ที่ปรากฏบน จิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2546). สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2552). สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์,
- วิภาพร ฝ่วยเพี้ย. (2556). การสร้างสรรค์ฟอนพื้นบ้านอีสาน : กรณีศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศิลปะการแสดง. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- วรภาพر แก้วใส.(2559). รูปแบบการประยุกต์นาฏกรรมวงดนตรีลูกทุ่งในสถานศึกษาเพื่อ เศรษฐกิจสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วราสินี น้อยคอนบุรี. (2560). การแสดงแสง สี เสียง ชุด”พนมรุ้งมหาเทวาลัย” คณะศิลปกรรมศาสตร์.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศุภชัย จันทร์สุวรรณ. (2547). การศึกษาวิเคราะห์วิธีการร่ายรำ และลีลาท่าทางรำโขงตัวพระ : กรณีศึกษาตัวพระราม. วิทยานิพนธ์ ปธ.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ศิริมงคล นาฏยกุล. (2558). ผลงานบัลเล่ต์อีสาน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สิริชัยชาญ ฟ้าจำรุง. (2539). วิวัฒนาการและอนาคตภาพวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรม.วิทยานิพนธ์ ศ.ด. กรุงเทพฯ

สุชาติ สุทธิ. (2541). ร่างคู่มือการสอนวิชาสุนทรียภาพของชีวิต. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต,

สิริธร ศรีชลาคม. (2547). นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย : การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยกับนาฏศิลป์สากลอื่น ๆระหว่างปี พ.ศ.2520-2542. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543). นาฏศิลป์ปริทรรศน์(พิมพ์ครั้งที่ 1). ภาควิชานาฏศิลป์. คณะศิลปกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพสุวรรณ.

สุดใจ ทศพร. (2544). ศิลปะกับชีวิต. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา

สวภา เวชสุรักษ์. (2547). หลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์ เสนีย์. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). หลักการนาฏยศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิริธร ศรีชลาคม. (2543). นาฏยศิลป์ร่วมสมัย: การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ไทยกับนาฏยศิลป์สากลอื่น ๆระหว่างปี พ.ศ.2510-2542. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สวภา เวชสุรักษ์. (2547). หลักนาฏยประดิษฐ์ของท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์ เสนีย์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุมิตร เทพวงศ์. (2548). นาฏยศิลป์ไทย : สำหรับครูประถม-อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

สันติ แวงวรรณ. (2554). นาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุดภาวะโลกร้อน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุชาติ จรประดิษฐ์. (2557). อิทธิพลของการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์และคุณลักษณะ. : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อารี สุทธิพันธ์.(2553). ผลึกความคิดศิลปะ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด.

อุษา สมฤกษ์. (2554) การพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนนาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

Bannister Dacnce Jaggars. (2000). *“Natie Amcriean Dance□: A Symergg of Dance, Drama and Religion (Hopi, Lakota, time Pueblo, Cherokee),”*.

Beston Pautine. (2004). *“Senior Student Composition□: An Inuestigation of Critria in Assessments by New Soath Wales Secondary School Music Teachers,”*.

Casillan BR. (1997). *Vickres. s.l.□: Pain Symptom Manege.*

Chan C. Chang. (1999). *Fundamental of Piano Prae Practice.* (s. l.). s.n.

Clark Mary and Clement Crip. (1997). *Ballet on Lustrated History.* London: A and C. B. Lack LID.

Hyman Randolph-Daltion. (2000). *“The Self is the Dancer□: A Cross Cultural Conceptualization of Dance Edicationw.”*

Leung Bo Wak. (2004). *“A Frame Work for Undertaking Creative Music – Making Actirictcs in Hong Kong Secondary School,”*. in Music Education.

Newell Allen J.C. Shaw and H.A. Simon. (1963). *“Empirical Explorations with the Logic Theory Machine: A Case Study in Heuristics,”* inedited by Edward A. Feigenbaum and Julian Feldman. New York: McGraw-Hill Book Company.

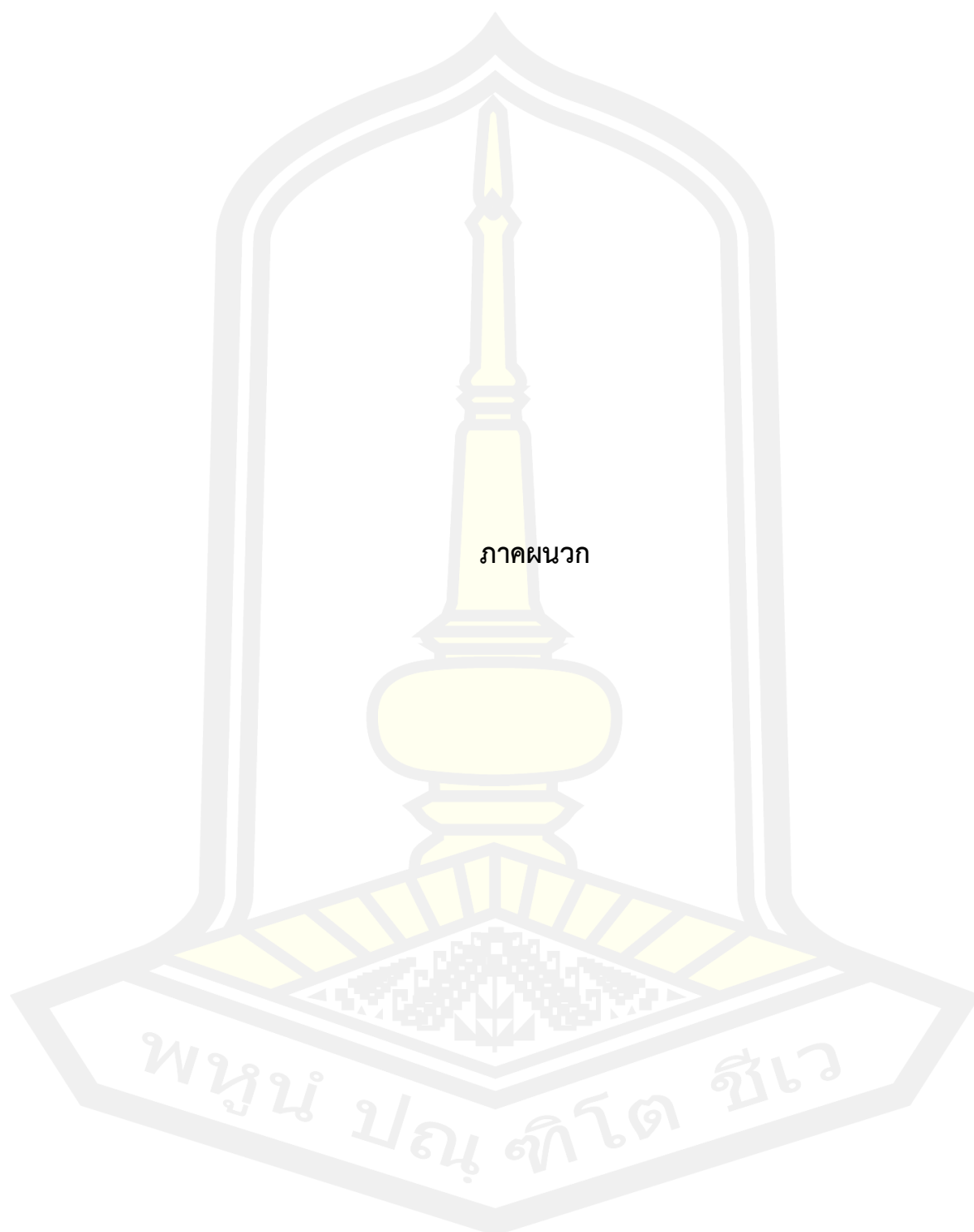
Szubertoeska Ecgbieta. (2004). *“Education and Music Culture of Polish*

Adolescent,”.

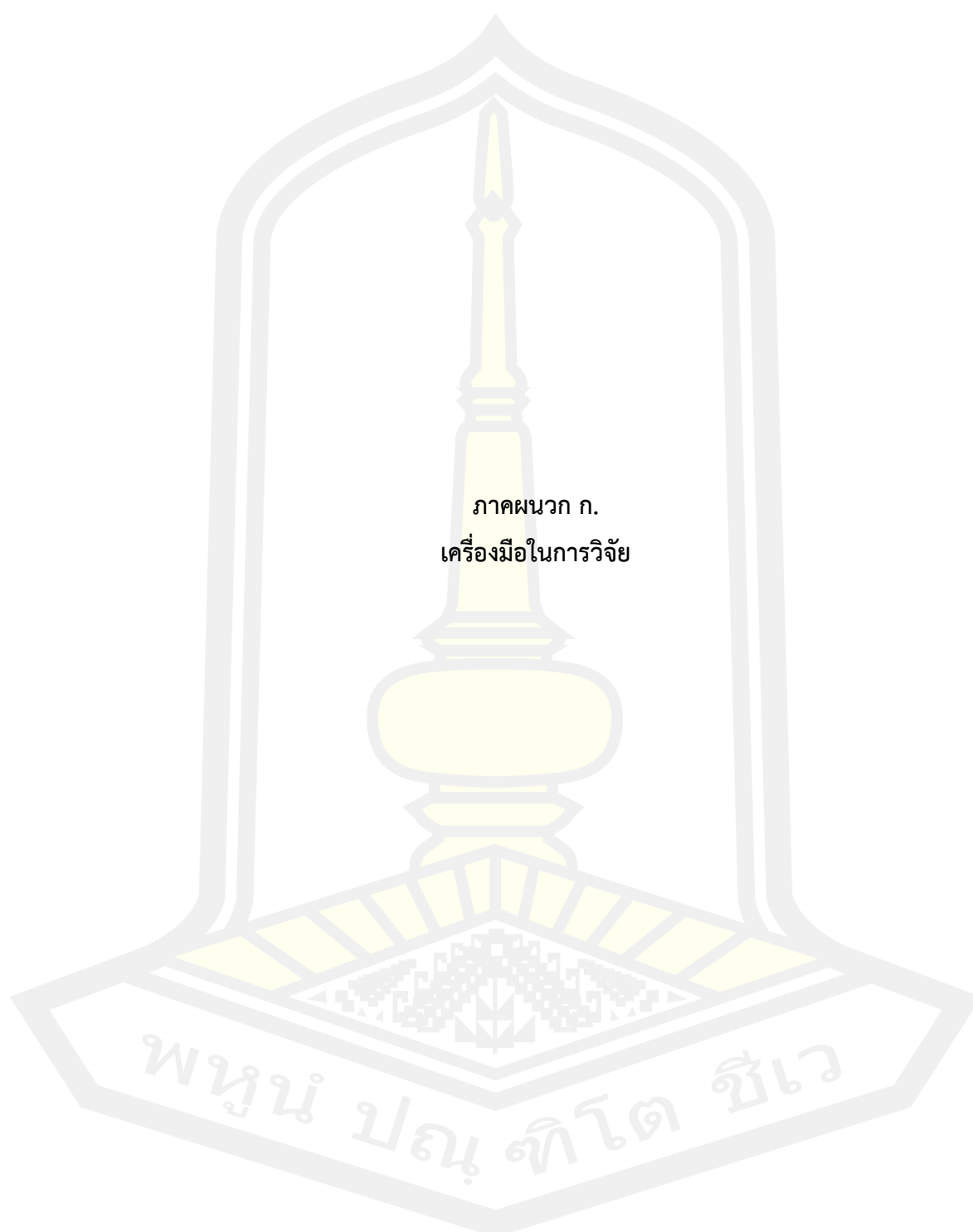
Takahiro Hara. (2012). *Combodian Youth as Creative Force in Cultural Reconstruction of the Khmer Traditionl Arts. Masters the Hague*□: *The Netherlands, Institute of Social Studies.*

Wesott M.S. and D.W. Smith. (1963). *Child Development and Personality.* New York: Harper and Brothers.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1

เรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ

เกษ

(แบบสัมภาษณ์ผู้รู้เกี่ยวกับการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ)

เกษ)

หมวดที่ 1 ประวัติและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - สกุล.....อายุ.....ปี
ศาสนา.....เชื้อชาติ.....อาชีพ.....
ที่อยู่ปัจจุบัน.....บ้าน.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....โทร.....

สถานะภาพทางครอบครัว

( ) โสด ( ) สมรส ( ) หย่าร้าง

หมวดที่ 2 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประเพณีบุญผะเหวด

1. ประวัติความเป็นมาการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ

.....

.....

.....

.....

.....

2. การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร มีความสำคัญกับจังหวัดศรีสะเกษอย่างไรและท่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ จัดขึ้น ช่วงใด

.....

.....

.....

.....

.....

4. การจัดการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษมีขั้นตอนและกิจกรรมในงานอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านได้อะไรจากการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ

.....

.....

.....

.....

.....

6. ข้อสังเกต

.....

.....

.....

.....

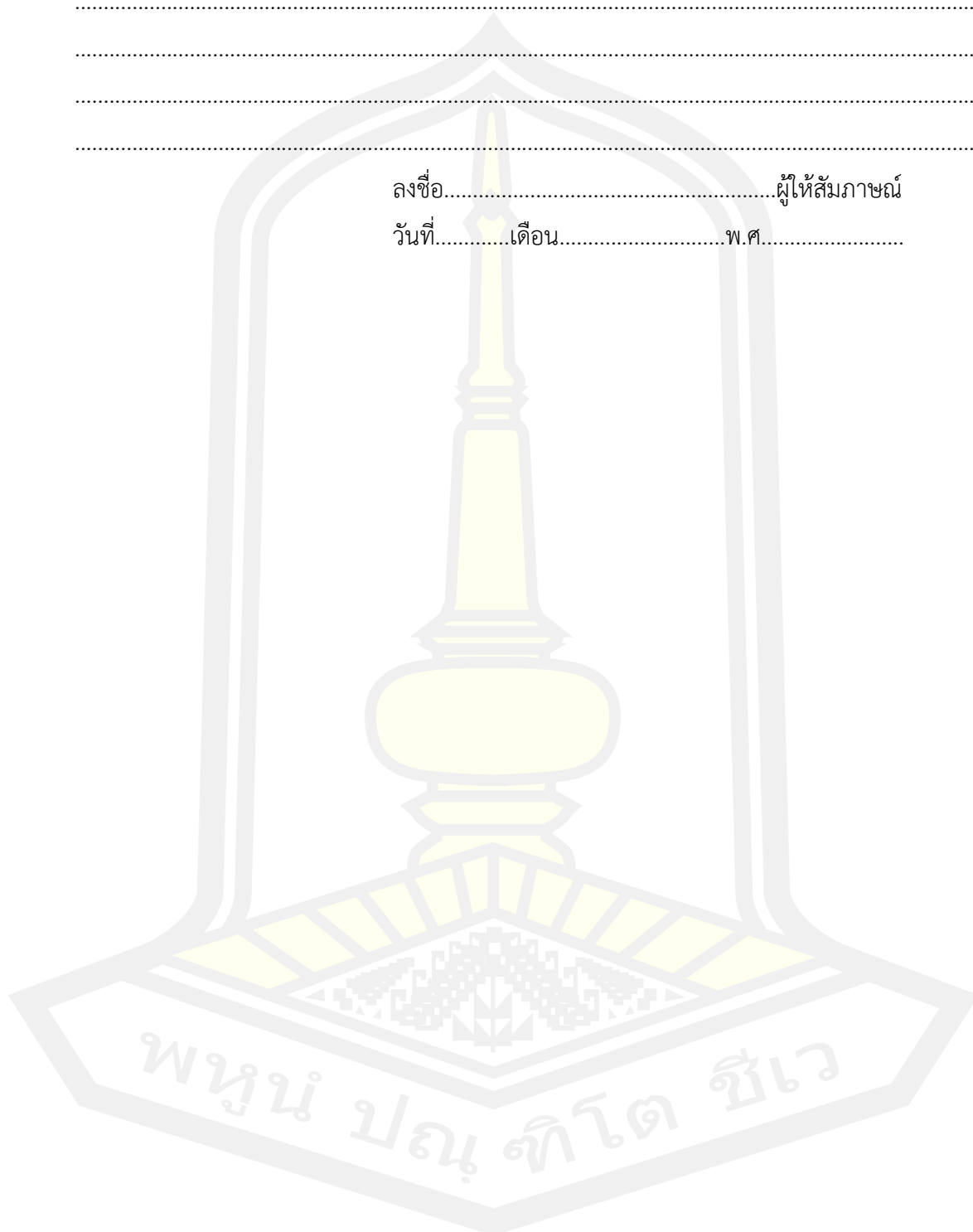
.....

7. คำแนะนำ

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2

เรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ

(แบบสัมภาษณ์ผู้รู้เกี่ยวกับนักแสดงแสงสีเสียง อารยธรรมแห่งศรัทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ)

หมวดที่ 1 ประวัติและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - สกุล.....อายุ.....ปี

ศาสนา.....เชื้อชาติ.....อาชีพ.....

ที่อยู่ปัจจุบัน.....บ้าน.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....โทร.....

สถานะภาพทางครอบครัว

( ) โสด ( ) สมรส ( ) หย่าร้าง

หมวดที่ 2 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการแสดง

1. การแสดงส่วนใหญ่ที่นำมาแสดงแสงสีเสียง การแสดงชื่อชุดอะไร และมีความหมายอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. บทบาทที่ท่านได้แสดงมีความสำคัญกับท่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านได้แสดงแสดงกี่ชุด มีชุดอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

4. การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษการแสดงมีก้องค์ และมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

5. การแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพฤษเชศวร จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นรูปแบบการแสดงแบบไหน และมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

6. ข้อสังเกต

.....

.....

.....

.....

7. คำแนะนำ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 3

เรื่อง นาฏศิลป์ร่วมสมัยในการแสดงแสง สี เสียง อารยธรรมแห่งศรีทธา มนตรา ศรีพิษเสศวร
จังหวัดศรีสะเกษ

(แบบสัมภาษณ์ประชาชนทั่วไปที่มีส่วนร่วมในเทศกาลดอกล่ำดวนบาน สืบสานประเพณี4เผ่าไทย ศรีสะเกษ)

หมวดที่ 1 ประวัติและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - สกุล.....อายุ.....ปี
ศาสนา.....เชื้อชาติ.....อาชีพ.....
ที่อยู่ปัจจุบัน.....บ้าน.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....โทร.....
สถานะภาพทางครอบครัว
( ) โสด ( ) สมรส ( ) หย่าร้าง

หมวดที่ 2 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเทศกาลดอกล่ำดวนบาน สืบสานประเพณี4เผ่าไทย ศรีสะเกษ

1. ท่านเดินทางมาจากจังหวัดอะไร

.....
.....
.....
.....
.....

2. เทศกาลดอกล่ำดวนบาน สืบสานประเพณี4เผ่าไทย ศรีสะเกษมีความสำคัญกับท่านอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3. ส่วนใหญ่ท่านได้เข้าร่วมงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี4เผ่าไทย ศรีสะเกษในด้านใด

.....

.....

.....

4. ส่วนใหญ่แล้ว ท่านชอบกิจกรรมในเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี4เผ่าไทย ศรีสะเกษ ไตมากที่สุด

.....

.....

.....

5. การจัดงานเทศกาลดอกคำดวนบาน สืบสานประเพณี4เผ่าไทย ศรีสะเกษ ส่วนใหญ่แล้วเน้นอะไร และมีความหมายอย่างไร

.....

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

7. คำแนะนำ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายจักรพงษ์ เจริญกิจพานิช
วันเกิด	วันที่ 12 เดือนตุลาคม พ.ศ.2528
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	77/14 ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พนักงานราชการครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบัวเจริญวิทยา 50 หมู่ 7 ตำบลตองปิด อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2554 ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต(ศษ.บ) คณะศิลปศึกษา นาฏศิลป์ไทยศึกษา วิทยานาฏศิลป์ร้อยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2565 ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.) สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ฑิโต ชีเว